

فہرست

پرسیدن دختران حال احوال جوگی

جواب رانجناہ دختران!

کلام دختران با جوگی

کلام جوگی

مقولہ شاعر

کیفیت طاہر نمودن دختران پیش ہیر

عاجزی کردن ہیر پیش دختران

کلام دختران

غصہ کردن ہیر بر دختران

جواب دختران با ہیر سیال

جواب ہیر با دختران

جواب دختران با ہیر

کلام ہیر با دختران

کلام دختران

کلام ہیر

کلام دختران با ہیر

کلام ہیر با دختران

رفتن جوگی در شہری کھیڑیاں برائے دریوزہ گری!

مذمت کردن جوگی دختران دہ راہ

کلام کودکاں با جوگی

مسخری کردن دختران با جوگی

ناراض جوگی باسہتی

کلام سہتی با جوگی

کلام جوگی باسہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

مقولہ شاعر

گریختن ماده گاواز و هشت جوگی

مقولہ شاعر

احوال جوگی

کلام سہتی باہیر

کلام سہتی با جوگی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام زناں و دیگر

کلام سہتی

کلامِ زناں

کلام سہتی

کلام زناں

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

مقولہ شاعر

کلام جوگی

کلام جوگی با سہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام جوگی با سہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

[illegible]

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

مناظرۂ جوگی با سہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

شنیندن ہیر کلام جوگی و سہتی را

کلام کردن ہیر جوگی

کلام جوگی

کلام ہیر

کلام جوگی

کلام جوگی

سوال و جواب ہیر و رانجھا

مقولہ شاعر

کلام ہیر با جوگی

کلام جوگی

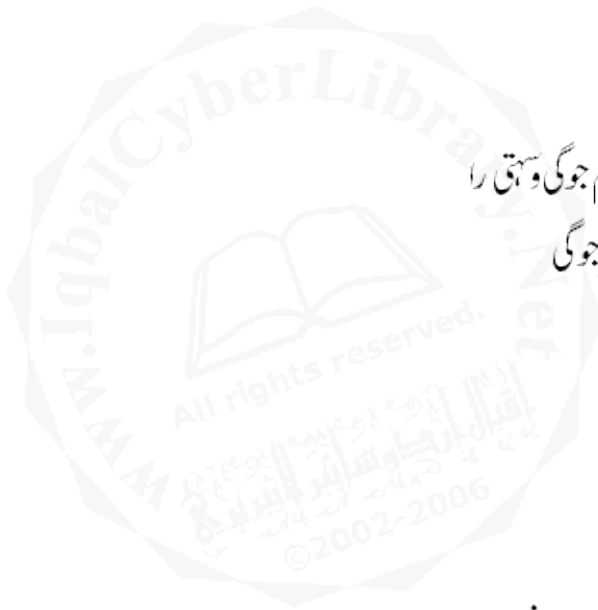
کلام ہیر

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام سہتی باہیر

مقولہ شاعر

کلام سہتی

کلام جوگی

طعن جوگی

اشارات نمودن ہیر جوگی را

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی

کلام ہیر

کلام سہتی

کلام ہیر

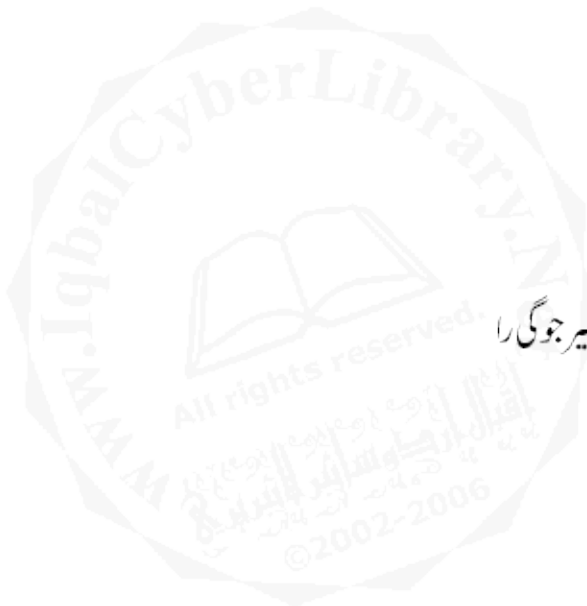
کلام سہتی

کلام ہیر

کلام سہتی

مقولہ شاعر

کلام سہتی از روئے غصہ با جوگی

کلام سہتی باباندی رنیل

کلام خادمہ

کلام جوگی بارنیل باندی

کلام رنیل باندی

مقولہ شاعر

کلام سہتی تا جوگی

کلام جوگی با سہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

تذکرہ جوگی با سہتی بطریق انداز

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی با بیر از طعن و طیش

جواب دادن سہتی جوگی را

جواب جوگی با سہتی

جواب جوگی

جواب سہتی با جوگی

غصہ شدن جوگی در صحن نشسته تا سف خوردن بر کاسہ و پوشیدہ نگاہ کردن بطرف ہیر۔

کلام جوگی با سہتی و اظہار کردن آن فقر خود را

منع کردن ہیر سہتی را از خردشہ کردن با جوگی

جواب سہتی باہیر

کلام ہیر

کلام سہتی باہیر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی باہیر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی باہیر

کلام ہیر

کلام سہتی

کلام ہیر با سہتی

گرفتن سہتی رانجھا را

زدن سہتی رانجھا را

زدن رانجھا سہتی را

زدن جوگی سہتی وکنیزک را با غصہ

مقولہ شاعر

کلام جوگی باہیر از روئے درد!

مقولہ بزبان جوگی

پریشانی جوگی

مقولہ شاعر

بد دعا دادن جوگی

خراب نمودن دختران آتشکدہ جوگی را

گریختن دختران از خوف جوگی

پیغام دادن جوگی قولاً را بطرف ہیر

کلام ہیر با قول

کلام قولاً با ہیر

کلام ہیر

کلام قولاً

کلام ہیر

کلام قولاً

خوشامد کردن ہیر سہتی را

کلام سہتی

عجز نمودن ہیر پیش سہتی

کلام سہتی با ہیر دلگیر

منت کردن ہیر پیش سہتی

راضی شدن سہتی با ہیر

مقولہ شاعر

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام جوگی

کلام رانجھا

کلام ہیر

ملاقاتی شدن ہیر و رانجھا

تمسخر نمودن رانجھا و صیر فاں با ہیر

جواب دادن ہیر رانجھا و صیر فاں راجا نکار

کلام رانجھا

کلام ہیر

کلام رانجھا و صیر فاں !

کلام ہیر

کلام رانجھا و صیر فاں

کلام ہیر

کلام رانجھا و صیر فاں

کلام ہیر

کلام رانجھا و صیر فاں

کلام ہیر صاحب تدبیر

کلام رانجھا

کلام ہیر

کلام رانجھا و صیر فاں

مقولہ شاعر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی با ہیر

مشورہ سہتی باہیر

اظہار کردن سہتی کیفیت ہیر پیش مادر خود

گفتگو سہتی با مادر مہربان خود

فرمایش نمودن سہتی بر اے ہیر پیش مادر خود

کلام خوشدامن ہیر باہیر و جواب دادن ہیر

کلام مادر

مشورہ کردن سہتی با دختران

کلام

آمدن سہتی نزد مادر

مقولہ شاعر

مقولہ شاعر

آواز دادن سہتی زنان را بوقت شام

تیار شدن دختران و مجلس پیمان ہمراہ سہتی

مقولہ شاعر

مقولہ شاعر

احوال ہیر

مقولہ شاعر

کلام زنان

آمدن حکیمان بر اے علاج ہیر

مقولہ شاعر

کلام کھیڑیاں

روانہ کردن مہرا جو سیدار انزد جوگی

آمدن شیر

کلام شیر

مقولہ شاعر

کلام رانجھا

کشتہ شدن شیر

مقولہ شاعر

کلام ہیر

قید کردن کھیڑیاں ہیر و رانجھا را

کلام ہیر

کلام ہیر بار رانجھا

مقولہ شاعر

حکم کردن رلجہ و گرفتار شدن کھیڑیاں

عرض کردن کھیڑیاں پیش رلجہ

جواب رانجھا

کلام رلجہ

آمدن کھیڑیاں و رانجھانزد قاضی

کلام جوگی

بیان کھیڑیاں

کلام قاضی

کلام جوگی

کلام قاضی

فیصلہ کردن قاضی

ابیات مدح سیدوارشہاد صاحب مرحوم مصنف قصہ ہیروراجھا از بندہ پیراندہ ترگر۔
معراجنامہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم
نصیحت نامہ سیدوارشہاد صاحب

چو ہڑی نامہ

دو ہڑہ جات سیدوارشہاد صاحب

دو ہڑہ

ابیات طبع تاریخ وڈی ہیر سیدوارشہاد صاحب
از میاں نبی بخش ٹھیکیدار قوم باغبان خلف میاں نظام الدین صاحب مرحوم
ابیات تاریخ طبع کتاب موسومہ ہیر سیدوارشہاد صاحب ملک اشعرا
از خاکسار معتقد سید صاحب موصوف سگ دربار غوث اعظم بندہ پیراندہ ترگر تخلص
خادم پیر

کتاب پڑھنے کے بعد یہ بھی پڑھ لیجئے
کچھ استاد پیراں دتہ صاحب مولف ہیر کی بابت
مختصر حالات سیدوارشہاد صاحب
مصنف کتاب ہذا

پرسیدن دختران حال احوال جوگی

سنی جوگیا گھراؤ بانگیا اوئے نیناں کھیویا مست دیوانیا وے
کنیں مندران سندراں سہیلیاں فی داہڑی پے سر بھواں منانیاں وے
وچوں نین ہسن ہوٹھ بھیت دن آکھیں میناںال بہانیاں وے
کس مینوں کن کس پاڑیونی تیر وطن ہے کون دیوانیاں وے
کہناں جٹاں دا پت توں کون کوئی آسیں کچھ دیاں گل شرمایاں وے
رانجھا تخت ہزارے دا جاپنائیں آسیں ساریاں مغز کھپانیاں وے
کون ذات ہے کاہنوں جوگ لیا چو سج ہی دس مستانیاں وے
ایس عمر کی واعدے پے تینوں کیوں بھونائیں دیس بیگانیاں وے
کسے دن بھابی بولی ماریائی بک ساڑیا سوناں طعنیاں دے
وچہ ترنجناں پوے وچار تیری ہووے ذکر تیر چکی ہانیاں وے
بیبا دس شتاب ہے جیو جاندا آسیں دھپ دے نال مرجانیاں وے
نالے کچھ دیاں مسکرا ندیاں نے نالے آکھ دیاں آسیں ہن جانیاں وے
کرن منتاں مٹھیاں بھرن بہکے بنے کچھکے آسیں ٹرجانیاں وے
وارشہاہ گمان نہ پویں میاں اوئے ہیر دیا مال خزانیاں دے

جواب رانجھا بہ دختران!

رانجھے آکھیا خیال نہ پور میرے شینہ سب فقیر دا دیس کہیا
کونجاں وانگ مولیاں دیس چھڈے اساں ذات صفت تے بھیس کہیا
وطن مال دے نال تے ذات جوگ ساڈا ساک قبیلوا خولیش کہیا
جیہڑا وطن تے ذات دھیان رکھے دنیا دار ہے اوہ درویش کہیا
دنیا نال پیوند ہے اساں کہیا پتھر جوڑناں نال سریش کہیا
جنہاں خاک درخاک فنا ہونا وارشہاہ پھر تنہاں نوں عیش کہیا

ایضاً

سانوں نہ اکاؤرے بھات کھانی کھنڈا کرو دھ کا ہمیں نہ سوتے ہاں
جیکر اپنے داء تے آجائے کھلی جھنڈا سرتے اسیں بھوتے ہاں
گھر مہراں دے کاسنوں اساں جانا سر مہر یاندے اسیں موتے ہاں
باجہ رب دے ہو رخیال ناہیں اک بھنگ دھتورہ پے گھوٹے ہاں
اسیں جانے ہاں مہر کون کوئی اتے رب دی یاد تے لوٹے ہاں
وارشاہ میاں پٹھ بال بھانبر اٹے ہوئی کے رات نوں جھوٹے ہاں
آفرین جس اقبال مند نے جنا چکی خانہ جس میں بہت چکیاں چلتی ہیں۔ عورتوں کی
زبان سے مرد کا لفظ یعنی ہم جانتے ہیں۔ ایک کمل ناز کا بھرا ہوا لفظ ہے چنانچہ یہ لفظ
تین چار دفعہ شاعر نے باندھا ہے مثلاً اسیں کچھ کے نہیں ٹرجانیاں دے۔ پنجابی
زبان دان اس کی خوبی جان سکتے ہیں۔ شیر سانپ اور فقیر کا وطن کیسا۔ بھات کھانی
ایک طعن کا لفظ ہے یعنی کمینہ عورت۔ مہریاں سرداروں کی عورتیں یا مہریاں مطلب
سب عورتیں۔

کلام دختران باجوگی

اساں گورو کر کے تساں عرض کیتی بالنا تھ دیاں تسیں نشانیاں ہو
تینوں چھڈیائے کوں ظالماں نے کشمیر دیاں تسیں خرمائیاں ہو
ساڈی عاجزی تسیں نہ من دے ہو غصے نال پسار دے آئیاں ہو
وارث آکھیا مہر دے چلو ویڑے تسیں نہیں کر دے مہربانیاں ہو

کلام جوگی

جاؤ واسطے رب دے خیال چھڈو ساڈے حال تھیں تسیں بیگانیاں ہو
بیس مست فقیر دیوانڑے ہاں تسیں دانیاں تے بھردانیاں ہو
ارے مہر کرو ہم سے وداع ہو ودا ساں نال تیس کیہاں ثانیاں ہو

سبھے سو ہندیاں ترنجے شاہ پریاں جویں ترکشاں دینال کانیاں ہو
 اسمیں مست بیہوش بیعتل جوگی تسیں سبھ سیانیاں دانیاں ہو
 اساں جیہاں فقر اں دا بھیت مشکل محرم راز نہ اساندے جانیاں ہو
 ہاروت ماروت نوں کھوہ پایا زہرہ مشتری دیاں ہمنائیاں ہو
 چول کرونگشت فرشتیاں نوں تسیں خاص شیطان دیاں نانیاں ہو!
 تساں شیخ سعدی نال مکر کینا تسیں مکروینال پر معنیاں ہو
 ہمیں کسے پردسدے فقر پنگے تسیں نال شریکاں ہمنائیاں ہو
 افلاطون لقمان بھی ہار گئے تسیں وڈے شرید دیاں نانیاں ہو
 وارشاہ فقیر غریب بیگا کوئی ڈھونڈھو جوان جوانیاں ہو

ایضاً

ہمیں بھکیا واسطے تیار ہوئے تسیں آنکے رکتاں چھیڑ دیاں ہو
 پچھوں آکھسو بھوتنے آن لگے انھے کھوہ وچہ سنگ کیوں ریڑھ دیاں ہو
 باغ میویان کھان اساں لایا تسیں دکھ دے نال اکھیڑ دیاں ہو
 اسمیں مول نہ مہر دی گھریں جاناں کوں معاملے نہیں نبیڑ دیاں ہو
 اساں لاہ پنجالیاں جوگ چھڈی تسیں پھیر مڑ کھوہ توں گیر دیاں ہو
 اسمیں چھڈ جھیرے جوگی ہو بیٹھے تسیں پھیر آلود لویڑ دیاں ہو
 ہمیں بھکھیا منگنے چلے ہاں رے تمہیں آنکے کاہ کھہیڑ دیاں ہو
 وارشاہ نوں ناہ اکاؤ کھاں ری لڈی مار کے زمیں اچیر دیاں ہو

مقولہ شاعر

جوگی کڑیاں دی بات نہ اک منہ اونہاں زور بہتیرا لایا ای
 اونہاں عاجزی عجزی بہت کیتی جوگی اک نہ جیو تے لایا ای
 جوگی کہے رتاں بیوفایارو نفع انہاں توں کسے نہ پایا ای

جنہاں مت زبانی تے عمل کیتا تنہاں انت نون عقل گویای

اساں رناں دی مست نہ اک لینی ایہو گوراں نے سبق پڑبای

وارشہا کڑیاں لاچار ہویاں جوگی صاف جواب سنای

کسی جوان کو ڈھونڈو تم خود بھی جوان ہو پھر کہوگی جناب نے دکھ دیا۔ ویران کوئیں
میں پتھر ڈالتی ہو تم نے میوے کیواسطے باغ لگایا تم حسد سے اکھاڑتی ہو۔

کیفیت ظاہر نمودن دختران پیش ہیر

کڑیاں لے حقیقتاں جو گیڑ دیدیاں مڑ ہیر ول پانا دھاوندائے

رنگ رنگ دا قافلہ قاصداں دا آپو اپنی خبر سناوندائے

ہیر پاس حقیقتاں کھولیاں نے جوی وچہ نہ شوق سناوندائے

اگے جوگی دے عاجزی بہت کیتی کائی گل نہ جیوتے لاوندائے

بے پرواہ ہے اساں معلوم کیتا پیار ب دا نام دھیاوندائے

اساں بہت صلاحیا کھیڑیاں نون نام کیدا اوس نہ بھاوندائے

جھوٹھ موٹھ دی گل جو کرے تیتھے تیرا جیو اینویں بھرماوندائے

ڈبے ساہورے پیکڑے تیرے ہیرے تینوں صبرون رت نہ آوندائے

پئی رہیں رنجوتوں پلنگ اتے ڈرامول نہ کوئی بلاوندائے

اساں منتاں بنتی بہت کیتی گھر کسے دے پھیرا نہ پاوندائے

اسیں بہت تعریف سنا رہیاں اوہ اک نہ جیوتے لاوندائے

وارشہا وانگوں دن رات تینوں ذکر یار دے نام دا بھاوندائے

عاجزی کردن ہیر پیش دختران

بی بی مہنے تسیں ہزار دیہو اساں رب دینال نہ زور کوئی

کرے رب جیہڑی اوہنوں بھاوندیئے متھی ہورسی ہوردی ہور ہوئی

دوس کیہا ہے تساں بچاریاں نون جیہڑی رب نون بھاوندی کرے سوئی

متھے لکھیا کرماں نوں کون موڑے جیہڑی ہوونی سی ہو رہی سوئی
 پایا سکھ نہ کجھ جہان اتے تتی جیوندی جند وچہ گور ہوئی
 بدی جگ دی سبھ قبول کیتی رب باجہ نہ آسرا ہو کوئی
 سبھ سختیاں زمیاں جھل لیاں تساں نال نہ کیتا اے موڑ کوئی
 بھاویں لکھ آکھو سر جھلانی ہاں وارث باجہ ناہیں غمخور کوئی

کلام دختران

کیسے مہنے کسے نوں کون دیندا کیہا کم سانوں تیرینال ہیرے
 اے پیکوں آن چلکیں توں کدوں ہو سیا عمر دی جال ہیرے
 جنہاں ڈولڑی پاویاہ آندی سبھ کیتے فی چانہال ہیرے
 کائی ونڈ ناہیں تیرینال ساڈی ذرابوں زبان سمہال ہیرے
 اساں ہسدیاں آنکے گل کیتی لیسے وانگ توں چڑی نال ہیرے
 نالے آکھوئی نالے مکر فی مہیں کتے رکھو جوگی دی بھال ہیرے
 توہیں آکھیا جوگی نوں سد لیا واٹھ پئی سین ایس خیال ہیرے
 وارثاہ تینوں نت کہے بھابی ذرا اپنے آپ نوں نال ہیرے

غصہ کردن ہیر بر دختران

وسب اپنے وسدیاں ہورناں نوں جیہڑے کردیاں پھرو کرتب کڑیو
 متھے لکھی سی بری کلام میرے اتھے بوڑیا میں آن رب کڑیو
 کیہا قہر کیتا انہناں لاگیاں تے . نہ کھیڑیاں نوں دتی بب کڑیو
 میری جان عذاب توں تدو چھٹے ایدوں گھروں بے مراں میں جھب کڑیو
 میرا صبر پوے لہنہاں کھیڑیاں تے آوے رب دا قہر غضب کڑیو
 پئی وانگ ازاریاں تڑپنی ہاں جاندی جان نہیں کسے ڈھب کڑیو
 کیسے لوتیاں مہنے لاندیاں ہوسارے جگ وچوں مینوں لہ کڑیو

وارث عمر تھیں یسر ہے ہو جاندا جدوں لاوند ر ب سب کڑیو

جواب دختران باہر سیال

اساں سرت نہ غرض سمہال کوئی لفظ جوگی دا پیا سی کن ہیرے
بھلا دیس تیر جتھے جمیوں توں کرن سچ تے جھوٹھا ڈن ہیرے
بھلا کردیاں نوں مندا بولیوئی لائیو اٹھ کے جان دا ڈن ہیرے
ایڈے دھیند لے کریں توں نال ساڈے داءرن دا جاندی رن ہیرے
اوہدے کن پاٹے تہہ عمر گالی ر ب میلیا سن نوں سن ہیرے
ککھاں وچہ انگیار نہ کدی چپن لگی اک نہ چھیدی چھن ہیرے
کدی لونہ بولی ایں کواریاں نوں مغز رانیاں دا تیرا دھن ہیرے
لڑیں دکھ جنہاں بھیا پئی اے فی سانوں نہیں ایہ یاد نہ کن ہیرے
ساڈا صبر پوے جیہا بولی ایں توں تیری جان گمان نہ ظن ہیرے
دلوں خوشی زبان تھیں رنج ظاہر کتھوں سکھیوئی ایڈے فن ہیرے
نوباں ڈردیاں نے سساں سوہریاں توں تیتھوں ساہورے سگوں ڈرن ہیرے
رڑکن تھپن تے مہین پکان نوباں کریں ککھ نہ دھرا توں بھن ہیرے
دینہ ڈرن بلایا توں تہہ جیہاں اتے رات نوں ندی ترن ہیرے
اساں سمجیا کھیڑیاں وچہ تینوں کرنی جال ہے بہت کیتھن ہیرے
نہیں خلق بند زبان ہوندی وچے نہ دریا نوں بن ہیرے
جھوٹھ موٹھ گھودھتیاں جوڑ کے تے لون تھال دیوچہ نہ بھن ہیرے
شربت نال وصل دے کھول روزہ جوگی آئیائی عید دا چن ہیرے
ناہ کرکبر ہتکار تے مان ایڈاوارشاہ دا آکھیا من ہیرے

جواب ہیر با دختران

صبر پوے تہاڈیاں مایاں نوں جنہاں جن کے تسیں نہ رسیاں ہو

بیاں پھرو نمائیاں مرن ماپے تان جنہاں دے تسیں سرسیاں ہو
 کیہے کسدے مول نہ لگیداں ہو بچے چندرے دیس وچہ وسیاں ہو
 کرن مسخڑی مساں ہی سکھیاں ہو اگے کسیدے نال کدھسیاں ہو
 مہنے دیو پرایاں جلیاں نوں اے جال پریم نہ پھسیاں ہو
 مارو تیر انہو نیاں طعنیاں دے تسی ترکشاں کانیاں کسیاں ہو
 برا کہن تے برا کماونے تے لک منہ کے سچ توں نسیاں ہو
 وارشاہ وانگوں چھڈ نیک عملاں کیہاں وچہ برائیاں دھسیاں ہو
 عورت کافر یب رت ہی جانتی ہے الناتجھ سے سرال ڈرتے ہیں یعنی ذرا کام نہ کرنا
 خلقت کی زبان دریا کی طرح۔ اسکو کوئی بند نہیں کر سکتا گھو دھتیاں۔ عذر بہانہ اور
 آپ اپنے سے عیب کوٹالنے کو کہتے ہیں۔ چنانچہ اگلے بیت سے واضح ہے کسی کے
 کہنے پر نہیں چلتیں والدین کو کھانے والیو۔ گالی ہے۔

جواب دختران باہیر

آدمی برا کر بندیاں پیش بھابی بھاء اوسدے نی برا کرے جیہڑا
 سخی پئی ایس انج رنجور وانگوں پئی کوکئی کیں ویکھو حال میرا
 اگوں لڑن نوں اٹھ تیار ہوویں اساں نہیں وچھوڑیا یار تیرا
 شرم اپنی اپنے تھہ رکھن وارشاہ توں سمجھ جو پیر میرا

کلام ہیر با دختران

تیراں تالیو کھاند یو جندیاں نوں پھر ونچدیاں ہو بتیاں کڑیو
 گلاں سندیاں آتما بجھ گیا میں اندروں سٹی جے گال کڑیو
 بیٹھی پھولنی ہاں قسمت پترینوں کدی نیک ہووے میری فال کڑیو
 رانجھے باجھ کھلیر نہیں اکدھم دی گھڑی جھٹ گزرے مینوں سال کڑیو
 متھے لکھی کالم قبول کیتی جویں جانساں کراں جال کڑیو

بھاویں وڈھ کے کیمیا کرو مینوں رلے جیو نہ کھیڑیاں نال کڑیو
 کراں شکر میں رب دا دے راتیں حل مشکلاں ہون محال کڑیو
 اکوار لاوے گل آن رانجھا ہوواں جیو دیوچہ خوشحال کڑیو
 پیا لمر ا پندھ ہے پیش میرے تھک ہوئی ہاں بہت نڈہال کڑیو
 نہیں تخت ہزارے دی خبر کوئی رہیا دوں ہے جھنگ سیال کڑیو
 اکے رانجھنا آن دیدار دیوے اکے خواب وچہ ہووے وصال کڑیو
 وارشاہ جاں رب و افضل ہوسی کرے کرم تاں ہوواں نہال کڑیو

کلام دختران

تیرے واسطے بھلے دیواسطے گل کیتی کوئی ویر نہ اساں کماوناں سی
 کھری مت سی عقلمندیاں ماریاں نوں اساں ترنجنوں اٹھ کیوں جاوناں سی
 بری بھاوندی سی دل دی کل تینوں آکھ کس تے کوک سناوناں سی
 ساڈا بخش گناہ تاں بس کر جاموہوں اتینا اساں اکھا وناں سی
 نہیں سی پکیاں وچہ مشہور کرنا جیتاں ساہورے آن چھپاوناں سی
 سچ آکھتے توں ہن کیوں چیکنی نیں پہلاں سچہ کے نہہونزا لاوناں سی
 آگوں پویں پٹھی جیکر جان دی نہیں ملساں جوگی نوں کاہ بلاوناں سی
 وارشاہ اساں بھیت لہ لیا تیرا انت نہ کسے نے پاوناں سی

کلام ہیر

اگے اپنے حال حیران ہاں میں دردساں نہ ونڈ کے لیا ہے فی
 اتھے آن کے سکھ نہ ویکھیا میں دوناں دکھاندا معاملہ پیا ہے فی
 من بھاوندے بول بولیندماں ہو کجھ جیو وچہ مہر نہ دیا ہے فی
 بہت لاڈ کر ہر مایاں دے اے ساہورے کم نہ پیا ہے فی
 دکھ درد مصیبتاں بھاریاں نے جب لگ شہہ دا پھیرا نہ پیا ہے فی

وارثشاہ جے آن دیدار دیوے دکھ درد میرا دیکھو گیا ہے فی
یعنی تم دوسروں کی لڑکیوں کو طعنے دیتی ہو۔ کیونکہ تم ابھی تک محبت کے جال
میں نہیں پھنسیں ورنہ تم کسی کو طعنے دیکر ذلیل و خوار نہ کرتیں عقل ماری
بیوقوف یعنی اتنی بیجرتی کافی تھی۔

کلام دختران باہیر

اکیس ڈٹھیاں باجہ پر تیت تاہیں دجوں ویکھسیس کریں اعتبار ہیرے
ہنے آوندا بھکھیا مگنے نوں وضع شیر دیوانگ دیدار ہیری
سوہنا خوبصورت کوئی چھیل نڈھا پیا جا پدا پت سردار ہیرے
اساں طبع وا آن بیان کیتا کیتی گل نوں نہ کھٹار ہیرے
اساں نال مد پڑا چایائی بھورے پیٹھیاں ہوویں گی خوار ہیرے
تیرے عشق نوں جان دا جگ سارا کیوں بنی ایں آپ مراد ہیرے
گھریں پیٹھیاں تو بھار ہے فی ہوندا لکھ توں لکھ دا بھار ہیرے
آواسطے رب داجن دے فی مہوں بولی نوں پکڑ نہ مار ہیرے
سانوں رب نے سچیاں رکھنائیں آوے جوگی اوہ جھٹ دربار ہیرے
وارثشاہ دی من توں شیر فی نوں حاصل جھب ہووے تیرا یار ہیرے

کلام ہیر با دختران

بولی ہیر نہ چھیڑیئے مول اوہناں جیہڑے رب دے ہون فقیر کڑیو
جیہڑے چھڈ جہان اٹک ہوئے اوہناں کسیدینال کی سیر کڑیو
تبارک الذی بیدہ الملک وہو علی کل شی قدیر کڑیو
آسمیل وانگوں ذبح ہوآیا ستوپڑھی سی کس تکبیر کڑیو
وانگوں شیخ منصور چڑھ گیا سولی کسے ونڈ نہ لئی سی پیڑ کڑیو
حضرت ذکرئیے نے کیتے بہت تر کے آرادکھ کے سٹیا چیر کڑیو

وچہ جنگلاں پیا خوار ہويا پیروں حرص دے توڑ زنجیر کڑیو
 کسے ہور نہ اوس دی وات کچھی باہجوں پیر حضرت دستگیر کڑیو
 مہنے دیونہ ایس نمازی نوں متھے لکھی سی بری تقدیر کڑیو
 گئے شرع والٹ فقیر کردے چھڈ علم قرآن تفسیر کڑیو
 چھڈ رنگ محلاں تے ماٹیاں نوں ہوئے شاہ امیر فقیر کڑیو
 ابراہیم اودم فقیر ہويا لگے چونجہ جان وچہ سریر کڑیو
 اگے اپنے حال حیران ہاں میں لائی تساں کی ہور تفسیر کڑیو
 ماری دکھ فراق دے ویناں میں وگن اکھیوں خون دے نیر کڑیو
 دیس چھڈیا وانگ مہیریاں دے آیا واٹ پردیس چیر کڑیو
 تسی ہوکے ساریاں اک رستے مینوں مہنیاں دے ماروتیر کڑیو
 مددگار ہووے اوہدا رب سچا مہربان ہوون پنج پیر کڑیو
 وارشاہ نوں مول نہ چھیڑ یا بے جیہڑا ہیر دا پیر فقیر کڑیو

ایضاً

مکرنکیاں ہوندیاں سکھیاں ہونہن نچیاں منہ توں نال لونی
 کھیس تار سوا گلیاں کچھلیاں دی جتھے وڑوگیاں ہوں نہال سوئی
 وچوں ہجر نے سی اواز رکیتا اتوں بولیاں نال بے حال ہوئی
 دل ہیر دے پھیر خیال آیا ہن سحری یار دی بھال ہوئی
 آئی نیند تاں اٹھ دراز ہوئی شکل رانجھے دے نال وصال ہوئی
 وارشاہ گھر مہر دے جاوندیسی اوہدھر جوگی نوں قرعدی فال ہوئی

چھوٹی عمر سے مکار ہوا ب منہ سے پردہ ہٹا کرنا چتی ہو طعنہ والدین اور سسرال کو آباد
 کرو گی۔ یعنی سب کو اجاڑ دو گی محبوب کی جدائی کے سبب سے دل سے تنگ تھی۔
 غمگین لاچار اور غمزدہ تھی اور پھر لڑکیوں نے طعنے اور مہنے دے کر بہت خراب حال

کیا جس سے اس کے دل کو نیا زخم لگا اور درد رسیدہ ہوئی۔

رفتن جوگی در شہری کھیڑیاں برائے دریوزہ گری!

رانجھا کھیری گپڑ گدا چڑھیا سنگی دوار ہی دوار و جاوندائے
اٹھو خیر گھتوں ویہڑے والیونی ناد پھوک کے پیا ارڑاوندائے
کوئی دے میدہ کوئی دے ٹکر کوئی تھالیاں پرس لیاوندائے
کائی آکھدی مکھ تھیں بچن اچر جوگی دنا سیس سناوندائے
کوئی آکھدی جوگیرانوں آیا کوئی روہ دیاں بھواں چڑھاوندائے
کائی پنے دادے ست بیہڑیاں نوں غصہ جیوتے مول نہ لیا وندائے
کائی جوڑ کے ہتھ تے کرے منت سانوں آسرافتر دے ناوندائے
کائی آکھدا مستیا چاک پھر واناں مستیاں پاٹ وگاوندائے
کائی آکھدی چور اچکڑائے چوراں وانگ ایہ جھاتیاں پاوندائے
رناں ویکھنے دی انہوں بھڑک لگی کائی ہنے اوہاں لیجاوندائے
صورت فقر دی اکھیاں گنڈیاں دیاں نال مکر دے فقر وکھاوندائے
مکر نال ملی سواہ مکھڑیتے کوئی چوہدری زاد جھناوندائے
کائی آکھدی وپٹیاں ویکھنے نوں کنگ نال ایہ راگ سناوندائے
کائی آکھدی پت ایہ پنچدالے وانگ رانجھنے دے دس آوندائے
کائی آکھدی چاک ایہ سچرا اے عشق مشک دا بھیت چھپا وندائے
عاشق کسے دی گل نہ کوک دا اے چپ کتیرا وقت لنگھا وندائے
کائی دے گالیں دھاڑے مار پھر دا کائی بولدی جو من بھاوندائے
کائی آکھدی لچ مشنڈڑاے جوگی ہس کے گل گواوندائے
کائی آکھدی مست دیوانڑاے چوراں چوراں وانگ دس آوندائے
کائی آکھدی کسیدی لٹک لگی رنگ رنگ دے گانے گاوندائے

کاٹی آکھدی چورادہال پھرواسوئگان چوراندکسے گراوندائے
 کاٹی آکھدی گندیاں اکھیاں نوں رمزاں گجھیاں نال لڑاوندائے
 لڑے بھڑے تے گالیاں دے لوکاں ٹھٹھے ماروالو ہڑاوندائے
 کاٹی آکھدی چرس دامار سونا آنی لال اگل وکھاوندائے
 آٹا کنک دانے لوے گھیو بہتا دا نہ نکلڑا گودنہ پاوندائے
 رتاں نال ایہ پھرے کھہیرا کروا تچ خیر دے نال بلاوندائے
 کوئی متاں کرے تے چرس چمن کوئی نیوں کسے سیس نواوندائے
 صدق نال جیہڑا پیریں آن لگے بیڑے اوسدینوں بنے لاوندائے
 کسے نال ہسدا کسے نال لڑوا وڈے رنگ تے رنگ مچاوندائے
 چھو چھا کردے نالے گٹ دھاگے تکے تیرا یہ وڈے چلاوندائے
 کاٹی آکھدی چاک ادہاں پھر دا رن کسیدی ایہ کھسکاوندائے
 ایس کدی نہ خیر گزارنی نہیں ایہدا طور بھیڑا نظر آوندائے
 درشن مکھ دا منگنا بھیکھ ساڈی ایہو جیسے ایہ خن سناوندائے
 وارشاہ رانجھیرا چند چڑھیا گھروگھریں مبارکاں لیاوندائے
 یعنی دوسری طرف جوگی تے گداگری کے واسطے گاؤں کا ارادہ کیا اور آنے
 کے لئے تیار ہوا قسم قسم کے راگ گاتا ہے۔ بد معاشوں کی آنکھیں سرخ
 آنکھیں نکال کر دکھاتا ہے۔ منہ کا دیدار مانگنا ہمارا گدا ہے۔

مذمت کردن جوگی دختران دہ راہ

آوڑے ہاں اجڑے پنڈ اندر کاٹی کڑی نہ ترنبجے گاوندی اے
 ناہ کلکوی پاوندی نہ سخی بھی پانہ دھرت کنباوندی اے
 سوئی لبھنے دا کسے ول ناہیں تے نہ ویلنے چیک مچاوندی اے
 ماہگمار کے یار داپیا کر کے نہیں کانگ تے مراڈاوندی اے

نہ چو ہڑی دا گیت گاؤندیاں نے گڑلھاراہ وچہ کوئی نہ پاوندی اے
وارششاہ چھڈ چلیے ایہ نگر ی ایسی طبع فقیر دی آوندی اے

کلام کودکاں باجوگی

چل جوگیا اسی دکھالیا یے جتھے ترنجے چھوہریاں گاندیاں نی
لیکے جوگی نوں آن دکھالیو نے جتھے وہٹیاں چھوپ رل پاندیاں نی
تند نکلے تکلویں توڑ کے تے اک دوئی نوں بہت ہساندیاں نی
اک باڑا نال گھسا باڑا اک ماہل تے ماہل بھڑاندیاں نی
اک پتھدیاں مست ملنگ بن کے اک ساگ چوہڑی والاندیاں نی
رنگ رنگ داہیک مہین کر کے وارششاہ نوں گیت ساندیاں نی
آمدن جوگی در مجلس نسواں و مشاہدہ نمودن آنہارا
جتھے ترنجنا ندے گھمکار پوندے کتن یٹھیاں لکھ مہرئیاں نی
کھتریاں تے بہنیاں تی ترکھیاں اتے جٹیاں نی
لوہاریاں لوگ سپاریاں نی سندر خوجناں تے رنگریاں نی
سندر کوریاں روپ سنگاریاں نی اتے ویاہیاں مشک لپیٹیاں نی
اروڑیاں مشک وچہ ہاڑیاں نی پھلیریاں چھیل سٹریاں نی
منہاریاں تے پچھواریاں نی سندر تیلیاں نال چھپیاں نی
پٹھانیاں چادران تانیاں نی پشتو ماردیاں نال معلییاں نی
پنجاریاں نال حمیریاں نی راجپوتان نال بھٹییاں نی
درزائیاں سگو سیانیاں نیوروالیاں نال چٹیاں نی!
راولانیاں بیٹیاں بانیاں دیاں جٹانوالیاں نال وہٹیاں نی
کنڈھیلیاں چھیل چھیلیاں نی تے کلاناں بھاڑان بیٹیاں نی
چنگڑانیاں نانناں تے میرزادیاں نی نال سوہندیاں لودیاں بیٹیاں نی

جھیلیاں میوہاں غنے کٹنا قصائے نال ٹھٹھریاں نی
 بازگر لیاں نٹیاں کنگر نال ویرا ہنداں نال جٹییاں نی
 پوربا نیاں جشناں رنگیرزاں تے پیرا گناہ نال ٹھٹھریاں نی
 منڈاسناں تے اخرا سناں نی داگرنیاں نال ولٹییاں نی
 کاغذ کٹ ڈاگرنیاں اڑو بگن ہاتھ وانناں نال بلوچیاں نی!
 بالکیاں کجریاں ڈوگریاں چھیل بھٹیاں راجپوتناں راجدیاں سٹیاں نی
 ملواناں ہورارائناں نی کشمیرناں نال چھلیاں نی
 منجیر ٹیاں ڈومیاں دہائیں کٹناں آتھبازناں نال بھلو میٹیاں نی
 پری زاد حسین پھاڑناں نی ملتانناں نال سند دھٹیاں نی
 کھٹیکناں تے نیچے بندناں نی چوڑیگریاں تے کمر پٹیاں نی!
 بھرائناں ڈانناں سرسیاں اتے سوہندیاں گونت گھٹیاں نی
 بروپناں راجناں ذیل وانناں بروالیاں نال جمنییاں نی
 لبناں مورناں کنگرانیاں راج بٹیاں اتے بیٹیاں نی
 سنیا ریاں تے سے آریاں نی نال چوہڑیاں تے دھرمیٹیاں نی
 سیدزادیاں تے شیخ زادیاں نی پیرزادیاں تے مجاور میٹیاں نی
 چکی راہناں تے منجی اونیاں نے دان وٹنیاں نال صوفیٹیاں نی
 ملاحنا زور سترانیاں نی تے نیارنال روڈ جھنپٹیاں نی
 سکے زانناں نال دھڑوانناں نی مارن اڈیاں پان گھمریٹیاں نی
 تاز کشیاں تے تلے وٹنیاں نی گوناو بکناں عقل سگھریٹیاں نی
 عطارناں تے کارچوہناں نی کنڈی گرینال ٹھپ ولٹییاں نی
 بوٹلناں شوخ مولناں نی موہوں ہسیاں تے دلوں لیٹیاں نی
 سبھو اپنے آپ وچہ حال مستان جیہاں جھنگ دیوچہ سلیٹیاں نی

صورت و ہندیاں نی دلوں بھل گیاں حسن جوگی دے سبھے سمیٹیاں نی
 پکڑ آنچلا جوگی نوں لاگیں و ہڑے واڑ کے گھیر لے پٹھیاں نی
 اکو جیڈیاں ہان میار سبھے دہاڑے مارناں حسن ڈکیتیاں نی
 وارشاہ پنجہ وچہ ہو بیٹھا دوالے پٹھیاں ساریاں بمیٹھیاں نی
 کلکوی ایک کھیل ہے جوڑ کیاں جمع ہو کر ایک دوسری کا ہاتھ پکڑ کر کودنی اور گول چکر
 کی طرح گھومتی جاتی ہیں اور زبان سے گاتی جاتی ہیں اور سمتی بھی اسی طرح کا ایک
 کھیل ہے مگر اس میں ایک دوسری کا تھ نہیں پکڑتیں سوئی تلاش کرنا کوئی نہیں جانتی
 چو ہڑیڑی ایک گیت کا نام ہے جو اس کتاب کے مصنف سید وارث شاہ صاحب کی
 تصنیف ہے۔ بار کے علاقے میں عورتیں گاتی ہیں۔ مہروں کی لڑکیاں۔

مسخری کردن دختران با جوگی

کائی آنیکے رانجھے دے نین ویکھے کائی مکھڑا ویکھ سلاہندی اے
 اڑیو ویکھوتے شان اس جوگیڑیدی راہ جانڈے مرگ پھہاوندی اے
 چھوٹی عمر دی سوتی نال جس دیدن چار نہ توڑ نبھاوندی ای
 کوئی اوڈھنی لاہ کے مگر پونچھنے دھودھا بھوت چالاہوندی اے
 کوئی مکھ رانجھیں دینال جوڑے تیری طبع کی جوگیا چاہوندی اے
 کائی نال پیار دے بہیاگے کائی گل کردی مسکراوندی اے
 سہتی لاڈینال چواء کر کے چاسہلیاں جوگی دیاں لاہوندی اے
 رانجھے پچھیا کون ہے ایہ نڈھی دھی ابو دی کائی چاآہندی اے
 ابو بجو چھو کھجواتے پھجو ہوندا کون کوئی کائی آہندی اے
 وارشاہ ننان ایہ ہیر دی اے دھی کھیڑیاندے بادشاہندی اے

ناراض جوگی با سہتی

ابو دھی رکھی دہاڑے مار پڑ مشنڈ دی ترنجنے گھمدی اے

کرے آن بے ادبیاں نال فقراں سگوں سہیلیاں نوں نہیں چمکری اے
 لاہ سہلیاں ماردی جوگیاں توں اتے ملدیاں نہیں نوں ٹم دی اے
 پھرے نجدی شوخ برہان گھوڑی نہ ایہ کندی تے نہ ایہ تم دی اے
 سردار ہے لوہکاں لاہکاں دی پیہن ڈوہلدی تے تاؤں لمدی اے
 وارثشاہ اول آوندا چیر سٹاں بنیاد پر ظلم دی دھمدی اے
 ڈہول بجانے والوں کی عورتیں اسہلیوں کو چومتی نہیں جو جوانی میں سرشار
 ست کودتی پھرتی ہو۔

کلام سہتی باجوگی

سہتی آکھدی راولا سخت بولیں تانہیں بولیوں توں میرے ہان سیں وے
 لائیں ہتھ تے پکڑ پچھاڑ سٹاں تیرینال کرساں تاں توں جان سیں وے
 ایہ تاں مردا بھیس وٹائیانی جیہڑا نہ واقف اوہنوں ران سیں وے
 وکھو وکھ کرساں بھن بنگ تیرے تدوں رب نوں خوب پچھاں سیں وے
 ویہڑے وڑیں تاں کھوہوں گی جنڈ ماں نوں تدوں شکر بجالیاں سیں وے
 گدوں وانگ جاں جوڑکے گھڑاں تینوں تدوں چھٹ مد بیر دی آن سیں وے
 سہتی اٹھ کے گھراں نوں گھوک چلی منگیں آوسیں تاں مینوں جان سیں وے
 وارثشاہ وانگوں تیری کراں خدمت موج جہاں دی تدوں مان سیں وے

کلام جوگی باسہتی

کر کے چیلیاں بولیاں بول بولیں دھی جانی میں کہناں انوکھیاں دی
 اسیں پیچ سردار کی جانے ہاں مارے بھل ہے چنگیاں چوکھیاں دی
 اوڑک ہتھ توں بھی تھلے لاوسیں گی مٹی ڈہونڈ سیں کلیاں ٹھوکیاں دی
 وارثشاہ نوں نانچ کی دنی میں بھکھی کنجری وشنیاں پھوکیاں دی

کلام سہتی

میں آوت گتھوتیاں وانیا نئیں ذرا ٹھاک زبان نوں گندیا وے
رناں وچہ دھناں کیہا پسر بیٹھا کسے بھاگ بھری دیا چنڈیا وے
ایہ کھرویاں چھلتر اں صاف ہوسن جدوں چاہڑ خرا دتے رندیاں وے
اوکھے وقت چھڈا وی کون تینوں میاں وارثا ربدیا بندیا وے

کلام جوگی

کیوں فقر دے نال رہاڑ پئی ایں بھلا بخش سانوں ماپے جینی ایں نی
سپ شیمنی دے وانگ کھنی ایں نی ماس کھانی ایں تے رت پینی ایں نی
دکھی جیو دکھانہ بھاگ بھری اے سوئے چڑی تے کوچ لکھینی ایں نی
ساتھوں نشانہ ہو سیامول تیری سکے خصم توں نہ پتینی ایں نی!
چرخہ چانیکے نمٹی مرد ماریں کسے یار نے پگڑ ملینی ایں نی!
متھا نال فقیر دے لایا ای دھروں جڑہاں توں لائینی ایں نی
تھیا تھیا کردی پھریں نجدی توں علجاء فقیر توں مینی ایں نی
وارثاء فقیر دے ویر پئی ایں جرم تھی اے کرماں دی اے پینی ایں نی
گاؤ میش دودھ دیتی ہوئی دل میں آتا ہے چیر ڈالو گدھے کی طرح جب اچھی طرح
ماروگی چالاکیاں بیہوشی کی باتیں نیچے ہاتھ لگالے گی لا حاصل کوشش کریگی کیا بانگین
دکھاتی ہے کنگالوں کی دوست مفت کجری ڈیرا لگا کر نانگیں پھیلا کر بیٹھا والدین زندہ
ہیں۔ دعا ہے گوشت کھانیوالی خون پینے والی رکھوگی بری عزت والی جس کی خاوند
سے تسلی نہ ہوئی درگاہ سے جڑھ تک اکھاڑی جائے گی۔

کلام سہتی

سینں جوگیا لٹجھنیاں وے تے بے شرم کو پیتا موٹیا وے

دھرتا مار بیٹھا نہیں وچہ کواریا ندے کسے ویہلوی بار دیا جھوٹیاوے
 لایا ای ویس مداریاں جوگیاں داسروں گھونیاں نہوں نہوں کھوٹیاوے
 جان گئی ہاں میں سارا مکر تیرا اتوں سادیا وچوں پکھوٹیاوے
 ٹنڈ وچہ داروشاہاں نال لاگا سد ہاکرونگی مار کے سوٹیاوے
 دھر کونیاں کون منویناں وے کسے چک توں لتھیا لوٹیا وے
 بیعت فقر دی من نہ نرم ہوویوں رہیوں سخت اسپاٹیا ٹوٹیاوے
 پوے کاغذ تے وارثا تدوں نقطہ جدوں جائے تختی وٹے گھوٹیاوے

کلام جوگی

کھچے دھسکے وڈی پنچال رنے کسے ماں کمذات دی اے دھیری اے نی
 کرڑ کسی اے اتے گرڈھسی اے نی نرڑ گندھی اے انگ جھیری اے نی
 وٹ متھی اے ناس مروڑی اے نی گھرک بلی اے کھا کھ چیری اے نی
 چتر گھسی اے تے موہوں ٹھسی اے نی دند چسی اے جب گلیری اے نی
 جھکڑھ جھانجڑے نی ایویں واجڑے نی کہی چڑی ایس لکی کیڑی اے نی
 گھبو گھنولی اے اول منگولی اے نی دودھ چھولی اے جوگیاں ٹیری اے نی

منہ پائی اے تے چیر چڈیے نی باہروں کھلی اے تے وچوں بھیری اے نی
 انجھتیے چونڈیاں کھتیے نی یاراں جوگیاں دب رگیری اے نی
 دھردبانی اے پھڑس مرانی اے نی کسے نولی اے پلڑ پیری اے نی
 راہ جاندڑے بنیاں دینال گھسریں نی دھناپنے تھنیں کھیری اے نی
 لوں لوں تیرا ترنجن وچہ پھڑ کے چرخہ سٹیا ای کسی پیڑی اے نی
 وارث تیل آپے نکل راہ پینداؤ کھرگھت کوہلو جدوں پیڑی اے نی

مقولہ شاعر

دھسکے دھوڑے سی کھاوند ا وچہ نگری ناہیں زورسی عشق دیاں ماریاں دا

ہر ہر ویٹرے جانیکے پائے جھانکتی پھرے ڈھونڈا اور سن پیاریاں دا
 پھرے گلیاں دیوچہ حیران ہویا ایہو حال ہے عشق دے ساڑیاں دا
 کھوج تکدایا ردا پھرے بھوندا گھر لہندا سچ نتاریاں دا
 نظر باز پھرے وچہ کوچیاندا عاشق ساڑیا عشق آواریاں دا
 وارث طلب کتاب نوں ہتھ لیکے گھر گھر پڑھدا سی سبق نظاریاں دا
 رفتن جوگ درشہر رنگپور برائے دریوزہ گری
 ویٹرے جٹا ندے منکدا جاوڑیا اگے جٹ بیٹھا گاں میلداے
 سنگی پھوک کے ناو گھوکایا سو جوگی گج کے جاوچہ ٹھیلداے
 ہو ہو کر کے سنگھ ٹڈیا سو فیلبان جوہست نوں پیلداے
 ویٹرے وچہ اوہوت جا بگیائے مست ساہن وانگوں ونڈ پیلداے
 اڈی مار کے گاں اکائی سو کم جوگی واوکیھ الیداے
 وارشاہ میاں ورج رانجھنے نے کیوں وہا جیو ویر سولیداے
 اس کلام کے بیان کیلئے کافی صفحوں کی ضرورت ہے۔ لہذا اسکے کسی لفظ پر
 روشنی ڈالنا اپنی لاعلمی ظاہر کرنا ہے کیونکہ شاہ صاحب نے ہر ایک لفظ میں
 ایک راز بند کیا ہے۔ اور ہر لفظ کے معنی اسکے ظاہری معنوں سے بہت دور
 نکل جاتے ہیں۔

گریختن مادہ گاؤ از دہشت جوگی

نیا نا توڑ کے وہانڈڑی اٹھ نہٹھی دہنی ددھ سبھ ڈوہلیا ای
 گھت خیر اس کٹک دے موہرے نوں جٹ اٹھکے روہ بھر بولیا ای
 کسے پڑے دیس دا جو گیا توں اتھہ ڈنڈ کی آنکے گھولیا ای
 صورت جو گیاں دی اکھیں گنڈیاں دیاں ٹاپ کنکدی تے جیو ڈولیا ای
 جوگی اکھیاں کڈھ کے گھت تیوڑھی لیکے کپھر اتھہ وچہ تولیا ای

وارثشاہ مہن جنگ تحقیق ہو یا جیو شاگنی واگوں بولیا ای
 دشنام داوان زن روستانی جوگی را
 جٹی بول کے ددھ دی کسر کدھی سبھ اڑتے پڑتے پاڑے
 پنے دا دپر دادڑے جوگڑی دے سیھے ٹنگنے تے ساک چاڑے
 جیہڑے تاچوا سن بھڑک والے کر جوگی دے ٹھنڈے ٹھارے
 دھکے دیونڈی جاہ توں چوہراوے نالے چولی دے پاڑنگارے
 بولی مار کے گالیاں دے جٹی پردے فقر سندے سارے پاڑے
 جوگی روہ دینال کھڑلت گھستی دھروں مار کے دندسبھ جھاڑے
 جٹی زیں تے پڑے دے وانگ ڈھھی جویں واہرو پھٹ کے دھاڑے
 وارثشاہ میاں جیویں پکڑ تیشہ فرہاد نے چیر پہاڑے
 فریاد کردن روستاؤنش از دوکوب کردن جوگی
 جٹ ویکھ کے جٹی نوں کانگ کیتی ویکھو پری نوں رچھ تھیلیا جے
 میرے سیاندی موہرن بار چندوں تلک مہر دی ستھ نوں چلیا جے
 پنڈا باہوڑی تے فریاد کر کے میرا جھگڑا چوڑ کر چلیا جے
 پکڑ لٹھیاں گھبرو آن ڈھکے وانگ کاڈویں کنک دے ملایا جے
 پنڈ وچہ ایہ آن بلاوجی جیہا جن پچھواڑ وچہ ملایا جے
 وارثشاہ جویں دھونواں سرکیاں توں بدل پانکے گھٹاں ہو چلیا جے
 تیار شدن مرداں وزناں برائے زدن جوگی
 آء آمہانیاں جدوں کیتی چونہہ ولیں جاں پلم کے آگئے
 سچ مچ جاں پھاٹ تے تیار ہوئے جوگی ہری بھی جیو چراگئے
 ویکھو فقر اللہ دے مار جٹی اوس جٹ نوں واعدے پاگئے
 دوئے ویہڑے نوں چامہاڑ چھڈی چھبی دیئے دند کلک گئے

جدوں گل چھاوڑے آن وجی جوگی ہر ہی بھی قدم اٹھاگئے
 ویکھو عاشق غضب دے سرے چڑھکے جھٹ شیر والا ہن لاگئے
 جدوں مار چوطرف تیار ہوئی اوتھوں اپنا آپ کھسکا گئے
 اک پھاٹ کڈھی سبھے سمجھ گیاں رناں پنڈیاں نوں راہ پاگئے
 جدوں خصم ملے پکھوں واہراں دے تدوں دھاڑ دی گھوڑے ڈکاگئے
 ہتھ لاکے برکتی جوان پورے کرامات ای ظاہر وکھاگئے
 مار چور کیتے اہلے ہڈ گوڈے اوتھوں اپنا آپ دوڑاگئے
 وارشاہ میاں پستے باز چھٹے جان رکھ کے چوٹ چلا گئے

مقولہ شاعر

کیندیاں ولگناں ویڑے تے ارل کھوڑاں کیندیاں پکھداں تے کھرانیاں نی
 کینڈیاں کوریاں چائیاں تھونیاں تے کینڈیاں کلیاں نال مدہانیاں نی
 گھر اجلا رانجھے نوں نظر آیا چیزاں ڈٹھیاں جامن بھانیاں نی
 سوہے لیف سوہن اتے ٹنگنے دے لاچے لگیاں خوب چوتانیاں نی
 کتے ول ڈٹھے پلنگ کڑتلاں دے کتے جیکھیاں منجیاں وانیاں نی
 کتے نہن پنکھر سجو بھاریاں دے کتے ٹنگیاں مہر کاں سانیاں نی
 چھتاں نال ٹنگے ہوئے نظر آون کھوپے ناڑیاں اتے پورانیاں نی
 اوتھے اک چھنچورڑی جیہی بیٹھی کتے نکھلیاں گھروں سوانیاں نی
 کوئی پلنگ اتے ناگرویل بیٹھی جویں رنگ محل وچہ رانیاں نی
 سہتی آکھیا بھابی اے ویکھ توں نی پھر دا لچ منڈ کرسانیاں نی
 ستریاں والڑی گھریں انجھک پھر دا ایڈے والے ماراں کھانیاں نی
 نالاکھیاں سینیاں مار دائے چھیڑاں چھیڑوا زور دھگانیانی
 پھلک نویں وگی بھنگ پین لگا دھروں لعنتاں ایہ پرانیاں نی

لموئی گلاں دا وڈاگلا ہڈی اے اچھوہ بہندا ای رام کہانیاں نی
بھاجھی اکھیاں اوہدایں کھیویاں نی جویں لائیاں اپرسانیاں
وارث کواریاں کشننے کرن بہکے موئے پاڑے محتاں آنیاں نی

احوال جوگی

جوگی منگ کے پنڈتیار ہویا آتا میل کے کھرا پوریا ای
کسے ہسکے رگ چاپایاں کسے جوگی نوں ہتھ چادھوڑیا ای
کتے ہسکے گل گودیندا کتے غصیاں دے نال گھوریا ای
یارو یار دے ملن وا ڈھن لکری اے ایسے واسطے جوگیڑا جھورپاری
کسے جوگی نوں دب کے داب دتا کتے جوگی نے انہاں نوں گھوریا ای
پھلے کھیڑیاندے جھات پائیا سوارث چودھویں دا چن پوریا ای

ایضاً

جوگی ہیر دے ساہورے جاوڑیا بھکھا بارجیوں پھرے للورداجی
آیا خوشی دینال وہ چند ہو کے صوبیدار جوں نواں لاہور دا جی!
پیاتا ژ دا میر شکار وانگوں سینے تران سی عشق دے زورداجی
ذره اکھیاں وچہ حیاتاں دھیان پاوندا ہورودوں ہورداجی
دھوس دے کے ویہڑے وچہ آوڑیا ہٹھ کیتا سی سنہ دے چور داجی
انی کھیڑیاں دی پیاری وہٹی اے انی ہیرے سکھ ای چانکور داجی
خیر گھت نے تینوں آکھیاں منگن جڈا بھک نہ ہوڑ داجی
ویہڑے وڑدیاں رکتاں چھیڑیاں سو کم عاشقانہ دے ویکھ لورداجی
ستہتی ویکھدایاں آکھیاں لچ پھر دا اہدی واگ ناہیں کوئی موڑ داجی
وارشاہ انگوں ہن پئی پھاہوی شگن ہویائی جنگ تے سورداجی
اپنی جان بچا کر چوٹ مار گئے۔ پودے کا نام ہے جس کی چھال سے

رسیاں بنتی ہیں۔ بیلوں کا دھان بند۔ چنگی آٹے کی ڈال دی۔

کلام سہتی باہیر

بھابی آکھیاں ایہدیاں گنڈیاں فی شان ویکھدا دھجان بنایاں دا
کتے سجرے کن پڑا آیا کنیں چاء سو مندریاں پائیاں دا
وہد گھاٹ نہ مول پچھان دے انت برا ہے ایڈیاں چائیاں دا
ہڈ گوڈڑے بھن کے چور کرساں مزہ آوسی اکھیاں لائیاں دا
آدم گری داطور نہ اک اس تے وسبوں جا پدا پت بھرائیاں دا
پیشرم ہوکے ویہڑے آن وڑیا اکھیں وچہ نہیں دید حیاں دا
کڑیاں پنڈدیاں وال ایہ انج و ہندا آ نڈل ویہڑ کا ساہن جوں گلیاں دا
وچہ ویہڑیاں تاڑدا پھرے رناں پیا جا پدا لچ خدایاں دا
ایہدا طور نہ جوگیاں وانگ کوئی لڑدا پھرے دیور بھرجایاں دا
وارشہاہ جوگی لوہڑے مار پھر دا جیہا ساہورے قدم جویاں دا

کلام سہتی باجوگی

سج آکھ توں راولا کہے سہتی تیر جی کیہڑی گل لوڑ داجی
ویہڑے وڑدیاں کتاں چھیڑیاں تیکنڈا وچہ کیجے دے پوڑ داجی
پہلے ہیر نوں تچھو سکھ ہیرے پائل مورنی تے پاویں مور داجی
تینوں دید نال اپنے یاردی اے آیوں پیر فقیر نوں سور داجی
جا اکھ وجائیے ناد پھو کے سوال پاوندا الٹ پٹا توڑ داجی
بادشاہاندے باغ وچہ نال چاوڑ پھریں پھل گلاب دا توڑ داجی
نالے کرے ٹھٹھ نالے منکدائے مہ نال تکے نالے موڑ داجی
وارشہاہ نوں شتر مہار باجوں ڈانگ نال ناہیں کوئی موڑ داجی

کلام جوگی

آکوری اے ایڈا پراہنے نی دھکادیہ نہ ہک دے زور دانی
بندے کنڈلے نتھ تے ہتھ کڑیاں بیٹھی روپ بنائیکے مور دانی
اساں پیر کہیا مدھ بیر جاتا تیری گل ناہیں کوئی موڑ دانی
وچہ کھیریاں دے تیرا زور ایہا جیہا کسی نوں شہر بھنور دانی
آندھی اے رکتاں چھیڑناہیں ایہ کم ناہیں دھم شور دانی
وارشہا فقیر غریب اتے ویر کڈھیونی کسے ہور دانی

کلام سہتی

کل جائیکے نال چواچاوڑ سانوں بھنڈ بھنڈار کڑہایوں وے
اج آن وڑیوں جن وانگ ویہڑے ویر کل دا آن جگایوں وے
سہتی گج کے بولدی چوہراوے تینوں کسے نہ عقل سکھایوں وے
کائی گورو نہ دیتا مت تینوں چیل بھل کے چانہایوں وے
گدوں آن وڑیوں وچہ چوہڑیاں دے کنہاں شامتاں آن پھہمایوں وے
وارشہا رضا دے کم ویکھو اج رب نے ٹھیک کونایوں وے
ڈھول بجانیوالوں کا بیٹا باتیں شروع کیں خار کلیجہ میں چھبتا ہے یعنی اونٹ
کو بغیر مہار کے لاٹھی کے ساتھ کوئی آدمی ادھر ادھر نہیں پھرا سکتا۔

کلام جوگی

پکی کواری اے لوہڑے دی اے ماری اے نی ٹونے ہاری اے اکھ ککھ آہنی ایس
بھلیاں نال بری کاہ ہوونی نہیں کائی بری ہی پھاوونی پھانی ایس
اساں بھکھیاں آن سوال کیتا کیہاں غمیدیاں رکتاں ڈانی ایس
وچوں پکی اچھیل اچکی اے نی راہ جاندڑے مرگ پئی پھانی ایس

گل ہو چکی پھیر چھیڑنی ایس ہری شاخ نوں موڑ کی داہنی ایس
 گھر جاں سرداراں دا بھیکھ مانگی ساڈا عرش دا کنگرا ڈھانی ایس
 کیہناں پردسیاں ویر چائیو چنر ہاری اے آکھ کی آہنی ایس
 راہ جانڈرے فقر کھیرنی ایس ڈھگی داہری ساہتاں نوں ڈھانی ایس
 فنے کٹنے قوم گہارے نی دغے داریاں اچکیاں راہنی ایس
 کیہاں کوڑکھانیاں میلکے تے اس خلق نوں پئی وسہنی ایس
 سکے ساہوریاں ویر گھتائیکے تے ہتھوں ملدیاں چاٹرانی ایس
 گھر پیکڑے دھرو دیاں پھریاں نی آنہری اے سنگ کیوں ڈھانی ایس
 آء واسطائی نیناں گندیاں دا ایہ گل کوں مگروں لاہنی ایس
 آشکار دریا وچہ کھید موئے کیہیاں موت وچہ مچھلیاں پھانی ایس
 آ آ کھنا ہوں تلجاء ساہتھوں نہیں ہور کچھ بنے اکھانی ایس
 وارشاہ فقیر نوں چھیڑنی تیں اکھیں نال کیوں کھکھراں لاہنی ایس

کلام سہتی

انی سنو بھیناں کوئی چھٹ جوگی وڈا آ جوٹھ بھیرا کس تھاؤندانی
 جھڑیل مرکناں گھنڈ موہجڑ چول کھج ایہہ کسے گراؤندانی
 پردسیاں نہیں ڈول اسدی ایہ تاں واقف ہیر دے ناؤندانی
 گل آکھ کے ہتھاں تے پوے مکر آپ لاؤندا آپ بجھاؤندانی
 دیون بھن کھیر توڑ سہیلیاں نوں نالے جٹاندے جوٹ کھوہاؤندانی
 جے میں اٹھ کے پان پت لاہ شاہ کون پنچ ایہ کسے گراؤندانی
 اکے ڈوم موچی اکے ڈھڈ کنجر اکے چوہڑا کسے گراؤندانی
 ایس عشق دا گھاء ناسور وانگوں رمز عشق دینال مرجاؤندانی
 نال نخریاں دے ویکھو گل کردا اکھیں نال بھجارتاں پاؤندانی

رناں نال شریکناں وانگ سوکن کلاں ستیاں پھیر جگاوندانی
 لڑے ساڈے وانگ مالکاں دے پردیس دے لفظ سناوندانی
 وارشاہ میاں واہ لاریاں ایہ تاں جھڑیوں باز نہ آوندانی

کلام جوگی

پگڑ ڈھال تلوار کیوں گرد ہوئی نہیں متھا منہ اس کڑمی اس بھاگی اے نی
 پیشو افساد دی فوجدی اس تے شیطان دے لک تڑاگی اے نی
 چچر باری اے ڈاری اے جنگ بازے چمیرکی اے برے دی اے لاگی اے نی
 کسے واس نہ وی اس وتی اس نی چوراں یاراں دے جاگدی اے داگی اے نی
 متھا واہ ناہیں آچھڈ پچھا بھنے جاندے دے مگر نہ لاگی اے نی
 آ آ کھنا ہوں ملجاہ ساتھوں نہیں ہو جاسیں بنے بھاگی اے نی
 اسیں جٹیاں نال بے کراں جھیرے دکھ زد تے فقیر کیوں جھاگی اے نی
 وارشاہ فقیر دے قدم پھڑی اے اتے کبر ہنکارنوں تیاگی اے نی
 گائیں جماع کی خواہشمند ساندروں کے آگے ہوتہیں یعنی عشق کا زخم
 ناسور کی طرح ہمیشہ رہتا ہے اور زیادہ ہوتا جاتا ہے اور اچھا نہیں ہوتا بھولی
 ہوئی عداوت زیادہ کرتا ہے۔

کلام سہتی

ہویاں جمع گواہنڈناں کنگ سکے کیہا جوگیرے نے بدھا ٹھٹھ ہے نی
 تان سین وانگوں جاپے راگ دھاری تان کئی کروڑ سوٹھ ہے نی
 سہتی دمکدی تے وچوں چھلکدی اے شالا جوگی نوں پوے ترٹھ ہے نی
 پرہاں رد کردے کسے خیر اسنوں بری خیر اندر ڈھل مٹھ ہے نی
 بوکمرے دے وانگ بوکدائے مینوں ایس جاتا کوئی پٹھ ہے نی
 لٹ کھان نوں جوگی ایہ ساہد بنیاں آیا چور کتھوں قیدوں نہ ہے نی

ڈکر ڈکر کیتی واہو دھاہانا دھاڑے مارواگوں کر کے اٹھ ہے فی
 سہتی آکھدی جاؤ کھاں گھریں بھیناں گیتا تسانے کیہا اکھ ہے فی
 چکی بانیاں وچہ وچار پوندی اہدی دھم تنور تے بھٹھ ہے فی
 کمذات کوپترا ڈھڈ کنجر ڈبی پورے دے نال دی چٹھ ہے فی
 سنگ کھان حرام مشنڈیاں نوں وڈا ساہد ہشناندی لٹھ ہے فی
 بھیڑوکار کھونا ٹھگ ماجرے واجیہارن یرولی وا ہٹھ ہے فی
 نالے کرے چوری نالے گھرتکے نالے مگنے وا اینوں ہٹھ ہے فی
 مشنڈڑے ترت پچھان لیندے کم ڈآہ دیہوایہ تاں جٹ ہے فی
 ایہ جٹ ہے فی جھگے پٹے فی ایہ تاں چوہدری چوڑ چوٹ ہے فی
 گدوں لدیا سنے ایہ چھٹ ہے فی بھاویں ویلنے دی ایہ تاں لٹھ ہے فی
 یہ تاں لچ اچکڑا نہیں مڑوا پھاٹ کھان اتے ایہدا ہٹھ ہے فی
 وارشاہ نہ ایسدارسا مٹھا ایہ تاں کاٹھے کماودی گٹھ ہے فی

کلام زناں دیگر

ویہڑے والیاں داناں آن کھڑیاں کیوں بولدے تسیں دیوانڑے فی
 کری کاسنوں کھوجدی نال جوگی ایہ تان جنگلیں کھڑے نماڑے فی
 لیہناں نال ناہیں کوئی زور ساڈا ایہ تاں اصل اصیل مستانڑے فی
 وارشاہ نہ انہاندی خیال پئی اے ایہ تاں جگے بہت لے آنڑے فی

کلام سہتی

سہتی آکھدی آؤ گواہنڈنوں فی جوگی آیا لہکھجوں ایرٹھ ہے فی
 کچھیں گٹھ ناسیں دھوڑتیر گھاٹی جھاناں لمک رہیاں گٹھ گٹھ ہے فی
 رناں ویکھنے نوں تاڑی لاوندائے بہندا چوکڑی مار کے نٹھ ہے فی
 بھاری نچھ کوئی پھیٹ پھٹیایاں دا کسے بولدے بولدی وٹھ ہے فی

راہ جاندڑے نوں موہنڈے مار دانیئاں کوئی جان چچان نہ ڈٹھ ہے فی
 ڈیل دیودی تے پنڈا وانگ کھنگر جویں کسے پہاڑ دی چٹھ ہے فی
 فقر نہیں ایہ ڈھیٹھ کولیک رگل کوئی وڈا نلج دھرٹھ ہے فی
 اہدے جوگ نوں خوار سنسار کرسیاں بھاویں آپ ہوواں نال ٹھٹھ ہے فی
 میں ہتھ اوہنوں پورے لاوساگی توڑے جگ نہی میری سٹھ ہے فی
 وارثشاہ جیہا آو رجدوں ہوسی جاسی تدوں بھوا کے پٹھ ہے
 فی کسی بیل کے پیشاب کا قطرہ ۔

کلام زناں

منگ کھانیکے سدا ایہ دیس تیاگن تنبو ویر دے ایہ نہ تان دے فی
 سدا رہن اداس نراس بنکے برچھ پھوک کے میاں گذران دے فی
 تقوی آسرا فقر نوں رب دے کوئی زور نہ مان تراندے فی
 دھیرج نال توں بھی موہون بول کڑی اے مندے کڈھ نہ گند زبان دے
 فی
 جاپچان دے رب دی یاد والا جھگڑے ایہ نہ جان دے فی
 وارثشاہ پراساں معلوم کیتا جی جوگی دونویں اکسے ہان دے فی

کلام سہتی

سانوں لڑوناہیں اماں وڈیونی ایہ جوگیرا وڈا کمذات ہے فی
 کتوں سجرے کن پڑ آیا کناں تیک تاں پٹراوات ہے فی
 کن بھاؤندے بول بولیندڑائے گندیاں نال اہدی ملاقات ہے فی
 لانگر پانیکے منہ تے سواہ ملی پے ایس دے ایہ کرامات ہے فی
 کوئی چوہڑا پھیر موچی کی جانی اے ذات صفات ہے فی

صورت ویکھ کے کالج دھڑکدائے ڈر آؤندا وانگ آفات ہے نی
 بدنیت اتے ایس لک بدھا برے کم اندر دسھ رات ہے نی
 وارشاہ آکھے کرو عمل چنگے نیک عملاں دیوچہ نجات ہے نی

کلام زناں

کڑیو لڑوناہیں نال جوگیرے دے کن پاٹھے ایہ سدا ندڑے نی
 کن پاٹیاں تے تک پاٹیاں دے اک میاں نہ خن سماندڑے نی
 مکھ جوگیاں سواہ سہاوندی اے تساں مکھڑے گھنڈ سہاوندے نی
 نہیں واہدیاں گھاٹیاں جان دینی ایڈے جوگیرے زندہ پاندڑے نی
 پہلے روز دے مست است جوگی گور منتراندے گیت گاندڑے نی
 کسے نال نہ دوستی ویر رکھن سدا رہن نوکلے واندڑے نی
 نال درد فراق پیارڑے دے اتے سوز دی کنگ وجاندڑے نی
 وارشاہ منع کیتے رہن ناہیں جی جوگی دونویں اکسے ہان دے نی

کلام سہتی

سہتی آکھیا مت نہ دیہو بھیناں ایہ تاں جوگیرا برا نیت دا اے
 موہوں ہور حکایتاں بولدائے دلوں کرے مطالعہ میت دا اے
 نین ہیر دے ویکھ کے آہ بھروا وانگ عاشقاں اکھیاں میٹ دائے
 جویں خصم کوہتران سدھی کیتی گل نوں پیا گھیٹ دا اے
 رناں گندیاں وانگ فریج کردا توڑن ہار ایہ لگڑی پریت دا اے
 گھت گلگڑی وچہ ایہ بچہ رناں استاد ژا کسے مسیت دا اے
 چوہنڈی وکھیاں دیوچہ وڈھ لیندا پچھوں اپنی وارا ایہ چیک دا اے
 اگے ایہ خیر تھروا نہیں راول اگے چیلوا کسے پلپت دا اے
 نہ ایہ جن نہ بھوت نہ رچہ باندر نہ ایہ نیا کسے اتیت دا اے

سچا آساں نہ جا پدا ایہ جوگی ایویں کوڑی نیتی دا اے
 پھر دا مست البیلوا وچہ گلیاں جویں ماریا کوئی پریت دااے
 وارشاہ پریم دی ذیل نیارا انترا عشق دے گیت دااے
 کانوں تک منہ پھٹا ہوا مراد بہت بولنے والا منہ پھٹ تمہارے منہ پر نقاب
 زیب دیتا ہے۔ -

کلام جوگی

کچی چالنے بہت لے تالی اے نیہنے دیوگیا سچ سنا موئی اے
 بدل گڑے دیوانگ کیوں گجی ایں اٹھ گیوئی شرم حیا موئی اے
 پیراں گوراں نوں گالیاں دے ناہیں ساڈا اندروں جیو نہ تا موئی اے
 حکم رب تھیں پیر جاں مہر کرسن اٹھ حان گے تاکسا موئی اے
 سنوں گوراند پنجن سی ایہ ہویا اسی نگر واکرن گدا موئی اے
 وارشاہ منگو در رب دے تے درہوری دے پیر نہ پاموئی اے

کلام سہتی

سہتی آکھیا جوگیا روگیا وے میں سچ دے سخن سناؤنگی وے
 کتے کناں وں لیک لوا یا ای تیرے نک نوں لیک لواؤنگی وے
 جیتوں جوگ دے راگ نوں چھیڑ بیٹھوں تینوں جٹ جٹالیاں لاؤنگی وے
 ایہ کھیری نادے ساز تیرے سبھے بھٹکے ہتھ پھڑاؤں گی گے
 دوتن سد کے چوہر تھ جیسے تیری پان پت سبھ لہاؤنگی وے
 جویں رچھ قلندراں گھول پوند ایس ویہڑے دیوچہ نچاؤنگی وے
 تیرے سجرے گھا کلچریدے گلاں ترکیاں نال وکھاؤں گی وے
 وارشاہ تیرے بول بولنے دے لیکھے روز قیامت پاؤنگی وے

کلام جوگی

ایہ مثل مشہور جہان اندر کرم رب دے جیڈ نہ مہر ہے نی
ہیر جھوٹھ کمان لاہور جیہا اتے قاروں دے جیڈ نہ سحر ہے نی
چغلی نہیں دیپاپور کوٹ جیہی تے نمرودی تھاں بے مہر ہے نی
نقش چین تے مشک نہ ختن جیہا یوسف جیہا نہ کسید اچہر ہے نی
تیریاں ابتراں گلاں نوں سمجیا میں تیری دھم گراؤں تے شہر ہے نی
پشمان چار حیا دی گل ناہیں تیرے متھے دی تہوڑی قہر ہے نی
میں تاں توڑ ہشتات دے کوٹ سٹاں تینوں دس کھاں کاسدی وہر ہے نی
بات بات تیری وچہ ہیں کامن وارشاہ دا شعر کی سحر ہے نی!

مقولہ شاعر

حکم پاک اللہ دا من لئی اے وار د ہو جائے تقدیر جتھے
اوتھے دانشمند حیران ہوندے پیش جائے ناہیں تدبیر جتھے
حکم نیاں اولیا انبیا نے تابع ہوئے نی پیر فقیر جتھے
گھر ایہوای مہر دا جوگیا وے سیدے ویاہ کے آندڑی ہیر جتھے
رو رو کے اج توں کڈہنی دے نک نال حدیث لکیر جتھے
وارث کوڑ مکان تے رجھ رہیوں اک دم دی نہیں کھلیر جتھے

کلام جوگی

باہروں کھوٹے تے اندروں لوٹھپے نی نال رمزدے خن الانی ایس
خن نڈھیا نواگ پکنوٹ تیرے اکھیں نال بھدتاں پاو نی ایس
دعوی کریں تقدیر دے سیٹے واسیغے عربی دینال سناؤنی ایس
حکم رب دینال میں اک بوٹی جڑھاں تیک تے پٹ لیجاؤنی ایس

پہتا بولنے دا نہیں نفع کوئی اساں نیڑیوں گل مکاونی ایں
 وارشاہ میاں گل اوہ کری اے جیہڑی کم قیامتے آونی ایں
 سورہ رحمن۔ اس سے مانگنے میں جو کوئی اسمانوں میں اور زمین سے روز اس
 کو دیتا ہے چین جیسا نقش و نگار اور کستوری ختن جیسی کہیں نہیں ایک دم کا
 بھروسہ نہیں۔

کلام جوگی باسہتی

کوئی اساں جیہا ولی سدھ ناہیں نظر آوندا جگ ظہور جیہا
 دستار بجواڑیوں خوب آوے اتے بافتہ قصور جیہا
 ہور لکھ پہاڑنی زمیں اتے رتبہ کسے دا نہیں کوہ طور جیہا
 دان دیونے جیڈ نہ عمل کوئی ذکر رب دے جیڈ نہ نور جیہا
 کشمیر جیہا کوئی ملک ناہیں نہیں چاننا چند دے نور جیہا
 اگے نظر دے مزہ معشوق دا اے اتے ڈھول سہاوند دور جیہا
 ناہیں رن کو لکڑ مدھ جیہی ناہیں زلزلہ حشر دے صور جیہا
 سہتی جیڈ نہ ہور جھگڑیل کوئی اتے سوہنا ہور نہ حور جیہا
 سچ وسدیاں جیڈ نہ بھلا کوئی برا نہیں بے کم فتور جیہا
 کھیرے جیڈ نہ نیک نصیب کوئی کوئی تھاں نہ بیت معمور جیہا
 رانجھے جیڈ ناہیں سینہ سرد کوئی کوئی تھاں نہ گرم تنور جیہا
 نبی پاک جیہا مرسل اک ناہیں نہیں توجہ خاص حضور جیہا
 غصے جیڈ ناہیں کوئی چیز کوڑی مٹھیاں دے لباندے بور جیہا
 عاشق وانگ نہ چور چوپٹ کوئی دوراندیش نہ عقل شعور جیہا
 افضل نہیں کلام قرآن جیہی کوئی چپ نہ اہل قبور جیہا
 عاشق وانگ نہ چور چوپٹ کوئی دوراندیش نہ عقل شعور جیہا

حضرت نوحؑ جیہا کشتیاں ناہیں لگہن پار نہ پہلوے پور جیہا
 نیکو کار نہ وانگ حسینؑ کوئی بدکار نہ شمر لنگور جیہا
 درد مند نہ فاطمہؑ جیڈ کوئی پتر نہیں عباس سپور جیہا
 پختن دے جیڈ نہ بیعت کوئی شان فقر دے نور ظہور جیہا
 شکر گنج دے جیڈ نہ کوئی زاہد نہیں نرم حریر سمور جیہا
 ملوانیاں جیڈ بخیل ناہیں خوش خلق سادات صبور جیہا
 علیؑ وانگ نہ سخی ولیر کوئی پہلوان نہ مرد مشہور جیہا
 کیدو جیڈ نہیں ہور مکار کوئی اتے رو شیطان مغرور جیہا
 جھوٹھ جیڈ نہ رنج آزار کوئی غضب رب دے قہر قلور جیہا
 جٹان وانگ نہ ذات کرخت کوئی نازک طبع نہ مشک کافور جیہا
 ہنگ جیڈ نہ ہور بدبو کوئی بانس دار نہ ہور کچور جیہا
 قبر جیڈ ناہیں انتظار کوئی چند موت دا ٹرن ضرور جیہا
 موذی نفس دے جیڈ پلید ناہیں بے غیر تا برا نہ سور جیہا
 وارشاہ جیہا گنگار ناہیں مخنہار نہ رب غفور جیہا

کلام سہتی

ایتھوں جاہ کو پیتا راولاوے کیہا جھڑ ناکیں نال ایانیاں دے
 کیہڑے گورو داہیں توں چیلواوے کھلا آن وڑیں وچہ رانیاں دے
 تیرے جیسے جوگی میں تاں ڈھیر ڈٹھے نہیں پرچدے نال کہانیاں دے
 کوئی ماروگا لپڑ جاہ ایتھوں متھا ڈآہ نہ نال ایانیاں دے
 اینویں بھیس فقیر یدا پہن بیٹھوں ویلے یاد کریں موجاں مانیاں دے
 وارشاہ فقیر نہ ہوویں مولے جاہ جھڑ لے نال سیانیاں دے
 کام وہ کرنا چاہیے جو قیامت کو کام آوے (ترجمہ) اور مثال انکی جو خرچ

کرتے ہیں مال اپنے اللہ کی خوشی کو اور اپنا دل ثابت کر کے جیسے ایک باغ
 بلندی پر اسپر پڑا مینہ تو لایا پھل دگنا پھر آگے نہ پڑا اسپر مینہ تو اوس پڑی اور
 اللہ تمہارے کام دیکھتا ہے (ترجمہ) اے ایمان والو مت جلیا کرو کسی گھر
 میں اپنے گھروں کے سوا جیتک نہ بول چال کرو اور سلام دیا اس گھر والے
 پر یہ بہتر ہے تمہارے حق میں شاید تم یاد رکھو۔

ایضاً

شیاں اٹھائی پھرں ایس جگ اتے جنہاں بھون تے پھرں پیار ہے وے
 انہاں پھرں ضرور ہے گھر و گھری دھروں پھرں جو انہاندی کار ہے وے
 سورج چن گھوڑا اتے روح جنگل نظر شیر پانی و بنجار رہے وے
 تاناں متن والی ال گدہا کتا تیر چھج تے چھو کر یار ہے وے
 بلی رن فقیر تے اک باندی تنہاں پھرں گھر و گھری کار ہے وے
 اک نوکراں بھی کم ایہو ہیگا رات دنے ایہ پھرں بیکار ہے وے
 ٹوپا چھانی ترکڑی تیغ مرکب غلہ ترکلا پھرں و ہار ہے وے
 کسواسطے بھونائیں وچہ پنڈاں تینوں ایہ کی بنی لاچار ہے وے
 انہاں اٹھایاں وچوں توں تاں مول ناہیں تیر لڑن تے بھڑن روزگار رہے وے
 وارشاہ ولی بھکھے لکھ پھر دے صبر فقر وں قول قرار ہے وے

کلام جوگی

پھرں برا ہے جگ تے انہاں تائیں جے ایہ پھرں تے کم وے مول ناہیں
 پھرے قول زبان جوان رن تھیں ستر دار گھر چھوڑ معقول ناہیں
 رن آئی وگاڑ تے چھ چڑھدی فقرائے جاں قہر نزول ناہیں
 زمیندار کن کیتیاں خوشی ناہیں اتے احمق کدی ملول ناہیں
 رضا اللہ دی اتے ہے حکم قطعی قطب کوہ کعب معمول ناہیں

پیغمبری وقت تے حکم دینا دھڑ ویل نوں عاقلی مول ناہیں
 حکم نال حدیث دے ہونائیں سودا دور داسیاں بھول ناہیں
 وارشاہ دی بندگی دل جیہی ویکھاں من لئی کہ قبول ناہیں

کلام سہتی

سہتی آکھدی راولا جوگیا وے تینوں کسدا ایڈا اوراگ ہے وے
 کتوں سجرے کن پڑا آیوں اجکل دانوں سوہاگ ہے وے
 اکھیں تیریاں وچہ حیا ناہیں کنہاں گنڈماں دی تینوں لاگ ہے وے
 گور منتراں دی تینوں سدھ ناہیں کھہڑ سنھوں لگ تڑاگ ہے وے
 جوگ دس کھاں کدھروں ہویا پیدا کتھوں ہویا ساس پیراگ ہے وے
 راہ جوگ دے دس کھاں ہیں کتنے کتھوں نکلیا جوگداراگ ہے وے
 ایہ کھپری سہلیاں ناد کتھوں کس بدھیا جٹاں دی پاگ ہے وے
 وارشاہ بھوت کس کڈھیا ای کتھوں کی پوجنی آگ ہے وے

کلام جوگی

مہادیوتوں جوگ دا پنٹھ بنیاد یووقت ہے گورو شناسیاں دا
 راما نندتوں سبھ پیراگ ہویا پریم جوت ہے گوراوداسیاں دا
 ستھرا ستھریا ندا نانک داسیاں دا شاہ مگن مندرھیس ابھاسیاں دا
 برہما برہمنان دا رام ہندوؤں دا اتے بشن مہیش سبھ داسیاں دا
 حضرت سید جلال جلالیا ندا تے اولیس قرنی کھلی کاسیاں
 جویں شاہ مداریاں دا تے انصار انصاریاں طاسیاں دا
 وششت ویراگ ویراگیاں داسری کشن بھگوان اوبھاسیاں دا
 حاجی نوشوہ جویں نوشاہیاں دا اتے بھگت کبیر جولاہیاں دا
 دتگیر دا سلسلہ قادری اے تے فرید ہے چشت عباسیاں دا

شیخ طاہر ہی پیر جو موچیاں دا لقمان لوہار ترکھاسیاں دا
 نام دیوگوروسھ چھینیاں دا شاہ شمس نیاریاں چاسیاں دا
 نبی پیر ہے عالماں ساریاں دا علم پیر ہے سبھ ملواسیاں دا
 خولجہ خضر ہے پیر مہانیاں دا نقشبند مغلاں پغٹاسیاں دا
 سرور سخی بھرائیاں سیوکا ندا لعل بیگ ہے چوہڑیاں خاصیاں دا
 نل راجہ ہے گورو جواریاں دا شمس پیر سنیاں یاں ہاسیاں دا
 خالق پیر ہیگا کل خلق دا جی بخشہار ہے اوہ اساں عاسیاں دا
 شیت ولد آدم ہے جولاہیاں دا اتے شیطان ہے پیر مراسیاں دا
 شیخ عطار ہے پیر عطاریاں دا شاہ شمس تبریز خوجاسیاں دا
 جویں حاجی گلگو کہہار منن حضرت علیؑ ہے شیعہاں خاصیاں دا
 سلیمان پارس پیر نانیاں دا علی رنگریز اورلیں درازسیاں دا
 عشق پیر ہے عاشقاں ساریاں دا بھکھ پیر ہے مستیاں ہاتھیاں دا
 حسو تیلی ہے پیر جوتیلیاں دا سلیمان ہے جن بھوتاسیاں دا
 سوٹا پیر ہے وگڑیاں نگڑیاں دا تے داؤہ ہے ذرہ نواسیاں دا
 مطلب پیر جویں جٹاں ساریں دا ابو جہل ناحق سناسیاں دا
 قارون پیر نجیاں تے حاسداں دا نفس پیر ہے حرص خواسیاں دا
 پیسہ پیر ہے کنجراں بیڈیاں دا چھتر پیر رناں چوڑنا سیاں دا
 گوبند سنگھ گورو کیسا دہاریاں دا کیدو سانگیاں کمرلباسیاں دا
 صبر پیر پیغمبر اں مقبلاں دا تقوے پیر مرداں اللہ ساریاں دا
 کتا پیر ہے کھیوڑیاں بھونکیاں دارسہ پیر ہے بدھیاں دا سیاں دا
 جھگڑا پیر ہے احتماں ہو چھیاں دا عقل پیر ہے اہل قیاساں دا
 گنج پیر ہے ناقصاں کا ملاندا میانمیر ہے تحت رواسیاں دا

باجوں ہجر دے ذوق تے شوق ناہیں بناں وصل دے موج بہار ناہیں
 بناں دکھ دے سکھ نصیب ناہیں لگن باجہ خوار سنسار ناہیں
 عقل باجہ وزیر صلوة مومن تے دیوان حساب شمار ناہیں
 رب بناں نہیں اوٹ پردیساں نوں کامل پیر باجوں مددگار ناہیں
 بے پرواہ اہیاں بناں معشوق ناہیں سراں دتیاں باجہ دیدار ناہیں
 وارث رن فقیر تلوار گھوڑا چارے تھوک ایہ کسیدے یار ناہیں
 (ترجمہ) اور ہم نے دی ہے واؤد کو اپنی طرف سے بڑائی اے پہاڑ و
 رجوع سے پڑھو اسکے ساتھ اور اڑتے جانور اور نرم کر لیا اسکے آگے لوہا اور
 اندازہ سے جوڑ کر یاں اور کرو تم سب کلام بھلا کیا دہاری۔ سر پر کیس
 رکھنے والے سکھ۔ ایک گانے والی قوم کا نام ہے جو شادیوں پر ساری
 ساری۔ رات گاتے ہیں لڑائی اور جھگڑا کرنے سے عقل ٹھیک نہیں رہتی
 اس لئے گالی گلوچ جاہل دیا کرتے ہیں۔

کلام سہتی

سہتی آکھدی رناں نوں ننداہیں جوگی ہویا نہیں کن پڑائیکے وے
 ہوناں جٹیاں وانگ میں نہیں کچی کی لینا ای من بھرمائیکے وے
 میتھوں کجھ وصول نہ ہوسیا وے اینویں جائیز گا مہلیاں کھائیکے وے
 گیری نال توں کپڑے رنگ لتے گیتا باجہ دھیاں توں لائیکے وے
 دعوے اولائیں کم شیطانیاں دے گلاں کریں توں بہت سمجھائیکے وے
 گلاں نال توں ٹھکدار پھریں لوکاں ایوں آیوں فریج بنائیکے وے
 پیاراہ شیطان دے وانگ ماریں سر سجدیوں آیوں کائیکے وے
 وارشاہ فقیر نہ ہوویں مولے کی کھٹو بھیس وائیکے وے

کلام جوگی

مرد کرم دے نقد ہیں سہتی اے فی رناں دشمنان نیک کماریاں دویاں
تسیں ایس جہان وچہ ہور ہیان منجسپریاں گھٹ دھڑاویاں دیاں
مرد بین جہاز جونکیاں دے رناں بیڑیاں بریاں دیاں
ماں باپ دانگ ناموس ڈوبن پتاں لاہ سٹن بھلیاں بھایاں دیاں
ہڈاس حلال حرام کپن ایہ کوہاڑیاں تیز قصایاں دیاں
لباں لیندیاں صاف کردین داہڑی جیہاں قینچیاں احتمال نایاں دیاں
سر جائے نہ یاردا بھیت دیئے شرماں رکھی اے اکھیاں لایاں دیاں
قی توں کیہڑی گل تے ایڈ شوکیں گلاں دس کھاں پوریاں پایاں دیاں
آہڈا نال فقیر دے لاندیاں فی خوبیاں ویکھ ننان بھر جلیاں دیاں
تینوں پشم دے نال نے جانے ہاں کریں چاوڑاں توں حسناں دیاں
علجاء ساتھوں اچے ہے ویلا پچھوں تاوئیں گلاں گلائیں دیاں
وارشاہ تیرے منہ نال ماراں پنڈاں بنھ کے سبھ بھلیاں دیاں
میرادل مال کر کے تجھے کچھ وصول نہ ہوگا اکانا بمعنے ہٹانا الگ کرنا یعنی
وزیر عقل کے بغیر اور دفتر حساب کے کام کے بغیر نہیں ہوتے۔

کلام سہتی

ریس جوگیاں دی تیتھوں نہیں ہوندی ہساں کہیاں جٹاں رکھایاں دیاں
بے شرم دی موچھ جیوں پوں چھ بدھی جیہاں منجراں بیدے دہایاں دیاں
تان سین جیہاراگ نہیں ہوندا لکھ صفاں بے ہون عطایاں دیاں
اکھیں ڈٹھیاں نہیں توں چو برا دے پریم کھیاں برہوں ستیاں دیاں
تیری چراچر پھڑکدی چھہ ایویں جویں جتیاں مرکدیاں سلیاں دیاں
لنڈیاں نال گلنا مندے بول بولن نہیں چالیاں بھلیاند ماں جلیاں دیاں
نہیں فقر دے بھید دا توں واقف خبراں مدھ نوں مہیں چرایاں دیاں

سرمن داہڑی کھیہ لایا ای قدر اں ڈٹھیوں ایڈیاں چایاں دیاں
 نہیں کعبیوں چو ہڑا ہووے واقف خبر اں جان دے چو ہڑیاں کھایا دیاں
 چتر سواہ بھرے ویکھو مگر لگا جویں کتیاں ہون قصلیاں دیاں
 جیہڑیاں سکیاں دے گھریں کو ارماتر خبر اں انہاں نوں کی وہاہیاں دیاں
 جیہڑے واہن پڑانیاں وچہ لیٹن قدر اں پان کی لف تلایاں دیاں
 جیہڑیاں سون اجاڑو چہ وانگ خچر قدر اں اوہ کی جان دیاں دایاں دیاں

گدھے وانگ جاں رچیوں کریں مستی کچھیاں سنگھنائیں رناں پرایاں دیاں
 ویڑ وانگ پھونگر بڑ ہکاں مارنا نہیں چلاں نہیں ایہ گوراں گوسائیں دیاں
 گھر و گھریں پھرنا نہیں پگڑ ماردا اوے گلاں تیریاں شتر گوزایاں دیاں
 گرڈھ کوٹ کی کریگا اوہ قائم خبر اں نہیں جنہوں خندق کھایاں دیاں
 باپو پورا تینوں کوئی نہیں ملایا اے ٹوہنائیں اکاں مایاں دیاں
 جیہڑی ڈول تیری سانوں نظر آوے ڈولاں ایہ نے ڈوماں تے نایاں دیاں

جیوندی جان جو گورو دبا یانی ایویں سہلیاں ٹوپیاں پایاں دیاں
 پوچھاں گائیں دیاں نہیں نوں جوڑنائیں کھیریاں مہیں نوں لاوائیں گایاں دیاں
 ہاسا ویکھ کے آونداسفل دانی گلاں طبع دیاں ویکھ خفتایاں دیاں
 کجھ ہووے شعور تے پون سچیاں رمزاں والیاں گلاں سنایاں دیاں
 آدم زاد دینال نہ ورتیوں توں تینوں عادتیاں جھوٹیاں دایاں دیاں
 میں کون چھڈا اوسی آن تینوں دھمکاں پوندیاں جدوں کٹایاں دیاں
 پانی ویکھ کے دونیاں ہندیاں فی ایہ چالیاں ہین مرغائیاں دیاں
 کتوں حرف سلوک نہ سکھیوئی پڑھیوں پٹیاں جنگ لڑایاں دیاں
 بول بولنا نہیں بینکواں نال کھر دے گلاں مٹھیاں نہیں سلایاں دیاں
 جٹاں کھیری ناد سواہ منہ تے ایہ مسورتاں ہین بلایاں دیاں

جنہاں نکلے پن کے نت کھلے ساراں اوہ کی جانن مٹھایاں دیاں
 سہلی ٹوپیاں فقر دا پہن بانٹکے صورتاں پھرن مولایاں دیاں
 کر کے خوریاں گھٹا سر گھٹنا میں وانگر ککڑاں سواہ اڈایاں دیاں
 جیہڑی ڈول دینال توں ایڈ سوکس ایہ طرح فی شامتاں آیاں دیاں
 کر کے مستیاں کھاہ کجھ دے ہتھوں پون پوریاں نیک کمایاں دیاں
 تیریاں باوریاں کسے نہ دھوتیاں فی جواں نہنہاں دیوچہ خدایاں دیاں
 چسکے خور بوہے بوہے پھریں بھوندا نفے کٹناں جویں کڑمایاں دیاں
 مٹی کلیاں دی پچھوں ڈھونڈسیں وے رھڑیاں بیڑیاں شوہ ڈہایاں دیاں
 انت جھورسیں گا کیتے اپنے نوں پچھوں تاوہیں عمراں وہایاں دیاں
 رسا لک دینال کس لانگر کیماں خوبیاں جٹاں وہایاں دیاں
 گلاں عشق دیوالیاں تھلیں رلیاں کپے گھڑیتے وہن رڑہایاں دیاں
 تینوں ذرا شعور نہیں اجتماعے چالاں بھیڑیاں فی بے پواہیاں دیاں
 پچھ لین گے گل بنائیکے وے واہراں پین گیاں جدوں ساپہیاں دیاں
 کجھ پیش نہ جاسیا اوس ویلے جدوں ہوں پرچولاں گواہیاں دیاں
 واہ پوگیا آپ توں ڈاڈیاں دا گلاں بھل جاون چترایاں دیاں
 پریاں نال کی دیواں نوں آکھ لگے جنہاں مکھیاں بھنیاں بھایاں دیاں
 جاسا حبان باروچہ ملے بھائی دھاراں عشق دیاں ویکھ چنگہایاں دیاں
 کسی نال جوہنوں نے عشق کیتا خبراں ہون جہان تے شاہیاں دیاں
 لیاں مجنوں دے عشق وچہ نشر ہوئی خبراں کھنڈیاں کدھ اگایاں دیاں
 ایہ عشق کی جانڈے چاک چوہر خبراں جانڈے روٹیاں ڈہایاں دیاں
 وارشاہ نہ بیٹیاں جنہاں جنیاں قدراں اوہ کی جانن جوایاں دیاں
 کہی ہوئی باتیں شاخہائے برنج ملک ہیٹ یعنی بری باتوں کا نتیجہ ویکھ لیا

کرنہیں۔ اور ریش چٹ کرا کر بڑی شکل بن آیا یعنی چوہڑا کسی کی خبر کیا جائے وہ تو تھائی اور گندگی کا واقف ہوتا ہے۔ اسی طرح تجھ کو نظر سے کیا تعلق۔

کلام جوگی

اسیں سہتی اے مول نہ ڈراں تیتھوں تکھے دیدڑے تینڈڑے ساڑوے نی
ہاتھی نہیں تصوری دا قلعہ ڈھائے شیر پھامیاں توں نہیں یاردے نی
کپے کاؤاندے ڈھور نہ کدی موئے شیر کھیاں توں نہیں ہار دے نی
ناہیں پنچرہ نیوں خبر عورتاں دی گنب چڑیدے ساتھ نہ تاردے نی
چھٹ ہین لڑائی دے اصل ڈہائی ہور کوڑ پپار پپار دے نی
اکے مارناں اکے تے آپ مرناں اکے نس جاناں اکے ساردے نی
ہمت سست بروٹھے سرین بھارے اوہ گھبرو کسے نہ کار دے نی
جنھ ٹوری اے جنگوں ڈھک کر کے سگوں اگیاں نہ نال پھوباردے نی
سڑن کپڑے ہون تحقیق کالے جیہڑی گٹھی اے ہون لوہار دے نی
جھوٹیاں مہنیاں نال نہ جوگ جاندا سنگ گئے نہ نال پھوباردے نی
اے مہک انہاندیاں لیڑیاں توں جیہڑے مجلسی ہون عطار دے نی
صحت نیکدی نیک بنادیندی اوگہنار بیلی او گہنار دے نی
خیر دیتاں مال نہ ووے تھوڑا بول تھڑے نہ چنے گٹار دے نی
جدوں چوہڑے نوں جن چا کردے دخلہ جھاڑا کریدا نال پزار دے نی
تیں تاں فکر کیتا ساڑے مارینداتینوں ویکھ لے یار ہن مار دے نی
توں دیں گالین اسیں صبر کریئے فقر صبر دینال اجاڑ دے نی
جیہا کرے کوئی تہیا پاوندائے سچے واعدے پروردگار دے نی
وارشہاہ میاں رن بھونکئی نوں فقر پاچڑیاں چاماردے نی

کلام سہتی

تیریاں سہلیاں اسمیں نہیں ڈردے کوئی ڈرے نہ بھیلدے ساگ کولوں
اینویں خوف پوسی تینوں مارنے دا جویں دھمکدا پیر اولانگ کولوں
ایویں ماریدا جوسیں ایس پنڈوں جویں کھسدا اکفر ہے بانگ کولوں
سر کچلے پھر یگا چھیل جٹا جیوں سپ اٹھ چل دا ڈانگ کولوں
میرے ڈٹھیاں گئی سی جان تیری جویں چور دی جان چھلانگ کولوں
اینویں کھری سٹ کے جائیگا توں جویں دھاڑ دی کھسدا اکانگ کولوں
تیری ٹوٹنی پھر کدی سپ وانگوں آرناندے ڈریں اپانگ کولوں
وارشاہ ایہ جوگیرا مویا پیا پانی منگسی نیزے دے ساگ کولوں
خاک میخ کی تلاش کرے یعنی آخر کچھ فائدہ نہ ہوگا بھائیوں کے پہلو توڑ
دیئے تصویر کا ہاتھی قلعہ نہیں گرا سکتا دیوانہ گیدڑی سے شیر مغلوب نہیں ہوتا
ہے زاعوں کے کہنے سے بیل نہیں مرتے پھجڑے کو عورتوں کی خبر نہیں چڑیا کا
پرشتی کا کام نہیں دے سکتا (ترجمہ) اسی کو ملتا ہے جو کمایا اور اسی پر پڑتا ہے
جو کیا جسے کی بھلائی سوا اپنے واسطے اور جس نے کی برائی وہ بھی اسی پر پتھر
بارش سے نہیں گلتا جوتیوں سے جن نکالا جاتا ہے۔

کلام جوگی

کیہاں آن پنچائیاں جوڑیاں فی اسی رن نوں ریوڑی جانے ہاں
پھڑی اے چٹھی اے لئی اے لکھاپل وچہ تنویر دے اسی نہ تانے ہاں
جیندے نال چاویر دی چھنج پائیے اوہنوں پلک وچہ مار کے رانے ہاں
رناں کرن ودھایا جوج والے اسی پلک وچہ صاف کر جانے ہاں
پھرن ڈھونڈ دیاں پلنگ وچھاو نے نوں اسمیں سواہ اتے موجاں مانے ہاں
لوک چھان دے بھنگ تے شربتیاں نوں اسی آدمی نظر وچہ چھانے ہاں

لوگ جاندے مہریاں دینال پرچن اسی خواب اندر موجاں ماننے ہاں
پھرے مگر لگی اوہدی موت آئی وارثشاہ نوں مار کے رانے ہاں

کلام سہتی

مرد باجہ مہری کسے گم ناہیں ویر مہری دا جوگی کیوں چلیا ای
دس باجہ رناں کیلکوں جمیوں توں ہور جگ جہان بنایا ای
کتنا اپنے نور تھیں نور پیدا اوہ بھی تریستاں باجہ نہ آیا ای
ہویا ختم ہے اولیا انمیاں دا اوہدے حق لولاک سہایا ای
مرد نال تریت نال مرداں دوہاں ٹولیاں میل ملایا ای
ہن لباس لکم وااتم لباس لہن وارثشاہ قرآن وچہ آیا ای

کلام جوگی

سن سہتی اے ایس جہان اتے رب کسی سپار سپاردانی
نال قدرت خواہش اپنی دے رنگارنگ دیاں صورتاں دھاردانی
اک علم اندر اک جہل اندر اک زہد اندر دم ماردانی!
اک نال حیا سماگنے اک مل بیٹھے گھر خواردانی
اک بے نوا حیا ناہیں کجھ فکر نہیں گھربار دانی
اک ہو بیہوش خوش ہوئے تقویٰ نہ بیٹھے دریا دانی
اک لالہ لباس اداس پھر دے اکناں چاء ہے ہار سنگاردانی
اک دانشمند چند ہوکے نواں کرن سب روز گار دانی
اک چپ چپا تیاں گنج پادے اک نت سوال پکاردانی
اک باجہ عقل بازی جت لیندا اک عقل والا بازی ہاردانی
تیر طور کجھ ہو ردا ہو ر دے خوار نچلاں تے چشم چاردانی!
وارثشاہ کجھ رخت وہاجھ لئی اے بوہا کھلا ہے اردبازار دانی

بھلے نال بھلیاں بدی بریاں یاد رکھ نصیحتاں میریاں فی
 بناں حکم دے مرن نہ اوہ بندے ثابت جناں دیاں رزق دیاں ڈھیریاں فی
 بد رنگ نوں رنگ کے رنگ لایو واہ واہ ایہ قدرتاں تیریاں فی
 بنے گھت کے جڈاؤ اکروں کملی پئی گرد میرے گھتیں پھیریاں
 ایس رن داتوں انت ہونیاں فی چھپناں منہ دروں تیریاں میریاں فی
 گھوڑ سیٹی اے تے مرگ نیٹی اپنی اکھیں تیریاں شوخ ودھیریاں فی
 بے دید ہو کے لجاں جنڈیاں دیاں سبھے گھت کے گھوہ نگھیریاں فی
 شرم والیاں پیماں نیکنجاں اکھیں ساہویاں کرن اوکھیریاں فی
 اڈنہار تیرے جیہا لکھ رناں اساں جالیاں گھت کے گھیریاں فی
 پئی مار کے جھڑف جان بازوانگوں جھپ کھائیگی بل مھیریاں فی
 نال علمدے چا بیہوش کردوں مہوں آکھسیں میں تیری تیریاں فی
 وارشاہ اساں نال جادو اندے کئی رانیاں کیتیاں چیریاں فی

کلام سہتی

اساں جادوڑے گھولکے سبھ پیتے کراں باورے جادواں والیانوں
 لکھیں گھت پھوکا یاسی مرد مرزماں کردا سی نیلی دیاں چالیاں
 راجے بھوج جیسے کتے چا گھوڑے نہیں جاندا ساڈیاں چالیاں نوں
 اسکے بھالیاں نوں کرن نفر راجے اتے راج بہاوندے سالیاں نوں
 سرکپ رسالونوں وخت پایا گھت مکر دے رولیاں رالیاں نوں
 راون لنگ لٹائی کے گرد ہویا ستیا واسطے بھیت دکھالیاں نوں
 یوسف بند یوچہ پاظمیر کیتا کسی وقت پایا اوٹھاں والیانوں
 رانجھا اچار کے مہین خراب ہویا ہیر ملی جے کھیریاں سالیاں نوں
 پھوگو عمر بادشاہ خوار ہویا ملی مارون ڈھول دے رالیاں نوں

رود و ڈھ کے ڈکرے ندی پایا تے جلالی دے وکھ لے چالیاں نوں
 تبرماجھی دا مجنوں نے چھلیاسی ڈھونڈ لئی دے عشق دے چالیاں نوں
 ولی بعلم باعور ایمنہ دتا وکھ ڈوبیا بندگی والیاں نوں
 مہینوال توں سوہنی رہی ایویں ہور پچھ لے عشق دے چالیاں نوں
 اٹھاراں کھونیاں کٹک لڑموئے پنڈو ڈوب ڈآب کے کھونیاں گالیاں نوں
 رناں مار لڑائے امام زادے مار گھتیا پیریاں والیاں نوں
 رناں سچیاں نوں کرن چا جھوٹھے مکرنال و حانہ لیاں نوں
 جیہڑے وسب کرتب تیریمتاں دے جگ جان دا حال احوالیاں نور
 وارشاہ توں جو گیا کون ہونا نہیں اوڑک پھریگا ساڈیاں حالیاں نوں
 (ترجمہ) کہہ دیکھو اگر آوے تم پر عذاب اللہ کایا آوے ان پر قیامت کیا
 اللہ کے سوا کس کو پکارو گے بناؤ اگر ہو تم سے فرشتوں کو اڑنے سے باز رکھتی
 ہے اور سنا ان کو احوال اس کا کہ ہم نے ان کو دی۔ پھر ان کو ڈرونکا۔ پھر پیچھے
 لگا ان کے شیطان تو وہ ہو اگرے ہوؤں میں۔

کلام جوگی

آڈھی اے غیب کیوں وڈھیا ئی ساڈے نال کی رکتاں چالیاں نی
 کریں نراں دے نال برابری کیوں آکھتساں وچہ کی بھلیاں نی
 بکیساں دا کوئی نہ رب باہجوں تسیں دونویں ننان بھر جائیاں نی
 جیہڑا رب دے نام تے بھلا کرسی اگے ملن اوس بھلیاں نی
 مڈھوں آڈموں رناں دا نام برا کدوں کیتیاں کسے وفاقاں نی!
 اگے تنہاں دا حال زبون ہوسی آکھیں وکھ جو کرن بریاں نی!
 گلاں جھل وللیاں سکھ کے تے آیتاں نص حدیث بھلایاں نی
 زیر باقیاں عمل دے کھیت دیاں وارشاہ نوں دینیاں آیانہ

کلام سہتی

کدوں خدمتاں کیتیاں نیک مرداں کدوں صحبتاں توں اتر پائیوے
فرنجیاں کمریاں ٹھکریاں نوں ایس پنتھ دا بھیت نہ آئیوے
منگ کھان دے واسطے ساہد مینوں بدن خاک دیوچہ رلائیوے
گوشتے بیٹھ نہ کیتوئی یاد اللہ ایویں رائیگاں وقت گواپیوے
کدوں پھریوں نال گیانیاں دے کبھڑے گیانتوں کن پڑائیوے
کن پاڑکے عمر کویا ای تینوں بھید نہ فقر دا آئیوے
اوجھڑ وچہ اڈو کھوڑے پھریں کھانداکتوں راہ روان نہ پائیوے
صبر شکر میراث فقیر دی اے ادھ من ان دا ڈھڈڑکائیوے
شامت نفس دی توں کھاندا پھریں دھکے حال فقر دے نوں لنگ لائیوے
ان اللہ مع الصبرین حق فقراں رب وچہ قرآن فرمایوے
تیری عمر چھوئی نظر آوندی اے ایہ سرکھوں تہہ پائیوے
اکی کھیوئی پٹھا دید پڑھ کے وارشاہ نے آکھ سناپیوے

کلام جوگی

مرد صاد چہرے ہن نیکیاندے صورت رن دی میم موقوف ہے نی
مرد عالم فاضل اتے اصل قابل کسے رن نوں کون وقوف ہے نی
صبر فرخ ہے نیاں نیکمرداں اتے صبر دی واموطوف یعنی
دفتر مکر فریب تے نچر وادی لہنہاں پستیاں وچہ ملفوف ہے نی
اندر خاص بے عمل نہ نیک ہوون انسان کہا وناں زوف ہے نی
ان کید کن حق عوراندے اہتاں وچہ قرآن حروف ہے نی
زن ریشمی کپڑا منع مسئلے مرد جو زکیدار مسروف ہے نی
رمز فقر دی نوں ہوئی سمجھدائے دانشمند جو اہل کشوف ہے نی

رن مردی سدا محکوم ہوندی ایہ تاں کل مشہور معروف ہے نی
وارشاہ ولایتی مرد میوہ اتے رن مسواک داسوف ہے نی
کلام سہتی

دوست سوئی جو بہت وچہ بھیڑ کٹے یار سوئی جو جان قربان ہووے
شاہ سوئی جو کال وچہ دکھ کٹے کل بات دا جو نگہبان ہووے
کاں سوئی جو سیال وچہ ددھ دیوے بادشاہ سوئی جو شاہان ہووے
نار سوئی جو مال بن بیٹھ جائے پیادہ سوئی جو بھوت مسان ہووے
مساک ہے اصل انیم بابجوں غصے بناں فقیر دی جان ہووے
روگ سوئی جو نال علاج ہووے تیر سوئی جو نال کمان ہووے
کنجر سوئی جو غیرتوں باہر ہووے جویں بھاریا بناں اشناں ہووے
قصبہ سوئی جو دیر بن پیادے جلاہ جو مہربن جان ہووے
کواری سوئی جو کرے حیا بہتا نیویں نظر تے بلجہ زبان ہووے
بناں چوری تے جنگ دے ملک وے پٹ سوئی بن آڈے دی پان ہووے

قاضی سوئی جو شرع وچہ ہووے قائم گانگ سوئی جو نگے وچہ تان ہووے
پیر سوئی جو تیر مراد دیوے خادم سوئی جو وچہ فرمان ہووے
منصف سوئی جو بے ریا ہووے پہلوان جو ہڈ ستران ہووے
عالم سوئی جو علم دی خبر جانے قاری سوئی جو جوش الحان ہووے
شوم سوئی جو لاریاں وہ رکھے سخی سوئی جو ڈھل نہ نہ دان ہووے
معشوق جو اہل تمیز ہووے عاشق سوئی جو فرق نہ جان ہووے
رعیب سوئی جو من آئین توے حکم سوئی جو حکم قرآن ہووے
بھڑتھ باز جو ہتھ وچہ ڈھال ہووے گرز سوئی جو ہتھ پہلوان ہووے
وید سوئی جو مرض دا نام دے سیانا سوئی جو سمجھہ کچھان ہووے

کاریگر جو ونڈ نوں سوچ لئے کم سوئی جو عمر جوان ہووے
 تلوار جو قبضے تے ہتھ ہووے گھوڑا سوئی جیہڑا پیٹھ ران ہووے
 پاک سوئی جو شرک توں دور ہووے توبہ سوئی جو ر د شیطان ہووے
 شروع سوئی جو رب دے نام ہووے ختم سوئی جو مال ایمان ہووے
 خن سوئی جو مال تاچیر ہووے احمق سوئی جو نہ قدر دان ہووے
 سید سوئی جو شوم نہ ہووے کاذب زانی سیاہ تے نہ قہر وان ہووے
 چاکر عورتاں سدا بے عذر ہو ون اتے آدمی بے نقصان ہووے
 ہتھیار سو جو وقت سر کم آوے فتح سوئی جو مرد میدان ہووے
 اہل پت جو گھروں نہ پیر کڈھے نجل سوئی جو نشر جہان ہووے
 پرہان جاہ توں بھکھیا چو براوے متے منگنوں کوئی ودہان ہووے
 وارشاہ فقیر بن حرص غفلت یاد رب دی وچہ غلطان ہووے
 جو سخاوت میں دیر نہ کرے جان دیتے ہیں دیر نہ کرے کاریگر وہی لایق ہوتا ہے جو
 کام کے حصے پہلے سوچ کر کام شروع کرے وگرنہ پیچھے کام بگاڑ کر پچھتائے گا۔ اور
 کام وہ ہے جو جوان عمر میں ہووے۔ یعنی ہر ایک کسب جوانی کی عمر میں کامل ہو سکتا
 ہے۔ بوڑھا پے میں کوئی کام ٹھیک نہیں ہو سکتا پاک وہی ہے جو شرک سے پاک
 ہے۔ کیونکہ ہزار نیکی کرے تمام اعمال اسکے اکارتھ جاتے ہیں۔

کام جوگی

کار ساز ہے رب تے پھیر دولت سبھ محتناں پئیدے کارنے نی
 نیک مرد تے نیک بھی ہو دے عورت انہاں دوہاندے کم سوارنے نی
 پیٹ واسطے کل خرائیاں نی بیٹ واسطے خون گزارنے نی
 پیٹ واسطے پھرن امیر درد رسیدزادیاں نے گدھے چارنے نی
 پیٹ واسطے حور تے پریناوان جان جن تے بھوت دے وارنے نی

پیٹ واسطے رات نوں چھوڑ گھراں ہوپا ہرو ہوکراں مارنے نی
 پیٹ واسطے فقر تسلیم کرن توڑن سمجھ لے سبھ رنے گوارنے نی
 پیٹ واسطے رات نوں کرن چوری پیٹ واسطے اک وچہ ساڑنے نی
 ایس زمیں نوں واہوندا ملک مکاتھتھے ہو چکے وڈے کارنے نی
 گاہون ہورتے راہک نی ہور اوہدے خاوند ہور ہی ہور دم مار دے نی
 مہبار جے ہون فقیر اک پل تساں جیسے کروڑ لکھ تارنے نی
 وارث رن جیکر مہربان ہووے بھانڈے بول دے کھول منہ مارنے نی

کلام سہتی

رب جیڈ نہ کوئی ہے جگ دا تارنیں جیڈ نہ کسے دی صابری وے
 جھیں جیڈ نہ کسے دے ہون جیرے راج ہند پنجاب نہ بابری وے
 چند جیڈ چالاک نہ سرد کوئی حکم جیڈ نہ کسے اکابری وے
 ان دھن نہ کھتری جیڈ ہرگز کوئی کم نہ اللہ تھیں نابری وے
 آسمان دے جیڈ نہ کسے پلا رعیت جیڈ نہ کسے دی چابری وے
 برا کسب نوکری جیڈ کوئی یاد حق دی جیڈ اکابری وے
 جٹ سنڈھے سنسار نوں بھکھ چنگی تنے رچکے گالدے نابری وے
 ککڑ۔ کاں۔ کمبو سلوک تنان اہناں وانگ نہ کسے برابری وے
 موت جیڈ نہ ہو رہے سخت چٹی اوتھے کسے دی ناہیوں نابری وے
 مالزادیاں جیڈ نہ کسب بھیڑا کمذات نوں حکم ہے کھابری وے
 اتفاق دے جیڈ نہ شان شوکت خلق جیڈ نہ جگ نشابری وے
 علم ہنر دے بلاجہ نہ پہنچ کوئی عمل صالح جیڈ نہ راہبری وے
 رن ویکھنی عیب فقیر تائیں بھوت وانگ سراں وتے ابابری وے
 وارشاہ شیطان دے عمل تیرے داہری شخدی ہوگئی چھاڑی وے

کلام جوگی

رن ویکھنی عیب ہے انھیاں نوں رب اکھیاں دتیاں ویکھنے نوں
سبھ خلق دا ویکھ کے لیو مجرا کرو دیدا لیس جگ دے بھیکنے نوں
روان راجیاں سراں دے داء لائے ذرہ جانیکے اکھیاں سیکھنے نوں
مہاد یوجیہے پار بتی اگے کام لیا وندا سی متھا ٹیکنے نوں
سبھ دید معاف ہے عاشقاں نوں رب نین دتے جگ ویکھنے نوں
عاشق ڈھونڈھ دے پھرن دیدار تائیں کوں ہووے حاصل ایس بھیکنے نوں

عزرائیل ہتھ قلم لے ویکھدا ای تیرا نام اس جگ توں چھیکنے نوں
وارشاہ میاں روز حشر دے نوں سبھ سدنیں گے لیکھا لکھینے نوں
(ترجمہ) اے لوگو بندگی کرو اپنے رب کی جس نے بنایا تم کو او جو پہلے تم
سے تھے شاید تم پر ہمیز گاری پکڑو جس نے بنایا تم کو زمین بچھونا اور آسمان
چھت اور اتار آسمان سے پانی پھر نکالے اس سے میوے کھانا تمہارا سونہ
ٹھہراؤ اللہ کے برابر کوئی اور تم جانتے ہو۔

کلام سہتی

جیہی نیت ہے تہی مراد ملیا گھر و گھری چھائی سر پاوانائیں
پھریں بھونکدا منگدا خوار ہوندا لکھ دئے پکھنڈ کماوانائیں
سانوں رب نے ددھ تے دیں دتا اچھا کھاوانا تے ہنڈا وناٹیں
کس دسیو کس سنا یونی ہیر ہیر کر کے مسکرا وناٹیں
سارا بھیت تیر اساں لہ لیا ساتھوں کاسنوں پاپکا وناٹیں
سونا رو پڑا پہنکے اسی بھی اے وارشاہ کیوں جیو بھر مارناٹیں

کلام جوگی

سونا رو پڑا شان سوانیاں واتوں تاں نہیں اکیل ہیں گولی اے فی
 گدھا اڑدکاں نال نہ ہووے گھوڑا شاہ پری نہ یروی اے فی
 رنگ گورڑے نال توں جگ مٹھاوچوں گناندے کارنے پولی اے فی
 دیہڑے وچ توں کجری وانگ نہیں چوراں یاراں دیوچہ وچولی اے فی
 اساں پیر کہیا تده ہیر جاتا بھل گئی ایں سمجہ وچہ بھولی اے فی
 ساڈا آکھنا تده نہ سمجیا لایڈے کوڑ دے گھول نہ گھولینے فی
 فقر اصل اللہ دی ہین صورت اگے رب دے جھوٹھ نہ بولی اے فی
 حسن متی اے بوجے سون چڑی اے نیناں والی شوخ نمولی اے فی
 براخن برابری نال شآہاں رکھیں چھہ سمہال بڑبولی اے فی
 ناہیں ریس کری اے انہاں جوگیاں دی چھن فقیرنوں بولی اے فی
 برابول نہ رب دیاں پیاریاں نوں فی پشرم کوپتی اے لولی اے فی
 تینڈا بھلا تھیوے ساڈا چھڈ چھا ابا جیونی ایں آلی اے بھولی اے فی
 انت ایہ جہاں چھڈ جاونائیں ایڈے کفر اپراہنہ تولی اے فی
 ستی نال فقیراں نوں دیں گالیں وارشاہ دو جھوک مٹولی اے فی

کلام سہتی

چھیڑ کھندراں بھیڑ مچاوائیں سیکاں لنگ تیرے نال سوٹیانڈے
 ایس جٹیاں مشک پلٹیاں بانک پارستے جہاں جھوٹیانڈے
 جدوں مہلیا پگڑ کے مگر دھوئی اے پستے کڈیئے چنیاں کوٹیانڈے
 جٹ جٹے کئی اے نال سوٹے ایہ علاج فی چتر آں موٹیانڈے
 پڑ شاہ دا ابا لکا شاہ جھکھرتیتھے دل نے ایڈ لپوٹیانڈے
 وارشاہ روڈا اسرکن پائے ایہ حال چوراں یاراں کھوٹیانڈے

کلام جوگی

فقیر شیر دا آکھدے ہن برقعہ بھیت فقر دا مول نہ کھولی اے نی
 دودھ صاف ہے دیکھنا عاشقاندا شکر وچہ سلیز نہ گھولینے نی
 گذرگنی بیتی گل ہو چکی موت وچہ نہ چھیاں ٹولی اے نی
 فخر نال فقیراں نوں برا بولیں ناہیں عقل حیاتوں ڈولی اے نی
 سرے خیر ہسکے آن دیجے لئے دعا تے مٹھوا بولی اے نی
 لئی اے آکھ چڑھانیکے دودھ پیسہ اے پرتوں تھیں گھٹ نہ تولی اے نی
 ہر کسے دے نال پیار کریئے اتے کبر دا بھیت نہ کھولی اے نی
 وارشاہ ول پیا ترکلے نوں سدہامووے نہ باہجہ مٹھولی اے نی
 (ترجمہ) سورہ ہود۔ اور جتنے لوگ میں جب وقت آیا پورا دیگا تیرا رب ان کو انکے
 لئے (ترجمہ) پیشک جو جھوٹ باندھتے ہیں اللہ پر پھل نہیں پاتے فرضی نام یعنی جیسے
 مرشد ویسے مرید۔ میں نے ایسے مکاروں کے کردیکھے ہوئے ہیں۔

کام سہتی

اسی بھوت دی عقل گواڈنی اے سانوں لا بھوت ڈراونائیں!
 ویکھ سونی نہڑی ہووے جتھے اوتھے جانیکے جھاتیاں پاؤنائیں
 ویکھ ترنجیس و بیٹیاں چھیل کڑیاں اوتھے کنگ دی تارو جاونائیں
 میری بھابی دینال توں رمز ماریں بھلا آپ توں کون سداونائیں
 اوہ پئی حیران ہے نال زحمت گھڑی کیوں پیا اکاونائیں
 نہ توں ویدہ ماندری نہ ملاں جھاڑے غیدے کاسنوں پاونائیں
 چور چوہڑے وانگ ہے تھن تیری پئی جاپ دی سری بھناونائیں
 کدی بھوتنا ہوئیکے جھنڈ کھولیں گدی جوگ دھاری بن آونائیں
 اٹ سٹ تے بھکھڑا کوار گندل ایہ بوٹیاں کڈھ دکھاونائیں
 دارو نہ کتاب نہ ہتھ شیشی آکھ کاہے داوید سداونائیں

جاہ گھروں ساڈیوں نکل بھکھے نہیں جٹا ندی جوٹ کھہاوانئیں
 جتھے رناں دا دھنبلہ نظر آوے اوتھے وکھلی راگ سناوانئیں
 کھوہ کھری بھاوڑی بھن نوروں اتے ہور کی لیک لواوانئیں
 رناں بلعم باغور دادین کھویا وارشاہ توں کون سدا ونائیں

کلام جوگی

سکت بول نہ بول توں عاجزاں نوں گلیں دے نہ کڑی اے کوپتی اے نی
 اساں محتناں ڈاڈیاں کیتیاں نی انی گندئے بھڑی اے جی اے نی
 کرامات فقیر دی ویکھنی نہیں خیر رب توں منگ سوپتی اے نی
 کن پاٹیاں نال نہ ضد کچے انھے کھوہ وچہ جھات نہ گھتی اے نی
 جڑھ دکھ دلداراں زحمتاں دی حکم رب دینال چاٹی اے نی
 سکیاں نین نوں اسیں وگلوئی اے اتے وہندایاں پلکوچہ ائی اے نی
 مست نال تکبری رات ونے کدی ہوش دی اکھ پریتی اے نی
 کوئی دکھ تے درد نہ رہے بھورا جھاڑا مہر دا جنہاں توں گھتی اے نی
 پڑھ پھوکی اے اک غریت سیفی جڑھ جن تے بھوت دی پئی اے نی
 تیری بھابی دے دکھڑے دور ہوون اسی مہر بے چاٹئی اے نی
 موہوں مٹھری بول تے دور ہو جاترکھی بول نہ کاہی اے جی اے نی
 جانڈے سبھ آزار یقین سیٹی اس فقر دے قدم بے چٹی اے نی
 مرض نال کرامتاں دور کری اے بے کراک دواچاٹئی اے نی
 وارشاہ نخاس دیوچہ جا کے کھوٹے مال توں کی کجھ کھٹی اے نی
 پیشاب سے مچھلی تلاش کرنا مناسب نہیں (ترجمہ) اللہ کو خوش نہیں آتا بری
 بات کا پکارنا مگر جس پر ظلم ہوا ہو اور اتار تے ہیں قرآن میں سے جس سے
 روگ اچھے ہوں اور رحمت ہے ایمان والوں واسطے۔

کلام سہتی

فرنجیا بیر بتالیا دے اوکھے عشق دے جھارڑنے پاوے وے
نمین ویکھ کے مارنی پھوک ساہویں ستے پریم دے ناگ جگاوے وے
کدوں یوسفی طب میزان پڑھیوں دستور علاج سکھادے وے
قرطاس سکندری طب اکبر تے ذخیریون باب کڈھاوے وے
قانون موجز تحفہ مومنین بھی تے کنایہ منصوری تھیں پاوے وے
پران سکھ تے دید منوت سیرت زکھنڈ دے دھیان بھلاوے وے
قربا دین شقانی تے قادری بھی اتے نافع انسان پڑھجاوے وے
گلاں چاء چواہ ویاں بہت کرنا میں ایہ روگ نہ تھ تھیں جاوے وے
رتن جوت شاکھ کلیمت سوجن سکھ دیہہ گنگا شتے آوے وے
توں کنایہ مجاہدہ کدوں پڑھیوں لقمان بقراط کہا وے وے
ارسطالیس اتے جالینوس مینوں ساڈے جی نوں مول نہ بھاوے وے
کدوں پڑھیوں توں علم ایہ ویدگی دا دکھ کسیدے کدوں گواوے وے
کدوں پڑھیوں توں خیر منکھ سیرت اینویں عقل دے ڈمھ پئے لاوے وے

افلاطون شاگرد غلام ارسطو لقمان توں پرو ہواوے وے
فیلسوف جہان ویاں اسیں رناں ساڈے کردے بھید کس پاوے وے
جن ایسنوں جھنگ سیال والے قابو ایہ مہ کسیدے آوے وے
ابناں مکریاں توں ہووے کون ہووے چنگا ٹھگ پھرے دنی رناں ولاوے وے
جیہڑے مکر دے پیر کھار بیٹھے بناں پھاٹ کھادے نہیں جاوے وے
منہ نال کہیاں جیہڑے جان ناہیں ہڈ گوڈڑے تہاں بھناوے وے
وارشاہ ایہ مارینے سٹ ایسی جن بھوت دیونو ادے وے

کلام جوگی

ایہ رسم قدیم ہے جو گیارہویں صدی میں اردینے جیہڑی ترکدی اے
 خیر منگن گیاں فقیر تائیں اگوں کتیاں دے وانگ گھر کدی اے
 ایہ خصم نوں کھان نوں کوں دیسی جیہڑی خیر دیندی پئی جیہڑی اے
 ایہ پیرنی اے پہلو انی ایں اے کجری ایہ کسے ترکدی اے
 ایں کام راہوار سکھائی اے نچر وانگ جو دوڑدی ترکدی اے
 فقران جو گیاں ہور سوالیاں نوں بیضہ وار کڑی وانگ ترکدی اے
 پہلے پھوک کے اک مہتابیاں نوں چچھوں سرد پانی ویکھ برکدی اے
 رن گندی نوں جدوں پیزا روجن اوتھوں چپ چپاڑی سرکدی اے
 اک جھٹ دے نال میں پٹ لینی جیہڑی زلف گلہاراں اتے لڑکدی اے
 سیانے جان دے فی دھنی جائے جھوٹی جیہڑی ساہن وی موتری کھرکدی ای
 فقر جانگن خیر بھکھ مردے اگوں سگاں وانگوں پئی درکدی اے
 لنڈی ویٹرنوں کھتری ہتھ آئی پئی اپروں اپروں مرکدی اے
 آنا خیر نہ پاوندی فقر تائیں سگوں باندری دیوانگ گھر کدی اے
 بن چھیڑیاں تے بن بولیاں دے پئی اندروں باہروں بھڑکدی اے
 تیرے مور پھر دے مار کھان اتے سوامنی مطہر پئی پھر کدی اے
 بوہے آیاں فقیر نوں برا بولیں وانگ بیسوا دے پئی چرکدی اے
 کدی رن بدکار نہ رہے گجھی مندی نیت والی اونویں کھڑکدی اے
 وارشاہ وانگوں سانوں رن نچری اکھ وچہ جیوں کھرے رڑکدی اے
 مرغی کی طرح آواز کرتی ہے حملدار ہو جائے گی۔ گاؤ میں جو سانڈوں کے عضو
 خاص سے خارج کرتی ہے۔ برابرتی اصل چرکنا تھوڑا تھوڑا سہال آنا گوز کا باریک
 آواز میں نکالنا۔

کلام سہتی

جیہڑیاں لین اڈاریاں نال بازاں اوہ بلبلان تھک مریندیاں نی
 اوہناں ہرنیاں دی عمر ہو چکی پانی شیر دی جوہ دا پیندیاں نی
 اوہ ڈانٹاں جان کباب ہویاں جیہڑیاں بٹیریاں نال کھہیندیاں نی
 اوہ کواں جان خراب ہویاں جیہڑیاں گھرواں نال کھنڈیندیاں نی
 اوہ اکدن پھیرن آن گھوڑے کڑاں جہاندیاں نت سنیندیاں نی
 تھوڑیاں کرن سہاگ دیاں اوہ آساں جیہڑیاں دھاڑویاں نال منگیندیاں نی

جوکاں اکدن پکڑ نچوڑن گیاں ان پنے لہنت پیندیاں نی
 دل مال دتے لکھ کجھریاں نوں کدی دلوں محبوب نہ تھیندیاں نی
 اکدن پکڑیاں جوں حاکماں تے پرانی تیج جونت چڑھیندیاں نی
 اکدن گڑے وساوس اوہ گھٹاں ہاٹھاں جوڑ کے نت گرھیندیاں نی
 تیرے لون موہیندے ساڈے لون ناڑے مشکاں کسیدیاں اج کڑیندیاں نی
 جٹا جیہڑیاں پیواکھاو نامیں ہنے اک دینال سڑیندیاں نی
 ساڈا آکھیا توں تحقیق جانی ٹنگاں تیریاں ہنے بھیندیاں نی
 مر جاہ بے جوگیا بھلا چاہیں نہیں شامتاں تہہ مھسیندیاں نی
 آپ تیج بے عقل ہیں احتماوے گلاں سچیاں نہیں سمجھیندیاں نی
 جنساں اپنے اپنے جوہر وں جدوں اکھلی گھت چھڑیندیاں نی
 قول فقر دا حکم ہے سچ بولن گلاں جھوٹیاں جیہڑیاں نی
 وارشاہ جو لکھیاں تور دیاں نے نہیں کسی توں مول مھیندیاں نی

کلام جوگی

سن سہتی اے اسیں ہاں ناگ کالے پڑھ سینیاں زہد کماونے ہاں
 سنیں گن دھر کے ذرا غور کریں تینوں جوگ دا بھوگ بتاونے ہاں
 اڑھی رات جاں لوک آرام کردے اسی اٹھ کے کار کماونے ہاں

کھو ہے مینا ندے گیر اشنان کردی اے دلاں سچیاں دا درشن پاوے ہاں
 منہ وچ پھیر دا تن استغفار والی تے کدوں تان باہر وگاؤنے ہاں
 آسن شوق یقین دے گوٹھ بہہ کے چت گوراں دا نام دسیاؤنے ہاں
 ہو کے خاص حضور ست گوراں اگے چرن چمکے سیس نواؤنے ہاں
 ایس ندھ غبار وجود اندر شمع عشق دی چا جگاؤنے ہاں
 صم بکم ہو کے سانس گھٹ لئی اے انگ وانگ پتنگ جلاؤنے ہاں
 دسویں دوار تے سانس چڑھا کے تے نشا اپنے من مناؤنے ہاں
 پے جھوٹے ہاں مذوں مست ہو کے جدوں کندی تارو جانے ہاں
 لیکے ایہ اند بھربات ویلے پھیر نگردی سیر نوں جاؤنے ہاں
 زہد کرنے ہاں خاص خداوانی کجھ خلق دا نہیں دھراؤنے ہاں
 ہروں ساڈے ہر دم برس رہیا اسی باہروں بھیت چھپاؤنے ہاں
 بچن گوراں دے اسماں نو سیر کرنا اسی فقر دے بال سداؤنے ہاں
 تیرے جیہاں گنہاں ترکیاں دی کوچ بانج اچھاہن گواؤنے ہاں
 ہوکا سچ دادیونا بچن سانوں امر حق بجالیا وے ہاں
 ہووے چاہ تے شوق دیدار رکھے اوہنوں اپنا آپ دکھاؤنے ہاں
 پنڈ پنڈ پھرنا ایہ بھی زہد ساڈا آ گھر وگھری الکھ جگاؤنے ہاں
 دکھ درد بلا سبھ دور ہوندے قدم جنہاں دے ویٹریاں پاؤنے ہاں
 کمر فن نوں بھٹکے صاف کردے جن بھوت نوں ساڑو دکھاؤنے ہاں
 نقش لکھ کے پھوکنے چاناسیں سائے سولدی ذات گوارنے ہاں
 سنے تسمیہ پڑہاں اخلاص صورت جڑہاں ویدیاں پٹ گوانے ہاں
 دلوں حب دے چاتعویز لکھی اے اسین رٹھریار مناؤنے ہاں
 جیکر مارناں ہووے تاں کیل کر کے ایتوار مسان جگاؤنے ہاں!

جیہڑے یارنوں یارنی ملے ناہیں پھل مدر کے چاسگھاونے ہاں
 جیہڑے گھبروتوں رن رہے وڑلونگ مندر کے چاکھاونے ہاں
 اونہاں وہٹیاں دے دکھ درد جاندے پھڑبک تے ہتھ پھراونے ہاں
 کیل ڈانٹاں گکیاں پکیاں نوں دند بھٹکے لٹاں مناونے ہاں
 جان سحر جادو جیہڑے بھوت گڈے گنڈا کیل شاہ دولے دا پاونے ہاں
 جیہڑا کرے ساڈے نال حجت بازی اوہنوں ڈچکراں نال اڈاونے ہاں
 جیہڑے چھڈ کے راہ کوراہ ٹردے سدھے راہ تے انہاں لیاونے ہاں!
 کسے نال جے ویر کمرودھ ہووے اوہنوں بھوت مسان چڑاونے ہاں
 برا بولدی اے جیہڑی جوگیاں نوں سرمن کے گدھے چڑھاونے ہاں
 حیندینال مد پڑا ٹھیک ہووے اوہنوں بیر بیتال پہنچاونے ہاں
 جیہڑی کواری فقیراں دے نال لڑدی اوہنوں پیر پنجال وکھاونے ہاں
 جنہوں عشق تے مشک دی خبر ہووے اسنوں اپنی گل سناونے ہاں
 منہ پاٹیاں رناں لڑاکیاں نوں مارزیاں دے وچہ دھساونے ہاں
 ساڈے فن اتے جیہڑی صدق رکھے دکھ درد تے مرض گواونے ہاں
 اسی کھیڑیاں دے گھروں اک بونا حکم رب دے نال پونا ونے ہاں!
 اچھے ویلاتوں تاں سمجھ جائیں نہیں تاں تہہ نوں مارو کھاونے ہاں
 وارث شاہ جے ہور نہ دا لگے سرتے پریم جڑیاں چاپاونے ہاں
 زنجیروں کے ساتھ بدن لگاتی ہیں نوجوانوں سے کھیلاتی ہیں یعنی جو کنواری
 لڑکیاں نوجوانوں کے ساتھ کھیلاتی ہیں وہ خراب ہو جاتی ہیں جو راہزنوں
 سے بیاہی جاتی ہیں وہ آبادی کی امید کم رکھتی ہیں چڑے کی رسیوں سے
 ہاتھ پاؤں باندھے جاتے ہیں بدبودار عفونت کی ماری ہوئی کو صاف کر کے
 بدبودار کرتے ہیں ہندو جوگی دیر تک سانس روکنے کی شق کرتے ہیں

یہاں تک کہ سارا دن بند کر لیتے ہیں اسکو دسویں دوار پر سانس چڑھانا کہتے ہیں۔

کلام سہتی

تسی خاص محبوب اللہ دے ہو ایس وہڑیوں کوئی سول ہے جی
کوئی گھڑا روگ ہے ایس دھانا پئی نت ایہ رہے رنجول ہے جی
ہتھوں لڑھے دھندی لاہولتھڑی دی دیہی ہو جاندی مختول ہے جی
موہوں مٹھڑی لاڈ دے نال بولے ہر کسے دینال معقول ہے جی
موہندا پیہا ہے جھڑا نت ساڈا ایہ وہڑی گھریدا مول ہے جی
میرے ویر دے نال ہے ویر ایہدا جیہا کافراں نال رسول ہے جی
اگے ایس دے ساہورے ہتھ بدھے جو کچھ آکھدی سبھ قبول ہے جی
ایہ پلنگ توں کدی نہ اٹھ بیٹھی ساڈے ڈھڈے دے وچہ ڈنڈول ہے جی
نت وانگ آزاریاں کرے گلاں ساڈے جھڑے وچہ ادھمول ہے جی
وانگ ڈھکاندے ڈولڑی پا آندی اساں کیتا ویاہ انھول ہے جی
ساڈا آواہ نہ پیا پرکھیوں توں بڑی ڈول تیری مجھول ہے جی
کرو مہرتے ودھو فقری سائیں تہاڈی مدد تے رب رسول ہے جی
باہجہ پچھیاں سخن نہ مول کری اے دانشمند وا ایہ معمول ہے جی
اساں نال حکایتاں چھیڑنا ایس جھڑیوں کیسھ وصول ہے جی
نور فقر وا مننا مثل فاعل دنیا وار مثال مفعول ہے جی
تیری ساکھ بری پنڈ وچہ وجی لوک کہن لڑائی وا مول ہے جی
میرے دل دیوچہ ایہ آوندی اے تیرینال کراں عرض طول ہے جی
نہیں تے مار کے اک چھیر تیرا سبھ کڈھ سٹاں جتنا مول ہے جی
عاشق اتے معشوق تے حکم والے جو کچھ آکھدے سبھ قبول ہے جی

وارشاه طبیب نہ کوئی ملایا پاوے مرض جو وانگ رسول ہے جی
کلام جوگ وستی

ستی آکھیا راولا جوگیا وے ایس روگ دا دیہ توں پتا مینوں
ہتھ ویکھ کے کرو علاج اس دا رکھاں نزر جود یہو فرامینوں
جوگی آکھدا اسی تول ستیہی نی گلاں کوڑیاں نہیں بھامینوں
چہرے اکھیاں دا ذرارنگ ویکھاں نالے دیہ قارورہ وکھا مینوں
نڈی ویکھ کے کراں علاج اسدا دے اٹھ کے ہتھ وکھا مینوں
نبض ویکھ کے ایس دی کراں کاری دے وید نہ بھ بتا مینوں
روگ کاستوں چلیا کرے ظاہر مزامنہ دا دے بتامینوں
وارشاه میاں چھتی روگ کٹاں ملک الموت دی یادو امینوں

کلام ستی

ستی آکھدی جوگیا راولا وے ایڈے بول نہ بول ہنکاریاوے
کل نفس دانقہ الموت لکھیا رضا رب دی دلوں وساریاوے
جیندے واسطے حکم تطہیر ہویا سراوسدے نبی سی بھاریا وے
جھگا ہونجھ کے نبی دا صاف کیتا ملک الموت نے پھیر کے بھاریا وے
اوبدیکھیڈ دا بھید نہ کسے لدہا جیہڑی اوئے کھیڈ کھلاریا وے
کتھوں تیک میں کھو کے حال دساں قدرت ربی باجہ شماریا وے
صحی کیتانی کیہڑے دکھڑے نوں اتے کیہڑی مرض نٹاریا وے
اگے کسیدا ہے علاج کیتا اکے نویں کتاب وپچاریا وے
ناں دس کھاں ساریاں زحمتاں دا اوس ہوو واپاریا وے
وارشاه میاں تیریاں حکمتاں توں جندجان میری وارو وریا وے

کلام جوگ

سن سہتی اے جو بن متی اے فی تینوں سچ داخن الاوناں ہاں
 برکت اپنے پیر استاد دی تے تینوں رحمتاں سبھ سناوناں ہاں
 جو کجھ پچھنا سہتی اے پچھ لے فی منے گل نوں موڑ مکاوناں ہاں
 ٹوٹے سائے تے جن دے کراں جھاڑے بال لوریاں نال ولاوناں ہاں
 اتے کاکیاں جاتکاں جمدیاں نوں بانگ کن دیوچہ سناوناں ہاں
 مسہل حب اللہ دا دیکے تے پیدا وگناں دی سروں لاہوناں ہاں
 جھوٹھیاں حاسداں زانیاں شرکیاں نوں استغفار دی پڑی پھکاوناں ہاں
 کاہی کٹ ماجوئیں پھٹکوی دی رحم رن دا خشک کراوناں ہاں
 دل دے وچہ جے شوق خدا ہووے انت اللہ دا ذکر کرواوناں ہاں
 قلب سنے لطیفیاں نور ہووے راہ حق دا کھول وکھاوناں ہاں
 کھنگ کھرک تے ماہ تے آکھ آئی سول وند دی پیڑ گواناں ہاں
 سرسام سو داز کام نزہ ایہ شربتاں نال ہٹاوناں ہاں
 قونج تپدق تے محرقہ تپ اوہوں کا ہڑیاں نال گووناں ہاں
 سل نغ اتے استنقا ہووے لحم طبل تے داؤد نجاناں ہاں
 شوبدیاں عاجزاں تنگیاں بھکیاں نوں دارو رب دے نام ورتاوناں ہاں
 دولت مند جے مفت وچہ خیر چاہے اوہوں ٹکراں نال اڈوناں ہاں
 ہووے پسلی پیڑ تے ادھ سردی اوہدا گناں دن اٹھویں پاوناں ہاں
 لوت پھوڑیاں اتے گھیر چنبل تیل لائیکے جڑھاں پٹا وناں ہاں
 ادھرنگ مکھ بھول گیا ہووے جسدا شیشہ حلب دا کڈھ وکھاں ونا ہاں
 دل کسیدا جے پریشان ہووے سداں ڈھولیاں نال پرچاں ونا ہاں
 جھولا مار جائے جیہڑیاں روگیاں نوں سوئے تیل سوہانجنا لاوناں ہاں
 بانہہ سک جائے ٹک سکب جائے تارپین دا تیل ملاوناں ہاں

برص سرخ سفید سیاہ رتا منہج بانہہ دا فصد کراوناں ہاں
 اٹھاراں جنس جذام نوں دور کراں چار دھانت اکسیر کھواناں ہاں
 پانا روگ ہووے جیہڑے شخص تائیں اوہوں اوٹھنی ددھ پواوناں ہاں
 پوے دھرن تے پیٹ مروڑ لگن ملکے وکھیاں ناف چڑھاوناں ہاں
 لمے ساہ جے ہون بھکوریں تے منہ وچہ شہد تے ددھ چواناں ہاں
 جان نکلے نہیں جے رہے اٹکی کر کے وضو یسین سناوناں ہاں
 جس کچا کڈھاوناں رن ہووے گھگھیر ویل ابال پلاوناں ہاں
 سنڈھ رن دا کران علاج پکا ناڑ گئے دی تر ت چھڈاوناں ہاں
 تسیں باہن باچتوئیں سٹ لگے بجی صابناں لیپ کراوناں ہاں
 پیڑ ہون دی ٹک نہ کھان دیوے اوہنوں گھت زہنور پناوناں ہاں
 شبکور اندر اتیاں والیاں نوں تلی باکری بھن کھواوناں ہاں
 جیکر مردنوں رن دی حب ہووے ٹھوٹھ ہتھ وچہ تر ت پھراوناں ہاں
 رن مردنوں کام جے کرے غلبہ دھنیا گھوٹ کے چاپیا وناں ہاں
 جیکر کسے نوں باد فرنگ ہووے رسکپور تے لوگ دیواوناں ہاں
 نامردنوں چچ بھوٹا اندا تیل کڈھ کے نت ملاوناں ہاں
 پرمنیو سوزاک تے چھاہ موتی اونہوں اندری جھابڑا کراوناں ہاں
 لیتسار بناہیاں سول حسبول اسبغول ہی گھول پھکاوناں ہاں
 جیکر کسے نوں عشق دی چاٹ لگے اوہنوں عشق دامزہ چکھاوناں ہاں
 ماشہ اک افیم دا کھانیکے تے خبردار ہوشیار ہو جاناں ہاں
 مکھ نال اسدے مکھ جوڑ کے تے ہک نال اوہدے ہک لاوناں ہاں
 اڈپاستوں ڈہالکے ڈھونڈ آندا جسٹوں اپنا یار بناوناں ہاں
 آہوں سامنے بیٹھ کے جوڑ مجلس گلاں نال پیار سناوناں ہاں

جدوں ہوا داس چامنہ پھیرے میں بھی اوستھیں دل ہٹا وناں ہاں
 جس وقت اوہ پھیر درست ہووے اگلے نال پیار لگا وناں ہاں
 جیہڑی دے لے سندا بھیت نہ دیوے اوہنوں پھیر نہ مول بلا وناں ہاں
 وارشاہ جیہڑی اٹھ بچے ناہیں اوہنوں ہتھ بھی مول نہ لا وناں ہاں
 در بیان نباتات و خواص فوائد و نامہائے آنہا گویند
 ہو رویدگی جنگلی بوٹیا ندی تینوں سہتے کھول سدا دئی اے
 وکھو وکھرے اثر تے نام جیہڑے اک اک دے سبھ سمجھا دئی اے
 پیداوار رضائیدی بابجہ حکمت ایویں نہیں ایہ گل گو دئی اے
 علم ہنر بھی وقت سر ظاہر کرینے ہوندے وں نہ کدی چھپا دئی اے
 تینوں سار کی کملی اے جئی اے فی اینویں عمر نہ اسیں ونجا دئی اے
 گتھلہ گناندا ایہ سریر میرا دارونویں توں نواں بنا دئی اے
 چوداں طبق فقیر دی وچہ بگلی آون نظر بے جہات نوں پا دئی اے
 چارے کوٹ کچول دے گھیرا ندر حکم ربدینال وکھا دئی اے
 بادشاہ والکھ تے ککھ فقراں آوے مہرتے کسے نوں چا دئی اے
 تینوں سنا علم شناسیاں دا ایہ گل نہ دلوں بھلا دئی اے
 مٹک عشق دی پھل توحید بوٹی دونویں کٹ کے جنہوں سنگھادی اے
 برکت نال سچے سائیں صاحب دے فی ست جرم داروگ گوا دئی اے
 بوٹی آدمیت سندی پٹھ دیکے سوہنا رنگ تے روپ ونا وئی اے
 پتر صدق یقین دے گھوٹ کے تے رس نال ایمان پیادئی اے
 وڈی کیسیا اہ اکسیر نسخہ سونا پتھروں ترت بنا دئی اے
 ہو روگ ہے جان دا سمجھہ کڑینے اینویں بھڑک نہ کسینوں لا دئی اے
 بوٹی سنف توں لاہ تریل قطرہ اکھیں انھیاں وچہ پھوا دئی اے

اللہ فضل کرے روشن ہوں دیدے نور چاننا نظر دکھادی اے
 دھدھ ہرونی اتے فرید بوئی پٹنل جندڑواں ملادی اے
 آون نت ایہ کم سپاہیا ندے ٹرے سب تے ترے کھادی اے
 سنگھاولی تے گورکھ پان بوئی بہوچلی بدھج تے چادی اے
 گیارو زور جوانی دا پھیر آوے بڈھے مردنوں جدوں کھادی اے
 ککھ ماشنگرف بانسی وچہ بوئی ڈکاواہڈے روگ نوں پادی اے
 لک پیڑ دیکان پنواڑ بوئی چنگی گھوٹ کے لیپ کرادی اے
 عفر قرقا گرتھھی تے اک سہنی دند پیڑ تے کٹ ملادی اے
 گڈڑ دا کھ کھلا ترا نہہ کے تے ساہ کھنگ تے ترے کھادی اے
 جکلندری تے گھوڑے پال بوئی نت عاجزاں بھکھیاں چادی اے
 اونویں درد شقیقے دا دور ہووے ادھے سردی پھیر ہٹا دی اے
 روہڑے وٹھی تے بکریں بوئی نت عاجزاں بھکھیاں چادی اے
 پیسہ مارو دھک ہرن کھری اندر اتے روگ سرسام چلا دی اے
 ارنی نیل گھٹی بھسٹر ہور چمکن چاندی مار کے ترے دکھادی اے
 ضعف جگرتائیں اونویں دور کرینے بھانویں اک دو ککھ کھادی اے
 سیس ہلکی تے چھٹ میل بوئی بوا سیر موسیاں لادی اے
 بوئی بھوڑ بھڑنگ نوں گھوٹ کے نے غشی انے خفقان گوا دی اے
 گھگھر ویل تین بیج تھیاندے وکھو وکھرے کٹ رلا دی اے
 نہہ وچہ دھراک دے ہون شانے رحم حیض دا بند کھلا دی اے
 بھوگنی کلاؤچ نوں گھوٹ کے تے بھس والیاں تیک کھادی اے
 پارہ ماروچہ ستیاناس بوئی جواں سردیاں سب گوئی اے
 کشتہ مار نولاد فرید بوئی صعت باہ تے نت کھادی اے

گھول مشک کانورتے لنگ کیکر شہوت رن دی بہت گھٹا دئی اے
 برا روگ کمبخت وکھوترے دادارواوس دا انج بنا دئی اے
 بوئی گوڑ کندول دیوچہ دیکے رتا مار عقیق کھوادئی اے
 جدھی سرت تے ہوش نہ رہے قائم داغ اک دماغ وچہ لا دئی اے
 پانی چھل انار دارن ورتے شرمگاہ دے روگ گوادئی اے
 رس برگ ارڈنمولیاں دی دے کے نشہ افیم چھڈا دئی اے
 بوئی گرڑپتال تے ہتھ جوڑی ہوو سکھیا بھی نال رلا دئی اے
 ترددکھ تے سو جکھ نپ کھانسی سنگھ پتی رس عمر رلا دئی اے
 افیون گولی وچہ رس کامن دمہ ساہ تے گھن کھوادئی اے
 بانسہ شاہ دیوی جل پتری نوں گرہب ٹھہرنے کان کھوادئی اے
 رسا کڈھ کے تے پت بھیکھرا اندا بلغم روگ کھنگبار ہٹا دئی اے
 پنڈے وچ جے لہو فساد ہووے پت یا پڑی رس پوا دئی اے
 چھل نمکھراں دھیک چھاناں بلکتھ جواہر بھی پا دئی اے
 نسخہ ایلوادیہہ کچور مرچاں بادی قبض دی مرض ہٹا دئی اے
 پانی پت دھتورے تے بھسرے دا پوے ہلک تے کڈھ پوا دئی اے
 بھکھڑے بھنگ دیوچہ اوہ مار چیخراں مزادین جے ذرا چکھادئی اے
 بنھ گولیاں دو جام عشق دیاں قلعہ کوٹ ہشد حات اڑا دئی اے
 اک وچہ ہڑتال نوں مار کے تے روگاں ڈاڈیاں تے ورتا دئی اے
 دسول تے ترکھ پھل اکاں ڈھڈ پیڑنوں ایہ دوا دئی اے
 جیہڑی فقر درویش دی خورش بوئی تینوں اوسدی خبر سنا دئی اے
 میوے صبر درخت دامار پھکا کتے نفس دا ہلک گوادئی اے
 خلقت رب دی تے نت دیا کری اے جیو کیداناہ دکھا دئی اے

وڈی پہنچ والا حسبنوں دہار یا میں نام لیندیاں سیس نوادنی اے
 ہو یا مہر دینال بھر پور بھاٹا دیا واناں نوں پئے دعا دئی اے
 فضل رب تھیں اوت نکھتراں نوں دودھ پتراں نال رجا دئی اے
 توں بھی منگ جو کجھ میتھوں منگنی ایں ہتھو تھ تینوں ہنے چا دئی اے
 برکت نال میراں محی الدین دے نی کلی ایں دی ایں بھوا دئی اے
 جیہڑا لہجی اتے بدکار ہووے کدی کول نہ بہن نوں جا دئی اے
 ہوندے وس نہ جندتوں فرق کریئے جدھے نال پیار بھی پا دئی اے
 پنجاں پیراں دی بھی سانوں تھاپنائیں ساہویں ہو نہ پٹھ وکھا دئی اے
 ہوندے وس نہ جندتوں فرق کری اے جدھے نال پیار بھی پا دئی اے
 بڈھا مرد بے کرے جوان وہٹی اوہدے واسطے قبر کڈھا دئی اے
 ادا کم تمام ہو گیا جانوں مردہ فجر یا شام دفنا دئی اے
 اوہلے لکھ دے لکھ ہے بھاگ بھری اے گل ہس کے نہ گودئی اے
 وارث شاہ فقیر تے پیر کولوں نیت نال مراد دیوا دئی اے

کلام سہتی

لکھ ویدگی وید لگا تھکے دھروں ٹڑی کسے نہ جوڑنی وے
 جتھے قلم تقدیر دی وگ چکی کسے ویدگی نال نہ موڑنی وے
 تیریاں نتاں اتے احسان کیہا گندھی اوسدی کسے نہ توڑنی وے
 جس کم وچہ وٹھری ہووے چنگی سوئی خیر اسماں ہن لوڑنی وے
 کرامات ہووے پھریں منگدا کیوں جند وچہ ناعقدے بوڑنی وے
 سہتی آکھدی راولا مکرپا وے جڑھ جھوٹھ دی رب اکھوڑنی وے
 بناں سدیاں پچھیاں وید مینوں تیری دیدگی کسے نہ لوڑنی وے
 جیتوں مرض پچھانکے لہہ نکلے لہیں تیری حکمت ہنے چا جوڑنی وے

آئی ہوئی قضا خدا ولوں کسے ہلکنی تے نہیں ہوڑنی وے
وارشاه آزار سب ہور مڑدے ایہ قطعی کسے نہ موڑنی وے

کلام جوگی

من خُک خُک حکم ہو یا گل فقر دی نوں ناہیں ہسی اے نی
جو کجھ کہن فقیر سوب کردا آکھے فقر دے توں ناہیں لسی اے نی
ہو وے خیر تے دیہی داروگ جائے نت پہنی اے اکھائی اوسی اے نی
بھلا برا جو ویکھینے میت کریئے بھیت فقر دامول نہ دی اے نی
ہتھ نہ فقیر تے صدق کچے ناہیں ٹوپیاں سہلیاں کھسی اے نی
دکھ درد تیرے سبھ جان کڑیئے بھیت جیو دا کھول چا دی اے نی
کھ کھول وکھاتاں ہوویں چنگی آلی بھولی ایانی یاں سسی اے نی
رب آن سب جان میدائے خیر ہو جاندی نال لسی اے نی
پاک واہ سناندی ہو وے خوشی تاہیں راضی ہو گھر باروچہ دی اے نی
صدق نال فقیر دے قدم چموں انی حسن گمان سرسی اے نی
صلح کیتیاں فتح بے ہتھ آوے کمر جنگ تے مول نہ کسی اے نی
تیرے درد دا سبھ علاج میتھے وارشاه نوں بھید بے دی اے نی

کلام سہتی

سہتی گلے آکھدی چھڈ جٹا کھوہ سبھ نوالیاں سٹیاں نی
ہور سبھ ذاتاں ٹھگ کھادیاں نی پر ایس ویٹری یوچہ جٹیاں نی!
ایہ رمز نہ سنی ہے روالا وے رناں جٹیاں ہور سبھ چٹیاں نی
تیری پیری فقیری سبھ گھولدی اے ساڈے نال بے ہون اچھیاں نی
کدی وید حکیم بن آو ناہیں گلاں کیتیاں بھوں اکھٹیاں نی
اساں اتینی گل معلوم کیتی ایہ جٹیاں ملک دیاں ڈٹیاں نی

گھر جٹاں دے منگ نہ ڈھیبوئی منگ ڈھیبو خو جیاں ہٹیاں نی
 تاراں رمزواراں گلاں تیریاں نی تندوے وانگ کھلا رکے سٹیاں نی
 کتے چھیڑ کے ویہڑے دے مگر لاؤں پین نبھنا پٹیاں پھٹیاں نی
 جنہاں جٹیاں دے نال اڑی بدھی اوہناں کجھ نہ کھٹیاں کھٹیاں نی
 چھڈن سرخ سفید نہ سبز پیلا ایہ مہریاں نیل دیاں ٹیاں نی
 پر اساں بھی جنہاں نوں ہتھ لایا اوہ بوٹیاں جڑہاں توں پٹیاں نی!
 کتے دین لارے کتے کرن کارے کتے پھیر نہ اوہندیاں وٹیاں نی
 تیرے جیہا چالاک کھڈراناں نوں اساں ماریاں گھٹکے وٹیاں نی
 ڈوماں راولاں کتیاں جو گیان دیاں جیہاں دھروں شیطان نے چٹیاں نی
 پو لے ڈھڈتے عقل دی مار بہتی چھاہاں پین تر بہیاں کھٹیاں نی
 ہن جو گیا کریں پکھنڈ کیسے تند دیوانگ تاراں تیریاں کٹیاں نی
 وارشاہ نہ مارہن ہورناں نوں جڑہاں اپنے آپ دیاں پٹیاں نی
 جاٹ عورتیں تو اچھی ہیں باقی سب مصیبت ہیں جنکو ہمارے ہاتھ لگ گئے
 ان کو بیچ سے اکھاڑ دیا یعنی ساری عمر یاد کریں گی۔

کلام جوگی

ہولی سچ سبادی گل کچے ناہیں کڑکی اے بولی اے گچی اے نی
 لکھ جھٹ تے تے تے پھرے کوئی کردا دتے رب دے باجہ نہ رچی اے نی
 دھیان رب تے رکھ نہ ہوتی لکھ اوگن ہون تاں کچی اے نی
 اسین نظر کریئے تر ت ہون چنگے جنہاں رو گیا ننتے جاو جی اے نی
 چوداں طبقات دی خبر فقیر رکھن منہ تنہاں توں کاسنوں کچی اے نی
 حیندے حکم وچہ مال تے جان ہووے اوس رب توں کاسنوں بھیجی اے نی
 ساری عمر بے پلنگ تے رہیں ڈھٹھی ایسے عقل دینال کو چچی اے نی

شرم جیٹھ تے ہوہریوں کرن آئی منہ فقراں توں کاسنوں کجی اے نی
 جنہاں چونڈیاں نال ایہ مکھ ڈٹھا پھیر انہاں توں کاہنوں بھجی اے نی
 وانشاہ مد عشق دی نبض دے جدوں اپنے آپ توں تجی اے نی

کلام سہتی

کبھی ویدگی آن جگائیوی کس ویدنے دس پڑہایوں وے
 وانگ چوہدری آن کے پیچ بنیوں کس چھٹیاں گل سدا یوں وے
 سہلی ٹوپیاں پہن لنگور وانگوں توں تاں شاہ بھولبن آ یوں وے
 وڈے دغے تے فند فریب پڑہیوں اینویں پاڑ کے کن گوا یوں وے
 ناں توں جٹ نبیوں نہ فقیر رہیوں اینویں من کے گھون کرا یوں وے
 نہ توں جمیوں نہ کسے مت دتی تے نہ پٹ کے کسے الایوں وے
 برے دناں دیاں بھٹیاں وادیاں نی اج رب تے ٹھیک کٹایوں وے
 وارشاہ کررب دے بندگی توں جسواسطے رب بنایوں وے

مناظرہ جوگی باسہتی

تیری طبع چالاک ہے چھیل چھدر چوراں وانگ کی سہلیاں سلیاں نی
 پیریں بلیاں ہیں پھرندیاں دے تیری چھہ بارڑی بلیاں نی
 کسے لسنوں چامساں گھتے پڑھ ٹھوکیاں سارویاں کلیاں نی
 سہنس دھواتے ہوہر پھل ہرل ہرے شہنہ دیاں جھمکاں گلیاں نی
 جھب کراں جتن جھڑچان کامن انی کملیوہوونہ ڈھلیاننی
 سانوں رب نے ایہ توفیق دتی ایویں ماردی پھریں توں کھلیاں نی
 کہیا جوگی نے روگ سبھ دس دیواں سانوں رب سچے خبراں گھلیاننی
 حکم کردتاں بیتھ علاج کراں ایس روگدیاں گلاں اولیاں نی
 ہتھ پھیر کے دھوپ تے کراں جھاڑا پھریں نین تے ماردی کھلیاں نی

لیہا روگ ہے دس ایس وٹھڑی نوں اکے ماردی ایس ٹر پلایاں نی
 رب وید پکا گھر گھلایا جے پھرو ڈھونڈ دے پورب دے ولیاننی
 وارثشاہ دی پڑی گھستی نیناں ہیر دیاں گکیاں پلایاں نی!
 پردہ پوشی کرنی چاہیے جس بیماریوں پر جانچیں کس واسطے پوشیدہ کریں
 تم یاد رکھو مجھ کو اور میں یاد رکھوں تم کو اور احسان مانو میرا نہ ناشکری کرو

کلام سہتی

میرے نال کی پیاہیں ویر چاکمٹھا سوکناں وانگ کی ڈاہیا ای
 اینویں گھور کے ملک نوں پھریں کھاندا کدی جوترا مول نہ واہیا ای
 ماں باپ گورو گھر چھڈیا ای کسے نال نہ توڑا ہیا ای
 ڈبی پورید یا جھل وللیا وے اساں نال کی خچر پوہ چایا ای
 کسے جوگیرے پکڑ فقیر کیتوانجان سکو ہڑا پھا ہیا ای
 بڈھی ماں توں روندڑی چھڈ آویں اوہدا عرش دا کنگرا ڈاہیا ای
 پیٹ رکھ کے اپنا آپ پالیں کتے رن نوں چاترا ہیا ای
 سواہ لایاں بان نہ العدی اے اینویں کپڑا چتھرا لایا ای
 آ آکھنی ہوں تل جاہ ساتھوں کیہا آن پکھنڈ بنایا ای
 وارثشاہ میاں اوتھے اک جے جتھے عاشقاں جوترا لایا ای

کلام جوگی

مان متی اے روپ گمان بھرینے بھیڑ وکاری اے اگر ب گھیلی اے نی
 ایڈے فند فریب نے یاد تینوں کسے وڈے استاد دی چلی اے نی
 ایس حسن دا ناہ گمان کرینے مان متی اے نین سرمیلی اے نی
 تیری بھانی دی نہیں پرواہ سانوں بڑے ہیرے وانگ سہیلی اے نی
 ملے سراں نوں ناہ وچھوڑ دی اے ہتھوں وچھڑے سراں نوں میلی اے نی

کیہا ویر فقیر دے نال چالو پچھا چھڈا نوکھی اے لیدی اے نی
ایہ جٹی سی کونج تے جٹ الو پری بدھیا جے گل تیلی اے نی
وارثشاہ جنس دینام ہم جنس سوہندی بھورتا زناں گدھے نہ میلی اے نی

شنیدن ہیر کلام جوگی وسہتی را

ہیر کن دھریا ایہ کون آیا کوئی ایہ تاں ہے درد خواہ میرا
جیہڑا بھورازن مینوں آکھدائے اتے گدھا بنایا سوچا کھیرا
متے چاک میرا کوں آن میلے کسے نال سبب اللہ میرا
میں تاں اوسدینال اٹھ کراں جھڑا ہور پیش نہیں جاوندا واہ میرا
میرے آکھنے نوں بھاویں مینو سو مہربان ہو یا بے پرواہ میرا
متاں کن پڑائیکے منیں رانجھے گھت مندریں تے لیا راہ میرا
ہمراز باجوں کون کرے رمزاں پوندا ہور تے نہیں وساہ میرا
کڑیاں جوگی دی گل رڑکاندیاں سن بھاویں سرچہ ہیا بادشاہ میرا
اہدے باجہ مجال نہیں غیر سندی کرے ذکر جو خواہ مخواہ میرا
بناں جان پچھان دے کون سمجھے بولے بولیاں جو وارثشاہ میرا

کلام کردن ہیر جوگی

بولی ہیر وے اڑیا جاہ ساتھوں کوئی خوشی نہ ہووے تے سہتی اے کیوں
پردیساں جوگیاں کملیاں نوں وچوں جیودا بھیت چا دی اے کیوں
جیہڑا ن لپیٹ کے نس جائے مگر لگ کے اوسنوں دھسی اے کیوں
جیتے آپ علاج نہ جانی اس وے جن بھوت تے جادوڑے دنی اے کیوں
جے تاں جفانہ جالیاں جائے جوگی جوگ پنٹھ وچہ آئیکے دھسی اے کیوں
فقر بھارڑے گورڑے ہو رہی اے کواری کڑی دینال خرخی اے کیوں
جے توں انت رناں ولوں ویکھان سی واہی جوڑے چھڈ کے سی اے کیوں

وارث شاہ اجاڑ کے وسدیاں نوں آپ خیر دینال پھروسی اے کیوں
 نازنین لیلہ۔ یعنی بھیڑ کا بچہ پری کو تم نے بیل کے گلے باندھ دیا عربی
 گھوڑی گدھے سے نہ ملانی چاہیے۔

کلام جوگی

اسی فقر اللہ جناب پورے کچھ منگ راساں تھیں گوری اے نی
 کری اے مطلب سبھ جہان پورے تقدیر خدا نہ موڑی اے نی
 سوال کسے دامولن رد کرینے دن رات ہی رب نوں سوری اے نی
 یار چھڈ کے یار نوں نس جائے نقش لکھ کے جوڑنا جوڑی اے نی
 گھروسدا ویکھ سوال کیتا اتھے ہو رہی گھور مسوری اے نی
 دس وچہ دنیا ستر آخرت نوں جہاں دتا ہے تنہاں نوں لوڑی اے نی
 ہوندے سوندے اتوں جیہڑے پون مکر اوہ روز حساب نچوڑی اے نی
 دل فقر دا انج نہ مول کری اے شیشہ چور ہو یاں ہیں جوڑی اے نی
 اسی رب نے گلے ہاں دوار تیرے کریں خدمتاں کچھ نہ موڑی اے نی
 جیندے نال قلوب دی گل ہووے پھیرا و سنوں ناہ وچھوڑی اے نی
 گھروں سیکھنا فقر نہ ڈوم جائے انی کھیڑی اندی اے منخواری اے نی
 کرامات بھی لکھ وکھاوناں ہاں اینویں فقر نوں نہ نکوری اے نی
 کوئی اساں تفصیر ہے بڑی کیتی صدقہ حسن دا بخش لے گوری اے نی
 جو کچھ سرے سو فقر نوں خیر دیجے نہیں دے جواب چاٹوری اے نی
 اسی رٹھڑے یار مناونے ہاں دکھ درد دل دھراں توڑی اے نی
 سرتے آئی بلانوں نال دی اے حکم رب دے نال چاموڑی اے نی
 اڑی نال فقیر دے نہ کری اے غصے نال نہ کھ مروڑی اے نی
 وارث شاہ کچھ رب دے نام دے اے نہیں عاجزاں دی کچھ زوری اے نی

کلام ہیر

ہیر آکھیا جوگیا جھوٹھ آکھیں کون رٹھڑے یار مناوندائی
ایسا کوئی نہ ملایا میں ڈھونڈھ تھکی جیہڑا گیاں نوں موڑلیاوندائی
ساڈے چم دیاں جتیاں کرے کوئی جیہڑا جیوول روگ گواوندائی
بھلا دس کھاں چریں وچھنیاں نوں کدوں رب سچا گھریں لیاوندائی
میرا جنیو جامہ جیہڑا آن میلے سر صدقہ اوسدے ناوندائی
بھلا موئے تے وچھڑے کون میلے ایویں جیوڑا لوک ولاوندائی
اک بازتوں کانگ نے کوچ کھتی ویکھاں چپ ہے اکے کرلاوندائی
دکھاں والایں نوں گلاں سکھدیاں دے قصے جوڑجہان سناوندائی
اک جٹ دے کھیت نوں اگ لگی ویکھا آنکے کدوں بجھاوندائی
دیواں چوریاں گھنیو دے بال دیوے وارشاہ جے سناں میں آوندائی
(ترجمہ) جو کوئی لایا نیکی اس کو ہے اس کے دس برابر اور جب ہم نعمت بھیجیں انسان
پر ٹلا جاوے اور موڑے اپنی کروٹ۔ باوجود توفیق جو انکاری ہو جاویں۔ مراد یہ ہے
کہ کب آکر بجاتا ہے

کلام جوگی

جدوں تیک ہے زمیں اسمان قائم تدوں تیک ایہ واہ سبھ ویہن گے نی
سبھا کبر ہنکار گمان لدے آپ وچہ ایہ انت نوں ڈیہن گے نی
یوم تشق السماء بالغمام تدوں آسرے ایہ سبھ ڈیہن گے نی
اسرافیل جاں صور کرنا پھو کے تدوں سبھ سپارڑے رہن گے نی
باشک دھول نوں حشر دا ہول ہوسی سکے گھو کراں آپ ترہن گے نی
اڈجان پہاڑ سبھ ہون ریزے وانگ کھنگہراں آپ وچہ کھنہن گے نی
آپو آپ معلوم کر لین سبھے جدوں حشر نوں معاملے پتہن گے نی

سورج سوانیزے اتے آن ٹھیرے راہ رہن گے گاہ بھ گیہن گے نی
 جو کجھ نحسین ایس جہان اتے ایہو روز قیامتے لیہن گے نی
 بدلے ملن گے گرنیاں بھرنیاندے تے اعمالنامے ہتھیں ڈھین گے نی
 کرسی عرش تے لوح تے قلم جنت روح دوزخ ست ایہ رنگے نی
 دنیا دار نہ رہیگا کوئی اتھے ثابت فقر اللہ دے رہن گے نی
 دساں حال احوال تمام سارا سراوہناں جو ورتیا سہن گے نی
 نالے فال قرآن کتاب وچوں جیہڑے ہونڈ رکھن وکھ لیہن گے نی
 بول پویگزمیں اسمان موہوں نال حکم حوالے کہیں گے نی
 کھل جان اسرارہن بند جیہڑے اکھیں اپنی آپ دس مینہن گے
 قرعہ سٹ کے پرشن میں لاونا ہاں دساں اہناں جو اٹھکے مینہن گے نی
 نالے پتری کھولکے فال دساں وارشاہ ہوری سچ کہیں گے نی
 قرعہ انداختن جوگی واظہار کردن کیفیت پیش ہیر
 ہن سنگھی سٹ کے شگن بولاں دویا ساہوریاں تے گنا پیاسی نی
 توں چھتیاں نال اوہ مس بھناں تدوں دوہاں داجی رل گیا سی نی
 اوہ نکھلی نال توں نال لٹکاں جیو دوہاں دادوہاں نے لیا سی نی
 ہن کن پڑ افتری ہویا نال جوگیاں دے رل گیا سی نی
 اوہ عشق دے ہٹ وکارہیا مجھیں کسے دیاں چاردارہیا سی نی
 اک وانس سے چھیک چھ ست اسنوں پھوک ماریاں بولدیا پیاسی نی
 اوہ آس کر کے مہیں چاردا سی تیرا ویاہ ہویا لڑھ گیا سی نی
 توں تاں چڑھی ڈولی اوہ ہک مجھیں ٹمک چائیکے نال لگیا سی نی
 سروہ لاہ اٹمک بھورا کھس لیاراہ جھنگ سیالاں دے پیاسی نی
 روندیا جھنگ سیالاں نوں رواں ہویا کچھا اوسدا کسے نہ لیا سی نی

توں تاں وسیں کھیریں اوہ رلے جھنگلیں درد نال پکار داپیاسی نی
 قول اوسدے نال چاندھ کیتا اوسے بول نوں پالنا پیاسی نی
 پنجاں پیراں تے تیرا نکاح پڑھیا کول اللہ گواہ رکھ لیا سی نی
 ایہ نکاح نکاح تے روانا ہیں ایہو شرع رسولؐ نے کہیا سی نی
 عشق پٹ ترٹیاں سٹیاں سومتھے ہتھ مارے ٹرگیا سی نی
 جھلاں بلیاں دیوچہ پھرے بھوند اکھانا اوس کولوں رہ گیا سی نی
 ہن چھٹیاں گل کے سدیا اے ٹلے بال گندائینے گیا سی نی
 روک بچ روپے تے اک روڑی بالناتھ دی نظ لے گیا سی نی
 بالناتھ نے اوسدے کن پاڑے درد کسیدے واسطے سہیا سی نی
 روڈ بھوڈ ہویا سواہ ملی منہ تے ذات اوسدی لنگ لگی گیا سی نی
 جدوں لگی تھاپی نہ کچھ رہیا باقی کم اوسدا بھلا ہو گیا سی نی
 بالناتھ کولوں وداع ہوٹریا شہر کھیریاں نوں وھا پیاسی نی
 موجو چوہدری دا پت لاڈلاسی زری پٹ ہنڈا وندا پیاسی نی
 ہن لگ لنگوٹ تے ہتھ کھر بوہے ناد و جاوندا پیاسی نی
 اج پنڈ تساڈڑے آن وڑیا ابے لنگھ اگاں نہ گیا سی نی
 وارث شاہ میں پتری پھول ڈھٹی قرعہ ایہ نجوم دا پیاسی نی

(ترجمہ) اور چھوڑ دیئے ہم خلق کو اسدن دتی ایک دوسرے میں اور پھونک ماری
 صور میں پھر جمع کر لاؤینگے ہم ان کو سارے۔ (ترجمہ) یہ ہے وہ دن جس دن جمع
 ہونگے سب لوگ اور وہ دن ہے دیکھنے کا۔ (ترجمہ) تا بدلہ دے اللہ ہر ایک جی کو
 اس کی کمائی کا بے شک اللہ شتاب کرنیوالا ہے حساب۔ جس دن پھٹ جائیگا آسمان
 بادلوں سے

کلام جوگی

چھوٹی عمر دیاں ماریاں بہت مشکل پتر مہر اندے کھولیاں چار دے نی
کن پاڑ فقیر ہو جان راجے دردمند پھرن وچہ باردے نی
رناں واسطے کن پڑا راجے سبھ ذات صفات نگہاردے نی
بھلے رناں دے نیک نصیت ہون بجن آں پٹھن کول یار دے نی
دھن مال گیا سروکھ کر کے دید باز عاشق دید ماردے نی
وارشہاہ جاں ذوق دی لگے گدی حوہر نکلن اصل تلوار دے نی

سوال وجواب ہیر و رانجھا

اک جٹ دے کھیت نوں اک لگی اوتھے واہڈیاں تے نہ گاہ ہویا
لاو یہار راکھے سبھ وداع ہوئے ناامید ہو کے ابھے ساہ ہویا
جیہڑے باز توں کانگ نے کونج کھوہی صبر شکر کر باز فناہ ہویا
ایویں حال ہے ایس فقیر دانی دھن مال گیا تے تباہ ہویا
کریں صدق تے کم معلوم ہووے تیر رب رسول گواہ ہویا
دنیا چھڈا وداسیاں پہن لیاں سید وارثوں ہن وارشہاہ ہویا

مقولہ شاعر

ہیر اٹھ بیٹھی پتے ٹھیک لگے اتے ٹھیک نشانیاں ساریاں نی
ایہ تاں جوتشی پنڈت آن ملیا باتاں آکھدا خوب کراہیاں نی
پتے وٹھلی دے ایس ٹھیک دتے اتے مہیں بھی ساڈیاں چاریاں نی
لاگی ہوئی کے ٹمک وی چایا سی جگ جھلیاں بہت خواریاں نی
خبراں ہور بھی عجیب سناوندائے گلاں گھردیاں خوب نتاریاں نی
وارشہاہ ایہ علم دا دھنی ڈاہڈ کھول کبے نشانیاں ساریاں نی

کلام ہیر باجوگی

بھلا دس کہاں جو گیا چور ساڈا ہن کیہڑی طرف نوں اٹھ گیا
 ویکھا آپ ہن کیہڑی طرف پھر دا اتے مجھ غریب نوں کھ گیا
 دکھ یار دا ہویا نختور سینے سج پھل کے اج ہی ترٹھ گیا
 ملے یار تاں جان خلاص ہوے ساڈا کالجہ سل کے لٹھ گیا
 رٹھے آدمی گھراں وچہ آن ملدے گلی سمجھہ جلدھڑی نہ گیا
 گھراں وچہ پوند اگناں جہاں دا یار ہورناہیں کسے گھ گیا
 تینوں ساگ وچھوڑے دے زخم اتے توں اوسدا گماہ نہ چھٹ گیا
 آہیں کھو لکے ویکھ توں وچہ آنگن یار اندرے نہ کسے گھ گیا
 گھریار تے ڈھونڈی پھریں باہر کسے محل نہ ماڑیاں اٹھ گیا
 ہاتھ یار دے گھڑی آرام ناہیں پگڑ چھری تے کالجہ کھ گیا
 کجھ ہوئی خطا ہے تہہ کولوں تاہیں ایں یار تیرا تیتھوں رٹھ گیا
 سانوں چین آرام تے صبر ناہیں سوہنایا وجد و کنارٹھ گیا
 کم تہمتارندے ویکھ جو گیا وے سدھا سوچیا ہو اپٹھ گیا
 پالاہ کے دیہ دیدار بھوراوارشاہ نہیں کتے اٹھ گیا

کلام جوگی

میتھوں سچ دی گل جے چچھنی میں کن لائیکے سن نیاری اے نی
 میں تاں کھو لکے بات سناوناں ہاں ایس بات نوں سمجھہ بیچاری اے نی
 ساڈ گھنڈنوں کھو لکے ویکھ نیناں نی انوکھیاں سائلواں والی اے نی
 گھنڈ کھو لکے کریں دھیان ذرہ یار نظر آوے رنے ڈاری اے نی
 ایس گھنڈ وچہ بہت خواریاں نی اک لائیکے گھنڈنوں ساڑی اے نی
 گھنڈ حسن دی آب چھپلیندا لے گھنڈالی رڑے ماری اے نی
 گھنڈ عاشقانہ بیڑے ڈوب دیندا مینا تاڑ نہ پنجرے واڑی اے نی

تدوں ایہ جہان سبھ نظر آوے جدوں گھنڈنوں ذرہ اتاری اے نی
گھنڈا نہیاں کرے سو جا کھیاں نوں گنڈاہ موہیں اتوں لاڑی اے نی
وارشہا نہ دبی ایم وتیاں نوں پھل اگ دے وچہ ساڑی اے نی

کلام ہیر

سن جو گیا راولا دکھ ساڈا اسیں کچرک دکھ نوں جالی اے وے
اکھیں سامنے چو جے نظر آوے کیوں دکھ وچہ آپ نوں گالی اے وے
میاں جو گیا جھوٹھیاں کریں گلاں گھر ہون تاں کاسنوں بھالی اے وے
اگ بھیجی نوں دھریاں لکھ دیجن بناں پھوک ماری نہیں بالی اے وے
دل ہیر دے تدوں تدیر آئی اکھیں ویکھ کے یارنوں بھالی اے وے
سنیاں ڈٹھیاں جیہاں ہمول ہوند اغفلت وچہ نہ وقت نوں ٹالی اے وے
گھنڈ لاہ کے ہیر جان نظر کیتی وہلار نہ غیرنوں بھالی اے وے
ہیر ویکھ کے ترے پچھان لیا ہس آکھدی بات سنبھالی اے وے
ایس عشقدا بھیت نہ ہووے ظاہر کسے نال نہ گل نوالی اے وے
موہوں نکلی گل خوار ہوندی نال عقل فساد مٹالی اے وے
سہتی پاس نہ کھولنا بھیت مولے شیر پاس نہ بکری پالی اے وے
اوہ تاں بہت ہی عقل شعور والی ایس بھیدنوں کوں چھپالی اے وے
سیدھا سوچتا تھا الٹا ہوا انوکھے سرخ کپڑے میدان میں ماری جائے
پنجرے میں بند کر کے موتی کو دبانا نہ چاہیے سنتا اور دیکھنا برابر نہیں ہوتا
ویکھ مال چانیکے پیا مکرراہ جاندڑے کوئی نہ بھالی اے وے
عاشق ہوئی جو دکھ نہ کرے ظاہر جو کجھ سرے تے بنے سو جالی اے وے
بھاویں پچھ کے لوک نکھٹ جائے بھید جیو واکھول نہ ڈالی اے وے
وارشہا ملکہایاں مال لدھا چلو کجیاں بدرپوالی اے وے

(ترجمہ) اور زمین میں نشانیاں ہیں واسطے یقین لانے والوں کے اور بیچ تمہارے
 نفسوں کے پس نہیں دیکھتے۔

کلام جوگی

کہی و سنی عقل سیانیاں نوں کدی نفق قدیم سمہالی اے نی
 دوتمند نوں جان دا سبھ کوئی نہوں نال غریب دے پالی اے نی
 لکھیا عشق کتاب وچہ ایہ مسئلہ نیوں عاجزاں دینال پالی اے نی
 شرم پال وکھائیے لایاندی لجاں گھت کے کھوہ نہ گالی اے نی
 گودی ہال ڈھنڈورڑا جگ سارے جیوں سمجھ لے کھیریاں والی اے نی
 ایس عشق میدان دی گٹھڑی نوں نال مہر دے پاس بہالی اے نی
 ایس حسن دانہ گمان کرنا نی محبوب دی چال کچالی اے نی
 جے اوہ کرے سوال دیدار والے نال شوق دے وکھ وکھالی اے نی
 ٹھنڈ پانی اے ہجر دیاں لوٹھیاں نوں ہتھوں غضب دی اک نہ بالی اے نی
 وارشاہ ہے عشق دا گاؤ تکیہ حسن دی اے گرم نہالی اے نی

کلام سہتی

سہتی سمجھیا ایہ مل گئے دونوں لیاں گھت فقیر بلایاں نی
 ایہ وکھ فقیر نہال ہوئی جڑیاں لہسنوں گھول پوایاں نی
 آکھے ہیر نوں مغز کھپاناہیں نی میں تیریاں لیاں بلایاں نی
 ایس جو گیری نال توں کھوج ناہیں انی بھابی اے گھول گھمیاں نی
 خیر ملے سوہمکے لئے ناہیں کسے چوریاں کٹ کھوایاں نی
 آنا خیر نہ بھجیا لئے دانے کتھوں کڈھی اے دودھ ملایاں نی!
 ڈرن آوندا بھوتنے وانگ استنوں کسے تھاں دیاں ایہ بلایاں نی
 مت گھت جدھوڑتے کرے کملی گلاں ایس دینال کی لایاں نی

لیکے خیر توں جاہ فر فچیا وے بھوراں دلاں دیاں کہیاں چایاں نی
 گھن خیر تے جھب ٹر جاہ ایتھوں بار بار تینوں سمجھیاں نی
 پھریں بہت پکھنڈ کھلار واتوں اتھے کہیاں وللیاں چایاں نی
 بھابی چھیڑ نہ ایس بلانوں نی سبھ آفتاں آن وکھایاں نی
 جھوٹے جگ جہان دے ہون جوگی کدوں انہاندے سچ صفایاں نی
 وارشاہ فقیر دی عقل کتھے ایہ تاں پٹیاں عشق پڑھایاں نی
 جو مصیبت پڑے سہنی چاہیے چھوٹی ڈولیوں میں چودھویں کا چاند چھپا رکھنا چاہیے۔
 مطلب کہ راز چھپانا تو ناممکن ہے لیکن پھر بھی چھپانا ہی لازم ہے لڑکا بغل میں
 ڈھنڈورا شہر میں۔ کہاوت ہے دوائیں محبت کی چیزیں اور ہم نے آسان کیا قرآن
 سمجھنے کو تا پھر ہر کوئی سمجھے مکار بد صورت بد بودار آنکھوں سے پانی بہتے ہوئے بد نما
 ناک سے بلغم جاری ہے سر مونڈے ہوئے زلفوں والوں کو۔

کلام جوگی

میں اکلڑا گل نہ جاننا ہاں تسیں دونویں ننان بھر جلیاں نی
 مالزادیاں وانگ بنا تیری پا بیٹھی نہیں سرم سلایاں نی
 پر پکڑ فقیر دے دیہہ بھجیا اڑیاں کواری اے کہیاں لایاں نی
 دھیان رب دے رکھ نہ ہوتی غصے ہون نہ بھلیاں دیاں جلیاں نی
 تینوں شوق ہے تنہاں دا بھاگ بھری اے جہاں ڈاچیاں بار چرایاں نی
 جس رب دے اسیں فقیر ہوئے ویکھ قدرتاں اوس وکھائیاں نی
 میرے پیر نوں رب توفیق دتی لکھ سنگتاں سرگ جس پایاں نی
 میرے پیر جیہا نہیں ہو کوئی آساں جس نے سبھ پہنچایاں نی!
 میرے پیر نوں جان دی مویا گیا تا نہیں گالیاں دیناں لایاں نی
 لکھ ہنہ ہتھیار کوار والے کیوں فقر تے کرنی نہیں دھلیاں نی

جیہڑے صدق یقین تے رہن ثابت رب بخش دا تہاں وڈیاں نی
وارششاہ اوہ سدا ای جیوندے نی جنہاں کیتیاں نیک کمایاں نی

کلام سہتی

پتے اچیانڈے برے لاوانکیں دینا مہنے شامتاں چوریاں وے
متھا ڈاہیونینال کواریانڈے تیریاں کوندیاں جوگیا منوریاں وے
تیری چہہ نمیاں تھہ اکت اتے چڑہیں ہندیاں جھوریاں وے
خیر ملے سولیں نہ نال مستی منگیں ددھ تے پان فلوریاں وے
اک دین آتا اک نک چپا بھر دین نہ چاٹیاں کوریاں وے
الیس نوں ڈھونڈ وے اوہ پھر دے چڑن ہاتھیاں تے ہون جواریاں وے
ٹھیک مار سوار دے بھوت راکش جیہڑیاں مہریاں ہون ایہ چوریاں وے
اسیں جٹیاں ہمتوں گھٹ ناہیں جنہاں مجھیاں چنگیاں بوریاں وے
وڈے کمایاں دی اسان بھنگ جھاڑی اتھہ کیہاں وللیاں سوریاں وے
تون کون جوگی بنیا پھریں ایویں اسان گندلاں کپیاں کوڑیاں وے
سمٹا بڑا علاج کوپتیاں دا تیریاں بھیڑیاں سدیاں طوریاں وے
وارششاہ فقیر ہن ہو یوں ضدی ویکھ رتاں نوں گھنتائیں گھوریاں وے

کلام جوگی

جیہی سنیدی سین تہی ڈھنیں نی لکھ لعنتاں تیریاں خوبیاں نی
پھٹی اوٹھنی وانگ اڑرات گھنیں توں تاں سکھی ایں کرن محبوبیاں نی
چھاتی وٹویں کس ابھاریانی جھگا پاٹ کے مھٹیاں بوبیاں نی
وارششاہ فقیر نوں کرن راضی تاہیں بھاگ بھریاں ہوون صوبیاں نی

کلام سہتی

مڑ مڑاٹھ بلوچ سمجھاوانا میں تیری بڑی زبان چالاک ہے وے
 تینوں خبرنا میں اوٹھاں والیاں دی کسی جیہاں پھرن رولاک ہے وے
 تلخ بلیں کاٹ ڈالیں نادان و دان ہمارے نزدیک برابر ہیں اطوار برے
 نظر آتے ہیں
 عورتیں تب ہی باقبال ہو سکتی ہیں پھاڑ کر چھوٹے پستان نکلے ہیں
 متھے عاشقاں ملے منہ کا کاں نوں عشق آپ ملامتوں پاک ہے وے
 سہتی ہیر رانجھا سنے خادماں دے وارث پیر بھی جد ہا غمناک ہے وے
 شریفوں کی بیٹیاں گالیں شروع کیں چوتروں پر زبور کاٹتے ہیں بادکش مودنہ یعنی
 چنور بوری پھینسوں کا دودھ پیا۔

کلام جوگی

کبھی گندھ فقیر دینال پھانیا اٹھکھیل بریار اچکیاں نی
 راتب کھانیکے خچراں وچہ تلے مارن لت عراقیاں بکیاں نی
 اک بھونکدی دوسری دے ڈچکرایہ ننان بھابی دونویں سکیاں نی
 آپے کرن سیاپے ایہ مارکے تے گل گل دے وچہ ایہ پکیاں نی
 پنجہ چڑھدیاں ہین تے پھر آپے جاپن بہت پیار وچہ سکینانی
 اتھے کئی فقیر ظہیر ہوئے خیر دیندیاں دیندیاں اکیاں نی
 جنہاں ڈبیاں پانیکے سریر چایاں رناں تنہاں دیاں ناہیں سکیاں نی
 نالے ڈھڈ گھر کھن نالے دودھ رڑکن تے اچاٹیاں کتیاں لکیاں نی
 جھانا کھر کدیاں کھنگدیاں نک سنکن مارن واؤکے چاڑے نکلیاں نی
 لڑو نہیں جے چنگیاں ہونناں جے وارشاہ توں لئیو دوپکھیاں نی

کلام سہتی

آنی ویکھو نی واسطہ رب دا جے واہ پے گیاناں کو پیتاں دے

مگر ہلاں دے چوبراں لادیجن اکے چھیڑ وچن مگر کنیاں دے
 اکے واہڈیاں لادیاں کرن چوبرا کے ڈاہ وچن پیٹھ جھٹیاں دے
 ایہ پرانیاں لغتاں ہین جوگی گدوں وانگ لٹین وچہ گھٹیاں دے
 ہیر آکھدی بہت ہے شوق تینوں بینڈ پھانہ نہیں نال ڈٹیاں دے
 وارثشاہ میاں کھاہڑے ناہ پئی اے کن پاٹیاں ربدیاں پٹیاں دے

کلام سہتی باہیر

بھابی جوگیاں دے بڑے کارنے فی گلاں نہیں سنیاں کن پاٹیاں دیاں
 روگ نہ پلے ددھ دی پیون وڈیاں چاٹیاں جوڑ دے آٹیاں دیاں
 نہیں جوگدی بھوگدی خبر ایہناں خبراں جان دے جھلدیاں جاٹیاں دیاں
 کر مھنتاں رزق نہ کھاڈٹھا ایہہ تاں کھان کماں ساٹیاں دیاں
 بھابی ایس سوداگری والیاں نوں خبراں پوسن اکدن گھاٹیاں دیاں
 تھی چڑھی ہی نوں کجھ نہ جان دے فی چالاں جوگیاں الوڈان باٹیاں دیاں
 گھ گھ ودھانیکے وال ناخن رتجھ صمدی لانگڑاں پاٹیاں دیاں
 وارثشاہ ایہ مست کی پاٹ اتھارگاں کرلیاں وانگ ہن گاٹیاں دیاں

مقولہ شاعر

ایہ مثل مشہور جہان اند رجی چارے ہی تھوک سواردی اے
 ان تنیدی میں تے بال لیہڑے چٹیاں ہا کرے لیلوے چار دی اے
 جدوں آوندی جھڑے دی گل اتے تھوڑی گل نوں بہت کھار دی اے
 جی لڑن تے جدوں تیار ہووے پھر چارو چار وچاردی اے
 نہ جھیرے فقیراں دینال لڑدی گھر سانبھدی لوکاں نوں ماردی اے
 وارثشاہ دولٹن معشوق اتھے میری سنگھی شکن وچاردی اے
 گھاس کی سبزی پر مشغول ہو جاتی ہن عراق گھوڑوں اور ہرنوں کو لاتیں

مارتی ہیں تنگ آگئی ہیں سر کو خارش کرتی کھانسی ناک صاف کرتی اور ناک
چڑاہ گوز مارتی ہیں کھیت کاٹنے کی مزدوری کریں مشنڈے یا زراعت کو پانی
لگانے والے ہوں گدھے کی طرح خاک میں لیٹتے ہیں آٹوں کے برتن بھر
کر جمع کرتے ہیں اور جو لوگ داؤں میں ہیں برائیوں کے انکے سخت مارے
اور ان کا رزق ہے ٹوٹنے کا چاروں چیزیں سنو مارتی ہیں۔

کلام سہتی

میرے ہتھ لونڈے تیریلوے ٹوٹن کوئی مارسیا نال مہلیاں دے
اسیں گھڑاں کے وانگ قلوبت موچی کریں چاڈڑاں نال توں جھلیاں دے
ماراک چپڑے دندھنوں سواد آونی مٹھیاں بھلیاں دے
قرضدار قصاب عزرائیل صورت کھادے پچھلے دن نی گھلیاں دے
دندھنوں چوراہے دے وانگ کھنگرسانوں کوف نہ کھلیاں مہلیاں دے
جیہڑیاں آکڑاں پیاد کھاوانیں کڈھاں مجھ تیری نال کھلیاں دے
وڈا آن پکھنڈ جگایاں تینوں خوف نہ اساں ہرولیاں دے
وارث ہڈ تیرے گھاٹ وانگ چھیڑ بین نال کنکیاں ڈنڈیاں ٹھکیاں دے

کلام جوگی

تیرے مرو لونڈے پھاٹ کھان اتے میری پھرکدی اج مطہر ہے نی
میرا کتکا لوں تے تیرے چتراج دوہاں داوڈڑا بھیر ہے نی
بھوجن سچرا چکھن نوں آن ملیا قسمت جوگیاں دی لہر بہر ہے نی
پنڈاؤنی اے گٹھلی اے تمی اے نی لوں لوں تیرا کوڑا زہر ہے نی
سورج ڈھلے تے ٹھنڈیاں ہوں چھاواں جے کڑکدی دھپ دوپہر ہے نی
ہو کے دوہریاں تہیریاں لفنیں تینوں چلیا غضب دی لہر ہے نی
کھا کھاں اڈ کے چھو متاؤنی ایں رالاں دہن جیوں مہکیوں نہر ہے نی

پانی وانگ تار کے کروں ٹھنڈی کڑہاں ساریاں گرمیاں گہر ہے فی
 چہرہ وانگ تیری ہیو کڈھ دیساں تینوں آیا زوم واقہر ہے فی
 اوہ بھید دے خون تے کسے چڑھ کے نہیں مارلیا کدی شہر ہے فی
 اجاڑے خورگدھے وانگ کٹئیں گی تینوں بری ای کسی دی دہر ہے فی
 وارشاہ ای ڈگڈگی رن کتی کس چھڈا دتی ویٹھرے تے قہر ہے فی

طعن جوگی

اسیں صبر کر کے چپ ہو بیٹھے بہت اوکھیاں ایہ فقریاں فی
 نظر تلے توں لیاویں کیوں پالے جیندے ہس دینال زنجیریاں فی
 جیہڑے درشنی ہنڈوی واج بیٹھے سبھ چٹھیاں اوہناں نے چیریاں فی
 تسیں کرو حیا کواریونی اے دودھ دیاں دنیاں کھیریاں فی
 وانگ ہڈہیاں کریں پکچنڈگلاں متھے چونڈیاں کواردیاں چیریاں فی
 کہی چندری لگی ہیں آن متھے اکھیں بھکھدیاں بھول بھنیریاں فی
 میں تاں تلتھڑی پٹ سٹاں میری انگلی انگلی پیریاں فی!
 وارشاہ فوجدار دے مارنے نوں سینہ ماریاں وکھ کشمیریاں فی
 میرے ہاتھ مارنے پر تلے ہوئے ہیں تیرا مونڈا ہواسر مارکھانے کو تیار
 ہے۔ یعنی جس طرح گدھے کھیت اجاڑنے والے کو پیٹا جاتا ہے۔ اس
 طرح پیٹی جاوے گی۔

اشارت نمودن ہیر جوگی را

سنیت مار کے ہیر نے جو گئینوں کہیا چپ کرا ایس بھکاونی ہاں
 تیرینال بے ایس نے ویر چایا متھا ایس دینال میں لاونی ہاں
 رناں نال برابری رن ہونڈی دیر ستوا پھیر جگاونی ہاں
 کڑیاں سدگراں دیاں مگر اسدے ہنے تاوڑی وکھ وجاونی ہاں

کراں گل گلانتوں نال اسدے گل ایس دے ریشہ پاوئی حاس
وارشہاہ میاں رانجھے یار اگے لیہنوں کجری وانگ نچاوئی ہاں

کلام ہیر باہتی

ہیر آکھدی ایس فقیر نوں نی کیہا گھتیو غیب دا واعدے
ایہناں عاجزاں نوں پی ماریں ایس جیویندا کیہا فائدے
اللہ والیاں نال کی ویر چائیو بھلا کواری اے ایہ برا قاعدے
پرچم فقیر دی ٹہل کچے ایس کم وچہ خیر دازاندے
پچھوں پھڑپھڑنگی کتکا جوگیڑیداکون جاندا کیہڑی جاندا اے
وارشہاہ فقیر جے ہون غصے خوف شہرنوں قحط وباندے

کلام سہتی

بھابی اکدروں لڑے فقیر سانوں توں بھی جند کڑھیں نال گھوریاں دے
جے تاں ہنگ دے نرخ دی خبر ناہیں کاہ کچھی اے ابھار کستوریاں دے
جان بھابی اپنی فقر نانگ کالے حق ملے کمایاں پوریاں دے
وہٹی ہونہ پہلے توں روز ڈری اس لیکے چاک لاکی مزدوریاں دے
اہناں جوگیاں دے کوئی دس ناہیں گھتے رزق نے واعدے دوریاں دے
جے تاں پٹ پڑاوناں ہ ہوویکاہی کھیہ لچن نال بھوریاں دے
کوئی دے بددعاتے تال سٹے پچھوں فائدے کی اینہاں جھوریاں دے
لچھو لچھو کردی پھریں نال فقراں لچ چاڑے اہناں لنگوریاں دے
وہٹی سیدڑے دی فقر مل بیٹھا ویکھو کم ایہ حق دے زوریاں دے
کمر نال لڑکے سانوں گھروں کڈھیں کٹ دیہ اہنوں چھنے چوریاں دے
سینت مار کے یارنوں چھیڑ چاویو ول جانی نئیں گلاں چوریاں دے
بھابی نال فقیر ہمارا ہوئی اس ددھ پی کے مجھیاں بھوریاں دے

ساہن پیکیاندا جان ٹہل کر میں کوٹھے سبھ کر میں کالی توڑیاں دے
 وارشاہ فقیر دی رن ورین جویں ہرگ نوں ویراگوریاں دے

ایضاً

بھابی کریں رعائیتاں جو گیا ندیاں ہتھیں سچیاں پاتھوڑیاں نی
 جیہڑی ڈنڈو کھانیکے کرے آکڑ میں تے پٹ سٹاں ایہدماں چوڑیاں نی
 گوروايسدے نوں نہیں پہنچ او تھے جتھے عقلاں اساریاں دوڑیاں نی
 جن بھوت تے دیو دی عقل جائے جدوں مار کے اٹھے چھوڑیاں نی
 مار مہلیاں تے سٹاں بھن ٹنگاں پھر دے ڈھونڈ دا کاٹھ کٹھوڑیاں نی
 وارشاہ فقیر دینال لڑناں کپن زہردیاں گندلاں کوڑیاں نی
 فساد گلے میں ڈالتی ہے (ترجمہ) اور جو اللہ اور اللہ کے رسول اور مسلمانوں
 کا دوست ہو کر لوہے گا تو اللہ والا ہے (اور اللہ والوں کا بول بالا ہے)
 (ترجمہ) اور پیغمبر بستیوں کے لوگ سرکشی کرنے لگتے ہیں تمہارا پروردگار
 ان کو عذاب میں پکڑتا ہے۔ تو اسکی پکڑ ایسی ہو ہوا کرتی ہے۔

کلام ہیر باسنتی

ہائے ہائے فقیر دینال بولیں بری سہتی اے تیری امنوڑ ہوئی
 جنہاں نال فقیر اندے اڑی بدھی سے مال تے جان دے چوڑ ہوئی
 کن پائیاں نال جس ضد بدھی پس و پیش تھیں انت نوں پخوڑ ہوئی
 رہی اوت نکھتری رنڈ سنجی جیہڑی نال ملنگاں دے کوڑ ہوئی
 لہنہاں جیہاں نوں چھیڑی اے مول ناہیں جنہاں عشق تے فقر دی دوڑ
 ہوئی
 وارشاہ لڑائی دا مول بولن ویکھو دوہاندے اوڑتے پوڑ ہوئی

کلام سہتی

بھابی ایس جے گدھے دے اڑی بادھی اسیں رناں بھی پنچہاریاں ہاں
ایہ ماریا ایس جہان تازہ اسیں روز میثاق دیاں ماریاں ہاں
ایہ گنڈیاں وچہ ہے پیر دھردا اسیں بانکیاں پنچر ڈاریاں ہاں
مرد رنگ نخل نے عشر تاندے اسیں ذوق دے مزیدیاں ماریاں ہاں
ایہ آپ نوں چھیل سداوندائے اسیں نراں دنیا لیدیاں ماریاں ہاں
جے ایہ ضدی چھر ہے ہو بیٹھا ایس رناں بھی تیز کٹاریاں ہاں
ایس چاکدی کی مجال ہے نی راجے بھوج تھیں اسیں نہ ہاریا ہاں
وارشاہ وچہ حق سفید پوشاں اسیں ہولی دے رنگ پچکاریاں ہاں

کلام ہیر

جنہاں نال فقیر اندے اڑی بدھی ہتھ دھو جہان تھیں چلیاں نی
آٹلیں کواری اے ڈاری اے نہ کیہاں چائیوں بھکھیال اولیاں نی
ہووے شرم حیا انہاں کواریاں نوں جیہڑیاں نیک صحبت وچہ رلیاں نی
میں تاں جانتی ہاں تینوں ایس ویلے بنیں حسن گمان اچھلیاں نی
جیہڑے خوف خدا اکرن موئی اے باتاں ہون گیاں اونہاں سولیاں نی
جنہاں آپ فقیراں دے پیر پگڑے اوہ ایس جہان وچہ بھلیاں نی
کارے ہتھیاں کوریاں دیو بھریاں بھلا کیونکر رہن نچلیاں نی
منس منگدیاں جوگیاں نال لڑکے راتیں اوکھیاں ہون اکلیاں نی
کچھ چرکھڑارلے ہے سڑن جوگا کدے چارنہ لایہوں چھلیاں نی
جتھے گھبرو ہون جا کھنیں اوتھے پرچے مار کے بہیں ہتھلیاں نی
علجاء فقیرنوں گنڈی اے نی آکواری اے راہاں کیوں ملیاں نی
ہن بدل وسدے ہونیویں دھماں قہردیاں دیس تے گھلیاں نی

آن جشاں وانگ کیوں خیال پیئیں گلاں کچھلیاں چا اتھلیاں نی
 لک بدھیاں کدی نہ ہلک جاندا وارشاہ جو اندروں ہلیاننی
 یعنی جو عورتیں فقیروں کے ساتھ غصے ہو کر لڑتی ہیں وہ بے اولاد اور راند ہو جاتی
 ہیں۔ اور منحوس سمجھی جاتی ہیں۔ سفید پوشوں کو داغ لگانے والی مولیٰ کی پچکاریاں۔
 مراد نیک کاموں کو بر باد کرنے والیاں جہاں جوان مرد دیکھتی ہے وہیں جا پہنچتی ہے

کلام سہتی

بھابی نال فقیر دے دھڑا کیتا حال حال لوکا سانوں ماردی اے
 جوگی ویکھ کے پان سوچڑی کائی مان مٹڑی خون گذاردی اے
 اسیں گندیاں تے آپ نیک بندی جیہڑی یار ہی یار پکار دی اے
 نہیں جاندی یار سواہ جوگی اکے کیناشٹڑی یاردی اے
 لڑے نال میرے نچے تال اتے نالے جوگی نوں سنتاں ماردی اے
 اج مار کراونی جو گیڑینوں وارشاہ نوں پئی للکار دی اے

کلام ہیر

گھول گھتی اے کواری اے ڈاری اے نی متھاوئی اے کت پڑولی اے نی
 وانگ چکے ماتا دے خیال پئی اس ساڈینال توں ایڈہجولی اے نی
 کتھے سدھ بنانشانیاں دی اکے جیوندیاں جھوٹھ نہ بولی اے نی
 سروکھ چاٹھینے چاسولی تاں بھی ایڑا پراہد نہ تولی اے نی
 چنی پاڑ کے باریاں کیتیاں نی کنج کواری اے آلی اے بھولی اے نی
 چوریاں و انگوں نت رہیں سچی چوری کریئے تے مول نہ ڈولی اے نی
 ایہاں جیہاں فقیراں دے نام اتوں جی جان چا اپنا گھولی اے نی
 وارشاہ ہموزن ہے جھوٹھ دوزخ کنڈی پا انصاف دی تولی اے نی

کلام سہتی

بھلا دس بھابی کیہا ویر چائیو بھیا پٹیاں نوں پئی کوہنی ایں
انہونیاں گلاں دے نام لیکے گھاہ اڑے پئی کھنڈوہنی ایں
آپ چاننی چھیڑ دی دوہنی نوں ایویں گنڈیانٹوں پئی دوہنی ایں
سوہنی ہوئی تاہیں تاں غضب چایا خون خلق دا پئی نہوہنی ایں
آپ چاک ہنڈائیکے چھڈ آویں ہن خلق نوں پئی وڈوہنی ایں
آکھ بھائی نوں ہنے کڈہا چھڈوں جیسے اسانوں مہنے لوہنی ایں
آپ کملی لوکاندے سانگ لائیں خچر دادیا ندی وڈی کھوہنی ایں
وارشاہ کہے سن بھگیاڑ نے فی منڈے موہنی ایں تے جھوٹے دوہنی ایں

کلام ہیر

خوارخجلاں رلدیاں پھر دایں سن اکھیں ویکھدیاں ہور دیاں ہور ہویاں
آپے دودھ دیاں دھوتیاں نیکنجاں اکے چوراندے آسیں بھی چور ہویاں
چور چوہدری کنڈی پردہان کیتی ایہ الٹ اولیاں زور ہویاں
بدزیب تے کوہجیاں بھيڑ موہیاں آکے حسن دے باغ وچہ مور ہویاں
ایہ چغل ملو چاندے ٹونب لتھی زمیں دوزگھوٹے سن گھور ہویاں
اہدی بنت ویکھو نال نخریانڈے مالزادیاں وچہ لاہور ہویاں
بھرجایاں نوں بولیاں ماردیاں فی پھرن منڈیا نوچہ لٹور ہویاں
وارشاہ جہان تے دھم اہدی جویں کسی دیاں شہر بھنور ہویاں
سگ دیوانہ کالے ہوئے کی دیوانگی شاید یہی اس کا یار ہے لڑکیوں کو فریب
دینی اور بھینسے سے دودھ مانگتی ہے۔

کلام سہتی

گداں کسیدی نہیں چرا آندی بھابی ایہ کیوں اساں تے دھایا ای
 ہن ویکھ لو ایہ ہے الٹ سماں لڑے بھین تے پھڑی دا بھایا ای!
 تیر مار کے نیناندے ایہ جوگی لے چلیا میری بھاجایا ای
 ایہ سیدے مول نہ خوف کھاندی ایس آپ ہی کلا جگایا ای!
 لڑے جٹ تے کئی دے ڈوم نانی سر جو گیزیدے گل آئیای
 آکئی اے وڈی اے ایہ پھستا جگدھوڑ کائی ایس پایا ای
 ایس مار منتر ویر پادتا چان چک دی پئی لڑایا ای
 ہیر نہیں کھاندی مار اساں کولوں وارث گل فقیر تے آیا ای

مقولہ شاعر

رناں نال آوندے مرد وارے سہتی سنے لونڈید دونویں چھٹیاں نی
 گنہیں جیہیں پکاں نوں اڈواڈی استلڈ لڑن دی واری اکھیاں نی
 آنہار نے مہناں ڈاردیاں جویں نال کبوتران رٹھیاں نی!
 مگر لابیگنیاں پتراں نوں پھیر اپنی واریہ مٹھیاں نی!
 کدی ڈھلن نہ اپنے پاسڑے توں دونویں کوڈیاں واہگیاں گٹھیاں نی
 برے کم نوں سدا ایہ کاہلیاں نیکدی ہون نہ دھیریاں مٹھیاں نی
 شوخ دیدیاں تیز زبان دونویں ایہ بھی عشق دی تیغ نے کٹھیاں نی
 آہڈا وانگ سکے زائناں لائیائی آہموں سامنے پہیڑیاں ڈٹھیاں نی
 لڑن لگیاں تے منہ لالا کر کے لوہے لاکھیاں تیتیاں بھٹھیاں نی
 فقر نال اور لڑا پھیڑ پانی بڑا غضب کیتا انہاں پٹھیاں نی!
 ہن ویکھ فقیر دے کتکے نوں چیرکاں مار کے کچھاں ترٹھیاں نی
 وارشاہ سوئی ہون بھاگھیریاں پیریں فقر دی آن جوڈھٹھیاں نی

کلام سہتی از روئے غصہ با جوگی

بانا فقر دیہ لہن ڈراونا کیں پاسہلیاں تہیریاں چوہریاں دے
ذاتی نام دی نہیں تاثیر تینوں گلاں کریں زبان توں کھوہریاں دے
ویٹرے وڑدیاں آن کوپت پایو چھیڑاں چھیڑیاں اوہریاں سوہریاں
دے

مارو مارا بھار ساں گنج تیرا ہون مٹھیاں ساریاں جھوہریاں دے
ہوکا دیگی تے پنھ دیں پڑیاں کٹ گنداں زہردیاں موہریاں دے
نفع مول گوانیکے اٹھنھوں پوے ونج توں گھاٹ جوں نوہریاں دے
تیرے جیہاں اچکیاں شوہدیاں نوں لہ لین سوانیاں گوہریاں دے
زراں کھوٹیاں تے کھریاں پرکھلیاں وارث جیہاں سرافاں تے جوہریاں دے

کلام سہتی بابا باندی رنبیل

سہتی آکھیا اٹھ رانبیل باندی خیر پا فقیر نوں کدھی اے نی
آنا گھت کے تے دیئے بک چیناں وچوں اکھ فسادوی وڈھی اے نی
ذرا جٹیاں وانگ دوہتھ کری اے جلی ہو نہ آہلکے جدی اے نی
اہدی بھگت سواری اینال لتاں منوراں بھینے مار کے اڈی اے نی
ایہ اکھڑا تے آسیں دو جٹیاں اکو جیڈیاں ہان ہاں نڈھی اے نی
ویٹرے وچہ دھریکے کلیاں تے گئے گوڈرے رگر گھسیڈی اے نی
اکھیں سامنے ہیر دے پھاٹ کری اے ایہدی بنی جمانن وڈی اے نی
پھڑ کے دھون سراو کھلی وچہ دئی اے اڈو ہنگو وچہ زمین ترڈی اے نی
دے بھجھیا ویٹریوں کڈھ آئے ہو ہڑا وچہ برو نہ دے گڈی اے نی
اماں آدیتے بھابی توں وکھ ہوئے ساتھ اٹھ تے بی داچھڈی اے نی
وانگ قلعہ دیپالور ہوعاتی جھنڈا وچہ مواسدی گڈی اے نی
آوے کھوہ نوالیاں ہیر سٹے اہدے یارنوں کنکے چھڈی اے نی

جیہڑیاں آکڑاں پیدا دکھاوندائے ذراویٹریوں اوسنوں کڈی اے نی
وارششاہ دینال دوہتھ کریئے آنی اٹھ توں سادی اے ہڈی اے نی

کلام خادمہ

باندی ہو غصے چہوری بک چنے دا چالیر یاسو
دہروئیرب دی خیر کیجاہ چاکا حال حال کر پلڑ پھیریا سو
پراں لبھیں دے چو براوچوں گالیں کڈھ کے دب دریریا سو
باندی لاڈوینال چواکر کے دھکا دے کے ناتھ نوں گھیریا سو
لیکے کھری چو برا جاہ وچوں اوس سترے ناگ نوں چھیریا سو
اکھیں انناں وانگ پھار پوندی غصہ اپنا چا اوگھیریا سو
چھبی دیکے گھہ وچہ پشم پئی ہتھ جوگی دے منہ تے پھیریا سو
وارششاہ فرنگ دے باغ وڑ کے اوس کلا دے کھوہ نوں گھیریا سو

کلام جوگی باریل باندی

جوگی ویکھ کے بہت حیران ہویا پیاں ددھ وچہ انب دیاں پھاڑیاں نی
غصے نال جو حشر نوں زمیں پتے جیو وچہ کللیاں چاڑیاں نی!
چینا جوگ چمنیاں آن پایوہن چلی ایس گولی اے داہڑیاں نی
جستے نبیؐ داروادرود ناہیں اکھیں پھرن نہ مول اکھاریاں نی!
جیندا یوے یریشٹھانان مندا پنڈ نہ بکھے وچہ سہڑیاں نی
ڈب موئے نی کاسی وچہ چنے وارششاہ نے بولیاں ماریاں نی
ایضاً

جوگی آکھدا باندی اے قہر کیتو سولاں وچہ بازار کھلاریاں نی
جیہڑے ڈبے نی کابی وچہ چنے ناؤں تنہاندے کراں شماریاں نی
تے پوٹھا اتے انھول گھوگوڈ بے آیوئی اپنی واریاں نی

اوہو بھیچا گھتیوں آن چینا نال فقر دے گھولیوں یاریاں نی
 ایس فقر نوں چا خراب کیتا وڈا قہر کیتا لوہڑے ماریاں نی
 میرے بھالوہڑا وڈا قہر ہویا کم ڈوب سٹیا لہنہاں لاڑیاں نی
 میری کھیری چا پلید کیتی پیاں دھونیاں سہلیاں ساریاں نی
 سانوں دھوونے دانہیں ول آوے اساں مہیں سیالاندیاں چاریاں نی
 ویکھو وچہ باروددی کوٹھڑی دے سٹ چلی جے رن انگیریاں نی
 وارث خبر ناہیں لہنہاں بازیاندی اکے جتیاں اکے چاہاریاں نی

کلام ربیل باندی

باندی آکھیا رزق کیوں نند ناہیں جھیرالا نہ کھاندے دکھیاںدا
 چینا رب نے رزق بنادتا عیب دھریں نہ ترکڑی جھکیاں دا
 چینا جھال جھلے جٹاں ساریاں دا چینا مول ہے تنکیاں ٹھکھیاں دا
 آن چینے دا کھائیے نال لسی سواو آوند کلکریاں رکھیاں دا
 بنن پنیاں ایس دیاں چالواندیں مائی باپ ہے تنکیاں بھکھیاں دا
 وارث شاہ میاں نواں نظر آیا ایہ چاڑا لچیاں سکھیاں دا

مقولہ شاعر

چیناں خیر دینا بر اجوگیا ننوں مچھی بھابڑے نوں ماس بہمنان نی
 کیف بھگت قاضی تیل کھنگ والے وڈھ سٹنا لنگ پلہمنان نی
 زہر جیوندے نوں آن سن والے پانی ہلکینوں دھرن ساہمنان نی
 سیہا چوہڑیاں نوں بیاج مومنان نوں موت ایڑانوں اکھیں ڈاہمنان نی
 جویں چا وگاڑنا سدھر یا ننوں اتے وگڑیاں نوں اوکھاتھا ہمنان نی
 مندی جھڑک یتیم مسکین سائل دانوں ہلکدینا واننان نی!
 سچ جھوٹھیاں نوں جھوٹھ نیکجناں راست گویاں نوں دین الاہمنان نی

کول فقر دے غیر دلیل کرنی سخن عالماں دینال ساہمنان نی
 برا روگ بیوقت جیوں شیر مچھی تے اچکڑیدا ہونا ضامنان نی
 غصہ آیاں عقل ہے نکل ویدا ہوندا اوکھڑا عقل دا تھامنان نی!
 جویں اک وار توہیں دودھ کھنّا اتے دیواپنگ جیوں چاننان نی
 کسبے رنگ ہے جویں نمازیاں نوں اک لادینی جھل کاننان نی
 دانشمندی مجلسوں ترک کرنی اتے امتقان نوں یار جاننان نی
 سچ جھوٹھ دیوچہ وچار کرنی نہیں سوہندے دھلاں کامنان نی
 آورو دیوال جاہلاں فاسقان نوں صاحب علم نہ مول پچھاننان نی
 ظلم زور فقری غریب اتے تنبو کبر ہنکار داتا ننان نی
 بر اجھڑناں نال فقیر ہوندا جانوں مارو دینال عقل داننان نی
 وارشاہ جو سکھیا چوہیاں نوں سکھ ملاں نوں بانگ جیوں باہمنان نی

کلام سہتی تاجوگی

کیوں وگڑ کے تگڑ کے پاٹ لتھوں ان آسخت ہے بھکیاں نوں
 بڈھا ہووےیں لنگ جاں رہن ٹرنوں اے پھریں چلاو ندا تکیاں نوں
 ٹریں آکڑاں نال بتیال ہو کے پھریں چھیڑ دا دکھاندے دکھیاں نوں
 مٹک والگروں ڈھڈ پھوکایاں دائر یوچہ پی کے بھنگاں سکھیانوں
 کتے رن گھر بار نہ اڈیا نی پھریں ہونڈ والکڑیاں رکھیاں نوں
 وارشاہ اج ویکھ جو چڑھی مستی اہناں لچیاں سکیاں بھکیاں نوں
 مچھلی اور دودھ کا ایک وقت میں طیبیوں نے منع لکھا ہے اصل جانے والی
 عورت کے واسطے وہ گیت زیب نہیں دیتے جو شادی پر گائے جاتے ہیں۔

کلام جوگی باسہتی

من سہتی اے رب نوں سمجھ نیڑے ایڈلمیاں چھوہ نہ چھوہ بنیاں نی

چوڑے بیڑیاں ہار سنگار بھریاں بانے فقر اگے تاہیں سوہنیاں فی
کتے وانگ کھکھائیے پویں چڈیں رناں تہہ جیہاں کچھاں ٹوہنیاں فی
مار اک ہرنچ کھکھواڑ بھنوں میریاں کس نوالیاں کھوہنیاں فی
بھکھی کجری دیوانگ گرد ہوئیں بھایں کیتیاں ناکتوں لوہنیاں فی
گھوگی وانگ جو آپ پھڑکن اساں باجہ تکبیر دے لوہنیاں فی
دھکو دھکی ملنگاں نوں اوہ چھیڑن رناں ہون جو کھید کھڈو ہنیاں فی
ستہتی سنے لونڈی ویڑے والیاں بھی وارشاہ ہوراں سبھے موہنیاں فی

کلام ستہتی

ستہتی آکھیا بک نہ ساڑ ساڑی کان جھبھیا لوٹھیا متھیاوے
سرگھوٹیا کون منونیاں وے کوئی جن پہاڑ توں لتھیاوے
پھریں کھریاں نال کھہیر دا توں کسے پکڑ بتھاڑ نہ نتھیاوے
ترکیاں تیتھوں دوروں آوندی اے اجویں ڈھیر سنیر دا تھیاوے
بنیوں فقر تے پھیر بی رہیوں کو را کسے گھت تھیندا نہیں ستھیاوے
کھیہ چھانیاں کجھ نہ لبھنائیں وارث وانگ جاسیں خالی ہتھیاوے

کلام جوگی

جوگی غضب دے سرے چڑھ سٹ گھبرا گپڑا اٹھیا معرکہ جھوریائی
لیکے پھاہوڑی گھلن تیار ہویا ناتھ وہڑے دیوچہ آپوڑیائی
ساڑ بال کے جیو غمناک کیتا نال کاوڑاں دے جٹ گھور یائی
لڈھ اکھیاں تیہوڑی پاتھے ستہتی لونڈی دینال انجور یائی
جویں ذکریا خان مہم کر کے لے کے توپ پہاڑ تے وڑیائی
جیہا مہر دے ستھ داماں پھچھر وارشاہ فقیر تے دوڑیائی
کس نے سرداری چھین لینی ہے سیاہ زبان بدحال

نک میں نکیل تیں ڈالی ہے۔ گھورناں آواز سگالی بوقت غصہ
 (ترجمہ) اللہ ہے جس نے بنایا تم کو کمزوری سے پھر دیا کمزوری پیچھے زور دیگا۔ زور
 پیچھے کمزور اور سفید بال بناتا ہے جو چاہے وہ سب جانتا اور قادر ہے۔ یعنی جس طرح
 کتا غصے میں آ کر آدمی کی ناگوں کاٹنے لگتا ہے اسی طرح بدکار عورتیں کاٹنے لگتی
 ہیں۔ ذکر یا خاں۔ محمد شاہ بادشا کے وقت میں ہوا۔ جس کو ایک مسجد کہنہ باغیان
 پورمصل لاہور بغل مزار شریف حضرت مادہوالا حسینؑ موجود ہے جو کہ ۱۹۴۴ء میں
 بنی اور مادہ تاریخ کا آخری مصرعہ ہے تاریخ اور ہر کو خواہد شمار۔

تذکرہ جوگی باسہتی بطریق انداز

چاول نعمتاں کنک توں آپ کھائیں خیر دین تے کیتانی گنج رنے
 کھڑ دیہہ چیںاں گھر خاوندان دے نہیں مار کے کرونگا منج رنے
 پٹ چڑ دیاں چوڑیاں کٹ سٹوں لاہیں جے دیر دی چھنج رنے
 ہتھ چا مطہرے تے کڑکیانی تینوں چا پدا جگ بھ سنج رنے
 سر پھاوڑے مار کے دند جھاڑوں منھ کے کرونگا لنج رنے
 تیری اور اسوائی بنے پھول شان بیٹھی رینگے انج تے انج رنے
 مار مرکھدیڑ کے بھن سٹاں سپ وانگ لاہاں تیری کنج رنے
 باہر اندروں پھر ننوں رینگے نی ٹریس ہڈگوڈے رگر بھنج رنے
 کئی ساہناندے موہنڈے تے اکڑتی ہیں وانگ روں دے سٹونگا پنچ رنے
 چمے نال تیرا سینہ پاڑشاں دیاں زور دے نال جد ہنج رنے
 زور بکدینال جاں دیاں دھکاں ٹھل جاوسن فی تیرے تھنج رنے
 جیتاں بنے میں پھاہوڑی ٹھیل دتی تکلیجائیگی نلاں دی ترنج رنے
 لگی ضرب ساری عمر رہیں روندی وہی خوندی اکھتوں ہنج رنے
 تینوں آکھناں ہاں اے ہی ویلا جاہ بیٹھ اندر کسے کنج رنے

تیر فقر دہدف مراد ہوندا کدی وار نہیں گیا لھنج رنے
وارشاہ سرچاہڑ وگاڑیں توں ہاتھی وانگ میدان وچہ گنج رنے

کلام سہتی

بنیں فقر تے پھکوا نوانگ لڑیں بے سواد یا کوڑ کوڑا ہنگیا وے
گلاں کرنا نہیں بہت بے لگائیاں توں کسے جٹ نلج دیا وانگیا وے
کسے امجہر بار دیو چہ پلیوں ودھویں وانگ کھجور دے ڈہانگیا وے
حالفقر دا پھنکے آوڑیوں بھنڈا پنڈ دیا گجھیا سانگیا وے
جیوں جیویں ورجنی ہاں تیوں سرے چڑھنا ایس نگھ پاڑ کے مرے جون بانگیا وے
لیوں لیوں کر کے کیہا مغز کھا دورہیا اڈنوں کالیا کانگیا وے
جٹاں جوٹ کھوہانیکے نکلیں گا پروار جیوں نکروں چھانگیا وے
کیہڑی گل اتوں رپھڑا بیٹھوں وارشاہ دے نال دیا نانگیا وے
گفتن سہتی خادمہ راکہ جوگی راپیزے بدہ واز دربر کن
سہتی آکھدی باندی اے خیر پائیں ایس فقر نوں چا ایکا نیو کیوں
کسے ویلوے دا ایہ تاں کھڑا ہویا بوہے ساڈیوں ایہ نہ لاہیو کیوں
باندی ہونیکے چپ کھلورہی سہتی آکھدی خبر نہ پائیو کیوں
ایہ تاں کنک چاول ددھ گھنئیو منگے چینا لہسنوں خیر پوایو کیوں
بانا فقر دا پہن خوار ہویا دس فقر دا نام گوائیو کیوں
سگوں مارن تے اٹھ تیار ہویا مار پھاوڑے نال رلائیو کیوں!
ایہ جوگیرا لیک کمذات کنجر ایس نال مدھ بھیڑ مچائیو کیوں
گولی آکھیا خیر ایہ نہیں لیندا مینوں سہتی اے مدھ مروائیو کیوں
آپ جائیکے دیہ جے ہئی لیندا گھر موت دے گھت پھائیو کیوں
میری پان پت ایس نے لاہ سٹی جان بجھ پیشرم کرائیو کیوں

میں تے ایس دے ہتھ وچہ آن پھاتی منہ شیر دے ماس پھہائیو کیوں
 وارشاہ میاں ایس مورنی دے والے لاه کے بار چھڈائیو کیوں
 اسطرح اور اسطرح یعنی بری طرح نو عمر گاؤنیش ساندوں کے شانہ پر لوگوں نے
 تجھے سرچڑھا کر خراب کر دیا کسی بے عزت جاٹ کا چا کر۔

کلام جوگی

کیہنی اٹھدیاں اج مہانچلے ای متھے لگی ایس کالی اے کنی ایس نی!
 وڈی پیڈی اے ٹاٹ دی اے گتھلی اے نی کمرائ نال موہوں مٹھنی ایس نی
 گھگھر کھول کے پاڑنگار سٹوں لیر لیر کرساں وانگ چنی ایس نی
 کیوں بچھنی ایس فقرائ نوں چھیڑنی ایس بھوری والی اے بھیر بھنی ایس نی
 ذرا شکل تے اپنی ویکھ پہاں نک پھنی ایس تے اکھیں پنھی ایس نی!
 ڈھڈ وچہ جان نادوی دیاں چوہنیر دسر پار جائے ونھ وھنی ایس نی
 نہیں جان دی توں جوگی مانگ کالے شالارنج ہوویں سر پنی ایس بے نی
 آنا گھتی اے فقر نوں نرم ہو کے ایڈے آ کرے گوہن نہ گھنی ایس نی!
 جیہڑے پھرن آزاد ملنگ بن کے لہنہاں بولایں نال نہ سنھی ایس نی
 پچھوں ناتھ نوں چھڑ کے روویں گی دیکے اکھیاں وچہ گھسٹنی ایس نی
 سانوں بولیاں مار کے تاپا ای شالایا توں رہیں وچھنی ایس نی
 لڑیں نال فقرائ سروں ہونگی سرکھسی اے چونڈیاں منی ایس نی
 خلق نال فقری دے پیش آئی اے دل جھیڑیاں وچہ نہ رنھی ایس نی
 وارث فقر دے حال تے رحم کری اے سگوں لوتیاں نال نہ بھنی ایس نی

کلام سہتی

کیہا آن کوپت کھلاریائی سر نیاں کچریا ڈانجیا وے
 تینوں خبر نہیں میرا نام سہتی توں بی جگ تے ودیار انجھا وے

تیرے خیر دا نہیں سانوں کوئی صرفہ بک آٹھوے دا نہیں گانجیا وے
 اتھے پلک دی نہیں کھلیر ہونی اڈیں وانگ ورولایں جھانجھیا وے
 ایہ الیاں ساریاں لیہہ ولین جدوں پھر کوچہ کسے مانجیا وے
 چالا پکڑ کوئی نیک چالیاں دا وارث وانگ جاسیں اینویں وانجیا وے

کلام جوگی

جھانآ پٹ کے مہنڈیاں کھو سٹوں گتوں گپڑ کے دیوں ولاوڑانی
 بے تے پنڈ دا خوف وکھاؤنی ایں لکھاں پشمن تے ایہ گراوڑانی
 تیر اساں دینال مد پڑا اے نہیں ہوونا سچ ولاوڑانی
 لت مار کے چھڑو نگا چاگن کڈھ آئی ایں ڈھڈ جیوں تاوڑانی
 سنے سہتی دے کوار دی مجھ کڈھوں چتر گھڑونگا مار پھہاوڑانی
 ہتھ لگیں تے سٹوں گا چیر رنے کڈھ لوؤں گا ساردا کاوڑانی
 تسیں ہوگھولاٹواں جاننا ہاں دوہاں دامار پوسٹاوڑانی!
 وارشاہ دے موہڈیاں جڑھی ایں توں نکل جائے جوانی دا اچاوڑانی
 بڑے پیٹ والی ٹاٹ کی گتھلی مکر فریب سے ساری کی ساری بھری ہوتی
 برے منہ والی پہلے اپنی شکل تو دیکھ چند ہائی ہوئی موٹے آٹے کو گوندھنا
 پوری جوان بامراد رنگار سب اتر جائیگی۔
 کلام باندی وسہتی باجوگی ازروئے غصہ
 باندی سنے سہتی غصے نال کڑکی کی لینا ای شور کھلار کے وے
 جوگی ہوویوں پرمت نہ کسے دتی کی لینا سی ساگ سوار کے وے
 جوگی نہیں رناں دے نال جھڑن کرن رکتاں اکھیاں مار کے وے
 پہلاں اپنے آپ نوں پھوک دتوای کی لینا ای لوکاں نوں ساڑ کے وے
 گھرو گھری توں لوتیاں لاونائیں راہ حق دادلوں وسار کے وے

کر بندگی رب قبول کرسی وارثشاہ کتے نیت دھار کے وے
 گفتن جوگی ہیر راکہ خامشی را برائے توورزیم
 ہیرے کراں میں بہت حیا شیرا نہیں ماراں سو پگڑ ہتھیلکے نی!
 سبھا پان پت ایس دی لاہ ساں میرے کھسن نہ جان تعلقے نی
 جیہا مار چتور گڑھ شاہ اکبر ڈباہ مورچے لئے مچکے نی
 اہدی پگڑ سنگھوں جند کڈھ چھڈاں لکھ واہراں دے ویکھ لے گھلکے نی
 جیوں جیوں شرم داماریا چپ کراں نال مستیاں آوندی چلکے نی
 بھلا آکھ کی کھٹناں وٹنائیں وارثشاہ دے نال پڑ ملکے نی
 جواب دا دن ہیر جوگی راہہ عجز واکساری خود
 بولی ہیر میاں پا خاک تیری پچھا ٹٹیاں اسیں پردیساں ہاں
 پیارے وچھڑے چونپ نہ رہی کافی لوکاں وانگ نہ مٹھیاں لساناں ہاں
 اسیں جو گیا پیراں دی خاک تیری نہیں کھوٹیاں تے ہک کھینناں ہاں
 نال فقر دے کرن برابری کیوں اسیں جٹیاں ہاں کے قریشاں ہاں
 ساڈی جان قربان ہے فقر اتوں گوڑی گلے دی لیس نہ لیساں ہاں
 تسیں گوراں دے وانگ اپدیش بولوا اسیں نال درویش بولیناں ہاں
 اسیں فقر دے پیراں دی خاک ہاں جی جو کچھ کہو سو اسیں میناں ہاں
 وارثشاہ پردیسی دی غور کریئے اسیں اپنے دیس دیاں ویساں ہاں

کلام سہتی باہیر از طعن و طیش

نویں نویلی اے گجھی اے یار نے نی کارے ہتھی اے چاکری اے پیاری اے نی
 اکھیں مار کے یار نوں چھیڑیائی نی مہاسی چٹھ چھاڑی اے نی
 آپ بھلی ہو بہیں تے اسیں بریاں کریں نچر پوہ روپ ساگاری اے نی
 پہلے کم سوار ہو بہیں نیاری نیلے گھیر لے جاہ توں ڈاری اے نی

اجوگی نوں لئیں چھڈا ساتھوں تساں دوہاں دی عمر سواری اے نی
 وارثشاہ ہتھ پھڑے دی لاج ہوندی ساتھ کرینے تے پار اتاری اے نی
 یہ ایک بات ہے یعنی تمہاری مستی نکال دوں۔
 خیر دا دن سہتی جوگی ربابغصہ و شکستن کاسہ او
 سہتی ہو غصے چا خیر پایا جوگی دیکھدیاں رت ہی رت جیا
 موہوں آکھدا روہدے نال یارو کٹک کھیریاں دے بھاج پیا
 ایہ لے مکریا ٹھکریاراولا وے کاہی واچنا ایڈر ہرج پیا
 ٹھوٹھے وچہ سہتی چیناں گھت دتا جی جو گریڈے وچہ دھج پیا
 ناب حسن دے جائے نہ مول جملی رانجھا ویکھ کے سہتی نوں رت جیا
 سہتی بک اولیریا نال غصے پھٹ کالجے جوگی دے وج پیا
 ہتھوں چھڈ زنبیل چازیں مارے چینا ڈاہہ گیا ٹھوٹھ بھج پیا
 جوگی آکھدائے وڈا قہر ہویا پیڑا ویکھ لے دھاڑتے وج پیا
 ویکھو اج شراب خراب ہویا شیشہ سنگ وج کے بھج پیا
 اڈالا یاسی یار دے ویکھنے نوں کم جوگی دا ہو کو جج پیا
 جوگی لکھیاں کرماں نوں جھور داسی رکھ ہتھ متھے جوگی جج پیا
 وارثشاہ مصیبتاں پیش آیاں جو کجھ لکھیا سی جھولی اج پیا
 کلام کردن جوگی باسہتی بطریق نصیحت عالیمانہ
 خیر فقر نوں عقل دے نال دتے ہتھ سنبھلکے بک اولاری اے نی
 کچے ایڈہنکار نہ جو بنے دا گھول گھتی اے مست ہنکاری اے نی
 بھری ہوئی غرور تکبری لوہڑا گھتیوئی رنے ڈاری اے نی
 جوگی آکھدا وڈڑا قہر ہویا ٹھوٹھ بھن دتا کارے ہاری اے نی
 کچے حسن دامان نہ بھاگ بھری اے چھلجاسی آروپ چاری اے نی

ٹھوٹھ بھن فقیر نوں پٹیوئی شالایار مری رنے ڈاری اے نی
 رانجھے آکھیا ایہ بڑا قہر کیتو ٹھوٹھ بھنیو کیوں پتھر ہاری اے نی
 ماپے مرن ہنکار بھج پوے تیرانی پٹنے دی اے اونجاری اے نی
 میرے نال ناہ تیری سانجھہ کائی گل گل دے وچہ ہشیاری اے نی
 کسے کہے کو دیس دی ووہٹی ایں نی تیری کسے نہ عمر سواری اے نی
 غور کریئے مسافراں عاجزاں ہتھوں سنجھہ کے سچ نتاری اے نی
 وارشاہ بازار ہزٹال ہوئی نی ولہجہ لے ونج پاری اے نی

جواب دادن سہتی جوگی را

گھول گھٹیوں یار دے نام اتوں جوگی مکھ سمہال ہتھیار یاوے
 ناں سندیاں پنے توں یار میرا ایڈا قہر کیتو لوہڑے ماریاوے
 تیرے نال کی اسماں نے برا کیتا ہتھ لائیں تینوں ماریاوے
 رگ آتے داہور لیجاہ ساتھوں کوئی وڈا فساد ہریار یاوے
 تیتھے آدمی گری دی گل ناہیں رب چاہتھن اساریاوے
 وارث کے اساڈے نوں خبر ہووے اینویں مفت وچہ جائیں گاماریاوے

جواب جوگی با سہتی

جے توں پول کڈھا ونا نہ آبا تھوٹھ فقر دا چاہنئی اے کیوں
 جے نال کواریاں یار ہنڈا ونا سی تاں پھر ماپیاں کولوں چھپائی اے کیوں
 خیر منگیئے تاں بھن دین کاسہ اسی آکھدے موہوں شرمائی اے کیوں
 بھر جائی نوں مہنا چاک داسی یاری نال بلوچ دے لائی اے کیوں
 بوتی ہو یلوچاں دے ہتھ آئی ایں جڑھ کواردی چاہنئی اے کیوں
 وارشاہ جاں عاقبت خوار ہونا تھے اپنا شان ودہائی اے کیوں
 جواب سہتی باجوگی کر بنیں کل من علیا فان

جو کوئی جمیا مریگا سبھ کوئی گھڑیا بھجسی واہ سبھ دسین گے وے
 جدوں رب اعمال دی خبر کچھسی ہتھ پیر گواہیاں دسین گے وے
 مر پیرولی غوث قطب جاسن ایہ سبھ سپارڑے ڈھین گے وے
 جدوں عمر دی آن میعاد پگی عزرائیل ہوری آء بہن گے وے
 بھنے ٹھوٹھے توں ایڈودہا کرنا میں برا تدھ توں لوگ سبھ کہن گے وے
 جیہا برا تول بولیا راولا وے ہڈماس سزائیاں لین گے وے
 ہاتھی گھوڑے تے مال سبھ جاں مر مرایہ کس کولوں بھر لین گے وے
 کل چیز فناہ ہوناک ویسی ثابِت ولی اللہ دے رہن گے وے
 محل ماڑیاں اتے یاہ باغ سارے آپ وچہ پھڑانت نوں ڈھین گے وے
 ایہ اوٹھ تے مال حیوان گائیں کتھے جاتقدیر نوں چھین گے وے
 تیرا جان کے نہیں وگاڑ کیتا سانوں چٹیاں ڈن نہ پین گے وے
 ٹھوٹھ نال تقدیر دے بھج پیا وارشاہ ہوری سچ کہن گے وے

جواب جوگی

شالا قہر خدا پیدا پیش آوے ٹھوٹھ بھن کے لاڈ بھنگارنی ایں!
 لک سکی اے رنے کو لکڑے نی ماڑا ویکھ فقیر نوں مارنی ایں!
 نالے مارنی ایں نک چاہڑنی ایں نالے حال ہی حال پکارنی ایں
 مرے حکم دے نال تاں سبھ کوئی بناں حکم دے خون گذارنی ایں
 برے نال بے بولے برے ہوئی اے اسی بولنے ہاں تاں توں مارنی ایں
 ٹھوٹھ پھیر درست کردہ میرا ہور آکھ کی سچ نتارنی ایں
 لوک آکھ دے ہن ایہ کڑی کواری ساڈے باب دی دھاڑی دھارنی میں
 ایڈے فند فریب یاد تینوں سرداراں دے سر مرادرنی ایں!
 گھر والی اے ووہٹی اے بول توں بھی کہے سوچ وچار وچارنی ایں

نال فقر دے پئی کھہڑ دی ایس بنی اپنے آپ گوارنی ایس
 سوامنی مطہر پئی کدی اے کسے یار نی دے سرمارنی ایس
 ایس فقر اتے وڈا قہر کیتو لوہڑے ماری اے وڈی ہنکارنی ایس
 گھوڑے اٹھ تے مال سبھ جان مرمر کہے ریت دے محل اسارنی ایس
 اک چورتے دوسرا چتر بنیوں وارث شاہ توں پچھ لے ہارنی ایس
 (ترجمہ) جس دن بتا دیں گی ان کی زبانیں اور ہاتھ اور پاؤں جو کچھ کرتے
 تھے (ترجمہ) اور کوئی نہیں جی مرستا بغیر حکم اللہ کے لکھا ہوا وعدہ یعنی جو لوگ اللہ کی
 راہ میں مارے گئے ہیں ان کو مردہ نہ خیال کرو بلکہ وہ زندہ ہیں اور خداوند تعالیٰ کے
 پاس دیئے جاتے ہیں ہمارے حق میں تو راہزن ہے۔

جواب سہتی باجوگی

اسیں ٹھوٹھے دی سار کی جٹ جاناں بوہا مل توں کسے گھمعیار داوے
 اوجھوں ہتھ آوے ٹھوٹھے پھیر تینوں پیسہ خرچیں تے کم سوار داوے
 چار پہر ہوئے تینوں وچہ ویہڑے کوئی آن کے تدھ نوں مارداوے
 سہتی آکھدی خیر دینال جائیں نہیں تے جان تیری کوئی مارداوے
 تینوں ذرا فقیری دا اثر ناہیں فقر سوئی جو نفس توں مارداوے
 خودی چھڈ فقیر نہ ہوویں مولے پھریں لدیا کبر ہنکارداوے
 کیدا طمع تے حوص و دبایانی کیوں ٹھوٹھیاں محل اسارداوے
 اک دم دے وارثا کھیڈ دنیا رب لے وارث کرمارداوے
 ویہڑے وچہ اوہ چونکڑی مار بیٹھا کرے کیر نے خون گذاردانی
 جوڑے ٹھیکری ٹھیکری نال لاوے آہیں کڈھدارو پکاردانی
 نہیں خوف کیتا ٹھوٹھے بھتنے دا ویکھوچ اس رن گواردانی
 ٹھوٹھے یمن والا مرشد بخیا سی وڈا قیمتی لکھ ہزار دانی!

اینویں نظر تے ہیر دے ول ویکھے رکے سینتاں تے رمز ماروانی
وارشہاہ نے مکر سکھاتا ویکھو جھگڑنوں مول نہ ہاروانی

غصہ شدن جوگی در صحن نشسته تا سلف خوردن بر کاسہ و پوشیدہ نگاہ

کردن بطرف ہیر۔

ایضاً

کاسہ بھن گھمیاں دا گھر دیں تینوں خوف نہ رب قہار دانی
جے میں کھا غصہ کہاں پیر تائیں تڑت کل تساڑی ساڑ دانی
میرے پیر نوں رب توفیق دتی اوہ تاں خاص رفیق جبار دانی!
پریشان حیران دلگیر ہویا ایہ واعدہ پرودگار دانی
اوہنوں ذرا شعور تے عقل ناہیں جیہڑا عاجزاں نال وگاڑ دانی
جے پرواہیاں رب دیاں ویکھ وارث بخشہار عاصی گنہگار دانی
تذکرہ نمودن سہتی باجوگی واظہار کردن امورات قضا و قدر
گیا بھج تقدیر دینال ٹھوٹھ لے جاہ قیمت ساتھوں ٹٹ دے وے
تقدیر اللہ دی نوں کون موڑے تقدیر پہاڑ نوں پٹ دے وے
آدم حوانوں کڈھ بہشت وچوں تقدیر زمیں تے سٹ دے وے
سلیمان جھوکے بھٹھ ما چھیاندے تختوں چا تقدیر پلٹ دے وے
موسیٰ لکھیا پار فرعون اتے تقدیر دریا الٹ دے وے
یوسف جیہان پیغمبر زادیاں نوں تقدیر کھوہے وچے سٹ دی وے
داہڑی من تقدیر نے کن پاڑے اڑی گدھے والی اے جٹ دی وے
ہاتھی وانگ ٹنگاں تیرا ڈھڈ کیا اتے سری جا پے صورت ڈنڈی وے
رسی وانگ سڑ گئے نصیب تیرے صورت رہی اونویں تیرے وٹ دی وے
جوگی سوئی جو خاک در خاک ہووے اے رتجھ تینوں چھیر کھٹ دی وے
اکے ڈوم کنجرا کے نقلیاں توں نسل جاپنا ایں کسے نٹ وی وے

گلیاں ایڈی کتھوں سکھیونی جوٹھ کھا دیونی کسے بھندی وے
 گدوں جاپنا ایس نہیں آدمی توں پر کس تیرے اتے چھٹ دی وے
 تیرے نال تقدیر نے بہت کیتی آکر نہیں چوہڑے والی گھڈی وے
 اچھے تیر تلوار دے زخم ہوندے مرہم نہیں زبان دے پھٹ دی وے
 جیہڑا کھوہ کڈھے ڈگ مرے کوئی تقدیر اوہدا کھاتہ کھڈی وے
 پیچھی مرگ پھای وچہ آن پھاتھے نہیں خبر تقدیر دے جھٹ دی وے
 تقدیر جس دے سرتے تاج رکھے قدم اوسدے پر تھی پھڈی وے
 دتی زہر تقدیر نے حسن تاہیں سیس شاہ حسین واکٹ دی وے
 وارث بنی داوند شہید ہو یا تقدیر نہ کسے توں ہٹ دی وے
 کہاوت ہے جیسے الناپور کو تو ال کو ڈانٹے یعنی اولیاء کرام چونکہ خداوند تعالیٰ کے نیک
 بندے اور اس کے نزدیک معزز اور مکرم ہوتے ہیں اس لئے ان کی دعا خداوند تعالیٰ
 قبول فرماتا ہے۔ چنانچہ کسی نے اچھا کہا ہے اولیاء را بہت قدرت ازالہ تیر جسہ باز
 گردانند زارہ۔

کلام جوگی باسہتی واظہار کردن آن فقر خود را

ٹھوٹھ توڑ فقیر نوں مٹ ڈا ہیں کھوری بلھنی ایس کچی اے پلی اے نی
 ایہا مان ساہی نہیں منکھ تینوں ہتھوں دند کڈھیں گھت کھلی اے نی
 وانگر کڈیاں مشکیاں گرد ہوئی ایس اڈکھلی اے موتری ڈھلی اے نی
 ساری باہر دی اے ٹیپ ٹاپ تیری ادروا چونکی اے ڈھلی اے نی
 وانگ ڈیک دے نیر اچھالیا کہیں کیتیا چیکنی چلی اے نی!
 بھوئیں آٹھریں وتریں وھندی اے نی ہلال کھدیاں چکڑیں گلی اے نی
 امیں سجر جھنڈا گہن لنگھے انی رتیلی ویہنی اے سلھی اے نی
 جھوں جھاڑیاں اسس گذران کرینے پھگ جائے لگواں لکھی اے نی

کھولیاں نال صفیاں گندھ تیری جیہڑی دے دی بدھیا چلی اے نی
 مہ مہ دے وچہ جدیم پایا ہویاں سبھ تسلیاں دلی اے نی
 تدوں رن بیصدق نوں صبر آوے ٹھکے جدوں یقین دی کلی اے نی
 کو لے ماس نوں مول نہ تھ لایئے نہواں نال نہ گڑیاں نوں چھلی اے نی
 آنے کڈھ کے لال اگلی ایس رتڑا کھیاں دی گھرک ملی اے نی
 کوئی دکھ جے پیڑ نہ پرہب ہووے اینویں نخریاں نال نہ کھلی اے نی
 اے ماتھ نوں اٹھ تعظیم کریئے اتے نال آداب دے ملی اے نی
 بھانگا چیر بگوں باہر کڈھیاں پھٹی جویں کپاہ دی کھلی اے نی
 خدمت فقر دی حب دے نال کریئے لاہ ولاح توں غفلتاں جھلی اے نی
 گل سمجھ چھوہرے لوہنگے نی دلدے گناندے کھول کھڑکی اے نی
 لہنہاں نال نہ مول وگاڑ کری اے جنہاں سجاں نوں بوہڑ ملی اے نی
 وارشاہ جے عشق دریا ترے تلہا نیک نیت نہہ نطلی اے نی

زمین کا پانی جب ذرا خشک ہو جاتا ہے تب ہل چلایا جاتا ہے بناوٹی اور پرکراہنا
 آنے والے فقیروں کو بے عزت کرنا نہ چاہیے۔ بلکہ آداب بجالانا چاہیے تاکہ ان
 سے فیض پاویں اور دعائے خیر لیں۔

منع کردن ہیر سہتی را از خرنشہ کردن با جوگی

ہیر آکھیا ایہ چواء کیہا ٹھوٹھ بھن فقیر نوں مارنا کی!
 جنہاں اک اللہ دا آسرائے انہاں فقراں دینال کھہاڑنا کی
 جیہڑے کن پڑ افقیر ہوئے بھلا اونہاں دا پڑتنا پاڑنا کی
 تھوڑی گل دا بہت ودھان کر کے سوکرے کم نوں چاواگڑنا کی!
 میرے بوہے تے فقر کوں ماریائی وسدے گھراں نوں چاواگڑنا کی
 جیہڑے عشق دی اک دینال بھجے انہاں لوتیاں نال پھر ساڑنا کی

ذاتِ حق دے وچہ جو محو ہوئے پھیرا نہال دا عیب نثار ناکی
 نال خلق دے فقر نوں بولی اے نی غصے قہر دینال مڑ جھاڑنا کی
 جنہاں آہلے جھڈ ہوا لیا پھیرا نہاں نوں اندریں واڑنا کی!
 وارشاہ اجاڑیاں رب دیاں نوں ہتھیں اپنی پھیرا اجاڑنا کی

جواب سہتی باہیر

سہتی آکھیا بھابی اے منول مڈھوں ایس جو گھیری دا دم چایا توں
 میری ماں تے باپ دے وچہ ویڑے کوئی آن کمذات نہایا توں
 ماں بیٹھیاں ایس کوہڑے نوں تے کوہڑا بول بلایا توں
 مندا بولیا سو گھریں بیٹھیاں نوں منع کیت انہ مول ہٹایا توں
 میرا ایس مشنڈڑے لچ کولوں فی الان فلان پنایا توں
 جان بچھ گے گل نہ ٹالیوئی ہتھوں ہور فساد و دھایا توں
 ہتھوں سینتاں مار کے چھیڑیائی سان چاہڑ کے پھیر لڑایا توں
 وارث صاف نہ اندروں مول ہوویں باہروں اپنا شان و دبلیا توں

کلام ہیر

بھیڑا کم جے اپنے کریئے پھری جگ نوں آکھ سنداں کی
 اٹھ نال فقیراں دے لڑن لگی شان اپنا آپ گوانا کی
 جیہڑے گھراں دیاں چاوڑاں نال ماریں گھر چک کے ایس لیجاو نال کی
 لڑیں نال برابری آپ کڑیئے سوئے پگڑیہاں تے آواں کی
 گھر میرا تے میرے نال کونس چائیو ایتھوں کواری تدھ لے جاواں کی
 صورت فقر دی ویکھ کے پیر پھڑی اے جھٹڑا اوسدے نال مڑ لاواں کی
 جٹی ہو فقری دے نال جھٹریں حسن دا شان وکھاواں کی
 بول راہکاں دا دھونس چوہڑی اندی مرشو ہر شودن رات کراواں کی

جہاں صرف اللہ دا آسرائے اوہناں جیہاں نوں پھیر ڈکھاونوں کی
وارششاہ ایہ حرص بیفاندہ ای اوڑک ایس جہان توں پاوناں کی

کلام سہتی باہیر

بھلا آکھ کی آہنی ایس نیک پاکے جیندے پلوتے پڑہن ہماز آئی
اکے چپ چپارتی بیٹھنی ایس اکے گج کے کڑک آواز آئی!
گھر بار تیرا ایس کون کوئی جاپے لد کے گھروں جہاز آئی
نڈھے موہنی تے جھوٹے دوہنی ایس ابے تیک نہ عشق تھیں باز آئی
سانوں خاطر تلے نہ لیاؤنی ایس ویکھ جوگی نوں کر کے ناز آئی
وچہ بیلایاں آپ خوار ہوگی گندی بنت بنا کے ساز آئی
سیدے نال نہ کدی توں گل کیتی ہن جوگیرے نال ہماز آئی
وارششاہ جوانی دی عمر گزری ابے طبع نہ حرص تھیں باز آئی

کلام ہیر باہتی

ویر فقر دینال کی جانیونی ادھل جاوسیں تیں نہیں وسنا ایس
ٹھوٹھے بھن فقیراں نوں ماری ایس اگے رب دے آکھ کی دسنا ایس
گڈا ہنھسی ملک دیوچہ تیرا گلی وچہ بازار دے دھسنا ایس
تاوڑی وچے گی خواری دی مگر تیرے ایہ کم خرابی دارسنا ایس
تیرے کوارنوں خوار سنسار کرسی ایس جوگی دا کجھ نہ گھسنا ایس
نال چوہڑے دے کھتری گھلن لگاوارششاہ پھر ملک نے ہسنا ایس

کلام سہتی باہیر

تیرے جیہاں میں لکھ پڑھایاں نے تے اڈایاں نے اتے اگٹھیاں دے
تینوں سدھ کامل ولی غوث دے مینوں ٹھگ دے بھیس جھوٹھیاں دے

جیوں حمایتی کھوڑی لت مارے بھورتا زیاں نوں اتے بوتھیاں دے
 ساڈے کھوڑے نوں نہیں یاد چوہر بھادیس ڈھیر لائیے آن ٹھوٹھیاں دے
 ایہ مست ملنگ ہیں مست ایڈوں ایسے مکرہیں بکریاں جھوٹھیاں دے
 وارشاہ میاں نال چوڑیاں دے لنگ سکیئے چوہراں گھوٹھیاں دے

کلام ہیر باہتی

یہ مست ملنگ نہ چھیڑ کڑی اے کوئی وڈا فساد پواسیانی
 مارے جان کھیڑے اجڑ جان ماپے تھہ لنڈی دا کجھ نہ جاسیانی
 بہت اپنے گورونوں یاد کردامت اوسنوں عرض سناسیانی
 احمد شاہ ازغیب تھیں آن پوسی رب رکھ جنڈیالے نوں جاسیانی
 سکندر شاہ جاں فقر دے پیر پگڑے قلعہ دژدوا فتح کراسیانی
 تھر لنگ اتے کیتی فقر کریا بادشاہیاں ست دیواسیانی
 پیر پگڑ فقیر دے کرس راضی نہیں ایس دی آہ پے جاسیانی
 وارشاہ جس کسے دا بر کیتا جاگور اندر پچھوتا سیانی

کلام سہتی باہیر

سہتی ہیر نوں آکھدی بھلا بھابی تینوں کھیکھن ہور وکھانیساں نی
 تیرے تعنیاں بولیاں ساڈ سٹی اج زہر منگانیکے کھانیساں نی
 اکسے مراں گی میں اکسے ایس ماراں اکے بھابی اے تھہ مرا نیساں نی
 روواں مارڈھائیں بھائی آوندیتے تینوں خواہ مخواہ کٹانیساں نی
 چاک لیک لائی تینوں لے بھابی گلاں پچھلیاں آکھ سنانیساں نی
 اتے مارئیں توں اتے پٹھہ جوگی ایسا گمگھر چا وکھانیساں نی
 سیتا دھنسرے مال جوگاہ کیتا کوئی چا گھمنڈ پوانیساں نی
 رن تاں جے گھروں کڈھاں تینوں تے مراد بلوچ ہنڈایاں نی

جیہڑے چوچے تے بولیاں لاوئی ایں تیرے جیونوں پئی کھپائیاں نی
 سراسید اوڈھ کے اتے تیرا ایسے ٹھوٹھے دے نال رلائیاں نی
 ہیرے رکھ توں اپنی جمع خاطر تیری رات نوں بھنگ لہائیاں نی
 کوٹائیاں اتے مرائیاں نی گتوں پگڑ کے گھروں کڈائیاں نی
 نال رسیاں ہتھ تے پر تیرے ہتھیں اپنی . منھ ٹنگوئیاں نی
 جویں اساں نوں دکھڑے دیتوئی تیویں اسیں بھی دکھ دکھائیاں نی
 کوئی نواں شطرتا جوڑ کے تے تساں دوہاں نوں اج لڑائیاں نی
 وارشاہ سکھائی کے سیدڑے نوں تیرے لنگ سبھ چور کرائیاں نی
 (ترجمہ) اللہ کے پاس پھر جاتا ہے تم سب کو پھر جتا دے گا جو کچھ تم تھے کرتے۔

کلام ہیر

خون بھیڑ دے پنڈ بے مار لے اجڑ جائے جہان تے جگ سارا
 ہتھوں جواندے جل بے سٹ دیجن لیکر کئی اے پوہ تے مانگھ سارا
 تیرے بھائی دی بھین نوں کھڑن جوگی ہتھ لائے مینوں کوئی ہوسکارا
 میرے بھنگ جھاڑے اوہدی ٹنگ بھناں سیال ساڑ سٹن اوہدا دیس سارا
 مینوں چھڈ کے مدھ نوں کرے سیدا آکھاری اے پائیونی کیا کارا
 ہنے کھوہ کے چونڈیاں تیریاں نوں کراں نال پیزار دے خوب جھاڑا
 پھریں کبر ہنکار دے نال لدی تیرینال کرساں ویکھے ملک سارا
 وارشاہ پناہ منگ رب کولون رن آئی وگاڑتے کرے کارا

کلام سہتی

کجل پوچھل آڑا گھت نیناں زلفاں کنڈلاں وار بناوئی ایں
 نیویاں پٹیاں مکھ پلماز لفاں کونجاں گھت کے لاؤ نہ لاوئی ایں
 زیور عاشقاں پاوکھاوئی ایں نت ویڑی دیوچہ چھنکاوئی ایں

بانگی پھب رہی چولی بانٹے دی اتے قہردیاں الیاں لاوئی ایس
 ٹھوڈی گلمہ تے پانیکے خال خونی راہ جاندڑے مرگ پھبھاونی ایس
 کنہاں نخریاں نال بھرومارنی نہیں آکھیں پاسرمہ مٹکاوئی ایس
 چٹے دندہن پئی بناوئی ایس کسے گل توں نہیں لہاوئی ایس
 مل وٹناں لوہڑ دندا سڑے وازری بادلہ پٹ ہنداوئی ایس
 مٹر چوڑیا پاکے پٹ والا کھال گھت کے لاؤنہ لاوئی ایس!
 نواں ولس تے ولس بناوئی ایس لیس پھریاں تے گھمکاوئی ایس
 نال حسن گمان دے پلنگ بہکے حور پری دی بھین سدواوئی ایس
 نال جوگیدے اکھیاں مارکے فی ساڈینال توں پئی چکاوئی ایس
 نویں عشق بازار دی کسپنے فی نت نویں ٹنگار بناوئی ایس!
 حکم کرنی ایس ساریاں کھیریاں تے بڑی آپ نوں چھیل سدواوئی ایس
 مہندی لائتھیں پہن زری زیور سوئین چڑیدی شان گواوئی ایس
 پیر نال چواء دے چاوئی نہیں لاڈنال گہتے چھٹکاوئی ایس!
 سردار ہیں خوبال دے ترنجاں دی خاطر تلے نہ کسیوں لیاوئی ایس
 ویکھ ہورنال نک جڑہاوئی نہیں بیٹھی پلنگ تے لوتیاں لاوئی ایس
 پراسیں بھی نہیں ہاں گھٹ تیتھوں جیتوں آپوں چھیل سدواوئی ایس
 ساڈے چن سریرتھیلیاں دے سانوں چوہڑی توں نظر آوئی ایس
 ناڈہوشاہ دی رن ہو پلنگ بہکے ساڈے جیو وچہ مول نہ بھاوئی ایس
 نال جوگیریدے توں تاں ملگئیں آکھیں نہریاں نال بھرمواوئی ایس
 تینوں ہتھ نہ آوسی کجھ ہیرے جیہاں سہتی تے چغلیاں چاوئی ایس
 تیرا کم نہ کوئی وگاریائی اینویں جوگی دی ٹنک بھناوئی ایس
 چونک پانیکے سریتے قہر والا توں تاں یار نوں پئی وکھاوئی ایس

اکھیں پاسرمہ مٹکاونی ایس منہ پانی دے نال بھر آونی ایس
 سنے جوگیدے مار کے مجھ کڈ ہون جدہیاں چاڑاں پئی دکھاونی ایس
 سبھے اڑتے پڑتے پاڑسٹواں ایویں شیخیاں پئی جگاونی ایس
 تیرا یار آیا اسماں نہ بھاوے اتے ہور کی موہوں اکھاونی ایس
 ویکھ جوگی نوں مارکھدیڑ سٹوں کوں اوسنوں پئی چھڈاونی ایس
 تیرے نال جوکراں کی ملک ویکھے جیسے مہنے لوتیاں لاونی ایس
 ایس گل وچوں مدھ چاہنا کی وارثشاہ وا مغز کھپاونی ایس
 اگر بھیڑ کے قصاص پر گاؤں کے لوگ مارے جائیں تو جہان ویران
 ہو جائے پرانے لحاف اگر جوؤں کے خوف سے پھینک دیئے جاویں تو
 موسم سرما کس طرح کاٹا جائے سیفنگن گلیم گر چہ عا۔ آیدت۔ کہ ہنگام سر
 بابکار آیدت عورت بگڑ جائے تو کوئی کروت کر دکھاتی ہے کمر میں چوڑے
 دارستھن ریشمی یعنی ہر روز نے بنانا کر ادھر ادھر پھرتی ہے۔

کلام ہیر با سہتی

بھلا کواری اے سانگ کیوں لاونی ایس چے ہوٹھ کیوں پئی بناونی ایس
 بھلا جوگی نوں بھراونی ایس اتے جیھہ کیوں پئی پکاونی ایس
 لگی وس تاں کھوہ وچہ پاونی ایس سڑے کانگ نوں لوتیاں لاونی ایس
 کاہی جوگی توں کوار بھناونی ایس منڈیاں پنڈ دیاں توں مرواونی ایس
 ایڈی مہکدینال کیوں گل کریں سیدے نال نکاح پڑھاونی ایس
 وارثشاہ دینال اٹھ جاہ ادھل کیہاں پئی بجھارتاں پاونی ایس

گرفتن سہتی رانجھارا

سیہتی سنے لوئدی ہتھ پگڑ موہلی جیندے نال چھڑیندیاں چاولے نوں
 گرد آں ہویاں وانگ جو گناندے ڈھاگھتیوں نے اس راوے نوں

کچھر سہلیاں توڑ کے گھگھ ہویاں ڈہاہ لیونے سوہنے ساو لے نوں
اندرواڑ کے ہیر نوں ماکنڈا باہر کٹیو نے لٹ باو لے نوں
اندروں پلنگ توں ہیر پکار کیتی کیوں ماریو بے گھنڈ باو لے نوں
لہنہاں کٹ کٹ ماتہبار کیتا جو یں اوکھلی کٹی اے اچاو لے نوں
گھڑی گھڑی نالوں اکوار کیتا اساں نکلیا سی اس لاو لے نوں
وارشاہ میاں نال مکیاں دے ٹھنڈا کیتو نے ایس اتاو لے نوں
اشاروں سے باتیں کرتی ہے جسکے ساتھ چاول صاف کئے جاتے ہیں یعنی جس طرح
چاولوں کو صاف کرنے کیلئے کوٹا جاتا ہے اسی طرح جوگی کو خوب کوٹا۔

ز دن سہتی رانجھارا

دونویں وٹ لنگوٹوے دہاپیاں کارے وکھ منڈیاں مونہیاں دے
ماہر پیا میدان وچہ گھوک پیاں گھسے وکھ لووڑ ٹوہنے ٹوہنیاں دے
انہاں ڈھاہ کے جو گیارا پھاٹ کیتی لٹ نال گھڑونجیاں کھونیاں دے
الاں وانگ دوالے جھر مٹ گھتیو تے جھپٹے وجدے ماس دھروہنیاں دے
نکل جھٹ کیتا سہتی راو لے تے پاسے بھنوں نال تھوہنیاں دے
جٹ مار دہاہانیاں بیٹھ سٹیا سر پھنیاں نال دووہنیاں دے
لڑیا نال نواب حسین آہا جو یں ابو سمندھ وچہ چوہنیاں دے
وارشاہ فقیر حیران ہویا لشکر جھل پئے جھالے لوہنیاں دے

ز دن رانجھاسہتی را

رانجھا کھانیکے مار پھر گرم ہویا مار مار یا بھوت فتور دے نے
وکھ پری دے نال خم ماریاے اوس فرش تے بیت معمور دے نے
کمر بندھ کے پیر نوں یاد کیتا لائی تھاپنا ملک حضور دے نے
ڈیرا بخشی دا مار کے لٹ لیا فتح پائی پٹھان قصور دے نے

جدوں نال نکوردے گرم کیتا دتا دکھڑا گماہ ناسور دے نے
وارشہاہ جاں اندروں گرم ہویا لاناں چھڈیاں تارتنور دے نے

زدن جوگی سہتی وکنیزک ربا غصہ

دوویں مارسواریاں راوے پنج ست پہوڑیاں لایاں سو
گلبہاں پٹ کے چولیاں کرے لیراں ہکاں بھٹکے لال کرایاں سو
نالے توڑ جھنجوڑ کے پکڑ گتوں دوویں ویڑے دیوچہ بھوایاں سو
وانگ ڈوردے چولیدیاں کھچ تیاں پھڑوانگ پتنگ اڈایاں سو
کھوہ چونڈیاں گلبہاں تے مارہنداں دودھوندے مڈھ چالایاں سو
جیہار چھ قلندراں گھول بندے سولے چتوڑیاں لانچایاں سو
کیتے لک نکور تے پکڑ ترگوں دونویں باندری وانگ نچایاں سو
تھہ رکھ کے دوہاندے جسم اتے چنے بھٹھ دیوانگ تپایاں سو
جوگی واسطے رب دے بس کر جاہ ہیر اندروں آکھ چھڈایاں سو
منع کر رہی باز نہ آوے لیکن جوگی توں اج لواںیاں سو
جوگی ترس کر کے دتا چھڈاؤنوں سوہاں ہیر بہتیریاں پایاں سو
وارشہاہ میاں پھڑے چوروانگوں دوویں پکڑ حضور منگایاں سو
فریاد کردن سہتی وکنیزک وجمع شدن زناں برائے حمایت سہتی
انہاں چھڈیاں حال پکار کتی پنج ست مشنڈیاں آگیاں
وانگ کابلی کتیاں گرد ہویاں دودھولی الحصاب لگاگیاں
انہاں مار کے دھک کے رکھ اگے گھروں کڈھے طاق چڑھاگیاں
دھکے دیکے سٹ پٹ اسنوں ہوڑا بہت مضبوط اڑاگیاں
وانگ لشکراں آکے گرہویاں فتح پانکے قلعہ چھڈاگیاں
نال افترے یار دے پاس بیٹھاباہوں پکڑ کے رناں اٹھاگیاں

باز توڑ کے تانبو لائیو نے معشوق دی دید ہٹاگیاں
 ملے چریں وچھنڑے کھوہ وٹے دوئی اک تے اک لگاگیاں
 اگے ویر سی نواں پھر ہور ہویا ویکھ بھڑکدی تے تیل پاگیاں
 جیہڑیاں راتاں دا خوف رانجھیڑے نوں سوئی راتاں رانجھیڑے تے آگیاں
 صوبیدار تغیر کرکڈھ چھڈیا وڈا جوگی نوں واعدہ پاگیاں
 گھروں کڈھ اروڑی تے سٹیا نے ہیشٹوں کڈھکے دوزخے پاگیاں
 جوگی مست حیران ہودنگ رہیا کیہا جدوڑا گھول پواگیاں
 اگے ٹھوٹھے نوں جھورداخفا ہوندا اتوں ہور پسار بناگیاں
 رانجھا روونداتے کرلاوندا سی مینوں کم تھیں ایہ گواگیاں
 وارشاہ میاں وڈا سحر ہویا پریاں جن فرشتے نوں لاگیاں

مقولہ شاعر

گھروں کڈھیاں عقل شعور گیا آدم جنتوں کڈھ حیران کیتا
 سجدے واسطے عرش ملے دھکے جویں رب نے رد شیطان کیتا
 شداد بہشت تھیں رہیا باہر نمرود مچھر پریشان کیتا
 جوگی عاشق سی عشق دیاں شاہیاں دا اک پل وچہ ویکھ حیران کیتا
 جیہڑے عقل سن یار دے ویکھنے دے سبھے کھوہ کے چانا دان کیتا
 وارشاہ حیران ہورہیا جوگی جویں نوحؑ حیران طوفان کیتا

کلام جوگی باہیر از روئے درد!

ہیر چپ بیٹھی اسیں کٹ کڈھے ساڈا واہ پیانال ڈوریاں دے
 اوہ ویلوا تھ نہ آوندائے لوک دے رہے لکھ ڈھنڈوریاں دے
 اتھے گل کوچدی ان وجی جوگ لیا سی نال نکوریاں دے
 شرم رہنوں نیں مینوں دے بدلہ منڈیاں ماریا نال پہوڑیاں دے

اک رن گئی دو یادھن گیا لوک مار دے نال نہوریاں دے
 دھیاں راجا ندیاں رناں ڈانڈیاں دیاں کیکر ہتھ آون نال زوریاں دے
 اساں خیر منگیا انہاں ویر کیتا مینوں ماریا نال نہوریاں دے
 وارث ڈانڈیاں واسوست وسین ہاڑے رب اگے کمزوریاں دے

مقولہ بزبان جوگی

رانجھا آکھدارناں دے بھیڑ بھیڑے رناں مڈھ فساد نے کھاندے جی
 پہاں بھابیاں نے پنڈوں کڈھ دتا کھچیں پئے گھٹے مگر ہلاندے جی
 درور اتے دھکے پھیر کھاندے رناں گولیاں یدھڑاں ہلاندے جی
 نالے گھت موہدا مینوں کٹیو نے بھنے ہڈیوں ڈکرے کھاندے جی
 ٹکر پن کھاندے گھراں کیا ندے مارے گم کیتے جٹاں چلاندے جی
 کھادی مار پر ہیز نہ ہتھ آئی فند ڈھیر کیتے ولاں چھلاندے جی
 انت ٹکراں مار کے ہٹ رہیا گئے زور جوانیاں ہلاندے جی
 وارشاہ اللہ دے آسرائے جیہڑا کم ساہدے وچہ پلاندے جی!

پریشانی جوگی

دھوآں ہونجھدا روئیکے آہ مارے ربا میل کے یارو چھوڑیو کیوں
 میرا رڑے جہاز سی آن لگا بنے لائیکے پھیر مڑیو کیوں
 جھاکا دیکے باغ بہشت والا پھیر جنگلاں دیوچہ پوڑیو کیوں
 اساں باغ بہشت وچہ بیٹھیاں نوں ویری غیبا آن چھوڑیو کیوں
 کوئی اساں تھیں وڈا گناہ ہویا ساتھ فضلہ الد کے موڑیو کیوں
 وارشاہ عبادتاں چھڈ کے تے دل نال شیطان دے جوڑیو کیوں

ایضاً

گھروں کڈھیا بہت حیران ہویار باپھیر میں ایس گھر کدوں وڑساں
 مشہور ساں ہیر نوں لین آیا مڑ سکھناں وطن کی نال کھڑساں
 بانہہ کڈھ آیا ایس کم تائیں سوئیو انکيا جاکس ہتھ پھڑساں
 رہیا اک کلڑیار باجوں میں تاں جیوڑا کت ادا دھڑساں
 کچھ شہر رہیا میریاں بھایاندا باجہ باباں کی کھیڑیاں نال کرساں
 پلے دم تاہیں دیاں حاکماں نوں بناں معاملے چوڑے جاچڑساں
 سبھ شرم رسول مقبول تائیں بنے لاوسی تاں کسے گھاٹ اڑساں
 اکے بیٹھ کنارے میں چلہ کٹاں پڑھاں سینفیاں تے ذکر حق کرساں
 مدد پیر دی ہیر بے آن ملے نال سنگدے رل کے جنگ وڑساں
 من وچہ توہیں اتے نام تیرا وارثشاہ اور دون رات کرساں

مقولہ شاعر

جوگی رورورے سر پھدائے متھے لکھیاں قلماں اولیاں نی
 مینوں رب باجوں نہیں تاہنگ کافی سبھ ڈنڈیاں غماں نے ملیاں نی
 جتھے شہنہ بکن شوکن نانگ کالے گھیاڑ گھتن نت جلیاں نی
 ساڈے دیس تے ملک دی سانجھ ٹی ساڈیاں قسمتاں جنگھلیں چلیاں نی
 ہیر ہیر کردا از ررندا سانگاں سینے فراقدیاں ہلیاں نی
 جیکر ہیر آوے ہتھ ایسویلے تدھوں گیاں گلاں سولیاں نی
 چلہ کٹ کے پڑھاں کلام ڈاڈھی بھیراں وجیاں آن اولیاں نی
 کیتیاں مختاں آکے دکھ جاگے راتاں جاندیاں ہین اکلیاں نی!
 آپیں ماردا حال پکار کردا کرے کہوتاں جھل وللیاں نی
 وارثشاہ محبوب دی دید کارن اساں ایڈ مصیبتاں جھلیاں نی
 شاعر

مقولہ

روندہ کاسنوں پیر بتالیا وے پنجاں پیراں دا تدمہ ملاپ میاں
 دردیار دا ویکھ کے پون پلے روندہ کردا سی پیا وجھاپ میاں
 لیا ویکھ کے اوس پچھان بلی چڑھیا اوسنوں عشقدا تاپ میاں
 لازور لکارتوں پیر پنچے تیرا دور ہووے دکھ گھاپ میاں
 بالنتھ دا چیلوا ہوویں توں تیرا جوگیاں نال ملاپ میاں
 جیہڑے پیر دا زور ہے تدمہ تائیں کردا اوسدا راتدن جاپ میاں
 زور اپنا فقرنوں یا و آیا بالنتھ مینڈا گورواپ میاں
 وارشاہ بھکھا بو ہے رووے بیٹھا دے انہانوں وڈا سراپ میاں
 (ترجمہ) اور ہے شیطان آدمی کو دغا دینے والا۔ (ترجمہ) اگر پہنچا دے
 اللہ تجھ کو کچھ سختی پھرا سکو کوئی نہ اٹھائے سوا اسکے۔

بددعا دادن جوگی

رانجھا بہت بددعا یاں دیوندا سی سہتی رن سانوں براماریا اے
 ساڈا وس نہ چلدا اک رتی نال عاجزاں قہر گذاریا اے
 مدد کرن جے آنکے پیر پنچے بدلہ نواں میں روپکاریا اے
 تھک ہٹ کے انت نوں ہار رہیا سادھو ہون تے ارواداریا اے
 ایس ہیر دے واسطے لے ترلے گھروسدا اساں اجاڑیا اے
 کن پاڑ کے مندریں پالیاں ایس عشق تھیں جیونہ ہاریا اے
 بھائی بھابیاں نال چاء ویر پایا اساں وطن تے دیس وساریا اے
 وارشاہ ملے مینوں ہیر جی ایہو جیو وچہ سخن وچاریا اے
 کلام رانجھا مخاطب بدل خود
 کرامات لگانیکے سحر پھوکاں جڑہاں کھیڑیا ندیاں مڈھوں چٹ سٹاں
 دھواں دھوپ دھکھانیکے پڑہاں سیفی ٹونے کامناندے نال چٹ سٹاں

فوجدار ناہیں دیاں پھوک اگاں کر ملک نوں چوڑ چوہٹ سٹاں
 جیکر حکم خدا تھیں ملے مینوں اہناں کھیریاں دی چڑھٹ سٹاں
 نال فوج ناہیں پکڑ کوارٹینوں ہتھ پیر تے نک کن کٹ اسٹاں
 الم ترکیف یا بدوح پڑھکے نہیں وہندیاں پلکوچہ اٹ سٹاں
 سہتی ہتھ آوے پکڑ چوڑیاں نوں وانگ ٹاندی پتری چھٹ سٹاں
 پنج پیر جے باہوڑن آن مینوں دکھ درد قفیرے کٹ سٹاں
 وٹ سٹ پچھٹ گھٹ ہو کے جھٹ وٹ تے اوندھ ولٹ سٹاں
 حکم ربدے نال میں کال جیہا مگر لگ کے دوت نوں چٹ سٹاں
 ہووے پار سمندروں ہیر جٹی بکاں نال سمندروں جھٹ سٹاں
 جیکر ہیر ملے تائیں جیونال ہاں نہیں تے جگر دا خون الٹ سٹاں
 بدھے جٹ تے پھٹ سبھ رہن قابو کوں گلاں سیانیاں سٹ سٹاں
 وارشاہ معشوق جے ملے خلوت سبھ جیودے دکھ الٹ سٹاں
 رفتن جوگی بطرف کالا باغ و نشستن اودر مراقبہ مسدود بہ حواس خمسہ
 دل فکر نے گھیر یا بند ہو یا رانجھا جیو غوطے لکھ کھا بیٹھا
 ہتھوں ہونجھ دھواں سرچاڑیا کالے بانوچہ ڈھیر مچا بیٹھا
 اکھیں میٹ کے ربا دہیان دھریا چارو طرف ہی دھونیاں لا بیٹھا
 وٹ مار کے چاروں طرف اچی اوتھے ولگنا خوب بنا بیٹھا
 اساں کچ کیتا رب سچ کرسی ایہ آکھ کے ویل جگا بیٹھا
 بھڑکی اک جاں تاؤنی تاء کیتا عشق مشک وہاج کے جا بیٹھا
 باغ ہراہویا اوسیلوے جی جس ویلوے دھونی رما بیٹھا
 پھل آن لگا اس باغ تائیں جدوں چوٹ نقاریتے لا بیٹھا
 پنڈے چھٹیاں چنگلاں تے چھڈٹھا ساہدگری نوں اوہ بھلا بیٹھا

ایہ کم سی اہل تپشراں داسنیاں گلاں نوں تر ت گوا بیٹھا
 جدوں اگ تے دھپ نے تاپا یا تدوں چھاں دل جھونپڑی لا بیٹھا
 طرف یاردی خیال دوڑائیو سواتے رب نوں دلوں بھلا بیٹھا
 تھ لائیکے سانس چڑھا دوارے کوئی وڈا مہنت ہے آ بیٹھا
 وچہ سنگھنی چھاندے لاتاڑی آسن وانگ تپیاں لا بیٹھا
 تھ سمر ناگل وچہ پامالا ساری انگ بھیوت رہا بیٹھا
 چھاں سنگھنی تک کے سٹ بھورا وانگ آہیاں ڈھانسا لا بیٹھا
 لال اکھیاں بھکھدیاں اوس سندراتے ہوس نوں دلوں مٹا بیٹھا
 وارشاہ اسوقت نوں جھور دائے جس ویلوے اکھیاں لا بیٹھا
 تجویر نمودن جوگی بادل نشستن در مراقبہ
 رانجھا دلوں تجویر بنائیکے تے وانگ سادھواں چت بنا رہیا
 کدی نانگیاں وانگ الکھ بوے ڈنڈے ستھریاں وانگ وجا رہیا
 کدی مکھی تپ شام تپ پون پنکھی سدا برت نہی جھٹ لا رہیا
 کدی مست مجدوب لٹ ہوسٹھرا الف سیاہ متھے اتے لا رہیا
 کدی اوڑتپ سانس گرانس تپ نوں کدی جوگ جھٹی جھٹ لا رہیا
 وارشاہ ہے یار داغم اسنوں اسدے نام دا وردپکار رہیا

ایضاً

میٹ آکھیاں رکھیاں بندگی تے گھتے جلیاں چلبے وچہ ہورہیا
 کرے عاجزی مراقبہ دے دن رات خدا تے رورہیا
 دسویں دوارتے سانس چڑھا کے تے کدی وانگ سادھ کھلورہیا
 خاراں گھت کے ذکر تے فکر دیاں میلاں دل دیاں ساریاں دھورہیا
 وچہ یاد خدا دے محور ہندا کدی بیٹھ رہیا کدی سورہیا

نیولی کرم کرودھ دے ارتپ وچہ کدی ہوم سریر وچہ جھورہیا
 پیراں آپ زبان تھیں حکم کینا بچہ جاہ تیر غم کھورہیا
 ایہ آواز آیا بچہ رانجھیا اوئے تیر صبح مقابلہ ہورہیا
 رانجھا خوشی ہويا بہت دے اندر کہندا یار دامیل ہن ہورہیا
 وارشاہ نہ فکر کر مشکلاں دا جو کجھ ہوناسی سوئی ہورہیا
 سیر نمودن دختران و ہمنشینان ہیر بروز جمعہ درباغ!
 روز جمعہ دے ترنجاں دوڑ کیتی منکلی کلک اربیلیاں دے
 جویں کونجاندی ڈار آلے باغین پھرن گھوڑے اٹھ مہلیاں دے
 دھمکار پیگنی تے دہرت بولی چھٹے پائے گرب گہلیاں دے
 ویکھو جوگی دے تھاں وچہ آن وڑیاں دھمکار پے گئے چوڑیلیاں دے
 وانگ شاہ پریاں چھن چھن جھپٹکن وڈے ترنجن مال سہلیاں دے
 وارشاہ ہوشناک جیوں لٹ لیندے عطر واسطے ہٹ پھلیاں دے

(ترجمہ) آسمان زمین کا بنانا رات دن کا بدلتے آنا اس میں نشانیاں ہیں عقل
 والوں کو جو یاد کرتے ہیں اللہ کو کھڑے اور بیٹھے اور کروٹ پر لیٹے اور دھیان رکھتے
 ہیں اور آسمان کی پیدائش میں اے رب ہمارے تو نے نہیں بنایا اسکو بے فائدہ تو
 پاک ہے سب سے سوہم کو بچا دوزخ کے عذاب سے (ترجمہ) اللہ چن لیتا ہے اپنی
 طرف جس کو چاہیے اور راہ دیتا ہے اپنی طرف جو رجوع کرے۔

خراب نمودن دختران آتشکدہ جوگی را

دھواں پھو لکے رو لکے سٹ کچر توڑ سہلیاں بھنگ کھلاریاں نے
 ڈنڈا کونڈا بھنیاں حقہ سنے نیچے سمتی گھت کے لڈیاں ماریاں نے
 دوار پیالہ تے پوست افیم کلڑ پھول پھا لکے ٹیاں ڈاریاں نے
 صافہ سنگی چمٹا کنگ بگلی ناد سمرنا دھوپ کھلاریاں نے

جیہا ہونجھ ہازاد دا پھول کوڑا باہر سٹیا چھان پساریاں نے
 جوگی مسخرا خوب بنادتا کھوتا باندرا نوانگ وچاریاں نے
 کرن ہیلو اہیلو مار ماہگا دسہن دہیریاں تے کھلی ماریاں نے
 وارثشاہ جیوں مغلاں پنجاب لئی توں جوگی دی رسد اجاڑیاں نے

گرینختن دختران از خوف جوگی

قلعہ دارنوں مورچے تنگ ڈھکے شبنون تے تیار ہو سجیا ای
 تراہ پوے جیوں دھاڑتوں شینہ چھٹے اٹھ بوٹیاں دے دبے گجیا ای
 ہتھ پکڑ کے پھاہوڑی مارنے نوں مگر چوردے ساہد جیوں بھجیا ای
 ارے بھوت کا قافلہ کہاں چلیاں گالیں دینڈرا مول نہ رجیا ای
 سبھے نس گیاں اک رہی باقی جاسوئن چڑی اتے وجیا ای
 ہائے ہائے مینڈے ماہی جاہ ناہیں پری وکھ او بھوت نہ لجیا ای
 ننگی ہو بیٹھی سٹ سترز یورسھ جان بہانیاں تبجیا ای
 ملک الموت عذاب تھیں کرے ننگی پردہ ناہیوں کسیدا کجیا ای
 اتوں نادو جائے تے کرے نعرے اکھیں لال کر کے موہوں گجیا ای
 وارثشاہ حساب نوں پری پکڑی صور حشر دا وکھ لے وجیا ای
 فریاد نمودن قولان پیش جوگی ازردن جوگی
 کڑی آکھیا مارن ہ پھاہوڑی وے مرجاؤں گی اہل دیوانیاں وے
 کوکے باہوڑی باہوڑی مراں جانوں رکھ نہیں میاں مستانیاں وے
 عزرائیل جد آنکے بہے بوہے نہیں چھڈ دانال بہانیاں وے
 تیری ڈیل ہے دیودی اسمیں پریاں اک لت لگی مرجانیاں وے
 گل دینی اوں جہڑی دس مینوں تیرا لے سنیہوڑا جانیاں وے
 تیر بھید نہ کسیدے کول دساں میں تاں قسم قرآن دی کھانیاں وے

میری چاچی جو دوست ہے ادھروں تیری جا اوسنوں حال سنائیاں وے
 ہیر نام اسدا جیہڑی تدھ بیلن اسیں حال تھیں نہیں بیگانیاں وے
 جیہڑا اوسنوں دیں سنہڑا توں تیر آکھیا گھن لے جانیاں وے
 تیرا ہیر نوں دیاں پیغام پکا قولاًں آکھیا میں ہن جانیاں وے
 تیرے سبھ سنہوڑے جا آکھاں کنیں اوسدے جائیکے پانیاں وے
 جو کجھ کہے سو پھیر جواب گھلاں میں تاں اوسدینال ہمائیاں وے
 تیرے واسطے اوسدی کراں منت جاہیر اگے ٹٹیانیاں وے
 وارث شاہ دی کریں مراد حاصل کل خلق دے کم دے بانیاں وے

پیغام دادن جوگی قولاًں را بطرف ہیر

جوگی ہیر دا نام سن آہ مارے موہوں روکے ایہ سوال کیتو
 جا ہیر نوں آکھنا بھلا کیتو سانوں حال تھیں چا بجال کیتو
 والنا زماں گر قاپڑھکے باب ساڈے اذالذلت چاکدی فال کیتو
 جھنڈا سیاہ سفیدی عشق والا اوہ گھت مجھ غم لاں کیتو!
 دینا بیگ دے مگر جو پئے غازی ڈیرا الٹ کے چالنگاں کیتو
 مٹھا کندن نوں اگ داتا دیکے چا اندروں باہروں لال کیتو
 احمد شاہ وانگوں میرے ویر پیکے پٹ ٹھڈ کے چکدا تاک کیتو
 چاہڑ صدر بہالیو کھیڑیاں نوں برطرفیاں تے مہینوال کیتو
 فتح آباد چاد توئی کھیڑیاں نون بھاہ رانجھنے دے ویر ووال کیتو
 چھڈ نیٹھی ایس سیال تے مہیں ماہی وچہ کھیڑیاندی آن جال کیتو
 کر کے لوک دکھاوڑاویاہ والا ڈولی چڑھن لگی حال حال کیتو
 پہلے چوہدری دا بہت چاک کیتو چا جگ اتے مہینوال کیتو
 نادر شاہ توں ہند پنجاب دھڑ کے میرے باب دا تدھ پنچال کیتو

ساڈبال کنگال بچال کر کے حال قال تھیں چا بچال کیتو!
 تدوں ستھرنوں پٹ کر جاندی سیں جدوں اساں دینال وصال کیتو
 نہیوں لائیے مکھ بھویائی نال کھیریاں دے اشتغال کیتو!
 جاں میں گیا ویڑے سہتی نال رکے بھیڑے چورواگوں میرا حال کیتو
 اساں عاجزاں نوں ترسایا نوچہ جگ دے چا پامال کیتو
 تیرے باب درگاہ تھیں ملے بدلہ جیہا خالے تدھ میں نال کیتو
 رات دن بددعایاں دیوناں ہاں میوں عشق دیوچہ غڈ حال کیتو
 دکھاں وچہ سریرنوں جالیا میں دردمند میرا وال وال کیتو
 دتو اپنا شوق تے سوز مستی وارشاہ فقیر نہال کیتو
 رسانیدن قولاں پیغا مہائے میاں رانجھا پیش ہیر باحسن تدبیر
 کڑی اپنا آپ چھڈا نہٹی تیر غضب دا جیو وچہ کیا ای
 سچ آن کے ہیر دے کول بھکے حال جوگی دا کھوکے دیا ای
 چھڈ ننگ ناموس فقیر ہویا رہے روندڑا کدی نہ ہیا ای
 ایس عشق دی اک نے ساڈ دتا گڑا قہر دا اوس تے وسیا ای
 گھروں مار کے مہلیاں کڈھیا ای کا کالڑے باغوچہ دھیا ای
 ایس حسن کمال نوں ہتھ پھڑ کے آقہر دا تیر کیوں گسیا ای
 کھیڈن گئی ساں نال سہیلیاں دے مینوں اپنا بھیدا س دیا ای
 دینہہ کھلا اوہ پنڈ داراہ ویکھے راتیں گئے تارے لک کیا ای
 ہیر ہیر کردا دنے رات روندھا اٹھے پہر تیر انام جسیا ای
 وارشاہ دن رات دے مینھ واگوں تیرا وس دے مینیاں دا وسیا ای

کلام ہیر باقول

کڑی اے ویکھ رانجھیڑے کچ کیتا بھید جو دا کھول پساریا ای

منصور نے عشق دا بھیت دتا اوہنوں ترت سولی اتے چاڑیا ای
 رسم ایس جہان دی چپ رہنا موہوں بولیا سوئی اوہ ماریا ای
 طوطے بوکے پنجرے قید ہوئے اینویں بول نوں اگن سواریا ای
 جہاں عشق دے خط نوں ضبط کیتا اوہناں عاشقاں وچہ پکاریا ای
 عاشق ہو جس عشق اظہار کیتا اوہنوں وچہ میدان دے جھاڑیا ای
 میناں خمرے اسراں زبان دتا اوہنوں قفس وچہ بند کر ماریا ای
 قم بازی شاہ شمس کہیا اوہدا کھلے دا چسم اتاریا ای
 یوسف بول کے باپ نوں خواب دسی اوہنوں کھوہے دیو وچہ اتاریا ای
 وارشاہ قارون نوں سنے دولت پیٹھ زیں دے چانگھاریا ای

کلام قولوں باہیر

چاک ہوئی کھلیاں چار داسی جدوں اوسدا جنیو تھ کھسیا ای
 اسدی نظر دے سامنے کھیڑ دی سین ملک اوسدے باپ داوسیا ای
 آسار ہوئے دوہڑی ہوئی تھی تہوں جانیکے جوگ وچہ دھیا ای
 آیا ہو فقیر تان لڑی گڑ آ اوس تے قہر دا وسیا ای
 مار مہلیاں نال حیران کیتا تہوں کالڑے بانو وچہ نسیا ای
 پچھا دیہ ناہیں ماری جائیگی نی بھیت عشق دا عاشقاں دسیا ای
 ڈولی چڑہیں تان یا تہوں جھپ گئی ایں تہوں ملک سارا تہوں ہسیا ای
 جدوں منیں نے کوچ دا حکم کیتا تنگ تو برانفر نے کیا اے
 آپ کڈھ کے گھنڈ بے گویں ہوئی ایں کوئی مول جواب نہ دسیا ای
 رمزاں نال اوہ گل سمجھا رہیا اگوں خن نہ کوئی سرسیا ای!
 سگوں مہنیاں مار خراب کیتا ایس خوف کولوں گھروں نسیا ای
 توں تان گجھیاں ڈانٹاں وانگ ہیرے سارے ملک دا کالجہ جھسا ای

جدوں روح اقرار خراج کیتا تدوں جا قلوبت وچہ دھیای
جیہڑے نیویں سوا وہ حضور ہوئے وارشاہ نوں ہیر نے دسیای

کلام ہیر

ہیر آکھدی سمجھ توں نڈھی اے فی رانجھے یار نے کیڈ فساد کیتا
رناں اگے چا بھیت کھلاریا سوزد عشق دی نوں چاماد کیتا
چالا وسکے کھیڈ شطرنج والا رانجھے اپنا شاہ برباد کیتا
جیہڑا شترسی بھید دی قید والا اوہدی توڑ مہار آزاد کیتا
اگے بھید دا اک وجود آہا ہن رانجھے نے اہل اولاد کیتا
وارث ہو یا کی رانجھے دی عقل نوں جے جس دا دتوں چاہیدا کیتا
(ترجمہ) پھر دھنسیا ہم نے اسکو (قارون کو) اور اسکے گھر کو زمین میں۔ (ترجمہ)
اور اللہ لوگوں کیلئے مثالیں بیان کرتا ہے تاکہ وہ سوچیں یعنی جب اللہ تعالیٰ نے آدم
کے قلوبت میں روح کو داخل کی اور پھر باہر نکالنے کا وعدہ کیا تب داخل ہوا اسطرح
رانجھے نے بھی عہد کیا پھر چاک بنا۔

کلام قولوں

رانجھا وانگ ایمان شرابیاں دے جدا ہوئیکے پنڈتھیں باہر رہیا
نیناں تیریاں جٹ نوں قتل کیتا چاک ہوئیکے کھولیاں چار رہیا
توں کھیڑیاندی بنی چوہدرانی رانجھا روئیکے ٹکراں مار رہیا
انت کن پڑا فقیر ہویا گھٹ مندریں وچہ اجاڑ رہیا
اوہنوں وڑن نہ ملے توں سترخانے تھک ہٹ کے انت نوں ہار رہیا
تینوں چاکدی آکھدا ملک سارا اینویں اوسنوں مہنامار رہیا
شکر گنج مسعود مودود وانگوں اوہ نفس دی حرص نوں مار رہیا
سدھا نال توکلے ٹھیل بیڑا کالے وچ ڈبا اکے پار رہیا

جیہڑا وجنا ڈھول سی وج گیا اے شرم دے نال پیار رہیا
وارث ننگ ناموس نہ رہے اوتھے جتھے عشقدا الگ بازار رہیا

کلام ہیر

عاقی ہو بیٹھے اسیں جو گڑیتوں جاہ لالنے زور جولوانا اسیں
اسیں حسن دے ہو مغرور بیٹھے چار چشم دا کٹک لڑوانا اسیں
سرمہ اکھیاں دے وچہ پاکے تے اساں وڈا گھمنڈ پوانا اسیں
لکھ زورتوں لاجے لاوانا اسیں بدھیان باجہ نہ آوانا اسیں
رخ دے کے یار پیارڑے نوں سیدارا نچھے دینال لڑوانا اسیں
سیتا پوج بیٹھا سیدا وانگ دھنسر سونے لنک نوں اوس لڑوانا اسیں
ساڈے قول تے کجھ اعتبار ناہیں سیتا رام نوں ملن نہ آوانا اسیں
کھلا پاکاں دا شان وکھانیکے تے جوگ جٹاں نوں خاک رلاوانا اسیں
را نچھے کن پڑانیکے جوگ لیا اساں جزیہ ایہ جوگ تے لاوانا اسیں
وارشہاہ اوہ باغ وچہ جا بیٹھا اساں حاصل باغ والاوانا اسیں

کلام قولان

عاقی ہوئی کھیریا نوچہ وڑی اسیں عاشق حسدے وارثی جٹی اے نی
پچھانت نوں دیونا ہووے جنہوں جھگا اوسد کاسنوں پٹی اے نی
جیہڑا ویکھ کے مکھ نہال ہووے کچے قتل نہ ہنس پٹی اے نی
عاشق سجرانی کرجانی اسیں نی دلوں نہ وسار کے سٹی اے نی
ایہ عاشق ویل انگوردی اے مڈھوں ایس نوں لانا پٹی اے نی
جیہوں جیہوں کٹی اے ایہوں تیوں ہونے رت نال جے لہسنوں کٹی اے نی
ایس حسن وانگمان کری اے چھاں بدلاں دی جان جٹی اے نی
ایہ جو بنال نت نہ ہووانا اسیں پر یاروے دھونیکے جٹی اے نی

لیکے سٹھ سہیلیاں وچہ نیلے توں تاں دہاوندی سیں نت ڈٹی اے نی
 پچھا نہ دستجے سچے عاشقاں نوں جو کجھ جان تے بنے سوکئی اے نی
 دعویٰ ابھنی ایں تے کھڑیاں ہوڑیئے تیر مار کے پچھاں نہ ہٹی اے نی
 اٹھے پہرو ساری اے نہ صاحب کدی ہوش دی آکھ پرتی اے نی
 جنہاں کونت بھلایا چھڑواں نے لکھ مولیاں مہندیاں گھتی اے نی
 اٹھ جوگی تے جائیکے ہو حاضر ایس کم وچہ ڈھل نہ گھتی اے نی
 مٹھی چاٹ ملا کے طوطے نوں پچھوں کنکرے وڑ نہ سٹی اے نی
 وارشاہ کی کھانیکے کھیڈ رو دھون جس دا کھائی اے اوسدا گتی اے نی
 (ترجمہ) بس ہے اللہ اور اسی پر بھروسہ رکھنے والے کسی نے کیا اچھا کہا ہے۔ حسن پر
 مغرور رہنا غلط فہمی بات ہے۔ چار دن کی چاندنی اور پھر اندھیری رات ہے۔

خوشامد کردن ہیر سہتی را

جویں مرشداں پاس جوڈگن طالب تویں سہتی تے پاوندی ہیر پھیرے
 کریں سبھ تفسیر معاف میری پیریں پواں جے منیں توں نال میرے
 رہبر ڈھونڈ کے پکڑ نا فرض ہو یا بنانا ہادیاں تم نہ ہون جھیرے
 بندہ پر تفسیر گناہ بھر یا شافع حشر نوں باجھ رسولؐ کیہرے
 بخشے نت گناہ خدا سچا بندے لکھ گناہ دے بھرن بیڑے
 ہیر کرے ترے سہتی نہ منے گھڑی گھڑی اوہ پاوندی رہی پھیرے
 تو بتا تب تصورے دی کراں بی بی باجھوں تساندے اسانوں کون جھیرے
 وارشاہ منا وڑاں اندا ساڈی صلح کرایگا نال تیرے

کلام سہتی

اساں کسے دینال کجھ کچھ مطلب سرد ماپے کے خوشی ہو رہے
 لوکاں مہنے مار بے پتی کیتی مارے شرم دے اندریں رو رہے

غصے نال ایہ وال پیکان وانگوں ساڈے جسم تے تیر کھلورہے
 مندا گھاء زبان دا نیزیاں توں ملدا نہیں سو مرہاں گورہے
 جتھے انبدی رسا دا داغ لگے نہیں ہوندا سفید بے دھورہے
 میرا مدھ دے نال نہ جیو زلدا ہتھ بدھی غلام بے ہورہے
 نیل نیاں دے وچہ دے رہی لکھ لکھ میلے انت ڈھورہے
 ہیر پیر پکڑے سہتی نہ منے اسیں اپنا آپ و گورہے
 رات دنے خوشلداں ہیر کر دی اتے سہتی نوں کوک و گورہے
 وارشاہ نہ سنگ نوں رنگ آوے لکھ سوہے دے وچہ ڈھورہے

عجز نمودن ہیر پیش سہتی

ہیر آن جناب وچہ عرض کیتی نیاز منداں دیاں بخش مرغولیاں نی
 کیتی سبھ تقصیر معاف تیری دونابول لے جوتیوں بولیاں نی
 نہیں جاوسی چھڈ کے باغ نوں اوہ واء تکدا ساگک جو ہولیاں نی
 قولوں ہتھ سنبھوڑے اوس گھلے تیرے نال دیاں اوہ جھولیاں نی
 سانوں بخش گناہ تقصیر ساری جو کجھ لڑدیاں مدھ نوں بولیاں نی
 اچھی پیڑ ونداوڑی بھین میری تیتھوں وارسی گھول گھولیاں نی
 میرا کم کرل لے بابجہ دتال جو کجھ آکھسیں میں تیری گولیاں نی
 گھر بار تے مال زرکم تیرا سبھے تیریاں ڈہانڈیاں کھولیاں نی
 میرا کم سوار دے بھین میری ہوسان باندڑی مدھ انمولیاں نی
 میرا یا ر آیا چل ویکھ آئی اے پئی ماردی سین نت بولیاں
 خاطر میں نمائی دی جوگ لیا بھرچکیاں غماں دیاں جھولیاں نی
 جس ذات صفات چوہدرائی چھڈی میرے واسطے چاریاں کھولیاں نی
 جیہڑا مدھ قدیم دایار میرا جس چونڈیاں کواردیاں کھولیاں نی

وارشاه گمان دے نال بیٹھا نہیں بولد ماردا بولیاں نی
 (ترجمہ) اور میں ایک ہی نصیحت کرتا ہوں تم کو کہ اٹھ کھڑے ہو اللہ کے کام میں دو دو
 اور ایک ایک (ترجمہ) اور کام نہیں آتی سفارش اسکے پاس مگر اس کو جس کو حکم دیا
 (ترجمہ) اے خرابی ہے جبکہ دل سخت ہیں اللہ کی یاد سے یعنی جن کے دل پتھر کی
 طرح سخت ہوں ان کو کسی کی ہدایت اور نصیحت کا کچھ اثر نہیں ہوتا ہمدرد اور غمخوار۔

کلام سہتی باہیر دلگیر

پیا لعنت دا طوق شیطان دے گل اوہنوں رب نہ عرش تے چاہڑنا ایں
 جھوٹھ بولیا جنہاں بیاج کھلدی تنہاں وچہ بہشت نہ وارٹا ایں
 ایں جیو دی میل چکا بیٹھے وت کراں نہ سیونا پاڑنا ایں!
 سانوں مار کے بھیڑا اپیاں نوں چاہڑ تیج اتے جنہوں چاہڑنا ایں!
 اگے جوگی توں میل کرایا ای ہن ہور کی پڑتنا پاڑنا ایں
 توبہ انصو رحا جے موہوں بولاں نک وڈھ کے گدھے تے چاہڑنا ایں
 غرض واسطے آنکے پویں پریں غرض بابجہ کوئی کسے دایار ناہیں
 گل سمجھ جہان سبھ مطلبی اے بابجہ مطلبے ہانگ پکارنا ایں!
 گھر بارتوں چا جواب دتو ہور آکھ کی سچ نثارنا ایں
 میرے نال نہ وارٹا بول اینویں متے ہو جاوے کوئی کارنا ایں

منت کردن ہیر پیش سہتی

آسہتی اے واسطے بدائی نال بھابیاں دے مٹھا بولی اے نی
 ہوئے ہیر وڈا وڑے شوہدیاں دے زہر شیر دے وچہ گھولی اے نی
 کمر بند ہووے پردیساں دال مہر دے گندھ نوں کھولی اے نی
 مطلب واسطے شوہدیاں شاہ مرداں وگ گئے سن سمجھ بھولی اے نی
 پر سوار تھی گم تے سمجھ بی بی جان گھولی اے تے نہیں ڈولی اے نی

تیری جیہی نان ہو میل کرنی جیو جان بھی اوستوں گھولی اے نی
 جوگی چل منائیے بانوچوں ہتھ کھ کے مٹھرا بولی اے نی
 جو کجھ کہیں سوسرے تے من لئے اے نئی شادیوں مول نہ ڈولی اے نی
 چل نال میرے توں تاں بھاگ بھری اے میل کرنی ایس وچہ وچولی اے نی
 کوں میرا تے رانجھے دامیل ہووے کھنڈ دودھ دے وچہ چاگھولی اے نی
 جنہاں راہ خدا دے کم کیتے وچہ سرگ دے لین گے جھولی اے نی
 پیریں پواں تے ست سلام تینوں یار میلنے میل منولی اے نی
 میرے کم دی سبھ ہے شرم تینوں صلح کار ہو سچ زولی اے نی
 نال صدق انصاف دا پکڑ کنڈا پور نال حساب دے توی اے نی
 رانجھا ہیر دے نال بے آن ملیں تینوں لے گا یار مولی اے نی
 وارشاہ نوں نال ملاوڑا لے گلاں چھڈ دے آلی اے بھولی اے نی

راضی شدن سہتی باہیر

جویں سجھدی قضا نماز ہوندی راضی ہو شیطان بھی نچدا اے
 توں سہتی دے جیو وچہ خوشی ہوئی دل رن دا چھلڑا کچدا اے
 جویں بال چراغ بازار دے ہو چھا شاہ خوشی نال رچدا اے
 ناہ ناہ کر کے سہتی ہس پئی چڑھیا زوم سی حسن دے وچدا اے
 جاہ بکھیا سبھ گناہ تیرا تینوں عشق قدیم توں سجدا اے
 وارشاہ چل یار منا آئی اے اتھے نواں اکھاڑ مچدا اے
 یعنی جو تیری مرضی ہے ہم سے کروالے یہاں تک کہ اپنی چار پائی پر جس کو
 سلانا ہے سلا لے ہم تیرا حکم مانیں گے اور بھیا پٹری و شنام ہے یعنی بھائی کا
 ماتم کرنے والی سہتی اپنے بھائی کو کہہ رہی ہے مسکینوں کی مطلب براری
 واسطے حضرت علیؑ مرتضیٰ فروخت ہو گئے تھے۔

مقولہ شاعر

سہتی کھنڈلانی دا تھال بھر یا چاکڑے وچ لوکایا ای
 جیہا وچہ نماز وسواس غیبیوں عزازیل بنالے آیا ای
 اتے پنجر وپے سوروک رکھے جا فقر تے پھیرا پایا ای
 جدوں آوندی جوگی نے اوہ ڈٹھی پچھان اپنا مکھ بھوایا ای
 اساں روحاں بہشتیاں پٹھیاں نوں تاء دوزخے دا کتھوں آیا ای
 طلب مینہ دی وگیا آن جھکھڑیادو آخری دورہن آیا ای
 سہتی منہ کے ہتھ سلام کیتا اگوں مول جواب نہ آیا ای
 رانجھے ویکھیا ہتھ تے تھال چایا پلو تھت اتے پردہ پایا ای
 بہت منتاں سہتی دیاں ویکھ کے تے رانجھے یار داجی بھرم آیا ای
 عامل چورتے چوہدری جٹ حاکم ساں ہو رہی رب وکھایا ای
 اشرف پٹھان تے مغل سید سبھ خاک در خاک رلایا ای
 وارشاہ مغرور نہ ہوویں ہر گز کالا منہ شیطان کرایا ای

ایضاً

جدوں خلق پیدا کیتی رب سچے بندیاں واسطے کیتے فی سبھ پیارے
 قرآن کتاب تے ملک ملت اندر زمیں آسمان تے چند تارے
 بادشاہ سلطان تے خان دیوان ہور ہندو مومن رنگارنگ دھارے
 اک سادہ سنت اک پری مرشد اک رہن اکنت جیوں فلک تارے
 آپو اپنے پنتھ وچہ آن وڑے سبھو اوسدے انت دھن کرن ہارے
 جنہاں کتیاں چکڑیں پھاس گئے جیہڑے ہوئے اکنتھ اوہ ولی پیارے
 ایہ تاں مول فساد دا ہو یا پیدا جنہاں سبھ جگت دے مول ہارے
 رناں چھوکرے جن شیطان راول کتا کٹڑی بکری اٹھ سارے

آدم کڈھ بہشت تھیں خوار کیت ایہ تاں ڈانٹاں دھروں ہی کرن کارے
 اسیں ہاں بیزار اس شیرنی توں اساں چھڈیا ملک تے جگت سارے
 ایہ کرن فقیر چاراجیاں نوں اہناں راجے تے رانے نی سبھ مارے
 وارشاہ جو ہنر وچہ سبھ مرداں اتے مہیاں وچہ نی عیب بھارے

کلام سہتی

سہتی آکھیا پیٹ نے خوار کیتا کنگ کھا بہشت تھیں کڈھیا ای
 آئی میل تاں جنتوں ملے دھکے رسا آس امید داوڈھیا ای
 آکھ رہے فرشتے جو کنگ دا نہ نہیں کھاونا حکم کر چھڈیا ای
 ولا اقربا ہذہ الشجرة مالے مور تے سپ نوں ٹھڈیا ای
 ایہ ویکھ شیطان بھی مرد ہويا نام رتاں دا برا کر چھڈیا ای
 جان بھجے کے تے نافرمانہویا رب چادرگاہ تھیں ردیا ای
 پڑھکے عمل نہ کرے مردود ہووے پھاپی کردی داراہ اڈیا ای!
 جوگی راس نہ عملدی پاس تیرے جھنڈا مکر فریب کیوں گڈیا ای
 سگوں آدم نے حوانوں خوار کیتا ساتھ اوسدا ایس نہ چھڈیا ای
 وارث کسے دا اساں نہ برا کیتا اینویں نام جہان تے ودیا ای

حسن کا طوفان جوانی کا زور اور زوم شہوت کو کہتے ہیں آسمان اور زمین کا بنانا اور
 رات دن کا بدلنے آنا اور کشتی جو لیکر چلتی ہے دریا میں جو چیزیں کام آویں لوگوں کے
 جو اللہ نے اتارا آسمان سے پانی پھر چلایا اس نے زمین کو مرنے کے بعد اور
 کبھیرے اس میں سب تم کے جانور اور پھرنا ہوا اس کا اور ابر جو حکم کا تابع ہے
 درمیان آسمان اور زمین کے ان میں نشانیاں ہیں عظیمندوں کے واسطے جنہوں نے
 برے اعمال کئے اور وہ کچھڑ میں پھنس گئے جو لوگ دنیا سے الگ رہے وہ خدا کے
 پیارے ہیں۔ ابتداء سے ہی یہ ڈائن عورتیں کرتی کرتی آئی ہیں۔

کلام جوگی

کاہنوں حق مرداں مندا بولنی ایں رناں مڈھ توں مندڑے حال ہویاں
مندا کرن دی اے سدا کارا وہناں پیر بعضیاں نیک خصال ہویاں
اکناں رب رسولؐ پچھان لیا خدمت فاطمہؑ وچہ سجال ہویاں
اک چنگیاں بیلیاں سترداراں گھریں اپنے وس نہال ہویاں
مریم سراز بیدہ تے ہاجرہ بھی نیگہت ایہ صاحب کمال ہویاں
اک خاوندان توں نافرمان ہو کے دھروں روندیاں مندڑے حال ہویاں
اک کرن بازار وچہ بیٹھ پیشہ لیکھ لکھڑے تے خوشحال ہویاں
اک پھرن جوں کتیاں ویہریاں نے چبلاں جوٹھ پھغلاں بدافعال ہویاں
اک گلی کوچے دا ۛ لاندیاں نے کھیڈ ویلیاں منڈیاں نال ہویاں
اک ڈھونڈ دیاں فقراں تے جوگیاں نوں ترلے کردیاں بہت بدحال ہویاں
ان کید کن کہیا رب سچے ایہ کسے دے نال کدسال ہویاں
مکر رن دا وچہ قرآن لکھیا حکم رب دے نال چھنال ہویاں
ناقص عقل تے ہوئی یاں کرنہاراں کوئی ورلیاں نیک خصال ہویاں
وارث نرند کرہے مرد ہوندا رناں آدموں لاجبال ہویاں

کلام سہتی

سہتی آکھدی رناں نوں کریں بدواساں مرد بھی ڈھڑے بھاڑے وے
راہ رب رسولؐ دا چھڈ جنہاں پھڑے آن ۛ ٹھڑے چاڑے وے
رغبت حق حلال دے نال ناہیں کرن نوں توں نوں ادھاڑے وے
گھریں راستی دی نہیں گندھ کھولن کھولن باہر حرامے نالڑے وے
غلبہ کام دا کل منکھ نوں ایں جیہڑے ان دیکے رب پاڑے وے
بھلا دس کیکو رن رہے ایوی جدھی سرت نہ خصم سمہاڑے وے

جس مردنوں شرم نہ ہووے غیرت اوس مردنوں چنگیاں تیویاں نی
 رن جیڈ نہ آن ہے مردنوں جی نال حسن گمان دے بیویاں نی
 گھر سدا ای عورتاں نال سوہندے شرم وندتے ستر دیاں بیویاں نی
 اک حال تھیں مست گھر بار اندر اک ہار سنگار وچہ کھیویاں نی
 نال اپنے حق ہمراز ہویاں ساتھ اپنے سنگ سوہویاں نی
 گھر وسدا عورتاں نال سوہنا جویں رات اندھیری نوں دیویاں نی
 اکناں شرم حیا دی پہن چادر اکھیں نال زمین دے سیویاں نی
 پنچے انگلاں ویکھ نہ اکو جیہاں وارث اچیاں تے اک بیویاں نی
 ترجمہ اور اگر تو کہامانے اکثر لوگوں کا جو دنیا میں تجھ کو بھلا دیں اللہ کی راہ سے سب ہی
 چلتے ہیں خیال پر اور سب عقل دوڑاتے ہیں۔ ترجمہ اور بھیجے ہم نے کتنے رسول تجھ
 سے آگے اور دیں تھیں ان کو خوریں اور لڑکے۔

کلام جوگی

وفادار نہ رن جہان اتے لادی شیر دے نک وچہ نتھ ناہیں
 گدھا نہیں کولد مکھٹ خوجہ اتے کھسریاندی کوئی کتھ ناہیں
 جوگی نال نہ رن دا ٹرے ٹونہ روز زور تھیں چڑھے کتھ ناہیں
 یاری سوہندی نہیں سوہاگنانوں رنڈی رن نوں سوہندی نتھ ناہیں
 نامرد دی وار نہ کسے گانویں اتے احمقاندی کائی ستھ ناہیں
 بیوفا ٹولہ لہنہاں تیویاں دا کرم شرم حیا انتھ ناہیں!
 برے نال نہ نفع نیکو یا ندا بھلے نال برا کجھ ہتھ ناہیں
 بہلاں چھکڑیا ندا ہوندا قدر او تھے جتھے پنسیاں گھوڑیاں رتھ ناہیں
 بھاویں لکھ روپیاں دے لادیئے محل سوہندا ای بناں چھت ناہیں
 اتے ڈاپھیا ندا قدر او سجاگہ جتھے ڈھاڈیاں دے جوڑے ہتھ ناہیں

اساں حق کہیا تینوں برا لگا حق آکھنے دا کوئی رتھ نہیں
وارشہاہ اوہ آپ ہے کرنہارا انہاں بندیا ندے کچھ ہتھ نہیں

کلام سہتی

اہناں تریبتاں نال ویاہ سوہن اتے مردے سوہندے فی وین میاں
جہاں جمیاں تنہاں دے نانورکھیں اتے کہیں شیطان دی بھین میاں
پنچہ چڑھیاں نال ایہ مردے جی سرصدتہ جان کردین میاں
گھربار دی زیب تے ہین زینت نال تریبتاں ساک تے سمن میاں
کیتنا رب نے زمین آسمان پیدا جوڑ چن سورج دن رین میاں
ہویا حکم قرآن دے وچہ نازل کل شی خلقنا زوجین میاں
ایہ تریبتاں سجدیاں وارثی فی اتے داندیاں دین تے لین میاں
وارشہاہ ایہ جوڑناں جوڑ دیاں نے اتے مہریاں مہردیاں ہین میاں

کلام جوگی

سچ آکھ رنے کبھی دھم پائیا تساں بھوج راجہ لتیں کنیا جے
دھنسر ماریا بھید گھر وگڑے نے سنے لنک دے اوسنوں پٹیا جے
کیرو پانڈیاندی گل گنی کھوئی مارے تساندے سبھ نکھٹیا جے
امام قتل ہوئے کربلا اندر باردین دے وارثی سٹیا جے
جو کوئی شرم حیا آدمی سی سنے جان نے مالدی پٹیا جے
وارشہاہ فقیر تاں نس آیا کچھا اوسدا کاسنوں گھٹیا جے

کلام سہتی

تینوں بڑا ہنکار ہے جو بنے دا خاطر تلے نہ کسے نوں لیاونائیں
جہاں جانیوں تنہاں دے نام دھرنائیں بڑا آپ نوں غوث سداونائیں

ہوں تریتاں نہیں تے جگ کے تے جگ تے آوئیں
 وانگ مردیاں دے تیرے وال سرتے رچھ وانگ پیا نظر آوئیں
 اساں چٹھیاں گل سدایوں توں ساتھوں اپنا آپ چھپاواں
 کرامات تیری اساں ڈونڈ ڈھٹی اینویں شینیاں پیاد کھاواں
 چاک سد کے باغ توں کڈھ سٹوں اتے ہور کی موہوں کڈھاواں
 ان کھاوناں رچکے گدھے وانگوں کدی شکر بجانہ لیاواں
 کڑیاں ہتھ سینہوڑے گھلیونی کی اساں توں پھول پھلاواں
 شیطان شیطونگرے یار تیرے سانوں کفر فریب دکھاواں
 ننگے فرض تے بہت دوہا شماں خستیں نوں چا پداواں
 یاد بدی وچہ نہ محو ہویوں اینویں خلق نوں گھور کے کھاواں
 ایہ نماز نہ چھٹی پیغمبراں توں فرض وتر بجانہ لیاواں
 چھڈ بندگی چوراں دا اراہ پھڑیوار شاہ فقیر سداواں
 اس شعر کا ترجمہ ہے زہر زن زن است وزہر مرد مرد خدا پنچ انگشت یکساں نہ کرد
 عورتوں کا جا دو چل نہیں سکتا۔

کلام جوگی

باغ چھڈ گئے گوپی چند جیسے شداد فرعون دھا گیا
 نوشیرواں چھڈ بغداد ڈیا اوہ بھی اپنے وار لنگھا گیا
 آدم چھڈ بہشت دے باغ نتھا بھلے و سرے کنگ نوں کھا گیا
 فرعون خدا کہانیکے تے موسے نال اشنڈ بنا گیا
 نمرود شداد جہان اتے دوزخ اتے بہشت بنا گیا
 قاروں زاراں اکٹھیاں میلکے تے بنھ سرے تے پنڈ اٹھا گیا
 مال دولتاں حکم تے شان شوکت مہگہاسروں رنڈ لٹا گیا

سلیمان سکندروں لا سبھے ستاں بھویاں تے حکم چلا گیا
 اوہ بھی ایس جہان تے رہیا ناہیں جیہڑا آپ خدا کہا گیا
 مویا بخت نصر اتے چاہڑ دولا سچے رب نوں تیر چلا گیا
 تیرے جیہان بھی کتیاں ہوياں فی تینوں چاء کی باغ دا آ گیا
 حضرت صالح شیخ صنعان موئے حضرت ذکریا تن چرا گیا
 اصحاب کہف دے کتے نے صدق کیتا نال چنگیان دے رتبہ پا گیا
 خاندان پیغمبری گم ہويا بیٹا نوح " دا نام گوا گیا
 وڈا سوہنا سی حسن یونس " دا درشن چند دے وانگ وکھا گیا
 اوس یاس جہان توں سفر کیتا جیندے حق لولاک آ گیا
 نبی خاص خدا یار آہا امت عاجزی نال بخشا گیا
 عزازیل تکبری خوار کیتا متھے پھلک دا تلک لگا گیا
 جو کوئی پیر پیغمبر تے اولیا ء سی سبھ خاک دے وچہ سا گیا
 ایڈا نال تکبری بولنی ایس تینوں فخر کیوں اتینا آ گیا
 باغ تساں بھی چھڈ کے جاونا ایس کئی استھے پھیرا پا گیا
 وارشاہ اوہ آپ ہے کرنہار اسر بندیاں دے گلہ آ گیا

کلام سہتی

پنڈ جھڑیاندی کبھی کھول بیٹھوں واڈا مسخرا ایس گنڈا ولاوے
 اسان اک رسال ہے بھال آندی بھلا دس کھاں کی ہے راولاوے
 اتے رکھیا کی ہے نظر تیری گنے آپ توں بہت اتا ولاوے
 دسے بناں نہ جاپدی ذات تیری چھڑے بابجہ نہ تھیوندے چا ولاوے
 کی روک ہے کا سدا ایہ باسن سانوں دس کھاں سوہنیا راولاوے
 سبج نال سبھ کم نبھا ہوندے وارشاہ نہ ہوویں اتا ولاوے

(ترجمہ) پھر ڈالامو سے نے عصا اپنا پھر وہی نکلنے لگا جو سوانگ انہوں نے بنایا تھا تب داؤں پڑا حق کا اور غلط ہوا وہ جو کرتے تھے تب مارے اس جگہ اور ذلیل ہو کر اور ڈالے ساحر سجدے میں بولے ہم نے مانا جہان کے صاحب کو جو موسیٰ اور قارون کا ہے۔

کلام جوگی

کرامات سے قہر دا نام رنے کیا گھٹیو آن و سوری ائی!
 ایں سدھ اولیا فقیر سچے اساں کھوہ وچہ جھوٹھ نوں بوڑیا ائی
 کریں چاوڑاں چگھر آں نال مستی اے تیک انجاں نوں گھوریا ائی
 فقر آکھسن سوئی کجھ رب کرسی ایویں جوگی نوں چاوڈوریا ائی
 اتے پنج پیسے لال روک دھریو کھنڈ چاولاں دا تھال پوریا ائی
 اگے لوکاں نوں بہت ڈراؤندی سیں رانجھے شاہ تنبوں ہن گھوریا ائی
 بالنا تھ اتے پیراں مہر کیتی کرامات دے نال بھر پوریا ائی!
 ساڈی گل تے صدق نہ مول کیتو بیصدق ہو کے سانوں دوریا ائی
 بناں امر دے گل نہ کرن موہوں بھانڈ افتر دا رب نے پوریا ائی
 پہاں قول دلیری دا بول کے جی وارث شاہ فقیر اہن جھوریا ائی

کلام سہتی

مگر تتریاں دی انھاں باز چھٹا جا چڑے داند پتالوں ماں نوں
 انھاں گھلیا انب انا رو یکھسن جالگانی لین کچا لٹواں نوں
 گھلیاں پھل گلاب دے توڑ لیاوین جا چڑے توت سمہاواں نوں
 انہاں موہرے لایا قافلے دے لٹوایا سوساتھ دیاں چالواں نوں
 نذر بجھ نہ لیوئی راولا دے دسین شریں چا مٹھالواں نوں
 نچر پواں دے چاڑے کرن لگوں اساں پھاٹیا کنکلیاں والوں نوں

کربندی رب دی کشف پاویں نہیں نصیب جھکرائواں نوں
 لعنت ربدی جھوٹھیاں ظالماں تے رحمت سچیاں غصے دیاں مانواں نوں
 بھیڑاں وچوں توں اوٹھ پچھاننا ایں چنگا جاننا ایں کھنڈاں بالواں نوں
 ٹنڈ بنے ناہیں دعویٰ مکھیا نڈاتیرے جیسے بھنانوندے تالواں نوں
 جھوٹھ آہندیاں شرم نہ آوندی اے چوراں یاراں تے ٹھگاں اوہالواں نوں
 جان سار کی کھنڈ دے لڈواندی جیہڑے کھلن اباکے آلاواں نوں
 جیہڑے چاڑے توں بنا بیٹھوں میں جاندی تیریاں چالواں نوں
 اک پلک دے وچہ اسمیں لہ لئی اے چغلخوڑ حرام نوالواں نوں!
 گھربارتوں مار کے چک دئی اے تیرے چہاں سلیاں جھگا گالواں نوں
 وارشاہ تنور وچہ دب بیٹھا انھاں گھلیارنگے سلواں نوں

کلام جوگی

جاہ کھولکے ویکھ جو صدق آوے کیہا تھک دل اپنے پایوئی
 کیہا اساں سو رب تحقیق کرسی کیہا آن کے مغز کھپائیوئی!
 جا ویکھ وسواس جو دور ہووے کہیا دروڑا آن مچائیوئی
 شک مٹے جے تھال نوں کھول ویکھیں اتھے مکر کی آن پھیلائیوئی
 منزل دور تے اوکھڑا راہ جا پے بھلا آکھ کیوں بھاراٹھائیوئی
 وارشاہ میاں قول دے آیوں اتھے آن کے پھیر بھلائیوئی!

بتانے کے سوا معلوم ہیں ہوتی ترجمہ بنائے آدمی شتابی کا اب دکھاتا ہوں تم کو اپنے
 نمونے کیا خیال رکھتے ہیں جنکے لمیں روگ ہے کہ اللہ نہ کھلیگا انکے پیر اللہ تعالیٰ
 فرماتا ہے والکا ظمین الغیظ یعنی جو لوگ غصہ پینے والے ہیں وہی اللہ کے نیک
 بندے ہیں اور ان پر خدا کی رحمت ہے۔

دیدن سہتی بسوئے طشت

سہتی کھوکھلے تھال ول دھیاں کیتا کھنڈ چاولاں دا تھال ہو گیا
 چھٹا تیر فقیر دے معجزے دا وچوں کفر دا جیو پرد گیا!
 جیہڑا چلیا نکل یقین آہا کرامات نوں وکھ کھلو گیا
 گرم غضبہ دی آتشوں آب ہار ف کشف دے نال سمو گیا
 جس نال فقیراں دے اڑی بدھی اوہ اپنا آپ وگو گیا
 ایویں ڈاڈیاں ماڑیاں کیہا لیکھا اوس کھوہ لیا اوہ رو گیا
 مرن وقت ہو یا سبھو ختم لیکھا جو کوئی جمیا چھوہنے چھو گیا
 وارشاہ جو کیہا نال چھتھا سونا تانبیوں ترت ہی ہو گیا
 عاجزی کردن سہتی بخدمت جوگی وعذر نمودن!
 ہتھ نہ کے کورنشاں کرے سہتی دل وجان تھیں چیلوی تیریاں میں
 میرا ماں نہ باپ نہ بھین بھائی نہ کوئی خصم تے نہ سہیڑیاں میں!
 کراں باندیاں وانگ بجا خدمت نت پامندی رہانگی پھیریاں میں
 پیر سچ دا اساں قبول جاتا نال صدق میرد فی تیریاں میں
 کرامات تیری اتے صدق کیتا تیرے حکم دی کشف نے گھیریاں میں
 ساڈی جان تے ماں تے ہیر تیری نالے سنے سہیلیاں تیریاں میں
 اگے بھلکے بول میں بول بیٹھی ہن حق حکایتاں چھیڑیاں میں
 تیر اشان شوکت نالے فیض دولت اج تو لیا گھت پنسیریاں میں
 اساں کسے دی گل نہ کدی منی تیرے اسم اعظم کفروں پھیریاں میں
 اک فقر اللہ دا رکھ تقویٰ ہو ر ڈھا بیٹھی سبھے ڈھیریاں میں
 مینوں کشف وکھا کے موہ لیا تیرے عشق فراق نے گھیریاں میں
 پوری نال حساب نہ ہوسکاں وارشاہ کی کراں دلیریاں میں!

کلام جوگی

گھر اپنے چاچو ا کر کے آکھ ناگنی وانگ کیوں شوکھیں نی
 نال جوگیاں مورچا لایا ای رے جٹ وانگوں وڈی بھوکھیں نی
 جدوں بنھ جھیرے تھک ہٹ رہیں جاپنڈ دیاں رناں تے کوکھیں نی
 کڈھ گالیاں سنے رائیل باندی گھن مہلیاں اسانتے گھوکھیں نی
 بھلو بھلی جاں ڈھیر عاشقانہ دی وانگ کتیاں انت نوں چوکھیں نی
 وارشاہ نوں پچھ لے بندگی نوں روح ساز قلوبت وچہ پھوکھیں نی

عاجزی کردن سہتی پیش جوگی

سانوں بخش اللہ دے نام میاں ساجھوں بھلیاں ایہ گناہ ہويا
 کچا شیر پیتا بندہ سدا بھلا دھروں آدموں بھلنارہ ہويا
 آدم بھل کے کنک نوں کھا بیٹھا کڈھ جنتوں حکم فناہ ہويا
 شیطان استاد فرشتیاں دا بھلا سجدیوں کبر دے راہ ہويا
 اللہ سچ نبی برحق میاں ایس قول دا رب گواہ ہويا!
 مڈھوں روح بھلا قول دے وڑیا حسہ چھڈ کے انت فناہ ہويا
 قاروں بھل زکوٰۃ تھیں شوم ہويا واردا وستے قہر الہ ہويا
 بھل ذکر یے لئی پناہ ہیزم آرے نال اوہ چیر دوچھاہ ہويا
 حضرت شیخ صنعان نے سور چارے منصور فی الفور تباہ ہويا
 عملاں بلاجہ درگاہ وچہ پون پو لے لوکاں وچہ میاں وارشاہ ہويا

کلام جوگی

گھر پیکڑے بڑی ہوا تینوں دتیاں چھیاں نال اگھوٹھیاں دے
 انت سچا سچ ہی نتری گانی کوئی دیس نہ وسدی جھوٹھیاں دے
 بے توں ماریا اساں نے صبر کیتا نہیں جاندی والیہ گھوٹھیاں دے
 جی ہو فقیراں دے نال لڑائیں چھناں بھیڑ یونی نال گھوٹھیاں دے

اوڑک کھچ گھسیٹ کے پنگ گوڈے آیوں عشق دے راہ ڈھڑھیاں دے
 نال آکڑ اندے گلاں آکھدی سیں خن سنے فی جھوٹھیاں موٹھیاں دے
 سانوں بولیاں مار کے نندی سیں منہ ڈھوٹھکراں جوٹھیاں دے
 وارشاہ فقیر نوں چھیڑ دی سیں ڈھوٹھو معجزے عشق دے لوٹھیاں دے

عجز سہتی

سانوں بخش گناہ تقصیر ساری ساتھوں چنگ چنگیرڑے بھل گئے
 بھایاں عیب کی ڈٹھاسی یوسے واسٹ کھوہ وچہ اونسوں جل گئے
 یوسف بھلکے حسن واماں کیتا سوترایاں دے نال تل گئے
 ولی بلعم باہور جیہے زہد کردے اک گل توں بھل کے رل گئے
 فقر مہر کردے عیاں والیاں تے جدوں فضلہ دے جھوڑے جھل گئے
 پھڑ یاد امن پاک رسول والا وارشاہ دے عقدے کھل گئے

مقولہ شاعر

کرے جنہاں دیاں رب حمائتیاں حق تنہاں دا خوب معمول کیتا
 جدوں مشرکاں آن سوال کیتا تدوں چن دوکھن رسول کیت
 میتھوں سنی توں کملی اے سہتی اے فی جھیر اتوں کیوں عرض تے طول کیتا
 خاطر نبی دی سبھ تحقیق ہویا اندر شان قرآن نزول کیتا
 کڈھ پتھروں اونٹنی رب سچے کرامات پیغمبری مول کیتا
 وارشاہ جاں کشف دکھاتا تدوں جی نے فقر قبول کیتا

کلام جوگی باسہتی بطریقہ سوال

پھریں زوم دی بھری تے سان چڑھی اٹلیں فی منڈی اے واسطای
 مینوں ساڑ کے عشق کباب کیتا سڑ گیاؤں لنڈی اے واسطای

میں بھی عشق کچھ نہیں چاریاں سن تھہ گڑ کے کھنڈی اے واسطای
 لیا ہیر نوں تر ت مراد پاویں کرلے روشنی ہنڈی اے واسطای
 مرد مار مرنے جنگ بارے مان متی اے گنڈی اے واسطای
 بخشی سبھ گناہ تقصیر تیری لیا ہیر نوں نندی اے واسطای
 اتفاق دینال فقیر مارے ہیر سیاں دی جنڈی اے واسطای
 کوئی ہو رفساد جگا ونا ایس انی بھاری اے منڈی اے واسطای
 آکھیں مجھیاں دا چھیڑ وسدا اے کھول جی دی گنڈیے واسطای
 وارشاہ سمجھا جیڑی نوں لاہ ولیدی گھنڈی اے واسطای
 ترجمہ اور ہم نے تاکید کر دیا تھا آدم کو اس سے پہلے پھر بھول گیا اور نہ پانی ہم نے
 اس میں کچھ ہمت ترجمہ اور آیا آدم نے اپنے کو پھر راہ سے بہکا کہاں بڑی سوچ
 جھوٹوں کے وطن آباد نہیں ہوتے۔

کلام سہتی

جو کچھ تسمیں فرماؤ سو جا آکھاں دل جان تھیں چیلوی ہویاں میں
 تینوں پیر جی بھلکے برا بولی بھلی مری آن وگویاں میں
 تیری پاک زبان دا حکم لیکے قاصد ہوئیکے آن کھلویاں میں
 پہلاں سخن اولڑی بولکے تے شرمسار شرمندڑی ہویاں میں
 کھاہ روٹیاں باغوچہ رکھ ڈیرا لیکے ہیر نوں حاضر ہویاں میں
 وارشاہ دے معجزے صاف کتتی نہیں مڈھ دی وڈی بدخویاں میں
 آرزو نمودن جوگی پیش سہتی برائے حصول دیدار یار غم خوار ہیر
 لیا ہیر سیال جو دید کری اے آجاہ اولہرا واسطای
 جا کے آکھ رانجھا تینوں عرض کردا گھمنڈ لاہ اولہرا واسطای
 اساں عاجزاں کی تقصیر کیتی تے گناہ اولہرا واسطای

سانوں مہر دینال وکھاں صورت مکھ ماہ اولہرا واسطای
 زلف ناگ وانگوں کنڈل گھت بیٹھی گلوں لاہ اولہرا واسطای
 دن رات نہ جوگی نوں نکلن دیندی تیری چاہ اولہرا واسطای
 تینوں ہارسنگار گھر بار چنگائیں تباہ اولہرا واسطای!
 نوکاں نیناں دیاں کالبہ سلیمائے لاپچاہ اولہرا واسطای
 لہڑے لٹیاں نیناں دی جھاک دیکے لوہڑجا اولہرا واسطای
 پیوں پیاں نوں مار دے لت اتوں بے پرواہ اولہرا واسطای
 گل پلوڑا عشق دے کٹھیاں دے منہ گھاہ اور دلہرا واسطای
 سر صدقہ جان ہے اساں دی اوئے سنی آہ اولہرا واسطای
 تیرے واسطے سرتے سواہ پانی سینے بھاہ اولہرا واسطای
 مال جیو تیرے اتوں واریاے سدھر لاہ اولہرا واسطای
 مینوں کل جہان دا مہنا ایں مگروں لاہ اولہرا واسطای
 دل ترسدا اے تیرے ویکھنے نوں ہر ہر ساہ اولہرا واسطای
 تیرے واسطے مندریں پایاں فی بندے لاہ اولہرا واسطای
 تیرے واسطے اساں اجاڑ ملی دسیں راہ اولہرا واسطای
 تیری خاطر ہے اساں نے مکھڑیتے ملی سواہ اولہرا واسطای
 مسطروانگ ہو یا نیک تن میرا کرنگاہ اولہرا واسطای
 تیرے عشق فراق نے گھیریا اے لاراہ اولہرا واسطای
 مینوں آسرا ہو رہ کوئی ہرگز لائیں واہ اولہرا واسطای
 کوئی گھل سنیہوڑا اساں تائیں ویکھاں راہ اولہرا واسطای
 ہائے ہائے کوکاں تیرے جبر اندر او بھے ساہ اولہرا واسطای
 حال اپنا کس نوں جادساں خیر خواہ اولہرا واسطای

داغ تیری جدائی دا وچہ سینے آہ آہ اولہرا واسطای
 تیرے واسطے اسیں فقیر ہوئے توں گواہ اولہرا واسطای
 آکے آپ آویں وچہ باغ دے اوئے گھر لیجاہ اولہرا واسطای
 تیرے نیناں نے مار خوار کیتا تے تباہ اولہرا واسطای
 اسیں بہت حیران لاچار ہوئے میرے شاہ اولہرا واسطای
 تیری چال چکورتے چھیل سندرپویں راہ اولہرا واسطای
 تیری لکندی منک ہے عجب مچھی واہ واہ اولہرا واسطای
 ٹھاٹھاہ ماردا عشق دریا کشتی لے واہ اولہرا واسطای
 تیرے عشق نے مارنچن کیتا ڈنچھ لاہ اولہرا واسطای
 مینوں ناہ قرار آرام آوے مل جاہ اولہرا واسطای
 سینہ ساگ فراق تے پلڑتا سیویں گھاہ اولہرا واسطای
 تیرے عشق دے ڈھولاں دی برب بولی دھراہ دھراہ اولہرا واسطای
 جیہڑا بونا سی آس امید والانگی ڈھاہ اولہرا واسطای
 پردہ عشق تے نگ ناموس والالیا لاہ اولہرا واسطای
 توپاں دا غدیاں جہر دے پون گوئے ٹھاہ ٹھاہ اولہرا واسطای
 تیرے ہوٹھاندی سرخی ہے عجب بنی دکھلا اولہرا واسطای
 تیری چال ہے چھنک خنک پیارے پائے پھاہ اولہرا واسطای
 مینوں اگ جدائی نے بھنیائے لونبا ڈاہ اولہرا واسطای
 صدقہ سیدیے نویں پیار والا ٹل جاہ اولہرا واسطای
 گھر باروسار فقیر کیتا تیری چاہ اولہرا واسطای!
 منگن گیاں نوں مارکے کڈہیوا میہ کی راہ اولہرا واسطای
 تینوں چھڈ کے دس میں جاں کتھے نہ تراہ اولہرا واسطای

جنہاں یارنوں دلوں وساریائی اوہ گمراہ اولہرا واسطای
 جاں لبہاں تے آئیکے انک رہی کاہلساہ اولہرا واسطای
 رنگ زردرم سردتے نین لہوواہ واہ اولہرا واسطای
 یاد کریں اوہ قول اقرار پہلے ہن نباہ اولہرا واسطای
 وارشاہ نماز دا فرض وڈا سروں لاہ اولہرا واسطای
 یعنی نقد مال جو سہوکاروں کو وہ منڈی دکھا کر فی الفور روپیہ وصول کرتے ہیں۔

قبول کردن سہتی فرمان جوگی را

ہنے سوہنی موہنی ہنس رانی مرگ موہنی جا کے گھلنی ہاں
 تیریاں عظمتاں ویکھ کے رانجھیا میں باندی ہو کے گھرانوں چلنی ہاں
 پیری پیر دی ویکھ مرید ہوئی تیریاں جتیاں سریتے جھلنی ہاں
 دلوں صاف ہو کے تیرے پیر پکڑے ہن ہو مریدنی چلنی ہاں
 مینوں ملے مرادتاں جیونای ہاں کرو بخشش تا ایتھوں ہلنی ہاں
 مینوں عشق مراد خوار کیتا توں ملنگ تے میں ملنگنی ہاں
 گھر بارنوں چھڈ مرید ہوئی تیرے جوگ دیاں سہلیاں سلنی ہاں
 مینوں میل مراد بلوچ سایاں تیرے پیر میں آنکے ملنی ہاں
 اوہدے نام دا شوق ہے رات دنے وانگ تیخ کباب درجلنی ہاں
 وارشاہ کر ترک بریاں دی دربار اللہ دا ملنی ہاں
 کلام جوگی

سن سہتی اے نی گھر مایاندے ہون کواریاں ڈہاک مروٹیاں نی
 جنہاں خیر فقیر توں تھہ روکے انہاں کدی نہ دولتاں جوٹیاں نی
 حق گراں پیراں مندا اوہ بولن متاں جنہاں دیاں رب نے بوٹیاں نی
 تیریاں ورتیاں کیتیاں سہتی اے نی وارشاہ ہوراں سبھے موٹیاں نی

کلام سہتی

گلاں کرن سندی نہیں جا کائی صورت فقرا اگے توبہ کرنیاں میں
خانہ رب دا صورت فقر دی اے حکم فقر دا سریتے دھنیاں میں
سون بہن آرام حرام ہویا دکھ باجہ مراد دے جرنیاں میں
اٹھے پہر غوطے کھاندی جان میرے ہووے کرم تیر ڈبی ترنیاں میں
آتش ہجر بلوچدی جگر لوٹھا کریں مہرسایاں تنی ٹھرنیاں میں
نال عاجزی عجز نیاز پیر امڑ مڑ طلب مراددی کرنیاں میں
اگے فقر دے رہاں میں ہتھ بھدی ہو رٹھل جو سرے سوگرنیاں میں
جان مال سارا وارشاہ وانگر نام فقر دے دتوں صدقے گرنیاں میں

کلام جوگی

رکھ سہتی اے اپنی جمع خاطر تیرے یارتوں رب ملاوسی نی
ایسی پڑھاں میں اک عظمت سیفی نال جادواں ٹونیاں آوسی نی
ساڈی عاجزی عجز منظور کرسی رب تھہ نوں یاردیواوسی نی
تقوی اک دا رکھ لے سہتی اے نی رب چاسب بناوسی نی
سیاں کوہاندی پندھ اک گھڑی اندر رب مہر دینال انواسی نی
نال فقر اندے کرے برابری بے ہتھو ہتھ بدلہ ویکھو پاوسی نی
مڑی گھراں نوں نویں سلام کر کے گلاں ہیر نوں جاسناوسی نی!
وارشاہ جیہا گرینے پائی اے پیش ازل دا لکھیا آوسی نی

پیغام رسانیدن سہتی ہیرا

سہتی جائیکے ہیر دے کول بہکے بھیت ہیر دا سبھ سمجھایا ای
جہاں مار کے گھروں فقیر کیتاواہ جو گیزا ہوئے کے آیا ای

وانگ رتیاں نظر لے جاہ اس تے فوجدار بن کے نواں آیا ای
 اگے جائیکے کورنشاں بہت کریں اوہ تاں تدمہ دے واسطے آیا ای
 عمل فوت تے وڈی دستار پھلی کتوں بھیداسانگ بن آیا ای
 وارث قول بھلائیکے کھیڈروہوں کیہا نواں مخول جگایا ای

کلام ہیر

ہیر آکھیا جائیکے کھول بکل اوہدے دیس نوں پھونک وکھاوئی ہاں
 اوہدے پیراں دی خاک ہے جان میری جیو جاں تھیں گھول گھماوئی ہاں
 نیناں چاہڑ کے سان تے کراں پرزے قتل عاشقاں دے اتے دہاؤنی ہاں
 اگے چاک سی خاک کرساڑشاں اوہدے عشقوں ستقل چڑہاؤنی ہاں
 مویا پیا ہے نال فراق رانجھا عیسے وانگ مڑ پھیر جگاؤنی ہاں!
 وارثشاہ پتنگ نوں شمع اتے اک لائیکے ویکھ جلاؤنی ہاں

تیارشدن ہیر بطرف جوگی درکالا باغ

ہیر نہائیکے پٹ دا پہن تیور والیں عطر بھلیل لگاؤندی اے
 ول پائیکے مہندیاں خونیاں نوں گورے مکھ تے زلف پلماؤندی اے
 کجل بھنڑے نین اپراہد لٹے دوویں حسن دے کٹک لے دہاؤندی اے
 مل وٹناں ہوٹھاں تے لاسرخی نواں لوہڑ تے لوہڑ چڑہاؤندی اے
 سر ایسا فدا بھوجھن پہن اتے کنیں بک بک والیاں پاؤندی اے
 کیجھو اب دی چوڑی پھب رہی بانک چونک تے تیر دو لاؤندی اے
 لنگی موہرے دار پٹ اگلی دے ڈرے کڈھکے لک وکھاؤندی اے
 چلی پھب کے لکدی یارو لے پیر پیر تے ٹھوکراں کھاؤندی اے
 گھٹ جھانجھراں لوہڑے دے سرے چڑھکے ہیر سیال لکدی آؤندی اے

لکا بندی بنی ہے نال لوہاں وانگ مور دے پانڈں پاوندی اے
 ہاتھی مست چھٹا چھٹا چھن چھنکے قتل عام خلقت ہوندی آوندی اے
 نین مست تے لوہڑ دنداسڑے دا شاہ پری چھکدی آوندی اے
 کدی کڈھکے گھنڈلڑ ہا دیندی کدی کھوکھ مار مکاوندی اے
 گھنڈلاہ کے لٹک وکھاساری جی رٹھریار مناوندی اے
 مالک مالدینوں سبھ کھول دولت وکھو وکھ چاکروکھاوندی اے
 اونویں امن امان امانتانی ثابت نال ایمان لے آوندی اے
 جویں روز نشوز دے روح آون ول قابلاں دے تویں دھاوندی اے
 وارث شاہ تا پریدی نظر چڑھیا خلقت سیفیاں پھوکدی آوندی اے
 حضرت عیسیٰ بھی زندہ ہیں جب یہودیں دجال پیدا ہوگا تب جہان میں آکر اسکو
 ماریں گے اور یہود نصاریٰ سب ان پر ایمان لاویں گے۔

آمدن ہیر نزد جوگی درباغ!

رانجھا ویکھ کے آکھدا پری کوئی اکے بھاویں تے ہیر سیال ہووے
 کوئی ہیر کہ موہی اندر انی ہیر ہووے تے سیال دینال ہووے
 نیڑے آنکے کالجے دھاگئی جویں مست کوئی نشے نال ہووے
 رانجھا آکھدا ابر بہار آیا بیلہ جنگاہی لالو لال ہووے
 ہاتھ جوڑ کے بدلاں ہانجھ بدھی ویکھاں کیہڑا دیس نہال ہووے
 چمکی لیاتہ القدر رسیاہ تھیں جس تے نظر لوپے سو نہال ہووے
 ڈول ڈال تے چاک دی لٹک سندر جیہا پکینے دا کوئی خیال ہووے
 دوست سوئی جو بیت وچہ بھیڑ کئے اتے دوستی وچہ کمال ہووے
 یار سوئی محبوب توں فدا ہووے جی سوئی جو مرشداں نال ہووے
 وارث شاہ آچڑی رانجھے نوں جیہا گدھے دے گلوچہ لال ہووے

دیدار کننیدن بیوی ہیرا رانجھا جوگی را
 گھنڈ لاہ کے ہیر دیدار دتا رہیا ہوش نہ عقل تھیں تاک کیتا
 لنک باغدی پری نے جھاک دتی سینہ چاک دا پاڑ کے چاک کیتا
 ہنھ مایاں ظالماں ٹوردتی تیرے عشق نے مار غمناک کیتا
 ماں باپ تے انگ بھلا بیٹھی اساں چاکنوں اپنا ساک کیتا
 تیرے باجہ نہ کسے نوں انگ لایا گواہ حال دایں رب پاک کیتا
 ویکھ نویں زوئی امان تیری سینہ ساڑ کے برہوں نے خاک کیتا
 اللہ جانداے انہاں عاشقاں نے مزے ذوق تے چاڑا اک کیتا
 وارشاہ لے چلنا تساں سانوں کسواسطے جیو غمناک کیتا

کلام جوگی باہیر

چوہد رانیاں چھڈ کے چاک بنیاں مہیں چار کے انت نوں چور ہوئے
 قول کواریاں دے لوہڑے ماریاں دے دھل ہاریاں دے ویکھو ہور ہوئے
 تساں رنگ مانے چڑکے لال ڈولے ساڈے انت حوالڑے ڈھور ہوئے
 جہاں قول اقرار و سار دتے لیکھے تنہاندے انت وچہ گور ہوئے
 ماں باب قرار قول ہارے کم کھیڑیاندے زور و زور ہوئے
 سجدے تے قدم درہن ناہیں جنہاں کھوٹیاں دے دل کھور ہوئے
 تیرے واسطے دتے ہاں کڈھ دیسواں اسیں اپنے دیس دے چور ہوئے
 وارشاہ نہ عقل تے ہوش رہیا مارے ہمیر دے سحر دے چور ہوئے

کلام جوگی

مہتر نوح دیاں بیٹیاں ضد کیتی ڈب موئے فی چھڈ ٹکانیاں نوں
 یعقوب دیاں پتراں ظلم کیتا سنیاں ہوسیا یوسف دیاں دانیاں نوں
 ہابیل قابیل دا جنگ ہویا چھڈ گئے پیغمبری بانیاں نوں

جے میں جاندی ماپیاں نہہ دینی چھڈ چلدی جھنگ مکھیا نیاں نوں
 جدوں ویلوا وقت گھسا بیٹھی خبراں ہویاں نے خاک سامیاں نوں
 تقدیر خدا دی دکھ پائے سبھ حق دے راہ وکھانیاں نوں
 عزرائیل سرے اتے گھور دائے چھڈ چلنا تنہواں تانیاں نوں
 میرے وس ناہیں کجھ ماہیا دے جھولی چنگ پئے گئی یانیاں نوں
 خواہش حق دی قلم تقدیر وگی موڑے کون اللہ دیاں بھانیاں نوں
 لکھیا لوح قلم دا نہیں مڑا ہونی ہندی اے حرف لکھانیاں نوں
 ہیر آکھیا رانجھیا سنیں میتھوں کبھی دینی مت سیانیاں نوں
 کسے تترے وقت سی میہوں لگا تساں بچیا بھنیاں دانیاں نوں
 گنگا نہیں قرآن دا ہووے وحافظ انہاں ویکھدا نہیں مٹانیاں نوں
 ساڈھے تن ہتھ زمین ہے ملک تیری اینویں کاسنوں ولسی ولانیاں نوں
 رانجھا ہیر گناہ دے بھرے بیڑے بنے لاونی شرم مہانیاں نوں
 وارثشاہ اللہ بناں کون کچھے پچھا ٹٹیاں اتے نتانیاں نوں

کلام رانجھا

تیرے ماپیاں ساک کوٹھاں کیتا اسیں رلدے رہ گئے پاسیاں تے
 آپ رپ گئیں نال کھیریاں دے ساڈی گل گویا ہاسیاں تے
 سانوں مار کے حال بچال کیتو آپ ہوئیں دایان جھاسیاں تے
 ساڈھے تن من دیہی میں ذرا کیتی ہن ہویاں ہاں تولیاں ماسیاں تے
 شش پنج باراں اتے تن کانے لکھے ایس زمانے دے ماسیاں تے
 وارثشاہ وساہ کی زندگی دا ساڈی عمر ہے نقش پتاسیاں تے

کلام ہیر

جو کوئی ایس جہان تے آدمی ایس روندن مرگا عمر تے جھوردا جی

سدا خوشی ناہیں کسے نال نبھدی ہے ایہ زندگی نیش زنبور واجی
 گل لگ میرے میاں رانجھیا دے وت ساڑ دا داغ مہجور واجی
 سڑبل کے کونلہ ہویاں میں سینہ ہویا جوں روڑ منور واجی!
 بندہ جیو نے دی نت کرے آسا عزرائیل سر دے اتے گھور واجی
 وارث شاہ اس عشق دے کر نہارا ڈال ڈال تے خال کھجور واجی!

اور جن کے دل میں آزاد ہے سوان کو بڑھائی گندگی پر گندگی اور وہ مرے جب تک
 کافر رہے اشارہ بقصہ نوح ہمراہ پسر خود کنعان کہو رکنعان متعلق کشتی و طوفان ذکر یا
 فت یا بنی اربکب مضا اشارہ بقصہ یوسف علیہ السلام با برادران خود اشارہ بقتل قابیل
 برادر خود ہابیل ظاہر ہے کہ بھونے ہوئے دانے اگنے نہیں رنگی گئی یعنی شیرو ہو گئی ہمیں
 مذاق میں اڑا دیا لیت و لعل یعنی زبانی دعویٰ بہت کمر بند خیف۔

ایضاً

ہتھ بھنہ کے ہیر سلام کیتا تیری بندی ہاں جویں فرمائی اے جی
 تسیں مہر کروا سیں گھریں جانی اے نال سہتی دے ڈول بنائی اے جی
 سجرہ عشقدا خشک غم نال ہویا نال عقل دے مینہ ورھائی اے جی
 کوں کراں کوششاں عشق دیاں تیرے عشق دیاں پوریاں پائی اے جی
 حضرت سورہ اخلاص لکھ دیو مینوں قرعہ فال نجوم دا پائی اے جی
 نقش حب دا یا لکھ دیو کوئی اکے نوک زبان پڑھائی اے جی
 نالے کھول کتاب تعویذ لکھو کوں سہتی دا دل بھوائی اے جی
 پتھر جیواو ہدا جھب موم ہوو کیرے کم وہ نال رسائی اے جی
 جاتیاں ٹرن دیاں جھب کری اے جے سجنوں حکم فرمائی اے جی
 کھول فالنامہ تے دیوان حافظ وارث شاہ توں فال کڈھائی اے جی

ملاتی شدن ہیر و رانجھا

اول پیر پکڑے اعتقاد کر کے پھر نال کیجے دے لگ گئی
 نواں طور عجوبے دا نظر آیا دیکھو جل پتنگ تے اک گئی
 یہی لگ گئی چنگ جگ گئی خبر جگ گئی دج دھڑگ گئی
 یار وٹھگاں دی ریوڑی ہیر جٹی منہ لگدیاں یار نوں ٹھگ گئی
 لگا مست ہو کملیاں کرن گلاں دعا کسے فقیر دی لگ گئی
 رانجھا شوق دینال اٹھ کھڑا ہویا داد عشق دی دوہاں نوں وگ گئی
 دادوگ گئی حرص بھگ گئی سل لگ گئی خبر جگ گئی
 جدوں یار نوں یار پھر آن ملیا حرص دوہاندی اندروں بھگ گئی
 اگے دھواں دھکھندڑ آ جو گیرید اتوں پھوک کے چھو کری لگ گئی
 دونویں مست دیدار وچہ جھولدے سن زہر شوق دی دھارگ رگ گئی
 رانجھا شوق دینال دیدار کردا گل جبر دی ہوا لگ گئی
 یار یار دا باغ وچہ میل ہویا گل عام مشہور ہو جگ گئی
 یارو گھلی اندھیرڑی عشق والی اڈشرم حیا دی گپ گئی
 وارث ٹٹیاں نوں رب جوڑ دائے دیکھو کملوی نوں پری لگ گئی
 روانہ شدن ہیر از جوگی بطرف خانہ خود و مشورت نمودن با سہتی
 ہیر ہو رخصت رانجھے یارکولوں آکھے سہتے متاپکائی اے نی
 ٹھوٹھ بھن فقیر نوں کڈھیا نی کوں اوسنوں خیر بھی پانی اے نی
 دھن لوہڑ پیا ہے بیڑا شوہدیاں دا نال کرم دے بنڑے لائی اے نی
 میرے واسطے اوس نے لے لے کوں اوس دی آس پہنچائی اے نی
 تینوں ملے مراد تے اساں ماہی دونویں اپنی یار ہنڈائی اے نی
 رانجھا کن پڑ آ فقیر ہویا سراوسدے وری چڑھائی اے نی
 ہویا میل جو چریں وچھنیاں دا یار جکے گکے لگائی اے نی

باقی عمر رانجھئے دے نال جالاں جوئیں سہتی اے ڈون خانی اے نی
 کسی نال ہوتا پنوں میل کیتا توئیں میرا بھی میل ملائی اے نی
 ورلیاے مقصود بے عاشقاندا بدلہ رب توں ہتھو ہتھ پائی اے نی
 کھیڑیاں وچہ نہ پر جدا جیو میرا کوئیں رانجھے دینال رلائی اے نی
 چوری چوری تاں جتن ہزار کیتے حقدارنوں حق پہنچائی اے نی
 جیو عاشق دا عرش حق دا اے کیوں اوسنوں ٹھنڈ پوائی اے نی
 ایہ جو بنناں ٹھگ بازار دائے سر کسے دے وری چڑھائی اے نی
 نال خوشی دے جو بنناں مان لئی اے ایس دکھنوں چامٹائی اے نی
 کوئی روز دا عشق پرا ہونا ایس مزے خوبیاں نال ہنڈائی اے نی
 شیطان دیاں اسیں استاد ورنہ کوئی آکھاں مکر پھیلائی اے نی
 باغ وچہ نہ جان دیاں سو ہندیاں ہاں کوئیں مارنوں گھریں لیائی اے نی
 گھر لیانیکے تے کراں خوب خدمت جیوا اسدا خوشی کرائی اے نی
 گل گھت پلہ منہ گھاہ لیکے پیریں لگ کے پیر منائی اے نی
 مشکل حل تیری میری رب کرسی دعا فقر توں چل کرائی اے نی
 وارث شاہ گناہ دے اسیں لدے چلو کل تقصیر بخشائی اے نی
 صلح سے کام کرے چلنے کی تیاریاں جلدی کریں شہرت جہان میں پھیل گئی جب کسی کو
 لوٹنے لگتے ہیں تو پہلے اسکو ریوڑی کھلاتے ہیں جسمیں دھتورہ ملا ہوتا ہے جب آدمی
 اسکو کھاتا ہے تو یہ ہوش ہو جاتا ہے غضب کے دریا میں کشتی پڑتی ہے۔

دیدن ہمنشینان ہیر رابوقت باز آمدن از باغ
 ہیر آوندی سیاں دی نظر پئی مست ہست جیوں بہت خوشحال آئی
 جوئیں بت وچواں اٹھ جان دوڑی توئیں گھراں نوں ہیر سیال آئی
 اج سکھ دینال سوہاوندی اے دلوں دکھلاہ جنجال آئی

توئیں پادیدار محبوب والا غم سٹ کے ہونہال آئی
 لکھ یارو والا چانن آکھیاں دا آکھیں ویکھ چانن خوشی نال آئی
 رب وچھڑے یار ملادتے دلوں غماں والاہ زوال آئی
 اگے وہندیاں گئی سی نموں جھوٹی مست مار دے شو قدینال آئی
 سیاں ویکھ کے لگیاں کرن طعنے ہیر جوگی دا پاوصال آئی
 اج سد ہراں دلدیاں لاہیاں سو بھاویں جاندڑی گڈھ ابال آئی
 وارشاہ سہاگے تے اگ وانگوں سونا کھیڑیاں سبھوگال آئی

تمسخر نمودن رانباں و صیر فاناں باہیر

اگورائباں صیر فاناں بولیاں ے کہیا متھاتوں بھابی اے کھیریا ای
 بھابی آکھ کی لھوئی ٹھک آئی ایں سوئ پڑی وانگوں رنگ پھیریا ای
 موئی گئی سیں جیوندی آن وڑی ایں سچ آکھ کی سچ سہیریا ای
 اج رنگ تیرا بھلا نظر آیا سبھو سکھ تے دکھ نہیڑیا ای
 نین شوخ بنے رنگ چمک آیا کسے جو بنے دا کھوبا گیریا ای
 ہاتھی مست عاشق بھادیں باغ والا تیری سنگھی نال کھیریا ای
 قدم چست تے صاف کنوتیاں نے ہتھ چابک سوار نے پھیریا ای
 وارث شاہ اج حسن میدان چڑھکے گھوڑ شاہسوار نے پھیریا ای
 (ترجمہ) اور جو کوئی ماہیگا بدلہ دینا دنیا کا آمیں دے گے اسکو جو کوئی چاہیگا بدلہ
 آخرت کا اس میں سے دیں گے اسکو اور ہم ثواب دیں گے احسان ماننے والے کو
 سورہ ہود (ترجمہ) اور یہ گناہ بخشو! اپنے رب سے پھر رجوع لاؤ! اسکی طرف کہ پھر
 آوے تم کو! اچھا پھر آنا ایک وعدہ مقرر تک اور دیوے ہر زیادتی والے کو زیادتی اپنی
 رانب شک کرنیوالا آدمی اور صبر جانچنے والا مراد اصل بات کوتاڑ جانے والا۔

نمن مست گلہاں تیریاں ہویاں تنیاں چولیدیاں وکھ لے ڈھلیاں نی
 کسے انب بھنیں اج چوپ لئے تل پیڑ کڈھے جویں تیلیاں نی
 کسے نال بھاویں اج میل ہويا دھاراں کجلیدیاں سرمیلیاں نی
 سبھو مل ول شیں وانگ پھلاں جھوکاں تیریاں ہانیاں بیلیاں نی
 کسے زوم برے پاسوں لسی ایس توں دھڑکے کالبہ پوندیاں تریلیاں نی!
 بھیڑیاں وبٹیاں دی کھلی اج قسمت کونتاں والیاں ڈھامبیلیاں نی
 کسے لئی ہشناک نے جت بازی پاسہ لائیے بازیاں کھیلیاں نی
 صوبیدار نے قلعہ نوں ڈھوتو پاں کر کے زیر رعیتاں میلیاں نی
 تیریاں گلہاں تے دندے دے داغ دسں اج سیدھیاں ٹھا کران چیلیاں نی
 اج نہیں ایلیاں خبر لدھی بگھیاڑاں نے پاڑیاں چھیلیاں نی
 اج کھیڑیاں نے نال مستیاں دے ہتھنیاں ہاتھیا تے چاپیلیاں نی
 چھٹا جھانجرا باندے صفحے وچوں گاہ کھڈیاں سبھ جا میلیاں نی
 رنگ ہوردا ہو رہے اج ہويا کھیڈاں کھیڈیاں کتے اکیلیاں نی
 سارا جگ جہان کپاہ ویلے توں تاں بھابی اے پونیاں ویلیاں نی!
 تھک ہٹ کے گھر کدی آن پئی ایس لگیاں مٹھیاں بھرن سہیلیاں نی
 کسے ہک تیری نال ہک جوڑی اکھیں نال تیرے اکھیں میلیاں نی
 جنہاں یار گوانیکے پھیر لدھے اوہ تاں جگ اتے اریلیاں نی
 دس وارثا کن ایس نچوڑی ایس توں کتے گوشٹی ہولیاں کھیلیاں نی

ایضاً

جویں سوہنے آدمی پھرن باہر کچرک دولتاں رہن چھپایاں نی
 اج بھاویں تاں بانگوچہ عید ہوئی کھادیاں بھکھیاں نے مٹھایاں نی
 اج کیاں دے دلاں دی آس پنی جم جم جان بانئیں بھر جلیاں نی

و سے باغ وچہ جگاں تاں میں سے بھابی جتھے کھان فقیر مالیاں نی
 خاک تو دیاں دے جتھے ڈھیر وڈے تیرا اندازاں نے کانیاں لایاں نی
 اج جر کوئی باغ وچہ جاوڑیا موہوں منگیاں دولتاں پایاں نی
 پانی بانجھ سکی داہری کھیڑیاں دی اج من گھستی انہاں نایاں نی
 اج سر مچو پانیکے چیا نے سرے داناں خوب ہلایاں نی
 سیاہ بھور ہویاں پشماں پیاریاں دیاں بھر پاوندے رہے سلایاں نی
 تیرا رنگ بہار گلزار بنیاں اکھیں تیریاں دون سوایاں نی
 اج آب چڑھی لیہنناں موتیاں نوں جیو آئی ایں بھابی اے آئیاں نی
 وارشاہ ہن پانیاں زور کیتا بہت خوشی کیتی مرغایاں نی!
 کسی آدمی کے ساتھ وصال ہوا کسی شہوتی سے بھاگ جاتی ہے سب دہنوں کا کام
 بن گیا۔ قسمت کھل گئی۔

ایضاً

تیرے چنے دے سہرے حسن والے اج کسے ہوشناک نے لٹ لئے
 تیرے عطر نوں کسے چاڈو ہلایاں نامے مٹک والے کسے پٹ لئے
 جیہڑے نت نشان چھپاؤندی سین کسے تیرا انداز نے چٹ لئے
 کسے ہو بیدر دکیس دتی بند بند کمان دے ٹٹ گئے
 آکھ کنہاں پھلیلیاں پڑی ایں توں عطر کڈھ کے پھوگ نوں سٹ گئے
 بھاویں یار رانجھے نال میل ہويا زبروں زیر کر کے کٹ کٹ گئے
 کسے ہک تیری نال ہک جوڑی وچوں پھل گلاب دے ٹٹ گئے
 وارشاہ اوہ وگاں دینال چکس جیہڑے پہلوئے پور ہو جٹ گئے

ایضاً

سینہ صاف ہويا پید و لال ہويا تیرے سرہ تے ہتھ کے پھیریاں

تیری گاہدی نوں اج کسے دھکیا ای تیرا اج کھوہا کسے گھڑیا ای
 لایا رنگ ملنگ سنگ بھوئیں انگ نال تیرے انگ بھڑیا ای
 لاہ چھوئی دودھ دے دسچے دی کسے اج ملانی نوں چھڑیا ای
 سرے دانی فی والاہ بروچناں بھی سرے سرچو کسے لوڑیا ای
 وارشاہ تینوں پچھوں آن ملیا اکے نواں سی کوئی سہڑیا ای
 ایضاً

بھابی اج جوہن تیرے لہر دتی جوہن ندی دا نیرا چھلیا ای
 تیری چولی دیاں تتیاں ڈھلیاں فی تینوں کسے محبوب پتھلیا لی
 قفل جنڈرا توڑ کے چوروڑیا اج بیڑا کستوری دا ہلیا ای
 سوہا گھگھراہراں دینال اڈے لوک بندزہ چند ہو چلیا ای
 اج پیداں نے شاہ مات کیٹا چالانواں شطرنج دا چلیا ای
 کسے کیسے کھڈرا کھڈاری ایں فی سنے موہریاں فرش پتھلیا ای
 سرخی ہوٹھاہ دی کسے نے چوپ لہیانہ سکھنا موڑ کے گھلیا ای
 کستوری دے مرگ کس ڈھالے کوئی نواں ہیرے آن ملیا ای
 انگ نال تیرے انگ جوڑ کے تے تیرا اندروں کالجہ سلیا ای
 وارشاہ میاں روز حشر دے نوں ساڈا روندیاں نیر نہ ٹھلیا ای

ایضاً

تیرے سیاہ تنوڑے کجلیدے ٹھوڈی اتے گلہاں اتوں گم ہو گئے
 تیرے پھل گلاب دے لال ہوئے کسے گھیر کے راہ وچ چم لئے
 تیرے خواجے شکرپاریاں دے ہتھ مار کے بھکھیاں لم لئے!
 دھاڑ مار کے دھاڑ وی میویاندی رلے جھاڑ بوٹے کتے گم کیتے
 وڈے ونج ہوئے اج وہٹیاں دے کوہن نویں ونجارے گھم گئے

پانی جھلیا گیانہ نالیاں توں بدل سٹیا مینہ ہڑلدانی
 قمری ہونیکے سروتے لے جھوٹے جیہڑا باغ دیوچہ سی جھلدانی
 بھاویں تخت اتے بیٹھا اوہ جوگی جیہڑا خاک دیوچہ سی رلدانی
 تیری اج امید دی کلی کھلی ٹھوہنگا ٹھیک لگا بلبل دانی
 اوہ بھی مدھ نوں نت اڈیکداسی جیہڑا مدھ نوں نہیں سی بھلدانی
 متھا اج تیرا کھڑیا پھل وانگوں حصہ لیا سو باغ دے بلدانی
 بھابی دس کھاں کتوں کی لبھیانی تیرا حسن پیا اج ڈھلدانی
 بھاویں اج فوارہ باغ چھٹا تیری نہر دا نیر لھلدانی
 تیری ماڑی دی چھت نوں اتاں کیتا دیکے زور معمار نے تلدانی
 اتوں پیا اج جوان بھاویں متھا ڈگا ای تیری پڑلدانی
 ماری شوہ دریا نے آکر درہ کھول دتا تیرے پل دانی
 تیری عطر دانی گاندھی خوب بھری وچوں عطر سیا بھابی ڈھلدانی
 شیشی عطر والی کتھے ڈوبلیو ای کوئی بھاء نہ بھترتا مل دانی
 تیری سپ تے برسیا ابرنسیاں پیدا گوہر ہوسی وڈے ملدانی
 سپ کسے جواہری نے چیر لیا جیہڑا نہیں سی سیدے توں کھلدانی
 بلی لے وچھنیاں بلیاں نوں ہویا کرم ہے رب رسلدانی
 وارشاہ میں ایہو دعا منگو بارا کھل جاوے اج کل دانی
 نداف روئی کو جس طرح دھستے ہیں سوئے ہوئے کی چوروں نے بے عزتی کی حرکت
 کا کام ہے جس سے دہکا تمام وجود کو پہنچتا ہے گرا کر موٹی لکڑی کا زور دیا تیرے
 کافر شاہ اڑادیا۔

جواب دادن ہیر رائباں و صیر فاں را بہ انکار

ہیر آکھدی رائباں صیر فاں نوں اڑیو ویر پیو کیس واسطے نی

چھیڑو نہ گولی خصم پڑی نوں میتھے ملنا رب دے واسطے نی
 پر مہمہ دا مینوں اثر ہویا رنگ زرد ہویا ایس واسطے نی
 چھایاں کھب گیاں گلہاں نیریاں تے داغ پیگیا چپ راست تے نی
 کٹے جاندینوں جھکے ملی ساں میں تیناں ڈھلیاں چولیدیاں ستے نی
 روئی اتھروں ڈھلیاں مکھڑیتے گھل گئے تتوڑے پاستے نی
 موہدی پئی بنیرے تے ویکھدی ساں پیڑولال ہویا ایس واسطے نی
 سرخی ہوٹھاں دی آپ میں چوپ لئی رنگ اڈگیا ایس واسطے نی
 راہ پیگیاں دے دولوں ویکھدی ساں کوئی نظر نہ آیا راستے نی
 کٹا گھٹیا وچہ گلوکڑی دے ڈھا کاں لال ہویاں آس پاستے نی
 میرے پیدونوں کٹے نے ٹھڈماری لاساں پیگیاں میرے ماستے نی
 میرا چھڈو خیال سہیلیوں نی ہیر آکھدی رب دے واسطے نی
 مینوں قسم اڑیو کوئی گل ناہیں تسیں بھلیاں ہوووساں تے نی
 وارثشاہ میں پچھہ غریبی ہاں لوک آکھدے کیوں مہاستے نی

کلام رانباں

بھابی اکھیاں دی رنگ مست وئی تینوں حسن چڑھیا انیاؤاندانی
 تیرا حسن گلزار بہار بنیاں اج ہار سنگار سبھ بھا وندانی!
 اج دھیان تیرا آسمان اتے تینوں آدمی نظر نہ آؤندانی!
 تیرے سرمے دیاں دھاریاں دھوڑپیاں جویں گانگوی مال تے آؤندانی
 راجپوت میدان وچہ لڑن تیغاں اگے ڈھاڈیاں دا پت گاوؤندانی
 رخ ہوو داہور ہے اج تیرا چالانواں کوئی نظر آؤندانی
 تیرا عشق میدان ملن اتھار نظر رتینوں ہن آؤندانی
 اج آکھدے نی وارثشاہ ہوویریں کھیڑا کون الوکس تھاوؤندانی

کلام ہیر

مٹھی مٹھی مینوں کوئی اثر ہویا اج کم تے جیونہ لگدا اے
بھلی و سری بوئی اولنگھ آئی اکے ہویا بھلاوڑا گھگدا اے
تیر لال مینوں اج کھیڑا ندا جویں لگے انہرا اک دا اے
اج یاد آنے مینوں سوئی ججن جیندا مگر الاہڑا جگ دا اے
کھل کھل جانڈے بند چوڑی دے اج گل میرے کوئی لگدا اے
گھر بار وچوں ڈرن آوند اے جو بن کسے نثار وچہ وگدا اے
اکے جو بنے نے اج ٹھاٹھ دتی لو بنا آندا پانی اتے جھگدا اے
وارشاہ بلا نہ مول سانوں مینوں بھلا نہیں کجھ لگدا اے

کلام رانباں و صیرفاں!

اج کسے بھابی تیرے نال کیتی چوریا پھڑے گنہگار یاں نوں
بھابی اج تیرینال اوہ بنی دودھ ہتھ لگا دودھ دھاریاں نوں
تیرے نیٹاں دے نوکاں دے خط بنے واہڈ ممدی اے جویں کٹاریاں نوں
حکم ہور دا ہور اج ہو گیا اج ملی پنجاب قندھاریاں نوں!
تیرے جو بن دارنگ کسے لٹ لیا ہنوں مان جو لنک اٹاریاں نوں
ہتھ لگی گئی ایں کسے یارتائیں جیوں کستوری دے بھابیو پاریاں نوں
گھروں ٹرن لگے مسماں پیر پٹیں آئیوں چرلا کڈھ تیاریاں نوں
گئی ہو سیں ہور کجھ ہو آئی ایں کہگل کرے معمار جو باریاں نوں
تیری ترکڑی دیاں کسماں ڈھلیاں نے کسے تو لیا لونگ سپاریاں نوں
جہیزے نت سواہ وچہ لیدے سن اوہ مل بیٹھے سرداریاں نوں
اج سکدیاں کواریاں گرم کھلے جہیزیاں ڈھونڈیاں سن نت یاریاں نوں
چوڑے بیڑے تے ہارسنگار مٹے ٹھوکر لگ گئی مینا کاریاں نوں

کھلے بھار سوداگراں گھاٹ پئی دلال بازایاں نوں
وارشہاں جنہاں ملے عطر شیشے لہنہاں کی کرناں فوجداریاں نوں

کلام ہیر

کیہی چھنجھ گھتی اج تسان بھینا خوار کیتا بے میں نگھر جاندڑی نوں
بھیا پڑی کدوں میں گئی کتے کیوں اڈایا بے منس کھاندڑی نوں
کیوں لاہ کے گھنڈ بولایا بے چپ کیتڑی تے شرماندڑی نوں!
چھج چھاننی گھت اڈایا بے ماپے پٹی تے لڑھ جاندڑی نوں
سیدے کھیریدے ڈھنڈو چہ سول ہو یا سدن گئی ساں میں کے ماندڑی نوں
وارث خالدے مڈھ قدیم جیہڑے کرن مہر دی نظر در ماندڑی نوں

کلام رانجاں و صیرفاں

کسے ہو بيمرد لگام دتی اڈایاں وکھیاں وچہ کھبایاں نی
وہلیاں ہوکے کسے میدان لٹیا کیتیاں کسے محبوب صفایاں نی
سیاہ کالیاں ہوٹھاں تے لہو لگا کسے نیلی نوں ٹھوکراں لایاں نی
دکھ درد تیرا اج دور ہویا ملاقات زیارتاں پایاں نی!
چالاں ہو دیاں وہر اج نظر آیاں سبھے گام رہوار بھلایاں نی
گھوڑے دوڑ ہوئی بھاوین باغ اندر نیزے بازیاں خوب کرایاں نی
اج آن ملیا پچھلایا رتنوں جس آئیکے خوشیاں کرایاں نی
وارشہاں میاں ہونی ہو رہی ہن کیہاں رکتاں چلیاں نی

کلام ہیر

لوہڑ گئی بے میں دھرت پاٹ چلی کڑیاں پنڈ دیاں اج دیوانیاں
پخوچے لاندیاں دھیان پرایاں نوں بیدرتے انت بیگانیاں نی

عیب دھرن بے عیاں نوں چکے تے پھرن حسن دینال گمان
 میں بیدوس اتے بنجر تائیں رنگ رنگدیاں لاندیاں کانیاں نی!
 مست پھرن اومار دے نال بھریاں ٹھڑی چال چلن مست
 خوچاں کچیاں پکیاں لگیاں نی ایہ سبھ کشمیر خور مانیاں نی
 سبھے وڈیا نکیاں اک رسے کھاڑے پیگیاں اٹھ زانیاں نی
 وارشاہ دی خوب کچاندالے ہیر شیطان دیاں نائیاں نی

کلام رانباں ویر فاں

بھابی جانے ہاں اسیں سبھ چالے جیہڑے منگ تے چنے دلاوونی اس
 آپ کھیڈنی اس کتھے چالیاں نوں سانوں مستیاں چاہاؤنی اس
 چچو چچ گہنڈولیاں آپ کھیڈیں چڈے ٹاپیاں نال دلاؤنی اس
 آپ رہیں بے غرض بیدوسن بیٹھی مال کھیڑیاں دا الٹاؤنی اس
 مت کسے دی مول نہ لئیں بھابی نت گھڑا یار ہنڈاؤنی اس
 وارث مکر فریب دی چاکھاری ہوکاہورداہور سناؤنی اس

کلام ہیر

اڑیو قسم مینوں جے یقین کرو میں نرول بے غرض بیدوسیاں نی
 جیہڑی آپ وچہ رمز ساندیاں ہونئیں جاندی میں چاپلوسیاں نی
 گجھے مہنے مارکے تیا جے جندکڈھیا جے نال جھوسیاں نی
 گل بیجانی دی بولکے تے پچھوں رس پونا نال روسیاں نی
 میں تے پیکیاں نوں نت یاد کراں پئی پاؤنی ہاں نت اوسیاننی
 وارشاہ کیوں تنہا آرام ہوئے جیہڑیاں عشق دی اگوچہ لوسیاننی

کلام رانباں ویر فاں

کہ خطرناک دم کر کے بچ نکلتی ہے اور پرہیزگار ہو جاتی ہے۔ منہ سے لگام حیاتی اور جماع کی خواہش کرتی تھی۔

کلام رانباں

بھابی ساہن تیرے مگر دھروں لگا پلایا ہویا قدیم دی باروانی
توں بھی وٹھڑی پت سردادی سیں اوس دودھ پیتا سرداروانی
داهن باغ وچہ لیٹ دا ہو کملا ہیر ہیر ہی نت پکار دانی
تیرے نال اوہ لاڈ پیار کردا کسے ہوری نوں مول نہ ماروانی
پراوہ ہلت بری ہلایا ای پانی پیوندا تیری نثاروانی
توں جھنگ سیالاں دی مورنی ایں تینوں آن ملایا ہرن باروانی
ساکھ کسے دے ول نہ دھیان کردا ساکھاں تیریاں اوہ لتاڑ دانی
تیری خاض انگوری نوں ویکھدانی ہور کسے دی نہ اجاڑ دانی
اوہ تحت ہزاریوں ساہن آیا پیا ہیر دانام چتاروانی
وارششاہ میاں سچ جھوٹھ وچوں پن کڈھدا اتے نثاروانی

کلام ہیر

انہی بھر بیٹھیں ہائے ہائے مٹھی ایس پرہوں دے ڈھڈ وچہ سول ہویا
لہر پیڈوؤں اٹھ کے پوے سینے میرے ڈھڈ دیوچہ ڈنڈول ہویا
طلب ڈب گئی سرکار میری مینوں اک نہ دام وصول ہویا
لوک نفع دے واسطے لین ترے میرا سنے دیہی چوڑمول ہویا
دکھ ہورناں کدی انجام ہوندا میں تت دا عرض تے طول ہویا
انب نیچکے دودھ دے نال ماپے بھاء تتی دے اک ببول ہویا
اکھیڑیاں وچہ نہ پرچدا جیو میرا شاہد حال دا رب رسول ہویا
وارششاہ دے عملدی خبر ناہیں ویکھاں رد ہویا کہ قبول ہویا

کلام رانباں و صیرفاں

بھابی زلف گلباں اتے بیچ کھادے سر لوہڑتے سرمیدیاں دھاریاں نی
گلباں اتے بھیریاں اڈیاں نے نیناں سان کٹاریاں چاڑیاں نی
جیہڑی وچھی شطرنج سی حسن والی بازی جت لئی اج کھڑیاں نی
باغ حسدے وچہ عراق بدھے اج ہوردیاں ہور تیریاں نی
تیرے نیناں نے شاہ فقیر کیستے سنے ہاتھیاں وچہ عماریاں نی
وارث شاہ زلفاں خال نین خونی فوجاں قتل اتے چاچا ہڑیاں نی!
زور آور لاغروں کو مارتے ہیں خاوندوں یعنی منگیتروں سے۔ چھڑا کر زندہ گاؤں میں
پہنچا دیا۔ شروع سے ہی شیطان تمہارا دشمن ہے یہی اصل سمیت کی۔ بد بخت کے
نصیب میں خار مغیلاں۔

مقولہ شاعر

بارہ برس دی اوڑھی مینہ ورہیا لگا رنگ پھر خشک بچیاں نوں
فوجدار تغیر بحال ہویا جھاڑ تنبواں اتے غلیچاں نو
گھلی داو صبادی بوٹیاں تے لگے پھل پھرتیاں بچیاں نوں
بدل فض دے جدوں آوسدے نی پانی پہنچدا اوچیاں بچیاں نوں
ولیں سکیاں سبز مڑ پھر ہویاں ایس حسن زمین دے بچیاں نوں
وارث وانگ کشتی پریشان ہاں میں پانی پہنچیا نو حدے بچیاں نوں

کلام ہیرا سہتی

حال دلیداندھ نوں آکھنی ہاں جیہڑا سہتی اے تدھ اقرار کیتا
دماں باجہ غلام میں سہتی اے نی شاہد حال دا رب جبار کیتا
جویں جانی ایس توں میل رانجھا دل کھیریاں توں اوزار کیتا

کڈھ کھیڑیاں توں رانجھے نال میلین جانی لکھ ہزار پکار کیتا
کھیڑے نال نہ پر چداجیو میرا جوڑے توڑن نوں جتن ہزار کیتا
رانجھے نال ہن میل ملاوندا وارشاہ نے اج اعتبار کیتا

کلام سہتی باہیر

خاطر نلع کر ہیر نوں کہے سہتی تینوں رانجھیدے نال ملاوساں میں
آسمان تے زمین دا میل کرساں بٹیری ریت دے وچہ تراوساں میں
ایہ عمر سر گوگ نہ کدی سنیاں جیہڑا افتراج بنا دساں میں
کوئی نویں سر کر پھیلائیکے تے ماں باپ دی شرم لہاوساں میں
ٹکراوساں پر بتاں بھاریاں نوں باجھ بدلاں مینھ وراہوساں میں
وارشاہ اچمہڑاںواں ہویا گلاں جگ جہان سناوساں میں

مشورہ سہتی باہیر

سہتی ہیر دے نال پکا ملکت وڈا مکر پھیلائیکے بولدی اے
گردان دی مکر مطولاں نوں اتے کنز فریب دے کھولدی اے
ابلیس ملفوف خناس وچوں لے روایتاں جائزاں بولدی اے
وفا کل حدیث منسوخ کیتی پئی لعنت اللہ والی کھولدی اے
تیرے یار دا فکر وزرات مینوں جان مایاں دے ولوں ڈولدی اے
وارشاہ سہتی اگے ماں وڈی وڈے غضب دے کیر نے پھولدی اے

یعنی یہ احسان کریگی تو گویا لاکھ ہزار نیکی میرے ساتھ کریگی گذشتہ دنوں میں کبھی نہ
کیا ہوگا بھاری پہاڑوں کو آسمیں ٹکراؤنگی بھاؤں کے سوا بارش کروں گی مکرو
غریب کی مطول کو اور کنز فریب کے کھولے۔ دونوں کتابوں کے نام ہیں۔ مطور میں
تو علم معانی اور فصاحت و بلاغت کا بیان اور کنز الدقائق علم نفع کی بہت معتبر کتاب

اظہار کردن سہتی کیفیت ہیر پیش مادر خود

اماں ہیر دا برا احوال دے نت پلنگ تے رہے اوکھڑی نی
دونوں ایہ سکدی جاوندی اے کوئی دکھاں دامول ہے زوکھڑی نی
اساں ویہ آندی کونج پھاہ آندی ساڈے بھاء دی بنی ہے اوکھڑی نی
وکیہ حق حلال نوں اگ لگس رہے خصم دینال ایہ کوکھڑی نی
جدوں آئی تدوکنی رہی ڈھٹھی کدی ہو نہ بیٹھی اے سوکھڑی نی
لاہولتھڑی جدوں دی ویہ آندی اک کھدی ذرا ہے ہوکھڑی نی
گھراں وچہ ہوندی نوہاں نال وسوں ایہ اجاڑے دامول ہے چھوکری نی
تن کپڑے وڈے میار ساری سانوں نظر نہ آوندی لوکھوی نی
آئی جدوں تدوکنی رہی ڈھٹھی چرے ہتھ نہ لاوندی نوکری نی
وارشہاہ ایہ ددھ نہ ان کھاندی بھکھ نال سکاوندی کوکھڑی نی

ایضاً

ہاتھی فوجدا وڈا سلگار ہوندے اتے گھوڑے سنگاریاں دلاندے نی
اچھا پہننا کھاوناں شان شوکت ایہ سب بناہیں زراں دے نی
گھوڑے کھان کھٹن کرامات کردے اکھیں ویکدھیاں جان بن پراندے نی
ڈھارامار دے جادو پیر ویلے پانی آپنیدے پھیر سراں دے نی
مجھیں تائیں سنگار دیاں ستھ تلے اتے نوہاں سنگار ہین گھرانڈے نی
خیر خواہ دینال بدخواہ ہونا ایہ کم بین کتیاں خراں دے نی
مشہور ہے رسم جہان اندر پیار وہٹیاں دے نال دراندے نی
دل عورتاں لین پیار کر کے ایہ گھبرو مردہین سراں دے نی
تدوں رن بدخواہ نوں عقل آوے جدوں لت لگے وچہ پھراں دے نی
سیدا وکیہ کے جائے بلا وانگوں ویردوہاں دے سراں تے دھڑاں دے نی

اتھے نیک کوئی عمل کمالے دہندے چھڈ کے دولتاں زراں دے نی
وارشاہ اوہ اک نہ کدی ہوندے جہناں ویر قدیم تھیں جڑاں دے نی

ایضاً

مہیڑا گھٹکے کدی نہ بچے بوہے اسیں ایسے دھ وچہ مراں گے نی
السا جیونہ پر چدا پنڈ ساڈے اسیں ایہ علاج کی کراں گے نی
سوہنی رن بازار نہ وچھی اسں ویاہ پت دا ہور دے کراں گے نی
خوشی کدی نہ ہسدی ایہ ڈٹھی اسیں کچرک دھ ایہ جہاں گے نی
جیہڑی ڈاگ سیال وچہ ددھ دیوے ٹہل اوسدی دلوں لا کراں گے نی
جیہڑی لاری ریڑ کا کرے ساڈا ونڈا اوسنوں رجواں دھراں گے نی
ملاں وید حکیم لیجاہن پیسے کیہاں چٹیاں غمیدیاں بھراں گے نی
مارے بولیا پئی رنجور رہے اسیں ایسے ہی دھ وچہ مراں گے نی
وہٹی گھبرو دوہاں نوں واڑاندرا سیں باہروں جنڈرا جڑاں گے نی
سیدا ڈھا کے ایستوں نے لیکھا اسی چیکنوں مول نہ مڑاں گے نی
ڈوبی ہوئی جب بیاہ کر لائے
کل سے ذرا آرام ہے
یہ سب دولت کے بناؤ ہیں
شادی کا پچھا کردروازہ پر نہیں بیٹھتی
اس کا دل خوش نہیں ہوتا ہمارے گاؤں میں
دولہا دلہن دونوں کو اندر داخل کر کے
ایس رن کوپتڑی لونی توں اسیں کچرک اندریں وڑاں گے نی
شرمندگی سہاں گے ذرا جگ دی منہ پرہاں نوں ہور دے کراں گے نی
کدی چرکھڑا اڈا ہ چھوپ کتے اسیں میل بھنڈ آر کی کراں گے نی

وارث شاہ شرمندگی ایس دی توں اسیں ڈب کے کھوہ وچہ مراں گے فی
 رفتن سہتی معہ ہیر نزد مادر خود بکمال تزویر
 عزرائیل اک عمر عیار دوجی ہیر چل کے سس تے آوندی اے
 لہنہاں کوفیاں طوطیاں خراں وانگوں قصہ جوڑ کے غیب سناوندی اے
 سہتی نال میں جائیکے کھیت ویکھاں پئی اندرے عمر دہاوندی اے
 پچھوں چھکدی نال بہانیا ندے نڈھی گھڑی پھیرے پاوندی اے
 سس ہیر دی گل سن چپ ہوئی کائی گل نہ موہول لاوندی اے
 وانگ ٹھکاندی لکڑاں رات ادھی از غیدی بانگ ساوندی اے
 چل بھابی اے دا جہاندی لے باہوں ہیرنوں پکڑ اٹھاوندی اے
 قاضی لعنت اللہ دا دے فتوے نوں سہتی پڑھاوندی اے
 وانگ بڈھی امام نوں زہر دیکے پچھوں ہونیاں آکھ بھلاوندی اے
 انہوں کھت لے جاں کپاہ جگن میرے جیوت پیرایہ آوندی اے
 ویکھو ماں نوں دھی دلائیکے تے کہیاں پھوکیاں روہیاں لاوندی اے
 ویکھو دھی اگے ماں جھرن لگی حال نو نہہ دا کھول سناوندی اے
 اہدی پئی دی عمر وہاوندی اے زاری رووندی تے پلپاوندی اے
 کسے منع کیتا کھیت نہ جائے قدم منجیوں پیٹھ نہ لاہوندی اے
 دکھ جیو دا کھول سناوندی اے پنڈے شاہ جی دے ہتھ لاوندی اے
 افلاطون لقمان حکیم اگے قصہ دے دا پھول سناوندی اے
 سہتی آئیکے ہیر دی کرے منت نال دلہری بات جتاوندی اے
 ہیر سہتی دا آکھیا من لیا سہتی ماں تے جا کر لاوندی اے
 کول ماں دے آنکے بیٹھ جاندی اتے ہیر دی گل ہلاوندی اے
 قصے چھیڑ دی نال محبتاں دے گلاں مٹھیاں نال ولاوندی اے

وارث شاہ اک حسن گمان لدے آکھیں نال گمان دے گہریاں نی
 اجازت دادن مادر سہتی ہیر رابرے بیرون رفتن
 جائے منجیوں اٹھکے ٹلکے ہتھ پیر ملائیکے چست ہووے
 وانگ روگیاں رات دن رہے ڈھٹھی کوں ہیر بی بی تندرست ہووے
 پلنگوں اترے قدم ہلانجے کسے نال اوہدی گل گفت ہووے
 ایہ تاں اندرے اندرے کھا کھڑی اے دزات مینوں ایہو حسبت ہووے
 پیراں بیٹھ میں پیٹھ لکاؤنی ہاں اپرا یہ نہ دلوں درست ہووے
 کتے اٹھکے جی پرچا آوے اوہدی ماندگی دور نخست ہووے
 دلوں گنڈھ کھولے موہوں ہس بولے میرے کلی امید شگفت ہووے
 لیکوں چین آے انہاں مالکاں نوں جاندا مال جنہا نڈرا مفت ہووے
 ایہ وڈا عذاب ہے مایاں نوں نوں دھی بوہے اتے ست ہووے
 وارث شاہ میاں کیوں نہ ہیر بولے سہتی جیہاندی جنہاں نوں پشت ہووے

کلام خوشداسن ہیر باہیر وجواب دادن ہیر

سس آکھدی ہیر نوں بول بی بی پئی نت تینوں للکارنی ہاں
 پئی سکئی ہاں بولے نال میرے جیو وچہ خیال چتارنی ہاں
 ہیر آکھیا بیٹھ کے عمر ساری میں تے اپنے آپ نوں ساڑنی ہاں
 ست ہو گئے بند پٹھیا ندے دکھاں نال میں حال پکارنی ہاں
 قلم لیکھدی وگی اے بری میری روزا زل دے پئی شمارنی ہاں
 دن رات مینوں کوئی روگ ہویا ذکر ربا پئی پکارنی ہاں
 مت باغ گیاں میرا جیو لگے انت ایہ ابھی پڑتا پاڑنی ہاں
 پیرونی ہاں میں لیکھ اپنے نوں کجھ کسے دا نہیں وگاڑنی ہاں
 دن رات دلیل وچارنی ہاں اتے سہتی نوں پئی ونکارنی ہاں

باہر جا ویکھاں ہر ماویے نوں پئی دلوں وچار وچارنی ہاں
 بیٹھی اندر ہی گیٹیاں گالنی ہاں اپر دے دا ہٹھ نہ ہارنی ہاں
 وارشاہ میاں تقدیر آکھے ویکھ نوں پسار پسارنی ہاں
 ہوا لینے کے لئے اس کو گنوار ہی ہے۔ پان کے پتے خشک کر رہی ہے۔ شہریوں نے
 پردہ کرایا۔ گھر میں بٹھلائیں۔

کلام مادر

ماں آکھیا سہتی اے سمجھ بی بی ہوسی اوکھڑا ایہ نباہ دھیا
 گھراں وچہ ہوندی نوہاں نال وستی اساں آندی سی ایہ ویاہ دھیا
 دھیاں نال نہ کتنا کدی ہویا نوہاں نال ہے چلنارہ دھیا
 نال حق حلال دے گل ناہیں ویکھ اوسنوں کڈھدی آہ دھیا
 کدی اٹھ نہ بیٹھیا وچہ ویٹھے کدی ہے نہ چکھڑا اڈ آہ دھیا
 اٹھے پہر رہے بیٹھی پلنگ اتے مینوں ساڑیا اوسدے واہ دھیا
 گل کھل کے موہوں نہ کرے کوئی کہیا چندرا پیا سبھاہ دھیا
 کوئی گھڑا روگ ہے ایس دھانا آہیں نال اے آوندا ساہ دھیا
 تیرے نال نہ جاندی نوں ہلکنہ ہاں جی پیس تاں کھیت لیجاہ دھیا
 رکے نال سہیلیاں ہیر جائے خوشی نال ہووس دل چاہ دھیا
 گھروں نکل نہ کریں فساد کوئی جانی رب رسول گواہ دھیا
 تیریاں گلاں دا کجھ دساہ ناہیں ضامن دے جائیں وارشاہ دھیا

مشورہ کردن سہتی با دختران

حکم ہیر داماں تھیں لیا سہتی گلاں آپ وچہ دوہاں تے میلیاتی
 انی آؤ کھاں آپ وچہ گل گنوں سد گھلیاں سبھ سہیلیاں نی
 رجوع آن ہویاں سبھے پاس سہتی جویں گورواگے سبھ چیلیاں نی

کئی کواریاں کئی ویاہیاں فی چن جیسے سریر متھیلیاں نئی
 جنہاں ماں تے باپ نوں بھن کھادا منگ چنے کواریاں کھیلیاں فی
 وچہ ہیر سہتی دونیوں پٹھیاں فی دوالے پٹھیاں اٹھ سہیلیاں فی
 سہناں بیٹھ کے اک صلاح کیتی بھابی نند نے نال آریلیاں فی
 ستیں پیس لوکیں اٹھ چلناں بے باہر کرنیاں جاتال قیلیاں فی
 سیلو ہم ہما کے آواں بے گلاں کرنیاں اج گھیلیاں فی
 وارشاہ سنگار مہاوتناں نے جویں ہتھنیاں قلعے تے پیلیاں فی

کلام ایضاً

وقت فجر دے اٹھ سہیلیوں فی تساں اپنے آہرای آواں بے
 ماں باپ نوں خبر نہ کروکائی بھلکے باغ نوں پانالاواں بے
 وہٹی ہیر نوں باغ لچلناں ذرا ایس دا جیوولاواں بے
 لاون پھیرنی وچہ کپاہ بھیناں کسے پرس نوں نہیں وکھاواں بے
 راہ جانڈیاں نوں کچھن لوک اڑیو کوئی افترا چابنا وناں بے
 کھیڈ وسمیاں تے گھتو پیاں فی بھلکے کھوہ نوں رنگ لگاواں بے
 دوڑ وٹ لنگوٹوے وچہ پیلی بناں وٹ سبھ پٹ وکھاواں بے
 نہ جھولییاں چنو کپاہ سبھی تے موڈاسیاں رنگ وٹا وناں بے
 وڈے رنگ سوہن اکو جیڈیاں دے راہ جانڈیاں دے سانگ لاواں بے
 چرنے چا پروٹھی کج اٹھو کسے پونی نوں ہتھ نہ لاواں بے
 منجیوں اٹھدیاں سبھ نے آجانا اک دوئی نوں سدلیا وناں بے
 وارشاہ میاں ایہو رتھ ہویا سہناں اجودے پھلے نوں آواں بے
 دونوں کی بات ہوگئی منگ چنے کھلینا۔ حرام کاری کرنا قلعہ پر مقابلہ کے لئے چھوڑ
 دیں۔

آمدن سہتی نزد مادر

مصلحت کر آئی سہتی نال سیال پھیریاں دے کول جو آوندی اے
وڈا جھوٹھ تے لوہڑا پر اہد بولے ویکھو ماں دا جنیو ٹھہراوندی اے
اگوں ماں بھی سہتی نوں سبھ ورتھ دکھ اپنا پھول سناوندی اے
وارشہا نوں پاس بہانیکے تے دھی اپنی نوں سمجھاوندی اے
مصلحت نمودن سہتی باہم نسا ء
مٹا کردیاں ای گزری رات ادھی تارے گن دیاں سبھ اومادیاں فی
گڑوا پاندیاں گھمبھار دیاں جیہاں ہون ٹیاریاں وادیاں فی
نخریلیاں اک تک توڑ دیاں سن اک بھولیاں سدھیاں سادیاں فی
اک نیکنجاں اک بے زباناں اک لچیاں تے ماںزادیاں فی!
سبھ اپنے آپ وچہ حال مستان بادشاہ وانگوں صاحبزادیاں فی
وارشہا میاں اک ہیر باہجوں ہو رہے شیطان دیاں وادیاں فی
اظہار کردن کیفیت ہمنشینان با یک دگر!
گندھ پھیر راتیں وچہ گھیریاں دے گھر وگھری وچار وچار پونے
بھلکے کھوہ تے جائیکے کردکشتی اک ووہوی نوں خم ماریو نے
چلو چل ہی کرن چھنل بازاں سبھو کم تے کاج وساریو نے
بازی دیتا نے پوان بڈھیاں نوں لتاں ماواں دے موہاں تے ماریو نے
شیطان دیاں لشکراں فیلسو فاں بناں آتشی فن کھلاریو نے
گلتی مار لنگوٹوے وٹ ٹریاں سبھو کپڑا لٹڑا جھاڑیو نے
سبھ نہ بھنڈار اجاڑ چھوپاں سنے پونیاں پڑے نوں ساڑیو نے
تنگ کھچ اسوار تیار ہویاں کڑیا لڑے گھوڑیاں چاڑیو نے
راتیں لا مہندی دے پاسرے گند چونڈیاں کم ساریو نے

تیر لنگیاں ٹھکراں دین پچھوں چن کنیاں لڑاں نوں چاڑیو نے
 کپاس چننے کے وقت عورتیں کپڑا گلے میں ڈالکر گرہ دے دیتی اور جھولی بنا لیتی ہیں
 یعنی گھوڑیوں پر تنگ کس کر اور زمام پکڑ کر اسوار ہونے لگیں
 کجل پوچھلاں وا لڑا دیا ہیاں داہو نٹھیں سرخ دنداسڑا چاڑیو نے
 زلفاں پام گیاں گورے مکھڑیتے بندیں لائیکے حسن اگھاڑیو نے
 گگھاں ٹھوڈیاں تے بنے خال دانے رڑے حسن نوں چانتا ریو نے
 کھول چھاتیاں حسدے کڈھ لاٹو وارثشاہ چا اجاڑیو نے

مقولہ شاعر

دے دعالیاں رات مکا بیٹھی دیکھو ہوونی کرے شتابیاں نی
 جیہڑی ہوئی گل سو ہو رہی سبھے ہوونی دیاں خرابیاں نی
 ایس ہوونی شآہ فقیر کیتے پنوں جیہاں نوں کرے شرابیاں نی
 مجنوں جیہاں دے نام مجذوب ہوئے شہزادیاں گرے خرابیاں نی
 معشوق نوں بے پرواہ کر کے دھن عاشقاں رات عذابیاں نی
 ہوئی حسن حسین امام کٹھے ہوئی کردی اے بہت خرابیاں نی
 سہتی ہیر نوں گھیریا ویکھ ہوئی باجیہ اپنے یار بیتابیاں نی
 علی جیہاں نوں قتل غلام کیتا خبر ہوئی نہ موال اصحابیاں نی
 کڑیاں پنڈیاں بیٹھ کے تراکیتا کئی اج قندھار پنجابیاں نی
 وارثشاہ میاں ویہڑے کھیڑا ندے جمع آن ہویمان ہریابیاں نی

مقولہ شاعر

اک عشق نے افترے لکھ کرنے بہت اوکھیاں یاراں دیاں یاریاں نی
 کیدا پاڑنا پاڑیا عشق کچھے سدگھلیاں سبھ کواریاں نی!
 ایہنا راجے تے رانے فقیر کیتے اسمیں کنبدیاں پگھٹ ہاریاں نی

کوئی بیر نے عشق نہ نواں کیتا عشق کیتا ہے خلقتاں ساریاں فی
 ایس عشق نے ویکھ فرہاد کتھا کیتیاں یوسف نال خواریاں فی
 روڈاوڈھ کے ڈکرے ندی پایا تے جلالی نے اکھاں اگھاڑیاں فی
 ایس لیلی دے عشق ملنگ کیتا مجنوں چھڈ بیٹھا سرداریاں فی
 معیارنوں عشق نے تگ کیتا کہیاں پیاں مصیبتاں بھاریاں فی
 زلیخا چھڈ بادشاہیاں پا جھگی ایس عشق دیاں ایہو خواریاں فی
 مجنوں جیہے بھی سک کے کاٹھ ہوئے سرکھادیاں عشق کوہاڑیاں فی
 عشق سوہنی جیہاں صورتاں نے ڈوب وچہ دریا دے ماریاں فی
 لرزے جیہاں صورتاں سویں سنجیں اگ لائیکے باروچہ ساڑیاں فی
 ویکھ بونناں مارون قہر کیتا ہور کئی کہ چکیاں یاریاں فی
 کسی جیہاں صورتاں وچہ تھلاں ایس عشق رلائیکے ماریاں فی
 عشق بدر منیر غار کیتا رلے ملک زادی وچہ باریاں فی
 اتے بینظیر نوں کھوہ پایا کئی کھونیاں عشق نگھاریاں فی
 جتھے عشق دریا دی م وج آوے اوتھے اوکھیاں ترنیاں تاریاں فی
 جہاں عشق توں جان قربان کیتی اوہناں بخیاں رب سردایاں فی
 عشق بحر دے وچ غرقاب ہوئے تدوں ملن حضور درباریاں فی
 وارشاہ جہان دی چلن نیازی اتے عشق دیاں دھجان نیاریاں فی

آواز دادن سہتی زناں رابوقت شام

شام وقت سہتی چڑھکے سد کیتا سنوں بھنیاں وارواری اے فی
 کموں موچنے سہی اے ماچھنے فی بختاورے فی سمجھ لوہاری اے فی
 بھالو چوہڑی اے تاجو بروالی اے فی خبردار کڑی سنیاہی اے فی
 ترکھانی ایں بخت سوانی ایں فی تے سلامتے چھیل بلہاری اے فی

اللہ رکھی اے نال سوچے لیاویں نال ستو گھماری اے نی
 صاجزادی اے نائینے ہوش رکھیں بھیناں بھاگ بھری اے منہاری اے نی
 میراں بخشینے گھٹھ مراسنے نی سنگ ساتھ کریں کارے ہاری اے نی
 سبھرائی اے تیلنے سیلنے نی نندو جھنڈوری اے ہونجھ سواری اے نی
 گل سمجھ دلائے کسب دارے رگھوواگنے رنگ میاری اے نی
 سن خیرینے گل مہانینے نی بیڑی عقلمدی پار اتاری اے نی
 لوڑینے صاجے آدرے آؤپریوں سد کریں ذرا اٹھری ڈاری اے نی
 بھابی ست بھرینے اتے دولتے نی ذرا آونا سانجھ گھرباری اے نی
 وقت صبح دے اساں ول آونا بے دیکے پانی گھریں بہاری اے نی
 لاون پھیرنی وچہ کپاہ بھیناں کائی نیک صلاح چتاری اے نی
 ایس گل دا فکر بے ساریاں نوں اس کم نوں بیٹھ وچاری اے نی
 وڈے وڈے وارث ڈھیہہ ڈھیر ہوئے ہن نویں محل اساری اے نی

تیار شدن دختران و مجلسیان ہمراہ سہتی

صبح چلنا کھیت اقرار ہويا کڑیاں ماواں دیاں کرن ولداریاں نی
 آپو اپنے تھاں تیار ہوياں کواریاں اتے وہاہیاں ساریاں نی
 روزے دارنوں عید دا چن چڑھیا حاجیاں حج تیاریاں نی
 جویں ویاہ دی خوشی دا چاچڑھدا اتے ملن مبارکاں کواریاں نی
 کئی سادیاں سونہیاں رنگ بھریاں کئی بھوڑے مکھ بچاریاں نی!
 اک ہین اصیل نہ بولدیاں نے اک بانکیاں خچراں ڈاریاں نی
 تھاؤں تھائیں چواء دینال پھر کن متھے چونڈیاں اتے میاریاں نی
 ہور لاگناں سبھ ہمراہ ہوياں کارے کرن سبھے کارے ہاریاں نی
 گھوڑے چھٹے عیار جیوں پھرن نچدے چلن ٹھڈری چال نیاریاں نی

کھتر میٹیاں تے بہمنیاں فی خوب نیاں نال سنیاں فی
 جہناں چن جیسے مکھ تے شوخ نیناں چنن جیسے سریر سہاریاں فی
 چلو چل ٹچل دھڑا دھڑ ہوئی خوشی نال نچن منہاریاں فی
 گرد پھلے درے دگھور لے آن ہویاں سبھ ہارسنگار کرساریاں فی
 اوہدروں سہتی نے کواریاں میل لیاں چلو چل ہی سبھ پکاریاں فی
 اینویں منہ قطار ہوصفاں گیاں جویں لدیا ساتھ پاریاں فی
 سہتی ہیر تے آپ وچہ تاک ہوکے جھنڈ میل جٹاں دہاریاں فی
 ہن ویکھینے کی کجھ ہوونا ایں تیریاں قدرتاں توں بلہاریاں فی
 بحر عشقدا جھاگنا بہت اوکھا نالے اوگھیاں لیناں تاریاں فی
 ہو رکڑی نہ پنڈ وچہ چھڈی کائی جو جاں ہند تے ترک نے چاٹھیاں فی
 وارشاہ ہن ہیر نوں سپ لڑنال خچر پاوندیاں خچر ہاریاں فی

مقولہ شاعر

پہاں آئی تو لاں پچھوں آئی رحموں اتے امیر خاتون چلی آوندی اے
 نالے آئی سلامتے صاحبیاں بھولی امام خاتون سدلیاوندی اے
 کجری رحمتے تے نالے دولتے بھی اکدوئی نوں گل سناوندی اے
 سہتی ہیر دونویں وچہ گورو بنیاں اکدوئی تے حکم چلاوندی اے
 بھاگی ڈومنی تے موراں کجری بھی خوب دسکے ہتھ بتاوندی اے
 چند کور جٹی آن رجوع ہوئی میواں اوسدینال سہاوندی اے
 نالے آئی سکھدی تے چند کوراں بھڑتھو منگاں آنکے پاوندی اے
 سہرائی تے صاحبیاں نال طوطی اتے جیونی بھی رنگ لاوندی اے
 نالے آئی بھگونتی بسنتی گندو جھنڈویاراں نوں پئی ترساوندی اے
 ماموں نائن مٹھی نائن دوویں بھیناں بھرو کجلا پاوکھاوندی اے

آیاں درسوں دروپی پہاڑناں بھی جنتو گلو کشمیرن بھی آوندی اے
 ہٹایوڑول وین چھو کہندیاں نے اچھنا گچھنا بھی کائی سناوندی اے
 کائی آکھدی کی گلائے توں تکی شرم بھی ذرہ نہ آوندی اے
 نور نیگم قندھارنوں خان نیگم بیابا کر کے کرلاوندی اے
 زلفو گفٹہ ای آنچہ خوب ہستی کموں فارسی لفظ بتاوندی اے
 اقبل زینب ان دخلتھا صیغہ عربی نال بلاوندی اے
 پچھوں نور بی بی تے شکور بی بی نال رنگدے گاؤنے گاوندی اے
 رامی بھمنی تے نندی پروہتائی گزگا دتئی اروڑی بھی آوندی اے
 جمن دتئی جھئیوری سکھاں کھترانی نالے دتی لوہاری بھی آوندی اے
 بی بی رانی اراٹن بھی دوڑ آئی خاتون جھپنی پچھوں سدلیاوندی اے
 آئی بلوگھسٹنی تے طوطاں بھی نالے نندو کمونی بھی آوندی اے
 روشن بی بی مراسن بھی آن پھتی بی بی تین پچھوں چلی آوندی اے
 خوجی عمر بی بی آئی شور کردی چوہڑی سانبسیانی لڈی پاوندی اے
 اکو جیڈا ای سنگ سہیلیاں دا اک دوئی دی گل سمجھاوندی اے
 ہور سبھ ذاتاں جمع آن ہویاں یتھوں گنتی نہ انہاں دی آوندی اے
 وارشاہ چل کھیڈو کھالیا یے سہتی ہور ہن مکر پھیلاوندی اے

مقولہ شاعر

حکم ہیر داماں توں لیا سہتی گل گئی سونال سہیلیاں دے
 دونویں ہویاں تیار ننان بھابی نال چڑھے فی کلک اربیلیاں دے
 چھڈ پانسا ترک بازار چلے راہ مار دے فی اٹھکھیلیاں دے
 کلے پٹ ہوگئی وچہ ویہڑیاں دے رہی اک نہ وچہ حویلیاں دے
 سوہن سبزیاں نال بلاک بندے گویا بھری دکان پھیلیاں دے

دھاگے پاؤنٹے بنے نی نال لوہاں نکلے پھب رہے وچہ سہلیاں دے
 جٹاں دہاریاں دے جھنڈ تیار ہوئے سہتی گورو چیلانال چیلیاں دے
 اک کھیت وچہ جان ننان بھابی نال چڑھے نی کٹک مہلیاں دے
 راجے اندر دی سبھا وچ ہو رہی ہولی پئے عجب چھنکارا ریلیاں دے
 آپ ہارسنگار کردوڑ چلیاں ارتھ کیتڑا نے نال بلیاں دے
 اکدوئی نوں رمز ساندیاں نے کم کردیاں نی نخریلیاں دے
 وارشاہ کستوری دے مرگ چھٹے تھیا تھیا سریر مٹھلیاں دے
 اس طرف آؤ کہتی ہے زلفو نے جو کہا تھا وہ خوب ہے آگے بڑھ زینت اگر تو اس
 مشورہ میں شامل ہے فوج کا کوچ یعنی اپنے اپنے اثناؤں سے کنواری عورتوں نے
 وعدے کئے کہ فلاں مقام پر ہم کو ملنا۔ شاہ صاحب عورتوں کے کرتوت کس ڈھنگ
 میں ظاہر کرتے ہیں کسی دوسرے شاعر کا یہ کام نہیں۔

ایضاً

فوج حسدی کھیت وچہ کھنڈ پئی ترت چالنگوٹوے ویو نے
 پردہ شرم حیا والاہ کے تے سٹ زمیں تے چوڑ چوٹیوں نے
 سہی کھیڈ دیاں ماردیاں پھرن گڑ دا گھنیر گھت بناں وٹ پٹیوں نے
 توڑ مکروں سول دا وڈا کنڈا پیر چوہب کے خون پٹیوں نے
 جھوٹھ موٹھ دا سپ لڑائیکے تے دھاڑا غبدا کھیڑیاں گھتیوں نے
 سہتی اندروں مکر دافن جڑیا دند مار کے خون پٹیوں نے
 شست انداز نے مکروا ناگ کیتا اوس حسدے مورنوں پھٹیوں نے
 وارث یار دے خوچ تحصیل وچوں حصہ صرف قصور دا لٹیوں نے

احوال ہیر

لوند میٹ گھسیٹ کے ہڈ گودے رورو کرے زاری برے حیلیاں نی

نک چاہڑ دندیڑ کاں وٹ رووے کڈھ اکھیاں نیلیاں پیلیاں نی
 تھرا تھر کنے آکھے موئی لوکا کاٹی کرے جھاڑا بڑے حلیاں نی
 مارنگ تے پیرے بے سرت ہوئی کھالے جیوتے کاج کلیدیاں نی
 زہر عشق دے سپ دی دہاگئی آکھیں ہیر دیاں نیلیاں پیلیاں نی
 سہتی مکر دے ہنر سب پھوک دتے ساتھ کیتیاں ہور وسیلیاں نی!
 اتے جہاں نوں شوق دیدار دا اے گلاں اہنا ندیاں بہت رسیلیاں نی
 پنڈے ہیر دے وچہ تاں زہر دھانی سارا بدن ہويا جویں تیلیاں نی
 شیطان شطو نگرے ہتھ جوڑن سہتی گوردتے اسیں سبھ چیلیاں نی
 وارشاہ کڑیاں پریشان ہوياں سکے منہ تے ساویاں پیلیاں نی

ایضاً

ہیر میٹ کے دند بے سرت پئی حال تے شور پکاریا ای
 کالے ناگ نے پھن پھلا وڈا ڈنگ ووہٹی دے پیر تے ماریا ای!
 کڑیاں کانگ کیتی آپئی داہر لوکاں کم تے کاج و ساریا ای
 منجی پائیے ہیر نوں گھریں آندا جی پلوپل رنگ نوں واریا ای
 ویکھو فارسی توڑ کے نظم نثروں مکر گھيودے وانگ نتاریا ای
 اگے کسے کتاب وچہ نہیں پڑھیا جیہا خچریاں خچر پاریا ای
 شیطان نے آن سلام کیتا تساں جتیا تے اساں ہاریا ای
 افلاطون دی ریش مقراض کپی وارث قدرتاں ویکھ کے واریا ای

مقولہ شاعر

جدوں ساہنگراں واہرا کوک کیتی سارے دیس تے دھم بھونچال آئی
 کھیڑیں خبر ہوئی چڑھیا دیس سارا نونہ کھیڑیاندی جیہڑی سیال آئی
 سردار محبوبا بندے ترنجاں دی جیندی ہنس تے موردی چال آئی

کھیرے نال سی اوس انجوڑڈ ہوں دلوں صاف رائجیے دینال آئی
 اوس ناگنی نوں کوئی سپ لڑیا سس اوسنوں ویکھ نہال آئی
 ان کیدکن باب عورتاندے دھروں وچہ قرآن دے فال آئی
 اج گھت کے سہاگے تے اک واگلوں سونا کھیریاں داسجھو گال آئی
 وارثشاہ نوں رب وکھاں دتی جیہڑی چیز دی جمدیاں بھال آئی
 کمفری کے ہرن جھوٹ نکلے اوران کے وجود ناظرین کے لئے شور انگیز
 تھے۔ ہتھیلیاں فراخ پیشانی والی عورتیں اس مصرعہ میں منصف نے کمال
 کر دیا ناک بھون چڑھا کردانتوں کو دبا کر عشق کی زہر چڑھ گئی۔

کلام زنان

لوک ویکھ کے ہیر دا حال آکھن لڑیا سپ کوئی پھنیر پھنگروای
 ساہ لیندیاں پھر کڑے ماردی اے الوں لوں وچہ زہر پنگروای
 کوئی آکھدالیا نیکے دیہوانوں بھر کے دودھ تے گھیو دا منگروای
 وارث جیہا کوئی ماندری جھب ڈھونڈوئھی ہیر دا بولدا گھنگروای

آمدن حکیمان برائے علاج ہیر

سد ماندری کھیریاں لکھ آندے فقر وید نے نال مداریاں دے
 تریاق اکبر فلاطون والا داروڈے فرنگ سپاریاں دے
 جہناں ذات ہزار دے سپ کیلے گھت آندے فی وچہ پٹاریاں دے
 گندے لکھ تعویذ تے دھوپ ہرمل سوت آندینی کنج کواریاں دے
 کوئی اک کھواگندھے ناگ واوانال تے دھاتاں ماریاں دے
 کسے پامنکے لسی وچہ گھولے پردے لیا پائی نراں ماریاں دے
 تیل مرچ تے بوٹیاں دودھ پیسے گھنیدیندے فی نال خواریاں دے
 وارثشاہ سپاہیاں پنڈ بدھے کھیریں زور لائے زراں زاریاں دے

مقولہ شاعر

درد ہو رتے واروڑے ہو رکردے فرق پوے نہ لوہڑوچ ٹھڑی بے نی
رناں ویکھ کے آکھدیاں زہر دہانی کوئی ساعت ہے جیوندی کڑی بے نی
ہیر اکھدی زہر ہے کھنڈچ لی جویں کالجہ چیر دی چھری بے نی
مرچلی بے ہیر سیال بھوایں بھلی بری اوتھے آن جڑی بے نی
جسویلے دے سوتری ایہ سنگھی بھاگی ہوگئی نہیں مڑی بے نی
وکیہ ہیر دی سس سر مار دی اے آکھنے نڈ ہڑی دی حالت بری بے نی
ہائے مٹھڑی کیوں رضادتی اکثر مت رناں کچھے کھری بے نی
وارشواہ سداوی اے وید رانجھا جس تے دردا ساڈیدی پڑی بے نی

ایضاً

سہتی آکھیا فرق نہ پوے ماسہ ایہ سپ نہ کیل تے آوندے نی
کالے باغ وچہ جوگیر اسدھ دانا جلیندے قدم پایاں دکھ جاوندے نی
اوبدی بین دے وچہ لکھ منتر اندے سپ اوسنوں بھیٹ لیاوندے نی
جیکر پڑھے متر نالے کرے تنتر سبھ خلق نوں چانواوندے نی
باشک ناگ کروٹدی اے میڈ پچھک چھینے تترے سیس نواوندے نی
کغنی داراڈا اتے بھونڈا وی اسراں کھراں ڈرکھاوندے نی
تندوڑا بورڈا چھلی تے ملی پھنیر سب اوسدا حکم بجاوندے نی
مٹی دار دوہرے تے کھرنیالی منتر پڑھے تے کلی تے آوندی نی
چلیا تیلیا سنگا بوچھا وڑا ناڈرا آوندے نی
کھجوریا تیلیا بنت چنگا پٹھواریا کونچیا چاوندے نی
لوگ مندر دیوے انہاں جتن جوتی روگی ہون چنگے بوٹی کھاوندے نی
کھنکھوریا دہامیاں بس ساٹھی رتوڑیا کوڑیا چھاوندے نی

کوئی دکھ تے درد نہ رہے بھوار جادو جن تے بھوت سبھ جاوندے نی
 ملے اوسنوں کوئی نہ رہے روگی دکھ کلاندے اوسنوں جاوندے نی
 راون راجے تے وید تے دیو پریاں سبھ اوسنوں ہتھ وکھاوندے نی
 ہور ویدگی وید لگا تھکے وارشاہ ہوری ہن آوندے نی
 پھونک سے مار ڈالنے تاثیر کر گئی نزع کا وقت قریب ہے کنواری لڑکیوں کے کاتے
 ہوئے سوت لڑکی کوئی لمحہ زندہ رہے گی جب سے سانپ نے کاٹا ہے لوٹی گئی باہر
 جانے کی اجازت کیوں دی عورتیں بے عقل ہوتی ہیں ہماری دروکی دوائی کی پڑیا
 جس کے پاس ہے سانپ اس کے تابع و فرمانبردار ہیں۔

کلام کھیڑیاں

کھیڑیاں آکھیا کیہڑا گھلی اے جی جیہڑا ڈگے فقیر دی جا پیریں
 ساڈی کریں واہر نام رب دے اوئے کوئی فضلدا پلوڑا آن بھیریں
 سارا کھول کے حال احوال دسیں نال مہریاں برکتاں وچہ وہڑیں
 چلو واسطے رب دے نال میرے قدم گھتیاں فقر دے ہوں خیریں
 دم لائیے ہیر ویاہ آندی جنج جوڑ کے گئے ساں وچہ اڑیں
 بیٹھ کوڑے گل پکا چھڈی سیدا گھلی اے رن جاں ایر ایریں
 جیوں جانیں توں توں لیا اسنوں کریں منتاں لاوناں ہتھ پیریں
 وارشاہ میاں میرا تیرا علم ہویا مشہور ہے جن تے انس طریں

روانہ کردن مہراجو سیدار از دجوگی

اجو آکھیا سیدیا جاہ بھائی ایہ ووہٹیاں بہت پیاریاں لو
 جاہ ہنہ کے ہتھ سلام کرنا تساں تاریاں خلقتاں ساریاں دو
 اگے نذر رکھیں سبھو حال دسیں اگے جو گریڈے کریں زاریاں او
 سانوں بنی ہے ہیر نوں سپ لڑیا کھول کہیں حقیقتاں ساریاں او

نال عاجزی دے قدم چم اکھیں آپ بنایاں خوریاں او
 آکھیں رب دے واسطے چل جوگی سانوں پیاں مصیبتاں بھاریاں او
 یارو کندویوں سپ بنادتا ویکھو عشق دیاں گلاں نیاریاں او
 وارشاہ اوتھے ناہیں پھرے منتر جتھے عشق نے دندیاں ماریاں او

رفتن سید اور کالا باغ

سیدے مار بکل بدھی پچاڑ کی جتی جھاڑ کے ڈانگ لے کڑ کیا اے
 واہو واہ چلیا کھڑی بانہہ کر کے وانگ کالگوی ماں تے سر کیا اے
 فکر ہیرے دتوں سک نرکھ ہو یا پنجر سیدے داڑیاں کھڑ کیا اے
 دکھ ووہٹی دا جٹ نوں کھا گیا وانگ کٹھے کبوتر دے پھڑ کیا اے
 جویں ذکر کیا خاں نے جنگ کیتا لیکے توپ پہاڑ تے کڑ کیا اے
 توں سیدے نے جوگی تے جائیکے تے حال اپنا کھو لکے یر کیا اے
 کالے باغ وچہ جوگی تے جاو گیا جوگی ویکھ کے جٹ نوں ٹڑ کیا اے
 کھڑا ہوماہی منڈے کہاں آویں نال بھانبرے شور کر پھڑ کیا اے
 سیدا سنگ کے تھرا تھرا پیا کنبے اوہدا اندروں کالجہ دھڑ کیا اے
 اتوں کھڑی کر بانہہ پکاریا اے ایہ خطرے داماریا بھڑ کیا اے
 چائیں واسطے رب دے جو گیا اوئے خاروچہ کلچیدے اڑ کیا اے
 جوگی پچھیا کی ہے بنی تینوں ایس حال آویں جٹا بڑھکیا اے
 جٹی وڑی کپاہ وچہ بنہہ جھولی کالا نانگ از غیدا لڑ گیا اے
 وارشاہ جاں چونیاں جمع ہویاں سپ جھاڑ بوٹے کتے وڑ گیا اے
 سب سے نبض دکھاتے ہیں سب حکمت کر چکے اب آپ خیر سے آتے ہیں
 وہاں منتر تا شیر نہیں کرتا جہاں عشق نے دانت چلائے ہیں۔

ایضاً

ہتھ پنھ کے سیدے نے پیر پڑے مینوں دکھ لگا تیتھے آیا میں
 وزرات وٹھی میرے تڑندی اے ایس درد نے بہت اکایا میں
 سارے ویدے تے ماندری بھال چکا سبھ کم تے کاج بھلایا میں
 وارشاہ سہتی تیری دس پانی رل کوڑے سبھ پہنچایا میں

مقولہ شاعر

جدوں سیدے نے کیتی سی عرض ایسی جوگی اپنا جیو ٹھہرایا اے
 جیہڑا کنبدادھڑ کدا بھڑ کداسی خوف خطریوں دل ہٹایا اے
 سہتی ہیر نے کوئی اشنڈ کیتا بھاویں مکر فریب بنایا اے
 وارشاہ بھلا نہ مول سرتوں سہتی کیڈ احسان چڑھایا اے

کلام جوگی

جوگی ولایا سنیں کھاں چھیل جٹا کم ویکھ لے اوسدے رنگدے نی
 جدوں غرض بنیاں تدوں ہوویں حاضر دیند امہنے رنگ برنگدے نی
 تقدیرنوں موڑنا بھلانا ہیں سب نال تقدیر دے ڈنگدے نی!
 کیتی اوسدی فقرائے نے من لئی تقدیرنوں کون انگ دے نی!
 جنہوں رب دے عشق دی چاٹ لگی ویدان قضا دے رنگدے نی
 ہر وقت اوہ ربا دھیان رکھن نال عاجزی دے دعا منگ دے نی
 جیہڑے چھڈ جھان اجاڑوسن صحبت عورتاندی کولوں سنگدے نی
 کدی کسے دی کیل وچہ نہ آئے جیہڑے سب سیال تے جھنگ دے نی
 اک میرے ہی نال نہ ویر اسدا ویر نال ہی ٹاہری سارڑی اوئے
 کدی کسے دینال نہ ڈھک بھندی سدا ووسدی اک اکارڑی اوئے
 جے میں ہتھ لاواں سروں لاہ لیندی چا گھتدی چیخ چہارڑی اوئے
 ہتھ لاواناں پلنگ نوں ملے ناہیں خوف خطریوں رہے نیارڑی اوئے

مینوں مار کے آپ نت رہے روندی ایس ڈل ای رہی کوارڑی اوئے
 نال سیس ننان دے گل تائیں پئی مچدی نت خوارڑی اوئے
 اساں اوسنوں مول نہ ہتھ لایا کائی لاغر لوتھ یا بھارڑی اوئے
 اینویں غفلتاں وچہ برباد کیتی وارشاہ ایہ عمر پیارڑی اوئے
 لپیٹ کر ہاتھ پیچھے باندھ لئے جیسے وشی لوگوں کی عادت ہے کھڑا ہوا وگڈ ریا لڑکے
 کہاں آتا ہے کیوں گر جتا ہوا آتا ہے کپاس چننے والی عورتیں جب اکٹھی ہوئیں تو
 سانپ کہیں بھاگ گیا تمام قبیلہ نے مشورہ کر کے مجھے بھیجا ہے جو اس خیال سے ڈرا
 تھا کہ شاید میرا راز ظاہر ہو گیا جب تجھے مطلب ہو تو حاضر ہوا تقدیر سے کون گذر سکتا
 ہے ہم لوگ عورتوں کی صحبت سے ڈرتے ہیں۔

مقولہ شاعر

جوگی لیک گھستی پھیر وچہ چونکے چھری اوسدے وچہ کھلایا سو
 کھاہ قسم قرآن دی بیٹھ جٹا قسم چورنوں چاکرایا سو
 اوہدے نال توں تائیں انگ لایا چھری پٹ کے دھون رکھایا سو
 پھڑیا حسن دے باغ دا چور ثابت تائیں اوسنوں قسم کرایا سو
 ایس عشق کتاب دا مکر کر کے نشا اپنے من منایا سو
 سو جھا مال دالیا سو چور کولوں مت سیدے دی گل گویا سو
 نال مکر فریب دے لیا اندر تائیں اوسنوں تہمت لایا سو
 وارث رہنوں چھڈ کے پیا جنجٹ اینویں راگا گمر گویا سو

قسم خوردن سیدا

کھیرے نشا وتی اگے جو گیرے دے سانوں قسم ہے پیر فقیر دی جی
 مراں ہو یکے ایس جہان کو ہڑا کدی صورت میں ڈھٹی بے ہیر دی جی
 سانوں ہیر جی ڈھولی دھار دے کوہ فاف تے مار کشمیر دی جی

لنکا کوٹ پہاڑ دا پار دے فرہادوں نہر جوں شیر دی جی!
 دوروں ویکھ کے فاتحہ آکھ چھڈاں گور پیر پنجال دے پیر دی جی
 سانوں تہقہ دیوار دیوانگ دے ڈھکاں نیڑے کالجہ چیر دی جی
 اوہدی جھال نہ اسان تھیں جائے جھلی جھال کون جھلے جٹی ہیر دی جی
 لوک آکھ دے حسن دریا وگے سانوں خبر نہ اوسدے نیر دی جی!
 لئے مکھ تے آکھا کھا بھائی پچھے غیبت کرو نہ کیر دی جی
 بھینس مار کے سنک نہ دے ڈھوئی اینویں ہونس کبھی ودھ کھیر دی جی
 خلق آکھدی ہے وہاہ آندی میل ہوئے نہ انگ سریر دی جی
 لوک آکھدی ہین اپراہٹی اسان ہ ڈھٹی صورت ہیر دی جی
 امیں جھوٹھ نہ بولئے جوگیاں تے خیانت نہ کرئے چیز پیر دی جی
 وارشاہ ایہ خواب اخیال وانگوں جگ شیرنی جائے شیر دی جی

کلام جوگی

جوگی رکھ کے اکھ دے نال غیرت کڈھ اکھیاں روہ پلٹیا ای
 ایہ ہیر دا وارثی ہو بیٹھا چاڈریوں سواہ وچہ سٹیا ای!
 سنے جتیاں چونکے دیوچہ آویں ساڈا دھرم تے نیم سب پٹیا ای
 ویکھو جوگی ہن سیدے دینال کیتی جویں مال دے چورنوں پھنیا ای
 لٹ پٹ کے نال نکھٹیا ای کٹ پھاٹ کے کھوہ گھسٹیا ای
 برا بولدا نیر پٹ اکھیں جیہا بانیاں شہر وچہ لٹیا اے
 پکڑ سیدڑے نوں نال بھوڑیاں دے چوریا وانگوں ڈھاکتیا ای
 گھڑلتاں تے بھوڑیاں نال جتیاں دھون سکی آنال غربٹیاں ای
 موراں پسلیاں بھنکے چور کیتا وانگوں ظالماں ظلم تے جنیا ای
 ہنداں مکیاں نال بجال کیتا لک بھن مروڑ کے سٹیا ای

دوویں بھن باہاں سروں لہ پکا گنہگار وانگوں پکڑ جنیا ای
 شانہ بھن کے کٹ چکچور کیتا انگ بھن کے سنگ نوں گھٹیا اے
 ایسی جوگی نے سیدے دے نال کیتی روم روم تھیں خون آبھٹیا ای
 وارثاں خدائیدے خوف کولوں ساڈا روندیاں نیر نکھٹیا ای
 ملکر نہیں بیٹھتی ہمیشہ آ کیلی نظر آتی ہے فریاد و غوغا مچا دیتی ہے معلوم نہیں کہ
 اس کا بدن لاغر ہے یا مونا پیر پنہال کی قبر کشمیر میں ایسی جگہ پر ہے کہ وہاں
 کوئی چڑھ نہیں سکتا۔

احوال سیدا

کھیرا مار کھا کے ترت بھج چلیا واہو واہ روندہ گھر آوند اے
 ایہ دیوا جاڑوچہ آن اتھا نال کڑکیاں جند گواوند اے
 ایہ جوگیرا نہیں جے دھاڑ کانی حال اپنا کھول وکھاوند اے
 ایہ قارون دے دیس دے سحر جانے وڈے لوہڑ تے قہر کماوند اے
 نالے پڑھے قرآن تے دے بانگاں چونکے پاوند اسلکھ و جاوند اے
 مینوں مار کے کٹ تہبار کیتا پنڈ اکھولکے جھب وکھاوند اے
 نالے کرے زاری اگے کوڑمیدے ہائے ہائے کر پیا کر لاوند اے
 جو کجھ حال حقیقت ورتیا سی وارثاں نوں آکھ سناوند اے

کلام اجو!

اجو آکھیا لو ہنیر یارو ایہ غضب فقیر نے چایا جے
 میرا کیوڑے دا سٹا مار جنڈوں کم کار تھیں چاگوا جے!
 میں تاں خوف خدادے ادب کیتا کراں اوہ جو اوس کرایا جے
 ہتھو تھ لوں بدلہ اوستوں جی جیکوئی کرے سو اپنا پایا جے
 فقر مہر دے ساری خلق اتے اوس قہر دا سبق پڑھایا جے

ایہ جو گھبرا نہیں بلا کوئی کھڑیں آئیکے ظلم اٹھایا جے
میرے چھوہر دامار کے ناس کیتا اوہنوں رب دا خوف نہ آیا جے
وارشہاہ میاں نواں سانگ ویکھو دیو آدمی ہوئیکے آیا جے

کلام سہتی

سہتی آکھیا با بلا جاہ آپے سیدا آپ نوں وڈا اسا وندا اے
کہیا جائیکے بہت تعظیم کرنی ادب اک بجانہ لیا وندا اے
نال کبر ہنکار دے مست پھر دا خاطر تلے نہ کسینوں لیا وندا اے
ساہنے وانگ ایہ سری چہا وندا اے اگوں آکڑاں پیا وکھا وندا اے
آدم گری دی گل نراک کردا سگوں رکتاں پیا اٹھا وندا اے
جوگی کسی دا کی دھرا وندا اے فی لیکھا مول بیاج مکا وندا اے
جاناں فقیراں دے کرے آکڑ غصہ غضب نوں پیا وکھا وندا اے
فقر کسے نوں پشیم نہ جان دے فی شپا شپ چھٹا باغ آ وندا اے
مارنوں دے دکھ حیران کیتا اجو گھوڑے تے چڑھ کے آ وندا اے
یارو عمر ساری جٹی ناہ لدھی رہیا سوہنے ڈھونڈ ڈھونڈ وندا اے
سپ ویکھ جو او سنوں ڈنگیا اے نیر اکھیا ندا ڈھل آ وندا اے
تیرے راج وچہ صاحبہ حکم کردا شہزادیاں نفر رکھا وندا اے
ایہ قدرتاں ربدیاں کون موڑے مینوں جوگیاں توں مرواندا اے
جنہاں ملک تے مال گھر بار چھڈے تنہاں خوف کیہا کسے آ وندا اے
اوہ کسے دی کی پرواہ رکھن جنہاں آسرا رب دے نا وندا اے
تسین ہو بڈھے وڈے کرم برکت مینوں جاونا تساں دا بھا وندا اے
میاں خوف خدا نیدا بہت کردا کراں اوہ جو اوں کرا وندا اے
وارشہاہ جوانی وچہ مست رہیا گئے وقت تائیں پچھو تا وندا اے

مقولہ اجو

میں تاں جاوئاں ہاں اجو آکھدے اے سبھو چلو ہی چل پکار دے ہو
جانھ کھڑا ہتھ پیرا گے تسیں لاڈلے پروردگار دے ہو
نال عاجزی وچہ مرا تے دے تسیں رب ہی رب چتار دے ہو
نظر فصلدے نال نہال کرو ساری عمر سوے دکھڑے پاڑ دے ہو
تسیں فقر اللہ دے پیر پورے وچہ رتخ دے شیخ نوں مار دے ہو
ہووے دعا قبول پیاریاں دی دین دنی دے کم سوار دے ہو
اٹھے پیر خدا دی یاد اندر تسیں نفس شیطان نوں مار دے ہو
حکم رب دے تھیں تسیں نہیں باہر پر خاص حصور دربار دے ہو
تقصیر تمام معاف کرنی بخشہار بندے گنہگار دے ہو
اوگن بخش لئیو اوگنہاریاں دے ذاتی ہام نوں نت چتار دے ہو
فقر مہر کردے کل خلق اتے اکھیں ویکھ کے عیب نثار دے ہو
میری نونہ نوں سپ دا اثر ہو یا تسیں کیل منتر سپ مار دے ہو
لوہڑے جان بیڑے اوگنہاریاں دے فضل کروتے پار اتار دے ہو
تیرے چلیاں نونہ میری جیوندی اے لگے دامن سوسیں تار دے ہو
جیہڑا آنکے کرے برابری جی اوہنوں وچہ زمین نگہار دے ہو
وارشاہ دے عذر معاف کرنے بخشہار تسیں اوگنہار دے ہو

کلام جوگی

چھڈ دیس جہان اجاڑ ملی اے جٹ نہیں پچھا چھڈ دے نی
اساں چھڈیا ایہ نمول چھڈن کھیڑے مڈھ قدیم دے ہڈ دے نی
اساں ایس جہان توں ہتھ دھوتے کھیڑے پھیر آلود گھسڈ دے نی
لیسے پے میرے اتے جھاڑیاں دے پاس جان ناہیں یخ گڈ دے نی

حیند نام لیاں کھیرے چیکدے سن ہوہراہیر دا آپ لیا ائی
 حیندی وکھلی دیوچہ لکھ منترایہ اللہ نے وید ملایا ائی!
 شاخاں رنگ برنگیاں ہون پیدا ساون ماہ جوں مینہ وسایا ائی
 نالے سہتی دے حال تے رب ترٹھا جوگی دلاندا مالک آئی ائی
 رانہاں سکدیاں دی دعا رب سنی اوس واہنڈی دایار آیا ائی
 تتاں دھراندى ہوئی مراد پوری دھواں ایس چروکناں لایا ائی
 ایہدی پھرے کلام اج کھیریاں تے اسم اعظم نے اثر کرایا ائی
 مہمان جو آوندا لین وہٹ اگے ساہوریاں پلنگ وچھایا ائی
 اپراہد ویکھو اتھے کوئی ہندا جگ دھوڑ بھلا وڑا پائی ائی
 منتر اک تے پتلیاں واڈن اللہ والیاں کھیل رچایا ائی
 کھسکو شاہ ہوری اج آن بیٹھے تنبو آن ادہاواں لایا ائی
 سیوا کرے جوگی بیٹھا مدتاں وا اج کھیریاں نے خیر پایا ائی
 ککھوں لکھ چا کرے خدا سچا دکھ ہیر دا رب گوائیا ائی
 بھلا ہویا جے کیدی آس پنی رب وچھڑیاں یار ملایا ائی
 سہتی اپنے ہتھ اختیار لیکے ڈیرا ڈوماں دے کوٹھڑے لایا ائی
 رناں موہ کے لین شہزادیاں نوں ویکھو افترا کون بنایا ائی
 آپے دھاڑوی دے آگے مان دتا کچھے ساہنگرو ڈھول وجایا ائی
 بھلکے اتھے نہ ہووسن دوویں کڑیاں سانوں شلکمن ایہا نظر آیا ائی
 جدوں جوگی تے رب دی مہر ہوئی کلر شور وچہ باغ لویا ائی
 وارشاہ شیطان بدنام کرسولون تھال دے وچہ کٹایا ائی
 (ترجمہ) اور جو پڑے تم یہ کوئی سختی سو بدلہ اس کا جو کمایا تمہارے ہاتھوں نے۔

مسخری نمودن ہمنشینان باہیر

کڑیاں آکھیا جا کے ہیر تائیں انی ووہٹی اے اج دوہائی ایس نی!
 ملے آبجیات پیاسیاں نوں جوگیاں دے وچہ آئی ایس نی!
 تینوں دوزخ دی آنج حرام ہوئی رب وچ بہشت دے پائی ایس نی
 پوری رب نے میلکے تاری ایس توں موتی لال دینال پورائی ایس نی
 جس ویدنوں نت پکاردی سیں او سے ویدنے آن اٹھائی ایس نی
 منگوں گھتھیاں نوں سال گذر گئے رب نال سب ملائی ایس نی
 اوہو آن ملیا پچھلا یار تینوں باہوں پگڑ کے جس اٹھائی ایس نی
 جگلوں وچھری زدوں رنگ ماریا جوڑی رنگ دے نال ملائی ایس نی
 تیری رب نے آس پہنچا دنی اج یار دے نال رلانی ایس نی
 رب آپ سچے آن کرم کیتا بیڑی رہڑی نوں بنے لائی ایس نی
 ووہٹی جیوندی بگی ایس بھلا ہويا جوگی جھارڑا پاچائی ایس نی
 ایہ جوگی ناہیں ولی قطب کوئی جس اپنی فضل کرائی ایس نی
 تیرے دل دی ہوئی مراد حاصل اج رانجھنے ہتھ پھڑانی ایس نی
 وارشاہ کہو ہیر دی سس تائیں اج رب نے چوڑ کرائی ایس نی
 یعنی اب سہتی پر خداوند تعالیٰ نے مہربانی کی کیونکہ دلوں کا مالک آگیا ہے باہر سے
 آئی ہوئی مراد ہیر سہتی ہیر رانجھایہ تینوں (ترجمہ) تو کہہ بڑائی اللہ کے ہاتھ میں ہے
 دیتا ہے جس کو چاہے اور اللہ گنجائش والا ہے خبردار خاص کرتا ہے مہربانی جس پاچا ہے
 اور اللہ کا فضل بڑا ہے۔

کلام جوگی

جوگی لکس منایکے آن وڑیا کہندا پیر دا روٹ پکاونا بے
 پھرے مرد نہ عورت غیر کوئی کسے نہ پرچھاوڑا پاون بے
 ہووے اک نویکلی جاچنگی جتھے ہیر دا پلنگ وچھاونا بے

گورو منتر ایں پڑھاں سواکھ واری میرے پیر دا ایہ فرماونا ہے
دھواں دھوپ دھکھائیکے رات اندر گور منتر ایں جتن کراونا ہے
وارشہاں میاں بوبا بند کرنا بار بار ناہیں اتھے آونا ہے

ایضاً

درد دور ہوسی رب سکھ کرسی میرا آکھنا نہ بھلاونا اوئے
جوگی آکھیا پھرے نہ مرد عورت پوے کسیداناہ پرچھاونا اوئے
کراں بیٹھ نوکھا جتن گوٹے کوئی نہیں ہے چھنج پواونا اوئے
کن بچ وچہ ووہڑی آن پھاتی ناہیں دہن تے شور کراونا اوئے
اکو آدمی آونا یلے سہتی اوکھا سپ دا روگ گواونا اوئے
کواری کڑی دارکھ وچہ پیر پائیے نہیں ہور کسے اتھے آونا اوئے
مست لکدا خوشی دیدار دینوں دکھ اپنا چاہٹاونا اوئے
اوہدے ڈنگ اتے اسان لام نکا اسی سپ نوں ڈنگ چٹاونا اوئے
سپ نس جائے چھل مار جائے بڑا اوکھڑا چلہ کماونا اوئے
مہرا جودے پت نوں ہتھ لایا سیدے کھیرے نوں مت سکھاونا اوئے
لکھیا تست دے وار قرآن اندر نہیں چھڈ نماز پچھنا اونا اوئے
وارشہاں نہ کوئی تے بندگی نوں مڑوت نہ جگ تے آونا اوئے
سپر د کردن کھیریاں ہیر وارا بھجا سہتی را
سہتی کڑی نوں سد کے سوئیو نے منجا وچہ ایوان ڈہائیکے تے
پنڈوں باہراک ڈوماں دا کوٹھڑا اسی اوٹھے دتی نے تھاں بنائیکے تے
جوگی پلنگ دے پاس بہایو نے آبیٹھا ای شگن منائیکے تے
ناڈھو شاہ بنیا مست ہو عاشق معشوق نوں کول بہائیکے تے
کھیرے آپ جاگھریں بیٹکر ستے طعمہ باز دے ہتھ پھڑائیکے تے

سرتے ہوونی آئیکے کوکدی اے چٹکی مار کے ہتھ منائیکے تے
 اوہناں کھہیہ سرگھت کے پٹنائیں جنہاں ویابی سی دھڑی لگائیکے تے
 بھلکے مالک نہ ہووسن مول کھیڑے جنہاں آندی سی شگن منائیکے تے
 اوہناں جگت لاہڑے بہت دیسی ہن بیٹھے ہونو نہہ کھائیکے تے
 وارشاہ پھر تنہاں نے وین کرنے جنہاں ویانوں گھوڑیاں گائیکے تے

یاد کردن رانجھا پنچ پیرا

رانجھا کوٹھڑی یوچہ تگ بیٹھا دل اندروں اوسدا ڈولیا ای
 اڈھی رات رانجھے پیر یاد کیتے طارہ حضر دا ہتھ لے تولیا ای
 شکر گنج دا پکڑ رومال چمے مندرالال شہباز دا کھولیا ای
 کھونڈی سید جلال بخارینے دی وچوں عطر دے مشک نوں جھولیا ای
 خنجر کڈھ مخدوم جہانے دا وچوں روح رانجھیے دا بولیا ای
 مدد پیر اندی ہووے جس شخص نائیں او تھے اتھے نہ کسے تھیں ڈولیا ای
 مشکل کرن آسان آپیر میرے رانجھے یار نے خن آبولیا ای
 تیریاں مشکلاں سب آسان بچہ جیو ساڈا تھہ نے موہ لیا ای
 پیر ساؤ الدین ذکرینے دھمک تی کنڈھ ڈہاہ کے راہ نوں کھولیا ای
 جا پشت پناہ ہے رب تیری جٹا کیوں تیرا دل ڈولیا ای
 جاہ بیٹھا ایں کاسنوں اٹھ جٹا سویں نہیں تیرا راہ کھولیا ای
 وارشاہ پچھوں تاویں بندگی نوں عزرائیل جان دھون جڑھ بولیا ای
 اظہار کردن سہتی احوال خود نچمت میاں رانجھا خواستن مراد بلوچ را
 نکل کوٹھیوں تر ت تیار ہو یا سہتی آن حضور سلام کیتا
 بیڑا لانے اسان عاجزاں دا رب فضل تیرے اتے عام کیتا
 تیرا آکھنا دلوں منظور کر کے مقاکھیڑیاں دا سبھو خام کیتا

میں تاں ہوئی خوار جہان سارے نام یار دے گل بدنام کیتا
 میرا یار ملاونا مہر سیتی اساں کم تیرا سر انجام کیتا
 بھابی ہتھ پھڑائیکے ٹوردتی بدو کھڑیاں نوں خاص و عام کیتا
 شرم ماپیاں دی سبھو ہڑدتی کسی نال جویں آدم جام کیتا
 تیرے واسطے ماپیاں نال کیتی جویں علی دے نال غلام کیتا
 جدوں کوٹھیوں دوڑ کے نکل چلیا سہتی منھ کے ہتھ سلام کیتا
 موہوں کے مراد ہے ملے مینوں ایہو مدھ تھیں طلب انعام کیتا
 جو کجہ ہوونی نے سیتا نال کیتی اتے دھڑے نال جورام کیتا
 ملے شاہ مراوتاں موئی جیواں میں جان کے اج آرام کیتا
 اوتھے ٹٹیاں دلاں نوں خوشی ہووے جتھے رب نے آن مقام کیتا
 دل جان تھیں ہوئیکے ٹھل کیتی تیرے کم دا خواب انجام کیتا
 میرے ہتھ پھڑائے دی لاج رکھیں تیرا اساں نے کم تمام کیتا
 وارث شاہ جتوں مہربان ہووے اوتھے خلق نے آن قیام کیتا
 دعا کردن میاں رانجھا بجناب بار تعیالی ورتی سہتی و آمدن مراد شتر بان
 رانجھے ہتھ اٹھا دعا منگی ربا میلنا یار گوارنی دا
 ایس حب دے نال ہے کم کیتا بیڑا پار کرنا کم سارنی دا
 ایہ تاں جگدیوچہ خوار ہوئی پردہ ڈھکنا ایس خوارنی دا
 ایس آن پچاری نے یار میلے میلیں یارنوں ایس پچارنی دا
 ربا مہر دے نال توں یار بخشیں ایس عشق دے کم سوارنی دا
 دھل وچہ نہ گھٹنا کم سلیاں سہتی عشق تے مشک تارنی دا
 پنجاں پیراں دی ترت آواز ہوئی ربا یار میلیں اداسارنی
 پیاوچہ گھمن کندھی دورجاپے بلا بھیج صرصر بیڑے تارنی دا

تیرے کرم کولوں نہیں دور اللہ آوے جھب دلدار دلدارنی دا
 فضل رب کیتا یار آن ملیا وارث شاہ مراد پکارنی دا
 سہتی اپنے احسانات جتا کر اپنے یار سے ملنے کی درخواست کرتی ہے۔

کلام شاہ مراد سہتی از کلام رانجھا

پری حور دل دل سندی بھین ڈاچی آو کھ لے جھٹ کر لاڑی اے نی
 ڈاچی شاہ مراد دی آن رگی اتوں بولیا سائیں سواری اے نی
 جادو سحر کے کرامات آکھاں کل ڈھونڈنے دی وڈی بھاری اے نی
 جا پے انج جیوں کسے مہار پھڑ کے تیرے بو ہے تے آن کھاری اے نی
 کیتو گرد نامہ کے پھند کوئی اکے منتراں وانگ مداری اے نی
 ڈاچی مہر دی تے اسوار آہا جباگو میٹ ساں نال خمار اے نی
 اک سد غیبوں پئی کن میرے ڈاچی سندیاں سارزنگاڑی اے نی
 نظر مینھ گولا اکے تیر آکھاں ڈاچی وگنے وانگ اندھاری اے نی
 میری گئی قطار کوراہ گھستی کوئی سج رکیٹو ٹونے ہاری اے نی
 شالا ڈھکا آوے ہش ڈھک نیڑے آچڑھیں کچاوے تے ڈاری اے نی
 وئے سوئی دی پوتری ایہ ڈاچی گھن جھوک پلانے نوں لاڑی اے نی
 اوہد پلوڑا منہ تے پٹھ پر بت ایہ فرشتیاں اٹھ چتاری اے نی
 دیوہ دیویاں ہتھ نہ آوندی سین ادھیں راترے ماروی دھاڑی اے نی
 وارشاہ دی عمر دی بکری نوں کھاجائے گی موت بگیاڑی اے نی

روانہ شدن ہیر و رانجھا و مرادو سہتی!

سہتی لئی مراد نے ہیر رانجھے رواں ہو چلے لاڑے لاڑیاں نی
 راتوں رات گئے لیکے باز کونجاں سریاں ناگاندیاں شہیاں لتاڑیاں نی
 آپو دھاپ گئے لیکے واہوواہی بگیاڑاں نے ترناڑیاں پاڑیاں نی

وقت ہلال داہویا جان ہالیاں نے ڈھکیاں گلیں پنجالیاں چاہڑیاں فی
 کوٹھا ویکھ کے سکھناروگیاں دا کدوئے نوں سنتاں ماریاں فی
 اجو مہر دے گھراں نوں سنھ لگی انہاں ویکھ کے گلاں چٹاریاں فی
 اوہناں اندروں باہروں خبر لیکے گلاں آپ وچہ ایہ وچاریاں فی
 جیہڑا پاہر بولہ ہے دیوچہ ستا اوہنوں چاہنگر ہوکراں ماریاں فی
 سارے شہر وچہ شور تے دھم پیا کرن کیرنے تے زارو زاریاں فی
 رل ہیر تے سہتی نے خوار کیتا کم چوڑ انہاں ڈاریاں فی
 ایہ مہریاں مثل شیطان دے فی کام والیاں دیاں نظاریاں فی
 جڑھ دین ایمان دی کٹنے نوں ایہ مہریاں تیز کٹاریاں فی
 وے گندگی انہاندے فرج وچوں تھینس موہڈیاں دے اتے چاہڑیاں فی
 میاں جنہاں بیگانہ ناریاں ملن دوزخوں تاچوڑیاں فی
 ادھل جان اتے جنہاں لک بدھا اوہناں لکھیاں دہروں خواریاں فی
 وارث کسیدے رکھیاں رہن ناہیں پتاں جنہاں دیاں رب اتاریاں فی

ایضاً

جھگا ہیر تے سہتی نے چوڑ کیتا نک وڈھ سٹیا دوہاں لاڑیاں نے
 لے گیا ادھال کے اوہناں جوگی ہویاں جگد یوچہ خواریاں نے
 ویکھو رب نے آپ سبب لایا اوہدیاں قدرتاں توں بلہاریاں نے
 اڈھی رات کاروانیاں کوچ کیتا سن کھیریاں نے واہراں چاہڑیاں نے
 مگر انہاندے واہراں اٹھ پیاں پکڑ برچھیاں اتے کٹاریاں نے
 ہائے ہائے ہوئی وچہ کھیریاں دے ویکھو انہاں تے واہراں چاہڑیاں نے
 ابھڑواہیاں اٹھ کے بچ نٹھے پھڑ کے ڈانگاں تے کہیاں کوہاڑیاں نے
 وارشاہ نانیاں نال جنگ بدھامناں کے کھیریاں واہڑیاں نے

اطلاع نمودن مردمان اجورا

اجو مہرنوں لوکاں نے خبر دتی تیرا چوڑھگاج ہو گیا
کبھی ہوئی تفصیر ہے اسماں کولوں تیر غضب دا سینہ پرو گیا
بجلی پئی آسمان تھیں غبیوں سبھ باغ بوٹا صاف ہو گیا
جوگی لے گیا ہیر نوں سنے سہتی ساڈا شرم حیا سبھ کھو گیا
چادر چٹی نوں داغ سیاہ لگا جوگی اپنا دھوناں دھو گیا
ایہ گلاں توں داغ نہ دور ہوئی سانوں کالکیں گھت سمو گیا
زمین سخت آسمان بھی دور دے جیہڑا دھوناں سی سوئی ہو گیا
ساڈا جیو نا بہت محال ہویا وارشاہ سن ناروں رو گیا

مقولہ شاعر

حال حال کر کے واہراں بھج پیاں چاہنگ کوکدی وچ اکاس ہوئی
سن اندروں باہروں حال بو بوس ہیر دی اٹھ ہراس ہوئی
اک چتر و جاوندے جان بھنے بھلا ہویا فقیراں دی آس ہوئی
اک جان روندے جوہ کھیڑیاندی اج ویکھو تو چوڑنخاس ہوئی
جوگی لے گیا سہتی تے ہیر تائیں گل عام اونویں آس پاس ہوئی
اک نے ڈنڈے ہتھیں جان بھنے یارو پئی سی ہیر اداس ہوئی
ایہووردی ہیر نوں سنو یارو ذرات نڈھی ہراس ہوئی
وارشاہ نہ مندیاں ڈھل گدی جدوں استرے نال پٹاس ہوئی

ایضاً

پہاں واہراں آں مراد ملایاں اگے کٹک بلوچاں نے چاہڑدے
پکڑتر کشان تیر کمان دوڑے کھیڑے نال ہتھیاراں دے ماردے

جیہڑے واہندے گھٹ ٹھاٹھ یارو واہ واہ کردے سبھے پاڑدے
 مار برچھیاں آن بلوچ کڑکے تیغاں مار کے واہراں جھاڑدے
 مارنارکاں مورچے بھن دتے مارجھاڑ کے پنڈوچ واڑدے
 اکدوئے دینال نہ رہیا کوئی کھوہ موہ کے مارجاڑدے
 وانگ فوج سکندری دھاواہراں داراماریا کھیت وگاڑدے
 وارشاہ جاں رب نے مہر کیتی بدل قہر دے لطف نے پاڑدے

ایضاً

جیہڑی جوہ اندر رانجھا ہیر گئے اوتھے شیر پسی آدم خورمیاں
 اچن چیت جواوسنوں نو آئی اوتھوں دوڑ آیا کر کے زورمیاں
 چاروں طرف پھرے بکاں مارواوہ نیلے وچہ مچایا شورمیاں
 کن ہیر دیوچہ آواز پچھی کھندی پیادھندا ہن ہورمیاں
 ہیر آکھدی رانجھیا شیر آیا میرے کن پئی گھنگھورمیاں!
 پیر یاد کررب دا واسطانی شیر نہیں ایہ قہر قلوں میاں
 پنج پیر رانجھیئے نے یاد کیتے اوہ آئے نی آکھدے پھنور میاں
 مدد کرو خدائید واسطہ جے ساڈی تساندے ہتھ ہے ڈورمیاں
 جیکر کرو مدد تاہیں گل چنگی نہیں دسدی اے سانوں گورمیاں
 وارشاہ پیراں اگے عرض کردا خوشی کرو مینوں دیہوٹورمیاں

مژدہ دادن پیران رانجھارا

پنجاں پیراں زبان تھیں حکم کیتا بچہ جاہ جلدی فتح پاوسیں توں
 جدون شیر آسی تیرے مارنے نوں تدوں کبر ہکار گواوسیں توں
 کر عاجزی عجز توں شیراگے اوہنوں منت دے نال سناوسیں توں
 جیکر منسی عرض اوہ نہ تیری وارث اوسنوں مارمکاوسیں توں

آمدن شیر

رانجھا آکھدا سنیں توں شیر مرد اتینوں قسم ہے پیر فقیر دی جی
اساں عاجزاں نوں کیوں مارنا نہیں گل بری ہے اسی تدبیر دی جی
من اساں دا آکھیا جاہ مڑکے من قسم حضرت دستگیر دی جی
وارثشاہ رانجھا منت بہت کرو طبع تنگ پی جٹی ہیر دی جی

کلام شیر

شیر آکھیا رانجھیا سنیں میتھوں ست روز طعام نہ کھایا اے
بھکھ ترہہ نے بہت بیکار کتا رب اج شکار ملایا اے
تساں دوہاں نوں رچکے کھاوساں میں شیر گلے آکھ سنایا اے
وارثشاہ میاں ہیر آکھدی اے سانوں رب عذاب پہنچایا اے

مقولہ شاعر

رانجھا منتاں کر کے تھک رہیا شیر آکھیاں باز نہ آوند اے
رانجھے پیراں دا حکم پروان کیتا ہر چند سوال تاں پاوند اے
شیر اک نہ منی سی بات اسدی پنچہ زہر دا چاچلاوند اے
وارثشاہ رانجھا پنچہ جھلکے تے غصہ جیوتے بہت لیاوند اے

کلام رانجھا

رانجھا ہیر نوں آکھدا چل پیاری میں بھی شیر نوں مار کے آونا ہاں
منت کیتیاں باز نہ آوند اے مڈھوں ایس دی لکھ چالاہونا ہاں
پچھا چھڈ دیوے جیکر اساں والیہ نہیں تے جان تھیں مارگواونا ہاں
وارثشاہ جیکر کھیا نہ منے ایہوں جند توں مارمکواونا ہاں
غصہ کردن شیر

شیر گل سکے رانجھے یاروالی جیو وچہ کچیاں کھاوندا اے
 کہندا آدمی زاد کی آکھدا اے پنجه دوسری وار چلاوندا اے
 رانجھے ویکھیا نہیں خیال چھڈا دوہاں باہاں توں پکڑ بہاوندا اے
 وارثشاہ غصے نال شیر تائیں رانجھا جان تھیں ماریا چاہوندا اے

کشتہ شدن شیر

رانجھے کڈھ کھونڈا پیر زکریئے دا وکھی شیر دیوچہ کھایا سو
 خنجر سید جلال مجاریئے دا شکم اوسدے وچہ چلایا سو
 حکم پیراں دا جٹ نوں یاد آواز ور اپنا سب لگایا سو
 پنجاں پیراں رانجھیئے نوں فتح دتی جدوں اللہ دا نام دہایا سو
 شیر تڑندا بہت بچال ہویا اوہدی اکھ فساد مکایا سو
 وارثشاہ میاں رانجھے بیٹھ کے تے چم شیر دے بدن توں لایا سو

مقولہ شاعر

کھل شیر دی لاه مرگان کیتا نوں ماس بگلی اندر پایا اے
 رانجھا خوشی دینال اٹھ روان ہویا ترت پھیر جی پاس آیا اے
 ہیر بیٹھی سی بہت دلیل اندر رانجھے جائیکے مکھ وکھایا اے
 جی آکھدی شکر خدا دا اے تینوں رب نے اج بچایا اے
 دشمن جان دا گپڑ فناہ کیتا اوہدا نام نشان مٹایا اے
 وارثشاہ مقبول اوہ رب دے نے جنہاں نفس نوں مار مکایا اے

کلام ہیر

جوه عدلی دی لنگھی جاں دوہاں جنیاں رانجھے یارنوں نیند آگھیریا اے
 متیں دے رہی ہیر رانجھنے نوں اوس اک نہ چت سہیڑیا اے

وقت سون دا نہیں ایہ ہیر واری زور وری دراز ہو فیڑیا اے
 تده برا ہی پھیڑنا پھیڑیا اے کون ہونی دے نال کھڑیا اے
 زور وری اوہ آن دراز ہویا ہیر آکھدی براتوں پھیڑیا اے
 رانجھے ہوش نہ مول و چار کیتی ہیر اوسنوں مول نہ پھیڑیا اے
 جدوں ہو بولے سرت ناں گھوک ستا پھیر ہیر نوں نیند نے گھیریا اے
 مت نہ لئی دوہاں عاشقاں نے ویکھو ہونی نے عقل نکھیریا اے
 نیند غفلت دے وچہ دراز ہوے ساعت بری نوں جانکے پھیڑیا اے
 دوہاں ہوش نہ مول و چار کیتی جان بچھ کے دکھ سہڑیا اے
 موڑے کون رضا خدادی نوں اگے کسے نے مول نہ پھیریا اے
 وارشاہ اوتھے سوں گئے دونویں دکھاں آن کے پلڑا پھیریا اے

قید کردن کھیریاں ہیر و رانجھارا

دوجیاں واہراں رانجھنے نوں آن ملیاں ستا پیا اجاڑوچہ گھیر یونے
 ڈنڈا پاونے برچھیاں پھیر دے فی گھوڑے وچ میداندے پھیر یونے
 سر ہیر دے پٹ تے رکھ ستا سب گنج خزانوں چھیڑ یونے
 ستا پکڑیا کجھ نہ وس چلے شامت نفس دی آن لویڑ یونے
 ہیر پکڑ لئی رانجھا قید ہویا ویکھو جوڑی نوں آن نکھیر یونے
 لاہ سہیلیاں بنھ کے ہتھ پنڈ چابکاں نال اچیر یونے
 ویکے رانجھے نوں دکھ پوڑیاں دا مشکاں بنھ کے چانیڑ یونے
 جیڈا وس چلے بندہ لالیندا ویکھو عاشقاں دکھ سہڑ یونے
 اس وقت حساب نوں روز محشر سوئی ملے گا جو کجھ پھڑ یونے
 ہتھو ہتھ بدلہ جھولی رب پایار لیا اپنا سب نیڑا یونے
 ہیر آکھیا رانجھیا صبر کریں اساں عاجزاں تے دکھ گھیر یونے

کسے تڑے وقت سی نیوں لگا اساں بچیا بھنیاں داناں نوں
ساڈھے تن ہتھ زمین ہے ملک تیرا وارشاہ کیوں ولس ولاناں نوں

کلام ہیر بارا بھیا

وقت سون دا نہیں سی ہیر واری زور واری توں لکھ لپیٹیا وے
ہائے ہائے مٹھی نہ لئی آدتی عقل ہزار جو گئییا وے
وس پیوں توں ویریاں ڈانڈیاں دے کی واہ ہے مشک لپیٹیا وے
پنڈا چابکاں نال ادھیڑ ولسن سیال رانجھیا حسن ولپیا وے
کھلی بانہہ کر کے ہیر آکھدی اے میرے وس نہ کجھ گرہیٹیا وے
جیہڑا کھنڈیا وچہ جہان سارے نہیں جاونا مول سمیٹیا وے
روز حشر دے سب حساب ہوئی تیرینال ہی میاں رانجھیا وے
بناں عملدے نہیں نجات تیری پیا مارئیں قطب دیا بیٹیا وے
میں آکھنی ہاں اٹھ جاہ جھبڈے اتھتھے کاسنوں زمین تے لیٹیا وے
دیس ویریاں دے وچہ گھوک ستوں کیتی سرت نہ ہوش سلپیا وے
راجہ عدلی ہے تحت تے عدل کردا کھڑی بانہہ کہ کوک سگھر پیٹیا وے
ویلا بیتیا ہتھ نہ آوند اے میاں رانجھیا سمجھ بے ٹھہریا وے
اثر صحبتاں دے کرجان غلبہ جا راجے دے پاس جھٹیٹیا وے
چاندی قلعی تانبا تر ت ہووے سونا جیتاں کیمیا نال چھٹیٹیا وے
نہیں حور بہشت دی ہو جاندا گدہا زری دینال لپیٹیا وے
گورل گل نوں مارنہ وچہ کنناں سن جٹ کچھریٹیا وے

مقولہ شاعر

او او کو کو کیتا رانجھنے نے اچی کوک چانگر دھروسدا اے
بو بو مار کے للکراں کرے دھماں راجے کچھیا شور ایہ کاسدا اے

اے آکھیا لو کھاں خبر یارو کیا شور تے غم ہراسدا اے
 نفر اں آکھیا اک درویش جوگی دا دخواہ آیا کر آس دا اے
 کس ماریا کس رنجانیا اے لیاؤ وچہ دربار ہراسدا اے
 رانجھا آدربار وچ ہویا حاضر خون پھٹیا چابکاں ماسدا اے
 رانجھے آکھیا راجیا چریں جیویں تیر اراج تے حکم اراسدا اے
 حکم ملک دتا تینوں رب سچے کرم اوسدا مگر غم کاس دا اے
 تیری دھاگ پئی روم شام اندر بادشاہ ڈرے آس پاسدا اے
 تیرے راج وچہ بناں تقصیر مویا نہ گناہ تے نہ کوئی بھاسدا اے
 عدل کرنا تے صاحب ول دھیان دھرنا فرض تیرے اتے عام خاصا اے
 میری سبھ تقصیر معاف کرنی مینوں فضل امید دی آسدا اے
 میں آس کر کے تیرے تیک آیا بنے لامینوں جیوترا اسدا اے
 مکھی پھاسدی اے جویں شہداندروارشاہ اس جگ وچہ پھاسدا اے

حکم کردن راجہ و گرفتار شدن کھیڑیاں

راجہ حکم کیتا چڑھی فوج باکی آراہ وچ مار دے کھیڑیاں نوں
 گھیر لئے کھیڑے فوج عہدیاں نے دیندے دب تے بہت ڈریڑیاں نوں
 سانوں حکم جے چور نہ جان پاوے چلو چھڈو کھاں کرمدیاں پٹیریاں نوں
 عزت نال چلو تسی نال ساڈے نہیں وڈھ کے کھانگے بیریاں نوں
 تسیں ہوسدھے چلو پاس ساڈے چھڈو یہوں کھا جھگڑیاں نوں
 نہ کھڑا نگے اگے تے آپ چلو نہیں جاندے ایس بکھیڑیاں نوں
 پکڑ وچہ حضور لیائے حاصر راہزناں تے کھوہراں پٹیریاں نوں
 وارشاہ جن ہور جان گرہن لگے اوہ بھی پھڑے اپنے پھڑیاں نوں
 آمدن کھیڑیاں نزد راجہ بحالت گرفتاری

کھیرے راجے دے آن حضور ہوئے منہ بنے نے آن فریاد دیاں دے
 رانجھے آکھیا کھوہ لچلے نڈھی ایہ کھوہرے وپر بیدا دیاں دے
 میتھوں کھوہ فقیر نی اٹھ نٹھے جویں پسیاں نوں ڈرم شادیاں دے
 میرا نیاں تیرے اگے راجہ صاحب ایہ وڈے دربار نی عادیان دے
 چیتا واہڑیاں پگڑیاں وکھ بھلیں شیطان نے اندروں دا دیاں دے
 میں فقیر غریب اتھ جوگی تینوں کراں گا بچن آبادیاں دے
 ایڈا جھوٹا پراہدا یہ بول دے نے ایہ جھگڑے بے مرادیاں دے
 وارث باہروں سفید سیاہ وچوں تنبوہوں جویں مالزادیاں دے

عرض کردن کھیریاں پیش راجہ

کھیریاں جوڑ کے ہتھ فریاد کیتی نہیں وقت ہن ظلم کماونے دا
 ایہ جگ جے بلجہ دا وڈا کھوٹ سحر جان دا سربوں جماونے دا
 ویہڑے وڑ دیاں نڈھیاں موہ لیاں اس تے علم جے رناں ولوانے دا
 ساڈے نوئھ اک دن سب لڑیا اوہ وقت سی ماندری لیاونے دا
 سہتی وسیا جوگیرا باغ کالے ڈھب جان دا اجھاڑیاں پاونے دا
 منتر جھاڑنے نوں اس سد آندسانوں کم سی جند بچاونے دا
 اک دھی تے اک سی نوئھ ساڈی منتر پھوکیا دوہاں لیجاونے دا
 لیندا دوہانوں راتو ہی رات نٹھا فقر ولی اللہ پھیرا پاونے دا
 وچوں چورتے باہروں ساہد دے استے ول ہے بھیس وٹاونے دا
 راجے چوراں تے یاراں نوں مار دے فی سولی رسم ہے چور چڑھاونے دا
 اقلو الموزیات قبل الادن اکیہا فائدہ جھگڑا پاونے دا
 بھلا کریں توں ایس نوں مارشیں حکم آیا ہے چورمکاونے دا
 اوہدیاں سہلیاں ولیاں تے بھل ناہیں استے ول ہے بھیس وٹاونے دا

کلام راجہ

راجے آکھیاں تساں تفصیر کیتی ایہ وڈا فقیر رنجانیاں بے
نک کن وڈویاں چاہڑسولی اینویں گئی ایہ گل نہ جانیاں بے
راجے جٹ نہ جاندے کسے تائیں تسیں اپنی قدر پچھانیاں بے
رناں کھوہ فقیراں تھیں راہ ماروتنوب کبر دے تسیں نہ تانیاں بے
کراں اوہ جوچانسی ملک سارا برا جوگی نوں بے رنجانیاں بے
نیڑے رنوں سمجھ کے جاننا سی کیوں عاجزاں نال ترسانیاں بے
راتیں چورتے ونے ادھالیاں نے شیطان وانگوں جگ رانیاں بے
مارکل تساڈی میں کھچ سٹاں میرے راجدے وچہ بلانیاں بے
قاضی شرع تساں نوں کرے جھوٹا مو جاں سولیا ندیاں تساں مانیاں بے
ایہ نت ہنکار نہ مان رہندا کدی موت تحقیق پچھانیاں بے
فقیر جانکے ایسوں ماریا بے مفلس بہت غریب ستانیاں بے
وارشہاہ سراں دی رات وانگوں دنیا خواب خیال ہی جانیاں بے

آمدن کھیڑیاں ورا نہجھانز دقاضی

جدوں شرع دے آنکے رجوع ہوئے قاضی آکھیا کروبیان میاں
ویہو کھول سناکے بات مینوں کراں عمر خطاب دانیاں میاں
کھیڑے آکھیا ہیر سی ساک چنگا گھر چوچک سیال دے جان میاں
اجو کھیڑیے پت نوں خیر کیتا ہو راتھکے سبھ تراں میاں
جج جوڑ کے اساں ویاہ آندی ٹکے خرچ کیتے ڈھیر دان میاں
لکھ آوامندی ڈھکی لکھی سی ہندو جاندے تے مسلمان میاں
وڈی رسم کیتی ملاں سد آندا جنہوں حفظ سی فقہ قرآن میاں
شاہد پاس بہال نکاح بدہاجویں لکھیا وچہ قرآن میاں

اساں لائیکے دم ویاہ آندی دیس ملک رہیا سمجھو جان میاں
 ساری خلق خدائیدی جاندی سی شاہد پنج تے ست نہ جان میاں
 اساں کھو کے حال بیان کیتا جھوٹ بولنا بہت نقصان میاں
 روان واگن لے چلیا ہے سینتا ایہ پھوہر وتیز زبان میاں
 ایہو عرض اوبال جناب اندر رہا جملدار ہے جہان میاں
 ساڈی نوئھ آوے جیکر ہتھ ساڈے تڈوں ہووسی مہر رحمان میاں
 رہا دین دا صدق ایمان رکھیں حقدارنوں حق پچھان میاں
 نال صدق ایہ نوئھ بے رہے ساتھے تڈوں حقدار حق توں جان میاں
 ڈرامداراجیاں رانیاں نوں بیبت نال ہے کنبدی جان میاں
 وارشاہ ورگاہ وچ سچ بولیں جھوٹھ کرے ایمان زیان میاں
 یہ بات سرسری نہ سمجھورات کو چوری اور دن کو عورتیں نکالنا یعنی شرع کا قاضی تم کو جھوٹا
 کریگا پھر تم کو سولی پر چڑھایا جائیگا تختہ دیا اور لوگ لگا۔

کلام جوگی

رانجھا آکھدا کچھو کھاں ایہ چھاپہ کہتوں دامن نال چھوڑیا ہے
 راہ جاندڑے کسے نہ پون جمڑا یہ بھوتناں کتھوں سہوڑیا ہے
 اوہ تاں زوندڑ آ رہیا ہے مگر تساں اوہدے نیناں دانیر کھوڑیا ہے
 اک مجھ چکڑنال لپڑی سی سارا منگو چا اوس لیوڑیا ہے
 سارے ملک ایہ جھگڑا پیا پھر دا کسے مہکیاتے نہیں ہوڑیا ہے
 وارشاہ کسے دے پھوگ وانگوں اسدا اکڑر سانچوڑیا ہے

بیان کھیڑیاں

دوں ٹکے سر سہای سی آن وکدا قحط پیاسی وے دغھتیو لیا ندا
 تڈوں آیا کال وچہ بھکھ مر دا لگا چاک سی مہردیاں کھولیا ندا

لوک کرن و چارجوان بٹی انہوں نگر شریکاں دیاں بولیاندا
 چھیل نڈھڑی ویکھ کے گرد ہویا ہلایا ہویا سیالاندیاں گولیاندا
 مہیں چار کے مچیا دعویاں تے ہویا وارثی ساڈیاں ڈولیاندا
 موجود چوہدری دا پت آکھدین کچھلگ ہزارے دیاں بولیاندا
 عدل کریں جو عمر خطاب کیتا ہتھ وڈھناں جھوٹیاں رولیاندا
 نوشیرواں گدھے دا عدل کیتا اتے کجری عدل تنبولیا ندا
 ناد کپھری ٹھگدی بات ساری چیتا کریں دھیان توں جھولیاندا
 منتر مار کے کمنب دا کرے کلڑ بیرتم توں کرے جمولیا ندا
 کنگھی لوہے دی تانیکے پٹے واہے سردار ہے برے کسبولیاندا
 بھیس کردا پنکے ٹھک پھردا بلی بنے مدار بھولیاندا
 ہرے لونگ لیا وکھانداے کرے جانفل چامولیاندا!
 تارے توڑ داناں ایہ جادواں دے اتے وڈا استاد بھگولیاندا
 انب جی تنور وچہ کرے ہریا بنے کھیو بالکا اولیاندا!
 وارشاہ سبھ عیب دا رب محرم اینویں سانگ ہے گلڑیاں پوپاندا

کلام قاضی

قاضی آکھیا دس فقیر ساکین اتے شاہد حال جو تیرڑے اوئے
 از غیب دی خبر نہ جانے ہاں شرع ظاہر پرست سویرڑے اوئے
 باجھ شاہداں نہیں ہیرو اتینوں شاہد باجھ نہ ہون نیڑے اوئے
 اساں شرع شریف دا حکم کرناں چھڈو جھوٹھدے سبھ بکھیرڑے اوئے
 جس شرع شریف نوں من لیا ہوون عاقبت اوس نیڑے اوئے
 فیصل کراں خرنخشے نوں میاں وارث جھب آکھ سناسنیرے اوئے

کلام جوگی

رانجھے آکھیا ایہ سن عرض میرے تینوں علم ہے فقہ اصول میاں
 کر عمل توں اوستے میاں قاضی جیہڑا نص دے وچہ نزول میاں
 راہ عشقدا عاشقاں من لیا جیہڑا منیاں نبیؐ رسول بیاں!
 قالو بلی دے روز دا قول بدہامیرا ہیر دینال قبول میاں
 اوس قول کچھ روح من آپے واا صاددیوچہ وصول میاں
 اندر لوح تے قلم دی لکھ چھڈیا روح جاندا میل ملوں میاں
 اہناں عاشقاں عشق اللہ دا اے جیندا منیا رب معمول میاں
 ایسے پاک دیدار دے ویکھنے نوں مٹگے نت دعا رسولؐ میاں
 سانوں عشق مجازی دی لوڑناہیں کیتا عشق حقانی قبول میاں
 عاشق سوئی جو عشق وچہ رہے قائم کدی بے نہ ہولوں میاں
 عاشق عشق خدا وچہ مہور رہدے کدی رکرگا رب قبول میاں
 واس عشق دے توں اوہ نسجاندے جہڑے جرم دے جہول میاں
 مارے رہدے تے روخلق ہوئے حکم عشق جو عدول میاں
 عاشق چھٹکے عشق دیاں روجکانوں ہوون عشق دے شغل مشغول میاں
 اوسے حکم اتے عمل عاشقاندا جیہڑا ربا فرض معمول میاں
 کرن طعن ملامتاں عاشقانوں احمق عقائدے لوگ مجہول میاں
 عشق ربا مننا مثل فاعل عاشق اوسدے مفعول میاں
 وارشاہ نوں نال شفاعتاندے رب کرے دیدار وصول میاں

کلام قاضی

قاضی آکھدا بول فقیر سائیں چھڈ جھوٹھ دے دب دریڈیانوں
 اصل گل سو آکھ درگاہ اندر لاتد کرو اجھڑیاں جھیریاں
 اہناں جٹاندی شرم تھ لہ سٹی خوار کیتا ای سیال اتنے کھیریاں نوں

سارے دیس وچہ دھم تے شور ہو یا دونوں پھڑنی اپنی پھیریاں
 پچھے میلے چوئیا رڑکیائی اوہ روای وقت سہیریاں
 بھلیاں مانسانی عزت ہیائی مفت چڑیوں ماں اکھیریاں
 پہاں مچوں آنکے دعویاں تے ہے سلام ولاں چلاں تیریاں
 اینویں پنڈا جاڑکے چپ چکوں ہن و ہڑی وہ کھاں کھیریاں
 دنیا داراں نوں عورتاں زہد فقراں میاں چھوڑ کر جھڑیاں جھیریاں
 چھڈ دیہ حیا دینال جی نہیں جانیں دریاں میریاں
 ہتھ بندھ کے رانجھے نے اٹھ کہیا کراں عرض نہ کراں کھیریاں
 آؤ ویکھ لوسن گنن والے ایہ قاضی نے ڈوبدے بیڑیاں
 نت مال پرایا چور کھاندے ایہ دس مسئلے رائیں پھیریاں
 قاضی بہت بے آؤندا ترس تینوں بیٹی بخشدے اپنی کھیریاں
 غضب نال قاضی کہیا سن میاں اسیں شرعتے کراں بیڑیاں
 مسلمان کر کے تینوں چھڈناہان نہیں جاندا غضباں میریاں
 حکم رب دینال انصاف کر کے دیاں دس آلود لویڑیاں
 عیبی کل جہان دے پکڑینگے وارشاہ فقیر دے پھیریاں
 یعنی جس طرح گائے کو زیر کر کے دودھ دوہتے اور دودھ سے روغن نکالتے ہیں اسی
 طرح تونے کیا۔ کیا وہ جائز تھا تیری فریہوں کو سلام۔

فیصلہ کردن قاضی

قاضی کھوہ دتی ہیر کھیریاں نوں یارو ایہ فقیر غولیا بے
 وچوں چورتے باہروں ساہد دے بنے مکیوں ولی تے اولیا بے
 دغیدار تے جھاگڑو کلاکاری بن پھرے مشائخ تے مولیا بے
 جدوں وغے تے آویتے صفایاں گالے اکھیں میٹ بے جا پے اولیا بے

وارثشاہ دوویں پریشان ہوئے جویں پڑھیاں لاحول شیطان یارو

کلام جوگی

رانجھا آ کھدا جاہ کی ویکھنی این برا موت تھیں ایہ وجوگ ہے نی
چے دہاڑدی لپ لچلے مینوں ایہ دکھ کی جان دا لوگ ہے نی
خالی ہتھ جو ملک وچہ پھرے بھوندا یار اوسدا کوئی نہ ہوگ ہے نی
جنہوں عمر دا وعدا پایا ہو یا استوں کجھ احسان نہ ہوگ ہے نی
پلے دم ناہیں دیاں حاکماں نوں بننا معاملہ کجھ نہ یوگ ہے نی
اوڑک آ وناہیں اک وقت ہیرے اکدوئے توں بھج کھلوگ ہے نی
لی اوسنوں ہیرتے سول مینوں تیرے نام وا اساں نوں توک ہے نی
بکل لیفدی چھیاں دہیانداں ایہ رات سیالیدی بھوگ ہے نی
شوقن رن گواہنڈ کو پیتاں دا بھلے مردے بابد اروگ ہے نی
خوشی کت ہوون مرد پھل وانگوں گھریں جنہاندے نتدا سوگ ہے نی
جدوں کدوں محبوب نہ چھڈناہیں کالا نگ خدا پیدا جوگ ہے نی
تہاں وچہ جہان کی مزہ پایا گل جہاندے ریشہ جوگ ہے نی
جیہڑا بننا خوراک دے کرے کشتی اس مردنوں جانی ایس پھوگ ہے نی
جیہڑا ہتھ خالی پھرے ملک اندر یا اوسدا کوئی نہ ہوگ ہے نی
آسمان ڈھیہ پوے تے نہیں مردے باقی جنہاندی جگ تے چوگ ہے نی
کاہنوں طرف میری ہیرے ویکھنی ایس رانجھا آ کھدا ایہ ٹھکروگ ہے نی
جو کجھ لکھیا سی جھولی پالیا بیٹھنا پاٹھ یوگ ہے نی
ہیر کھوہ دتی قاضی کھیڑیا نون مینوں لگ گئی نیزیدی نوک ہے نی
لی چیز غریب دی ڈاڈیاں نے زور اور لاکولوں کیہڑا کھوگ ہے نی
کاں کونجھوں ملے تے شیر پھوی وارثشاہ ایہ دھروں بنوگ ہے نی

شہر اڑ جاوے یا شق ہو جاوے ویکھئے کون مکان سے نکال لے جاتا ہے جیسا لالہ
پڑھنے سے شیطان حیران ہو جاتا ہے ایک دوسرے سے سوال کا وقت یعنی قیامت ۔

مقولہ شاعر

ہر وقت جے فصلدا بینہ وے بھلا کون مناو ندا ارٹھیاں نوں
لب یار دے آنحیات باہجوں کون زندگی بخشدا کٹھیاں نوں
تیری میری پریت سی لہڑیا اینویں کون ملیگا واہراں چٹھیاں نوں
پاک رب حبیب دی مہر باہجوں کو بخشدا اکھتیاں ٹٹیاں نوں
ہاتھ بھناں پیڑونڈ اندیاندے نت کون مناو ندا ٹٹھیاں نوں
لوح قلم تے لکھی پریت میری جدا کون کرے اساں جٹیاں نوں
روویں راہ فراق دے مار لئے کرامات مناو ندے رٹھیاں نوں
آہ صبر دی مار کے شہر ساڑو بادشاہ جانے اساں مٹھیاں نوں
مرشد پیر کامل ہووے گھسدیوے حال تال فقیر دے لٹیاں نوں
بناں طالع نیک دے کون موڑے وارشاہ دناں اپٹھیاں نوں

بددعا دا دن ہیر

ہیر نال فراق دی آہ مارے ربا ویکھ اساڈیاں بھکھن بھاہیں
اگے اگ پچھے سب شینہہ ناسپیں ساڈی واہ نہیں چلدی چوہیں راہیں
اکے میل سلیاں رانجھا یار مینوں اکے دوہاندی عمر دی لکھ لاپیں
ایڈا قہر کیتا دیس والیاں نے ایس شہر نوں قادر اگ لائیں
ہووے میرا تے رانجھے دا پھرا میلا منگاں ربتوں اج ایہ کراں دعائیں
وارشاہ دا عجز قبول کرنا تیرا نام ستار غفار سائیں

کلام ایضاً

توں تاں اپنے نام قہار کچھے ایس شہر نوں قادر اگ لائیں
سارا شہر اجاڑ کے ساڑ بار کھ لیں حیوان تے مال گائیں
ساڑی شرم رہے کرامات جاگی بنے بیڑیاں ساڈیاں چالائیں
ٹوریں نال ایمان دے داد دیکے وار شاہ غریب دیاں سنیں دعائیں
فریاد نمودن ہیر و رانجھا بدرگاہ مجیب دعوات
رانجھا ہیر دونویں درگاہ اندر انہاں روکے کوک سنایا ای
رہا قہر گھتیں ایس قوم اتے جہاں اسان نوں چاستیا ای
جویں اندھ تے قہر دی نظر کر کے مگہاسروں پوری لٹایا ای
سرگا پوری امر پوری اندر پوری دیو پوری مگہواس تے لایا ای
قہر کریں جو بھدر کار یائی جھنڈ سنڈ سبھ بھسم کرایا ای
کرو دھ گھت کے جوہر ناکشے تے نال نھانڈے ڈھڈ پڑوایا ای
رگت بیج مگہاسروں لاہ سٹے پر چنڈ کرپلک وچہ آیا ای
گھت کرو دھ جو پانیکے کشن راجے منڈی کاہن توں چاٹپایا ای
اوبا کرو دھ کریں جیہڑا چا ردن را چندرتوں لنک لٹوایا ای
اوبا کرو دھ کریں جیہڑا کرو دھ جوگی بشوہ منتروں کھیل کرایا ای
ادبا کرو دھ کریں جیہڑا پانڈوواں توں نچا بدوے دوچہ کرایا ای
وردپتی چاٹھ جولانیکے بھیل بھنگم جیہڑا کیرووانڈے گل پایا ای
گھت کرو دھ جیوں پاگل کھریدے کئی کھونیاں چاگلویا ای
گھت کرو دھ جو دروپی نال ہوئی بیدنل پراند بچایا ای
گھت کرو دھ جو رام نوں دے بھیشر گھت مون سروپ لگایا ای
جدھ وچ جو رام تے کچھمن نے کینھ کرن دے باپ کرایا ای
گھت کرو دھ جویں رام نے کرو دھ کر کے بلی سندھ نوں کھیت کرایا ای

گھت کرودھ جو بالی تے رام کیتا اتے مارکے چاچروایا ای
 گھت کرودھ جوں سینا نوں بھیکے تے مہاں دیو کو آپ بنایا ای
 اوہا کرودھ کریں جیہڑا اتیا ننتے پنہ بوددے وچہ کرایا ای
 ایہ عرض اساڈی سن رہا رانجھے یار نے آکھ سنیا ای
 اسدا آکھنا رب منظور کیتا ترت شہرنوں اک لگایا ای
 جدوں اک نے شہرنوں چوڑ کیتا لوگ راجیدے پاس پھر آیا ای
 پانی گھتیاں بھجے نہ مول ہرگز اک بھڑک کے شہر تپیا ای
 وگی ہوئی فقیر دی کون موڑے قہر رب نزول ہو آیا ای
 وارشاہ میاں وانگ شہر لٹکا چاروں طرف ہی اک مچایا ای

مقولہ شاعر

آہ عاشقاندی ہن اک مچی وکھ ربیاں بے پرواہیاں نوں
 لگی اک چو طرف جاں شہر سارے کیتا صاف ہتھ لگایاں جھابیاں نوں
 سارے دیس وچ دھم تے شور ہو یا خیراں پہنچیاں پاہندیاں راہیاں نوں
 راجے پچھیا ایہ کی ظلم ہو یا کوئی وسورے انہاں گواہیاں نوں
 پرشن لاجو میاں خبر دی کی دوس ہے قلم سیاہیاں نوں
 رب عاشقاں دوہاندیا آہ سنی بدلہ ملایا ایہ ظلم کمالیاں نوں
 پئی آن ازغیدی ایہ آتش لگی محلاں تے قلعباں کھائیاں نوں
 جیتوں سدکے دوہانوں کریں راضی رب بخشیا سبھ گناہیاں نوں
 راجے حکم کیتا کھیڑے کرو حاضر نہیں جاندے ضابطے شاہیاں نوں
 لوکاں آکھیا فقر بدعا دتی راجے بھجیا ترت سپاہیاں نوں
 آکھن کھیڑیاں نوں چلو ہوو حاضر کھیڑے پھڑے نی ویکھے کاہیاں نوں
 ہیر کھوہ لئی کھیڑے دھک دتے تساں چاہڑساں سولیاں پھاہیاں نوں

حق راجھیدا ایہ ہے ہیر جٹی اٹھ پئے ہوگر کیوں راہیا نون
سانوں پرتوانہاں دکھاتا کل خبر ہے پالیاں راہیاں نون
کھیرے ہوماویں سبھ اٹھ چلے بیٹھے بھورے وداغ سیاہیاں نون
وارث صوم صلوة پچھ ہوئی لہنہاں دین ایمان گاہیاں نون

حاضر شدن ہیر و راجھا بحضور راجہ

دوویں راجے دے آن حضور ہوئے راجے آکھیا حق نون تک ہیرے
مسلمان ہین تون نہیں مالزادی دیوچہ نہ رکھ تون شک ہیرے
کوئی کرے زیادتی مارشاں رشوت خوریاں دے وڈہاں تک ہیرے
دودھ وچوں میں پانی نون چھان کڈہاں چھڈاں پچھتے جھوٹھ ٹرک ہیرے
بھلے برے اتھے آن رجوع ہوئے جنہوں دھکنا نین دے دھک ہیرے
ایہو ویلا ای سچدی بولنے داسرتے ویکھدائی شاہ فلک ہیرے
لعنت ربدی پوے پھنکارا وہناں جھوٹھ بولنے دی جنہاں ملک ہیرے
ول جھوٹھدی مول نہ ہری ہووے چھاگی پتریں رہے چھڑک ہیرے
جھوٹھ جیڈ نہ سخت آفات کوئی سچ جھوٹھ نون کریں دوٹک ہیرے
گلیں جھوٹیاں طوق زنجیر ہوس پریں بیڑیاں پون کھڑک ہیرے
جدوں سچ اتے نیت ہوگ تیری پردے رب لیسے سارے ڈھک ہیرے
سچ آکھنوں ذرا نہ سنگ رکھیں موہوں بول ہوکے لادھڑک ہیرے
بیڑے سچاندے پارلنگھ ولسن ایہ تاں عالماں نون پک ہیرے
میں انصاف کرکے تینوں آکھنا ہاں دلوں رکھ نہ ظن ہیرے
تصدیق یا القلب دھیان کرکے کھول دلایاں کناندے ڈک ہیرے
پیا معاملہ قول اقرار والا کہے منہ تے پھر کی جھک ہیرے
پلا اوسدا پکڑ لیجاہ بی بی جیہڑا جانی میں حق پک ہیرے

وارثشاہ ایمان نوں صاف کر کے باہوں پکڑ لیجاہ بیشک ہیرے
ترجمہ بات یہ ہے تیرے رب کی طرف سے پھر تو مت رہ شک میں۔ ترجمہ اور
ہماری پیدائش میں ایک لگ میں کہ وہ ہوتے ہیں سچے اور اس پر انصاف کرتے
ہیں۔ ترجمہ۔ فرمایا اللہ نے یہ وہ دن ہے کہ کام آوے گا بچوں کو ان کا سچ۔

دعا ہیر و رانجھا در حق راجہ صاحب

رب فضل کیتا راجے عدل کیتا دتیار نوں یار ملا میاں
انہاں مڈھ قدیم دی دوستی سی جانے رب رسولؐ خدامیاں
ہیر کھوہ کے رانجھے ہتھ دتی کیتی جوگی نے خیر دعا میاں
رانجھے ہتھ اٹھا دعا کیتی اللہ پاک دی صفت ثنا میاں
تیرے حکم تے ملک وچہ خیر ہووے تیری دور ہوکل بلا میاں
گھوڑے اٹھ ہاتھ دم توپ خانے ہند سندھ تے حکم چلا میاں
ان دھن تے کچھی ملک دولت نت ہووسی دون سوامیاں
وارثشاہ رب آبرو نال راکھے میٹی مٹھ ہی دے لنگھا میاں

روانہ شدن رانجھا معہ ہیر بطرف جھنگ

لیکے ہیر رانجھا چلیا دیس ولے چل نڈھی اے رب دیوانی اس نی
چوہد رانی اس تخت ہزارے دی اے پنجاں پیراں نے وت گھتائی اس نی
پنجاں پیراں نے آنکے میلی اس توں موتی لعدے نال پورائی اس نی
کہیا نبیؐ نے کل شییء یرجع انت اصل نوں اصل ملائی اس نی
کڈھ کھیڑیاں توں رب دتی اس نی اتے ملک پہاڑ پہنچائی اس نی
چل تخت ہزارے نوں چلی اے نی رب سنگدے سنگ رلائی اس نی
ہیر آکھیا ایویں بے جاوڑساں رناں آکھسن ادھل آئی اس نی
پیکے ساہورے ڈوب کے گالیونی کھوہ کون نوالیاں آئی اس نی

لاواں پھیریاں عقد نکاح باجوں ایویں بودلی ہونیکے آئی ایں فی
گھت جادوڑا دیونے پری ٹھگی حور آدمی دے تھ آئی ایں فی
مینوں چاچیاں تایاں دین مہنے اتے آکھن کیوں ول آئی ایں فی
وارشاہ پریم دی جڑی گھتی متانڑی چاکرائی ایں فی

آمدن زنان کو ہستان نزد ہیر و رانجھا

رناں دیس پہاڑ دی ویل آیاں ہوکے دھنڈا بڑا بھارا
راجے ماہنواں جیونکر سیوکناندی ہویا پریمدی جھوک تھیں جیو پارا
تہارو اتھرو تہارہی تہار آہندی پانیکوک چڑ ہیوا پر اہد بھارا
اہدوں دیس اوہاں گلائیے تے مارو دیس کو بیجان کار ہارا
دھری راجے کو ماہنواں کہہ لیتی کیلے کاوند اہیرے جڑے ڈارا
پریم کلی کو پیر پنجال پتھر بھلو گھاٹ کو لوراہی چلنہارا
کدی کدی ونجے چنگے ماہنواں دے جے گن چاکیٹی سوکنت بھارا
کتے لاڑیاں کتے گلانی منڈی وارث کون کورا جکر کھیڈ دھارا

ایضاً

تہار داتھرو تہارہی تہار آہندے آکھن ہور بدی دل روڑے
کدی دیشر وچندر کھ کال بدی ایہ ولاں کہ بہت کلروڑے
اٹھ کھیلر وگھان گہ لے واپو تہا کو کھاگی دیس تے چکروڑے
دھوں مارکے بید ہونس دیکے کون سروپ تن جے اوروڑے
کون بدی سوپتر لوچر وے لارے لوچرے تھاک چھل چلروڑے
اتھے تھر تھری کا مجھ اور کانپو تہا کو وارثو ناتھ لے چلروڑے

گفتگو نمودن ہیر بارانجھا بروقت روان شدن بطرف سیال وطن خود

جٹی ہیر رانجھا دوویں اٹھڑے ہوئی ملک تے دیس دی سوہ میاں
 راہورہ سیالاں دے جوہ آئے ہیر آکھیا ویکھ لے جوہ میاں
 اسکی وطن دی جانجھان کے تے کدھی عاشقاں آہ تے اوہ میاں
 ڈٹھی تھاں جتھے کیدو پھاٹیا سی نال سہلیاں بنھ دھرو میاں
 جتھوں کھیڈ دے گئے ساں نال خوشی تقدیر سٹی وچ کھوہ میاں
 جدوں جنج آئی گھر کھیڑیاندی چڑھ آیا طوفان سر نوح میاں
 ہیر آکھدی رانجھے نوں ہس کے تے اتھے ہو یا سی میل ملوہ میاں
 لہو رانجھیا ویکھ توں تھال میاں جھگی کیدو دی سٹی سی لوہ میاں
 اتھے نال سہلیاں ساریاندے لنگے رچھ دی لاہی سی بھوہ میاں
 وارث روز نفیر دے لہو لیسن آپو اپنے قابلاں روح میاں
 رسیدن ہیر و رانجھا درجہ بست سیالاں و شناسدین آنہارا شباناں
 جوہ وچ مای مجھیں چار دے سن رانجھے ہیر ول کرن دھیان میاں
 جدوں آن ڈھکے نیڑے ماہیاں دے تہوں دوہاں نوں لیا پچھان میاں
 ماہیاں پچھیا رانجھیا دس بھائی تیرے کس پاڑے ہن کان میاں
 وارشاہ تہو کنے کن پاٹے جدوں لگاسی عشق دابان میاں
 خبر کردن درجہنگ سیال و بشیدین والدین ہیر و طلبیدین

آنہارا درخانہ

کہیا ماہیاں جا کے وچہ سیالیں نڈھی ہیر نوں چاک لیا یا جے
 داہڑی کھیڑیاں دی پھیر من سٹی پانی اک چلی نہیں لایا جے
 سیالاں آکھیا پرہانہ ججان کتے جا کے نڈھڑی نوں گھریں لایا جے
 گھریں اپنے نڈھڑی ہیر واڑوتاں چاچیاں کول بہایا جے
 آکھو رانجھے نوں جنج بنالیا وے نڈھی ہیر نوں ڈوڑی پایا جے

جو کچھ ہیں نصیب سودا ج دتجے ساتھیں تسیں بھی چالے جایا جے
 اودہر ہیر تے رانجھے نوں لپچلے ایدہر کھیڑیاں دانائی آیا جے
 سیالاں آکھیا کھیڑیاں نال ساڈے کوئی خیر دا تچ بنایا جے
 ہیر ویاہ دتی موئی گئی ساتھیں منہ دھی دانہ دکھایا جے
 مرے تسیں تے اوہ کسے کھوہ ڈبی کیا دیس تے پچھنا لایا جے
 اوڑک تساں تے ایہ امید آہی ڈنڈے ستھریاں وانگ وجایا جے
 ذاتوں مڈھ قدیم دے تسیں پنے بیٹھے دھوئیں دی سواہ اڈایا جے
 مال لٹ کے لشکراں ونڈ لے اینویں ڈگایوں ڈھول تے لایا جے
 ساڈی دھی نوں تساں مکاسٹیا بدلے اوسدے ساک دیوایا جے
 صفاں ہون اکھیاں روز محشر ہتھو ہتھ بدلہ تسیں پایا جے
 طعنے مار کے نائی نوں موڑ گھلیا مڑ کے پھیر نہ اساں تے آیا جے
 بھائی ہیر نے رانجھے نوں گھریں لیائے نال غور دے پلنگ وچھایا جے
 وارثشاہ دیاں خدمتاں کرن سبھے سارا کوڑماں خوشی کرایا جے
 یہاں کلیجہ تھر تھر کانپتا ہے۔ اس کا وارث فقیر بن کر چلا ہے۔

بخانہ آوردن ہیر ورا بھجا

بھایاں جائیکے ہیر نوں گھریں آندانا لے رانجھنا گھریں منگایونے
 لاہ مندرائ جٹاں مناسٹیاں سر سونی پگ بھنھایونے
 جامہ ریشمی گل وچہ پانکے تے اوہدی آدمی شکل بنایونے
 یعقوب دے پیارے پت وانگوں کڈھ کھوہ تھیں تحت بہایونے
 مکھن گھت اتے ددھ کھنڈ چاول اگے رکھ کے پلنگ وچھایونے
 کھانا رکھ اگے بہت نال خوشی اتے فرش دے بیٹھ کھوایونے
 بھائی چارے نوں میل بہایو نے سبھو حال احوال سنایونے

دیکے واعدے کوڑتے مکروالے رانجھے یاد دامن منایونے
 جاہ بھایاندی جنج جوڑلیا ویں اندرواڑکے بہت سمجھایونے
 نال دے لاگی خوشی ہو سمھنان طرف گھر اندے جا پہنچا یونے
 وجہ نال جواب دے موڑ چھڈیانائی ہتھ اک خط پھڑایونے
 ساتھی آونا جاونہ چھڈ دینا وچہ خط دے ایہ لکھایونے
 بدنیت تے آن تیار ہوئے دھی مارن دامتہ پکایونے
 کیدو رات دن وچ صلاح رھندا ویکھو کیڈنول بنایونے
 ہتھیں اپنی اگ خریدکے تے پیراں پٹھہ نکیا رکھنڈا یونے
 گردن اپنی خون لکھا نیکے تے متھے داغ سیاہی دلا یونے
 جھوٹے سچے لائہڑے دیکے تے نائی کھیڑیاں طرف بھجایونے
 وارشاہ ایہ قدرتاں رب دیاں نے ویکھو نواں پکھنڈ جگایونے

آمدن رانجھادرخانہ خودو تیار کردن برات

رانجھے جانیکے گھریں آرام کیتا گنڈھ پھیریا سووچ بھایاں دے
 سارا کوڑیا آئیگے گرد ہویا بیٹھا پٹخ ہووچ بھر جایاں دے
 چلو حائیو ویاہ کے ہیر لیائے سیال لئی ہے نال دعالیاں دے
 جنج جوڑکے رانجھے نے تیار کیتی ٹونک چاہدھے مگر نایاں دے
 باجے دھنی وھرگاں دینال وجن لکھ سک چھٹن سرناہیاں دے
 انہاں ویاہ دا چارسامان کیتا نال شتیریاں تے کرنا یاں دے
 بھایاں رانجھیدیاں گاندیاں نال خوشی گاؤن مٹرباں نال عطایاندے
 وارشاہ وساہ کی زندگی دا بندہ بکرا ہتھ قسلیاں دے
 مصلحت نمودن سیالاں برائے کشتن ہیر ونیز شنیدن اس خبر ہیر از کسے
 کسے ہیر نوں کن وچہ جا کہیا ماپے نہہ دیسن وت کھیڑیاں نوں

گجھا آدمی گھلیا کھیریاں تے مڑ پھڑے اوہ اپنے پھیریاں نوں
 کیدو آکھیا لگی بددعا میری سبھو سنو گئے نت کھیریاں نوں
 اتھہ آون کھیرے وڈے پون جھیرے اے ویکھو گے انہاں بکھیریاں نوں
 ہیرے ویکھ وکیلاں نے آوانائیں چھڈ دیہ ہن کوڑیاں پھیریاں نوں
 وارشاہ جے فہلدی واء جھلی بنے رب لاسی رہڑے بیڑیاں نوں

کلام کیدو

کیدو آکھیا ایہ نہ کدی سنیا اگے کسے نہ وچہ سنسار دے جی
 کدی آوجو گاد نہ مول ہوئی سپے سیال ایہ قول اقرار دے جی
 اکدہر کرن نکل ویاہ دیون اکدہر دوئے تھاں ساک وچار دے جی
 آکھن رانجھیا جاہ توں جنج لیاویں ہن ایہ فساد خوار دے جی
 سبھو کیدو نوں آکھدے توں سچا اوڑک ہلکی چوچک دونویں ہار دے جی
 کوئی جائے نہ پیش تدبیر ساڈی اگے کیدو دے سبھ پکار دے جی
 ساڈی تیری آہی پت اک بھائی ساہنوں ہوئے کم وگاڑ دے جی
 وارشاہ کیدو بہت خوشی ہویا کر کے مکر فریب ہنجا دے جی

ایضاً

کیدو جائیکے ہیر دے کول بیٹھا بچہ صبر کر بات قرار دی اے
 چاچا صبر کہیا مینوں آکھنائیں ہیر جیو وچہ خوف وچاردی اے
 کیدو آکھیا رانجھے نوں مارٹیا موت چمکدی دھار تلوار دی اے
 وارشاہ کیدو وجدوں گل کیتی ہیر قہر دی آہ سن ماردی اے

مشورہ کردن سیالاں وزہر دادن ہیرا

سیالاں بیٹھ کر ستھ وچار کیتی آدمی غیر تاں پالدے نی

یارو گل مشہو رجہان اتے سانوں مہنے ہیر سیال دے نی
 پٹ چھڈ دی کالک بیٹیاں دی عیب جویاں دے مہنے گل دے نی
 پت رہیگی نال جیکر ٹور دینے نڈھی نال منڈے مہنیوال دے نی
 جدہا کھاوندے اوسیدا برا منگن دغا کرن ہو کے محرم حال دے نی
 قبر وچہ دیوٹ خنزیر ہوسن جیہڑے لاڈ کرن دھن بال دے نی
 برکت جگدی اتے امان بھنن پس غیبتی جڑھاں نوں گل دے نی
 نال جہناں لڑن تے ویر گھنن کھوٹے نیت دے ٹھگ کمال دے نی
 عورت اپنی کول بے غیر دیکھن غیرت کرن نہ اوسدے حال دے نی
 منہ تنہاں دا ویکھنا خوک وانگوں قتل کرو رفیق نہ مال دے نی
 سید شیخ نوں پیر نہ جانی ایس اوئے عمل کرے جے اوہ چنڈال دے نی
 ہووے چوہڑا ترک حرام مسلم مسلمان سبھ اوسنے نال دے نی
 دولتمند دیوٹ دی ترک صحبت مگر لگنے نیک کنگال دے نی
 کدی کچکڑا لعل نہ ہو جاندا جے پرودینے نال لال دے نی
 زہر دیکے ماریے ہیر تائیں گنہگار جو جل جلال دے نی
 رہندی ہیر بیمار لاچار اگے صورت اوسدی وانگ ملال دے نی
 کیدو آکھدا رانجھے نوں مارٹیا گذر گئی وچہ ایس خیال دے نی
 مگروں زہر دتی وچہ گھول شربت مت اپنی آپ اوہ گل دے نی
 مارٹیا ہیر نوں مایاں نے ایہہ دیکھنے ذوالجلال دے نی
 بد عملیاں جیہڑیاں کرن چوری محرم سبھ تیرے وال وال دے نی
 پڑھکے علم تے عمل نہ کرن جیہڑے اوہ شیطان مردود دے نال نی
 شرع وچہ بد مارنے آوندی ایس گل نوں مرد سنبھال دے نی
 ترک صوم صلوٰۃ درپیش رکھن دنیا واسطے محتات حال دے نی

ایہ نماز نہ چھٹی پیغمبراں توں تارک مار دے دم کمال دے نی
 ویکھو عقل شعور جو ماریا نے پئے ہورنا ننوں کولوں گال دے نی
 اینویں بھیس فقیری دا پہن لیندے واقف ہون نہ حالتے قال دے نی
 بھاویں ٹبر مریندا دے امر بھکھا پیر اپنے نفس نوں پال دے نی
 فرض سنتاں واجباں ترک کر کے ہتھ دوڑ دے پیر دی فال دے نی
 ایہ شیطان شطونگرے وڈے ظالم لیڑے لاہوندے ننگ کنگال دے نی
 سگوں پیر دے نام نوں لاج لائی اوہ رو درگاہ جلال دے نی
 شان ویکھ مشنڈیاں ہون راضی حدوں سائیں ہوری ڈیل ڈال دے نی
 مگر سہلیاں ٹوپیاں پہن باناں گکڑا استرا من منوال دے نی
 رناں گشتیاں گنڈیاں گرد پیٹھن فقراڈ دے مکھ سوال دے نی
 خاندان شراف سبھ گم گئے مالک ہوندے کمذات دھن مال دے نی
 اشرفاں دے پت ہو گئے کنجر ہوئے ذورجاں قوت زوال دے نی
 منع ہوئی زکوٰۃ زناہ ووصیا ایہ نشان سبھ قسطوبال دے نی
 کان باغدے وچ کلول کردے تتر مور چکور بھکھ جال دے نی
 سانوں جنتی ساتھ رلاواں جے اساں آسرے فضل کمال دے نی
 پیر فند فریب دا پہن جامہ دنوں خوشی مرید مال دے نی
 جیہڑے دوزکاں وچ نہہ ٹورنی گے وارشاہ فقیر دینال دے نی

مقولہ شاعر

نڈھی ہیر نوں حکم دا تاپ چڑھیا پئی رانجھنا یار پکاروی سی
 جھب سدلیا و رانجھا ملے مینوں آہ عشق دے سوز دی ماروی سی
 کیدو آکھیا رانجھے نوں مارٹیا پئی چمکدی دھارتوار دی سی
 جے تاں چپ کریں گل ہوگی چنگی نہیں تے الکھ لاہاں تیرے کواردی سی

جان گئی ہوا ہو گل سکے رانجھا مرن دے وقت چٹاردی سی
 وارشاہ نوں سبک دیداری جیہی ہیر نوں بھڑکنیاردی سی
 بے غیرت دولت مند کی صحبت چھوڑ کر غریب نیک کی پیروی کرنی چاہیے ہیر یہ سن کر
 بے ہوش ہو گئی لڑے لباس کپڑے یعنی کنگالوں کے کپڑے اتار لیتے ہیں اس مصرعہ
 میں مصنف نے اس بات کا ترجمہ کیا ہے از زمانہ افتدبا اندریات ابرفانداز پئے منع
 زکوۃ۔

فوت شدن ہیر

ہیر جان بحق تسلیم ہوئی ایہناں دفن کر خط لکھایا ای
 وقت موت دا نیاں انبیاء نے اوتھے کوئی نہ تھن دوہرایا ای
 ولی غوث تے قطب سبھ ختم ہوئے موت سچ ہے رب فرمایا ای
 کل شیء حالک الا وجھ حکم وچ قرآن دے آیا ای
 اساں صبر کیتا تہاں صبر کرنا حکم انک میت آیا ای
 اساں ہور امید سی ہور ہوئی خالی جا امید فرمایا ای
 رضا قطبی ٹلے نہ کدی ہرگز لکھ آدمی ی ترت بھجلیا ای
 قاصد دوڑیا جنھگ سیال نوں جی ترت تحت ہزارے وچہ آیا ای
 ڈیرا پچھ کے دھیدو دا جاوڑیا خط روئے کے ہتھ پھڑایا ای
 رانجھے پچھیا خبر کی لیا یا ایس منہ کاسنوں برا بنایا ای
 ہیرے مال نوں قاصد اخیر ہے اوئے آکھ کاسنوں ڈسکنا لایا ای
 قاصد اٹھ کے مکھ توں آہ ماری اگوں ایہ جواب سنایا ای
 نیرے مال نوں دھاڑوی اوہ پیا جس توں کدی نہ کسے چھڑایا ای
 ہیر موئی نوں اٹھواں پہر ہویا مینوں سیالاں نے اج بھجلیا ای
 غسل کنن دیکے کل ہیر تائیں وچہ قبر دے چا دفنایا ای

کل مہر بیٹھے اوہدی فاتحہ تے مینوں ایدہر تر ت دوڑایا ای
 لکھیا مالکاں دا تیرے ہتھ دتا بندہ امرجالیا یا ای
 تحت زندگی توں ہن معزول ہوویں تنیوں حکم تبدیل دا آیا ای
 دنیا کھیڈے کھوہ کیاریاں دی اوڑک خاک درخاک سلایا ای
 وارشاہ میاں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑ ہشیار سنایا ای

مقولہ شاعر

کئی بول گئے شاخ عمر دی تے اتھے آہلنا کسی نہ پایا ای
 کئی حکم تے ظلم کماچکے نال کسے نہ ساتھ لدایا ای
 وڈی عمر تے بہت اولاد والا جس نوح طوفان ڈھایا ای
 جیہڑا دین تے دنی وبادشاہ سی اوہ بھی خاک دے وچ سلایا ای
 سخن پادگاری رہی شاعراں دی جہاں طبعدازور آزمایا ای
 اپر ہیر نہ کسے نے کہی ایسی شعر بہت مرغوب بنایا ای
 ایہ روح قلوبت دا ذکر سارا نال عقدے میل ملایا ای
 وارشاہ میاں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑ ہشیار سنایا ای

نوت شدن رانجھا

دنیا کوچ مکان فناہ دا ای کیوں بیٹھائیں جھونپڑی پامیاں
 تیرے نال دے بیلیا لد گئے ہونا سب دا چل چلامیاں
 رانجھے وانگ فرہاد دے آہ ماری گئی جان سوہوہوامیاں
 دوویں وارفتھیں گئے ثابت جا پھرینی داربقامیاں
 دونویں عشق مجاز وچہ رہے قائم نال صدق دے گئے وہامیاں
 وارشاہ اس خوب سرائے دی تے کئی واجڑے گئے وجامیاں
 عبرت دنیا و نفرت ازان و بیان اولطور آن در نمودن و نصیحت کردن۔

وارثشاہ نہ عملدی راس میتھے کراں مان نماز آ کاسدے میں
 تیرے فضل دے بلجہ نہ آس کائی عدل ہو یا تے مکھ لنگور دا اے
 تیرے خاص حبیب دی مہر باجوں کجھ حال نہ چکنا چور دا اے
 افسوس مینوں اپنی ناقصی دا گنہگار نوں حشر دے صور دا اے
 جویں مومنناں خوف ایمان دا اے اتے حاجیاں بیت معمور دا اے
 صوبیدار نوں طلب سپاہ دی دا اتے چاکراں کاٹ قصور دا اے
 سارے ملک پنجاب خراب وچوں مینوں بڑا افسوس قصور دا اے
 سانوں شرم ایمان دا خوف رہندا جویں موسیٰ نوں خوف کوہ طور دا اے
 انہاں غازیاء کرم بہشت ہووے شہیداں نوں جیوں دعویٰ خور دا اے
 اینویں باہروں شان خراب وچوں جیوں ڈھول سہاوندہ دور دا اے
 عزت آبرو مال توں بخش ایمان سانوں آسرا رب غفور دا اے
 دولت علم تے عقل سبھ داد تیری کوئی کم نہ عقل شعور دا اے
 وارثشاہ نہ عملدی راس میتھے آپ بخش لقا حضور دا اے
 وارثشاہ و سنیک جنڈیا لڑے دا تے شاگرد مخدوم قصور دا اے
 قصہ لکھ کے جا استاد اگے ڈھو آ رکھیا نظر منظور دا اے
 تعذ من تشاء و تذلل من تشاء لائق اوسنوں شان غرور دا اے
 صاحب ہتھ وڈیاں ساریاں نیکوئی غدر نہ ایس مغدور دا اے
 شکر گنج مودودی نال مدد کھلا فیض ایہ فیض گنجور دا اے
 وارثشاہ ہووے روشن نام تیرا کرم ہووے جے رب شکور دا اے
 وارثشاہ دی عاجزی من رہا دکھ درد گوارنجور دا اے
 وارثشاہ اتے جملہ مومنناں نوں حصہ بخش توں پانے نور دا اے
 تیرے نام دے آسرے میں جیواں رہا ایہو ہے نت سوال میرا

لوریں نال ایمان سلامتی دے ہووے خوار نہ حال احوال میرا
اپنے ذوق تے شوق دا چارھیں گلوں غماں والاہ جنجال میرا
پڑھے سنے لکھے سوئی خوشی تھیوے ہووے سخن قبول بیتاں میرا
میرا نبی شفیع نگہبان ہووے ماضی حال تے جو استقبال میرا
وارثشاہ فقیر دے عیب کجیں توہیں قادر اجل جلال میرا

خاتمہ کتاب

ختم رب دے کرم دینال ہوئی فرمائش پیارڑے یاردی سی
گل سوہنی عاشقاں سچاندی خوشبو گلاب گلزاردی سی
جو کوئی سنے پریت دے نال بکے وچوں کوڑ دیوں سچ فتاردی سی
ایسا شعر کیتا پر مغز موزوں جیہی موتیاں لڑی شاہواردی سی
کھول کھولکے ذکر بیان کیتا رنگا رنگ دی خوب بہاردی سی
تمثیل دینال بیان کیتا جیہی زینت لعل دے ہاردی سی
جو کوئی پڑھے سو بہت خورسند ہووے واہ واسبھ خلق پکاردی سی
وارثشاہ سک دیداردی سی جیہی ہیر نوں بھڑکنا یاردی سی

دعائے مصنف بدرگاہ قاضی الحاجات

وچہ پاک جناب دے عرض میری توہیں رب رحیم خدا سائیں
بندہ حرف جے بھلکے بول بیٹھا میرا بولیا بخش خطا سائیں
تیرے عدل کیتے نہیں جا کائی نال فصلدے ہوگ بچا سائیں
غم دین تے دنی دارے ناہیں میرا ایہو سوال دعا سائیں
بخش دین لکھن والے جملیاں نوں پڑھن والیاں کریں عطا سائیں
سنن والیاں نوں بہت خوشی رکھیں نال ذوق تے شوق دا چا سائیں
رکھیں شرم حیاتوں جملیاں دی بیٹی مٹھ ہی ڈسیں لنگھا سائیں

وارث شاہ تمامیاں مومنناں نوں و سیں دین ایمان لقا سائیں
 ہیر روح تے چاک قلوبت جانو بالنا تھہ ایہ پیر بنایا ای
 پنج پیر نے پنج حواس تیرے جنہاں تھانہاں تھہ نوں لایا ای
 قاضی حق جھیل نے عمل تیرے غیال منکر نکیر پھرایا ای
 کوٹھا کوراتے عزرائیل کھیڑا جیہڑا لیندائی روح نوں دھایا ای
 کیدو لنگا شیطان ملعون جانوں جس نے وچہ دیوان پھرایا ای
 سیال ہیر دیاں رن گھربار تیرا جنہاں نال پیوند بنایا ای
 ملکی چوک نے فقہ اصول دونویں جنہاں حق داراہ بتلایا ای
 جیہڑا بول دانا طلقہ و بچھلی دا جس ہوش دا راگ سنایا ای
 جوگ ہے عورت کن پاڑ جس نے سب انگ بھوت رمایا ای
 شہوت بھائی تے بھکھ رائیل باندی جنہاں جنتوں مار کڈھایا ای
 دوکھاں رات مسافری سخت جیہڑی جس حساب کتاب لکھایا ای
 اوہ مسیت ہے ماں واشکم بندے جس وچہ شب روز لنگھایا ای
 بھائی بھابیاں ساک پیوند تیرے جنہاں نال توں جھنھا پایا ای
 ترنجن ایہ بد عملیاں تیریاں نے کڈھ قبر تھیں دوزخیں پایا ای
 گھرنایاں دا او ہلا جگ دا اے گوٹے پیٹھ کے شغل کمایا ای
 پیلی طمع دی چنن کپاہ وڑیوں ناگ حصدے ڈنگ چلایا ای
 بیڑی پلنگ والی پلصراط بندے جس وچہ دھکوا دھوڑا کھایا ای
 لیہ مزدوری سیالندیاں مجھیاں نے جیہڑا حیلہ تے کسب اٹھایا ای
 وانگ ہیر دے منہ لیجان تینوں کسے نال نہ ساتھ لدایا ای
 دنیا جان ایویں جویں جھنگ پیکے گورکا لڑا باغ بنایا ای
 قول قولاں دے سچ سنہوڑے نی جنہاں ازل پیغام سنایا ای

منزل موت مقصود مراد ہے اوہ جتھے گیا کوئی وت نہ آیا ای
 سہتی موت تے جسم ہے یار رانجھا اوہناں دوہاں نے بھیڑ مچایا ای
 جس اوہناں پہلواناں دے بھیڑ ڈٹھے کد اپنا آپ بچایا ای
 اوہ شیر ہے نفس ہنکار تیر جس راجے دی جوہ ڈرایا ای
 اوس ماریاں مشکلاں دورہویاں رانجھا ہیر نوں پھیر ملایا ای
 آیوں نکل ہزاریوں سانجھ ٹٹی ساک انگدامنگ گویا ای
 اوڑک رس ٹریوں بے وطن ہوکے دلوں کسی نہ مول منایا ای
 کجھ کھٹ لے وقت ہے مورکھا اوئے ویلا کھتھڑ آتھ نہ آیا ای
 ایہو وقت ہے تحت سمھالنے دا کس شان تے ہوش بھلایا ای
 مالدار ہوکے وچہ غفلتاں دے کیوں جان کے رخت لٹایا ای
 ایس نفس شیطان دے لگ آکھے وچہ اغفلتاں وقت ونجایا ای
 اندر چھپ شیطان دے عمل کرنا نئیں باہر نیکاں دا ولس وٹایا ای
 ٹھگا کچرک ٹھگیاں نال ٹھگیں لقمہ جان حرام دا کھایا ای
 خناس وانگوں خچر وادیاں دا کاہنوں جان کے کسب بنایا اثر
 تینوں نال تکبری آکڑاں دا شیطان نے سبق پڑھلایا ای
 جہاں نفس نوں ماریا رب جاتا نبی وچہ حدیث فرمایا ای
 کڑاں پوندیاں آپ موہا بیٹھوں پچھوں کملیا ڈھول وجلیا ای
 منھے بیٹھ کے غافلا کھوک ستوں کیوں چڑیاں توں کھیت چوگایا ای
 ایس ملک وجود داسیرا وکھابناں رہبراں راہ نہ آیا ای
 غفلت کوٹ اثبات دی توپ دھر کے گولائی دا ماراڈایا ای
 اندر ویکھ توں اپنے آپ وڑ کے تینوں راہ طریق سمجھایا ای
 جیہڑے یار جانی تیرے نال دے فی انہال نال پیوند نہ پایا ای

نالے یار تے چوگ چگا گئے ہن پٹھ نوں ہتھ کیوں لایا ای
 عدلی رجبہ ہوئے نیک عمل تیرے جس ہیر ایمان داویا ای
 وارشاہ میاں بیڑا پار تیرا کلمہ پاک زبان تے آیا ای
 لایا اپنا زور سبھنال ہیراں شاعراں بہت بنایاں نی
 شاعر خالدی صفت موصوف سبھ طبع اک توں اک سویاں نی
 فضلشاہ تے میاں ہدایت اللہ مجلس بیٹھ زیارتاں پایاں نی
 خاص الخاص گلاں فضلشاہ دیاں عام فہم دے وچہ نہ آیاں نی
 سوئی ہوئی گھمبیراں دیوچہ سوئی تھی چک توں نال صفایاں نی
 تھوڑے کم وچہ میاں ہدایت اللہ استاکاریاں خوب دکھایاں نی
 لکھ لکھ شاباش محمد ے نوں رمزاں دروینال الایاں نی
 نیلے کھردے چاٹر کے صاحبان وں واہ وانیلعیان بارکدایاں نی
 رحیم بخش میس ڈھولن والے نے نالی بیٹھ کھلاریاں مایاں نی
 اتے ہور جو یار طریقہ ے نی لائق سبھ تعریف ثنایاں نی
 خدمت وچہ مصاحبان عام خاصاں عرضاں عاجزی نال سنایاں نی
 بے عیب خدای ذات عالی بندہ نہیں جو باجہ خطایاں نی
 ڈٹھنال نگاہ دے غور کر کے گلاں سچیاں دلاں نوں بھایاں نی
 طبع سچیاں نوں جدوں جوش آوے کدی رکن نہ نال رکایاں نی
 گلاں پہلیاں وچ تاثیر چنگی بعض پکھلیاں بھی چت لایاں نی
 خبراں حال ماضی استقبال دیاں نال رمز دے سبھ سنایاں نی
 شیراں وانگ میدان توحیداندر وارث گچلے چنگیاں لایاں نی
 قدردان سوئی جیہڑا ڈھونڈھ جانے ایویں کرینال نہیں وڈیایاں نی
 ظاہر ہیر کتاب دا نام دھریا باطن آیتاں لکھ دکھایاں نی

گلاں رب رسولدے^۲ بھیت دیاں رانجھے ہیرے دوچہ چھپایاں نی
 مرد صاحب کمال سی رب بخشے ہوس وچہ حضور دے جایاں نی
 پڑھ پڑھ فاتحہ اوسنوں لکھ بخشاں رب کرے بہشت عطایاں نی
 زندہ سخن انہاندڑاسدا تازہ ذرا ویکھئے نال بینایاں نی
 عاشق رب دے سدا ہی جیوندینے جنہاں کیتیاں نیک کمایاں نی
 نکے ہوندے نوں ہیر دی چاہ ہوئی عمراں ڈھلندے کنڈے ہڑ آیاں نی
 عقل ذوق تے شوقدے کھوہ دے جیوں جیوں لذتاں ڈوہنگیاں پایاں نی
 سکی زمین تے کرم دا مینہ ورہیا باہر پھٹ کے سبزیاں آیاں نی
 ابی مارنیں ہوئی حشر تا کر جڑھاں ڈبیاں رب اگیاں نی
 وچ سن سوتیراں تے چار جگری وار شاہ مڑ پھیریاں پایاں نی
 انی سوچولیاں سال بکرم اٹھاراں سوستاسی عسیاں نی
 سنتی سال گئی میری عمر ضائع شامت نفس دی غفلتاں پایاں نی
 بخشہار سچا قادر قدرتاں دا لائق اوسنوں بے پرواہیاں نی
 دلدے عرش توں شوقدی گھٹا اٹھی بوندان رحمتی رب ورسایاں نی
 رہیر حقداد ہونڈنا فرض ہویا بناں بادیاں نہیں صفایاں نی
 محلاں وچہ فقیراں دا پیر خانہ جتھوں پوریاں رب نے پایاں نی
 سجدہ گاہ محمود شاہ پیر بھولا جسے پٹیاں بوٹیاں ملایاں نی
 جوڑا پنڈسیانا ندا جرم میرا جتھے گرڑھتیاں دتیاں دایاں نی
 گھرنا نکے دوہترے لاڈے نوں موجاں رب نے خوب کرایاں نی
 اصلی جاگہ وزیر آباد آہی باپ دادیوں ملک تے جایاں نی
 جتھے بحر چناب نے موج ماری ٹھاٹھاں بحر پریم دیاں دھلیاں
 ہویا چت اداس تے قہر کر کے لیاں ملک تے پھیر ہولایاں نی

تھاں تھاں محبتاں خوب ہوياں نال دوستاں دون سولیاں نی
کئی ساں رگیلوی عشقبازی کھیڈاں عجب توں عجیب کھڈیاں نی
متھے عاشقاں تلک ملا متا ندے پچھے شہرتاں جگ نے لایاں نی
رب باہجہ نہ آسرا عاشقاں نوں باہجہ دلبراں نہیں سلایاں نی
راجھے تخت ہزار یوں دھک ملایا بنے ساک نہ ویر بھر جلیاں نی
بیوی ہیر جیہاں ایس عشق ظالم گھت چھج دے وچہ کلایاں نی
ایہ سہوریاں پیکیاں چھٹ سٹی رکے ماسیاں پھپھیاں تیاں نی
پہاں جگ جہان خوار کر کے باہاں چھڈیاں پھیر پھڑیاں نی
کہیا نبی کل شیء یرجع یاریار نوں چھیاں پایاں نی
ہووے یارتوں یار نہ جدا سلیاں اگے تیریاں جویں رضایاں نی
ربا حفظ ایمان دے وچہ رکھیں کراں کل دے حق دعلیاں نی
کچھ طور زمانے دا ہور ہویا چالاں الٹیاں ای نظر آیاں نی
وچ غفلتاں اہل کتاب ہوئے رسماں دفع تانوں جمایاں نی
دنیا واسطے عقل ہے تیز ہو یا ساراں دین توں خلق بھلایاں نی
پنڈاں پنہ کے جھوٹھ اپراہدیاں لوکاں گنڈھڑیاں سراتنے چایاں نی
جدوں عالماں پتوں ترک کیتی متاں جاہلاں دھروں گویاں نی
قصے ہون منصوبیاں جھٹھڑیاں دے بدلے نیکیاں کرن بریلیاں نی
آیا وقت جو کسب روزگار وچوں یمن برکتاں سب سدہایاں نی
دلوں خلق محبتاں دور ہویاں رسماں حسد تے بعض ودہایاں نی
آپ خورد نے آن مقام کیتا کر کے چار چوکوٹ توں دھلایاں نی
وچ شہر لاہور دے شوق کیتا جتھے کل ولایتاں آیاں نی
رب سیونے دادتا کسب مینوں حکم محتاں کرن فرمایاں نی

پیر اندتا عاصی سدن ہیر والا خادم پیر نوں وچ لوکایاں نی
 ہویا جی تے شعردا شوق مینوں ساراں علم توں تھوڑیاں پایاں نی
 بخشش آپ کیتی وارث شاہ مینوں کر کے وچہ یقین صفایاں نی
 پڑھاں شکر ہزار الحمد للہ وارث پیر توں دولتاں پریم اڈایاں نی
 قطع ورزیاں والیاں سوچکے کتراں رنگ برنگ ملایاں نی
 کتے حاشیہ لہر یہ کتے نکلے پھلاں ڈالیاں کتے لٹکایاں نی
 قیمت واربات دی درز کیتی گھتی چوہیاں صاف بخیایاں نی
 کاریگر ویکھے قدردان کوئی ہویاں گھٹ کے خوب ترپایاں نی
 سوئی ہجر دی حب دا میل دھاگہ جامہ شوق نے رفو کرایاں نی
 ہووے خاتمہ نال ایمان میرا رب کرے قبول دعایاں نی!
 اوکھے وقت اندر کلمہ یاد ہووے پیر اندتیا رب ملایاں نی

ابیات مدح سید وارث شاہ صاحب مرحوم مصنف قصہ ہیر و رانجھا
 از بندہ پیر اندتہ تر گڑ۔

لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

اعظم تاریخ تحریر خلاصہ و قطعہ ہیر طبرغراد جناب مولوی پارس علی صاحب
 تخلص علی تلمیذ حضرت فرید العصر مولانا فرید الدین صاحب عباسی اتم تخلص فرید مرحوم
 وارث شاہ آکھی واء بھانڈی قصہ جوڑا رانجھپے تے ہیر والے
 جوڑ جوڑ کے توڑ چڑھاتا جوڑ میل جویں کھنڈ کھیر والے
 تور تحت ہزار یوں رانچنے نوں سیالیں میل کردا جی ہیر دا ای
 موت اے سبجوگ نہ ملے مولے ڈھکے ڈھوجان آن تقدیر والے
 عشق آن ولایاں چایاں نے کی کی پڑتنے پاڑا چیر دا اے

حضرت عشق دی وارنارڑی اے نیارامسلہ عشق تعبیر دا اے
 کتے دیس تے وطن تیاگ چھٹے ساک سین بھابی بھائی ویر دا اے
 کتے رات مسیت دے وچہ کئی پڑھدا سبق جانوں تدبیر دا اے
 کتے وُجھلی ساڑ کے سوز کڈھے سوز ساز جویں مزامیر دا اے
 کتے سحر چناب دیاں لے ٹھاٹھاں موجاں مانداتے نین چیر دا اے
 کتے وچ بیڑی پلنگ ہیر دے تے سونداجانکے دیس جاگیر دا اے
 چھمکاں پکڑ کتے ہیر وانگ آوے دیدہ چاہڑ کے روہدے نیر دا اے
 کتے لڈن جھیل کٹاوندائے فمہ لائے کے عذر تقصیر دا اے
 کتے ویکھ رانجھیے دے مست نیناں نظر مہر دینال کھنڈ کھیر دا اے
 کتے قول اقرار زبان کردالے لے نام خولجہ خضر پیر دا اے
 کتے چوچکیدیاں مہیں چاردا اے کتے چاک سداوند ہیر دا اے
 یاراں لئی کتے پھرے وچہ باراں نیلے گاہندا تے جھل چیر دا اے
 پنجاں پیراں داکتے ملاپ کردا دے حرف مریدوں پیر دا اے
 کتے وانگ کیدو لنگے مگر کردا بانی مکر فریب تزویر دا اے
 کتے لاوندا کتے بجھاوندائے گتے پاڑداتے کتے چیر دا اے
 کتے کھیڑیاں ہیر پرناہ دیندا بندوارثی حسن جاگیر دا اے
 کتے نال رانجھیے دے وچہ نیلے دکھاں غماندے کیر نے کیر دا اے
 کتے ناتھ دے جادو اربندا سانوں آسرا پیر فقیر دا اے
 جوگ لین کارن لے جاچڑھدا گتے ناتھ نوں واسطہ پیر دا اے
 جوگ دیندیاں نیتاں دھار کے تے بہندا ہو فقیر لکیر دا اے
 داہڑی بھواں سر پٹے منا کے تے لاہ آسرا ساک تے سیر دا اے
 اڈو بھوڈ کر مندراں پاکنیں ویندا جٹ نوں جرم فقیر دا اے

جوگ لیندا ای ٹلیوں اٹھ ٹریا جوہ رنگپور کھیڑیدے خیر دا اے
 سکر ہو عیال نوں کتے دیندا پتہ قول اقرار نکیر دا اے
 کتے ہو جووگی کفنی پا پھر دا جوگ جیوندیجان کفیر دا اے
 کتے نادو جائیکے نگر وڑدا پتر جٹاں دا بال فقیر دا اے
 کتے جوتی بنے تے وید کتے اڑبٹیاں وچہ اکسیر دا اے
 کتے سنگھی سٹ کے شگن بولے جویں لکھیا لیکھ تقدیر دا اے
 کتے وچ ترخناں پھرے بھوندا نقش اکھیاں حب تصویر دا اے
 پھیر ویکھدا سٹ کے شگن بولے جویں لکھیا لیکھ تقدیر دا اے
 کتے نال سہتی انجھے وانگ لڑوا بن واسا نگ ملنگ فقیر دا اے
 کتے کوئیدا پھائیڈا آپ کتے راہ کاڑے باغون چیر دا اے
 قولاں ہتھ سنبوڑے گھلداے رانجھا یار چاپے جٹی ہیر دا اے
 کتے کھنڈملانی دا تھال پورے کرے چار برنج تے شیر دا اے
 کتے پر توپانیکے معجزے سا سہتی نال یقین کھلیر دا اے
 کتے متا پکاوندنا نال سہتی ویکھو مشورہ ایس مشیر دا اے
 کتے کندویوں سپ لڑاوندائے ہیر دشمنان نال ظہیر دا اے
 کتے ماندری ہو کے آوندائے چاپے یار کدو کنناں ہیر دا اے
 کتے ڈھاکے کندھ پچھا وڑیدی پکڑ ہتھ ٹردا سہتی ہیر دا اے
 ڈاچی شاہ مرادوی موڑ راہوں نال کشف دے اٹھ نکھیڑ دا اے
 سہتی دے مراد تے ہیر رانجھے تھاوں تھان چادوہاں کھلیر دا اے
 انہاں توڑ کے کھیڑیاں ول جاندا گماہ اڑے دلاندے چیر دا اے
 کتے واہرن چاہڑیاؤندائے ڈھنگ لڑندے کرے تدبیر دا اے
 کتی شاہ مراد نوں جادے ملیاں واہراں مارٹھنڈیر دا اے

وڑا جاوزیر آباد اندر چلہ کٹ جہناں دے نیردااے
 دس پچھ کتوں آیا یار بن دا میاں پیر اندتے خادم پیردااے
 خادم پری جوان دا نام یارو سچ مچ ویکھو خادم پیردااے
 کر کے نویں سروں ترمیم قصہ جوڑ جوڑ دا ٹھیک تدبیر دااے
 اگے پھیر مڑ آیا پیر وارث جاپے اکے خادم وارث پیر دااے
 اوبابول زبان محاورے دی کائی فرق نہ بول تقریر دااے
 خادم پیر وچ فرق نہ جویں کائی ایہا فرق جیہڑا خادم پیر دااے
 اوس حق دی خبر دی خبر کدھی جو ضمیر اس چاک ضمیر دااے
 پچھو حق تاں سچ ترمیم سندا حصہ حق ہویا خادم پیر دااے
 بھلا ہویا ایہ عشق مراد پنی مندا حال سی ایس دلیگر دااے
 لٹکان نال ہو آیا ای نال ساڈے چالا ویکھ ایس گنی گہیر دااے
 ویکھاں بھاپچامندا کی ساڈے کی کی نویں فرنگ کھلیر دااے
 مڈھوں سنیدا بے پرواہ یارو گل کسیدی ناہ پزیر دااے
 جویں جان دا توں بنا ہوندائے جگ سارا ای دین جاگیر دااے
 لاچنگ چوڑی اوہ جاندا کسی نال نہ بھجدا اسیر دااے
 جویں جنس نہ پرچدی جنس بابجوں عشق بابجہ نہ عشق کھلیر دااے
 ایہوں تیک ڈھی جیہڑی ہوئی بیتی آپ جان دا حال اخیر دااے
 دم ماریند انہیں تھال کائی اتھے کم نہ عقل تدبیر دااے
 پارس علی میاں کیہڑے خیال پیوں ہونا ہووسی جویں تقدیر دااے
 آکھ سال تاریخ ترمیم سندا جیہڑا سال ترمیم تحریر دااے
 وارشاہ کہیا واہ واسبھو ہویا نو ترمیم اوہو قصہ ہیر دااے

معراجنامہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم

حمد آلہی آکھ زبانوں

ثابت ہو کے دلوں زبانوں

تار کجہ نجرہ ملے ایمانوں

شمرہ شکر گزاردا

بعد درو و سید ابراہاں آل اتے اصحاباں یاراں رحمت اپر نیکو کاراں ایہہ راہ تابعداری
دا

صفت تساڈی مو لے کروا کیا میں عاجز کولہ پروا سخن کریندا ڈروا ڈروا اول نہیں گفتاری
دا

اول میں توں احمد سرور پچھوں ہوئی دھرتی انبر نور تیرے تھیں سب پیغمبر تینوں بخش
ستاری دا

ناؤں تیرا جاں احمد آباہر گز آدم وادم ناہا تینوں سی رب دتا راہا عالم دی سرداری دا
جاں توں آیوں ناں چن تارے سبھے تیرے نال پسا رے ہر دم تیں لبیک پکارے
خالق خلقت ساری دا

سب پیغمبر تیرے پر نے تدھے پارا تارے کرنے سبھناں سر تیں اگے دھرنے توں
محتاج نہ یاری دا

تاں چن بد مزیر کھایا داغی ہو در تیرے آیا تاں اس پایا نور سوا یا خلعت خدمت گاری
دا

خلعت پایا توں لولا کی پیغمبر سن سبھ وچہ خاکی تیرے نال انہاں نوں پاکی توں محبوب
غفاری دا

جاں توں مہر نبوت بانی آدم وادم کجھ نہ سائی لیہہ سبھ رونق تے پیشوائی شملہ
برخور داری دا

لوح محفوظ قلم بھی نہ ہی جان توں آیوں لوڑ آہی تیں خاطر ایہ سبھ اپائی ناہا شو شراری دا
کرسی عرش نہ آبا منو لے جھنڈے حکم تیرے دے جھو لے تاں اسلام ہو یا ات
رو لے بھناں کفر کناری دا

تیرے سنگوں سنگ نہ باہرتاں اس اندر لعل جواہر تیں وچ دریتیم ہے ظاہر توں دریا
دینداری دا

طہ تے سین مزل ایہ سبھ تیرے ہین تجل کام اکم توں مکمل صدقہ شب بیداری دا
تیں وچ خلق حیا حلیمی فاقہ فقر سخاقتی مدحت تیری صفت قدیمی کرم تینوں غفاری دا
جس دن تھیں توں ظاہر ہو یا بیدینال نے دست سنگو یا دفتر کفر شرک دا دھویا دینوں
دین پکاری دا

جاں توں حضرت جرم لیا سی زور آورا ندازو رگیا سی شہر نوشیرواں نل پیاسی! تیرا نام
چتاری دا

اکھر پڑھیاں باجھ پچھانے تاں توں ناں علم سبھ جانے پاڑیا سی ڈھد بال ایا نے سینہ
بز رگوا ستاوا

توں بخشش دا بحر سمندر ہے حجاب شرم تیں اندر غوث قطب تے پیر پیغمبر! تیں سنگ
پاراتاری دا

لوح محفوظ اندر جو لکھیا سو مدھ احمد پورا لکھیا سائل ویکھ دیویں نوں بھکھیا رکھیں شرم
بھکیاری دا

صفت تیری کہے عز و جلے انا فتحا شاہد گھلے کے پائی فتح اکلے! بوہا توڑ حصاری دا
قدر تیرا سبھناں تھیں عالی درتیرے نت رہن سوالی روز قیامت ہو سیں واں توہیں
خلق بیچاری دا

توں محمد احمد نوری تیں وچ بہتی صبر صوری تاہیں ہو یوں خاص حضور محمد ایزد باری

سبھے ورتیرے تے بردے ملک حضوری مجددہ کردے پیراں اتے متھا دھر دے صدقہ
اس دلداری دا

جاں اکست کہیا سی سائل لفظ بلے واتوں سین قائل چاہیں ہویں گھائل مائل پورا
اسیں اقراری دا

کلی مدنی ناں دھرا یو عرب عجم دا شاہ کہا یو لقا کر منار تبہ پا یو پا یو عز و قاری دا
جاں رب بخشے تدھ خزینے آدھ اندر ماء طینے نوخ بھی ناہا وچہ زمینے تیرا نام شماری دا
رمت عالم صفت تسا ڈی راہ گم ہو یاں واتوں ہادی کرسیں دوزخ کنوں آزادی پردہ
ہو سیں ناری دا

او گنہار نہ میتھوں بھارو مار لقا رحمت داما رو روز حشر دے ہو سیں واہر و تو ہیں خلقت
ساری دا

منصور تیرا پس خورودہ پیتا دعویٰ انا الحق تاں اس کیتا کتھوں رہندا چپ چپتا آبا مست
غفاری دا

جدوں خلیل چنہ وچہ ڈھویا عشق تیرے تھیں بنجوں رویا یا نارو کوئی بردا ہو یا حکم ہو یا
گلزاری دا

یوسف عشق تیرے کھوہ پایا بھایاں نوں الزام دوایا بھیر زلیخا دے ول دھایا خواب
ڈٹھا بیداری دا

جالگسی تیرے چرنی موسیٰ کہیا رب ارنی پھری کے آکھ لہن مدانی سنگ تیرے سنگ
تاری دا

عیسے و نچ اسمانے چڑھیا کجکا بھی اس تیرا پھڑیا ویکھ قریبے انبر جھڑیا گھٹا گرد غباری دا
جاں تینوں اسمان ڈھویا سی شیطان ڈھائیں مار رو یا سی جبرائیل نقیب ہو یا سی تیری
خاص سواری دا

دھم پئی سی وچ اسمان آ یا سرور دوہاں جہاناں زہر ہگاویں چھند شہاناں آ یا شاہ عماری

برق مثال براق چلا کی جس تے چڑھیوں مار بلا کی نور الہی پہن پوشا کی یاراں کول
سدھاری دا

جاں ہوئے احمد احدا کٹھے جبرائیل جیسے اٹھ نٹھے کرن کلام نہ ہوون مٹھے غیر نہ پاس
کھلاری دا

او او نی تھیں اقرب کیتا دریا وحدت دے وچہ مینا اپنا آپ او تھے دھولیتا واقف ہوا
سرائی دا

سارے نبی حبیب سدھارے جاں توں چلیوں پاس پیارے نوں ونج دلیری او تھے
مارے جتھے دم نہ ماری دا

تیرا نام محمد دھریا سبھناں تیرا کلمہ پڑھیا باغ شریعت تیرا ہریا توں گل ابر بہاری دا
عجب آہی اوہ رات نورانی جس دن مل بیٹھے دو جانی احمد احدا کٹھے ثانی سخن کریندے
واری دا

دوہاں کلام جدوں تم کیتی حضرت آئے وچ مسیتی وتر نماز اتھائیں نیتی ثمرہ شکر
گزاری دا

سمجھ کلام نبی جاں آئے تحفہ یاراں کارن لیائے ایہہ بھی سبھناں نوں فرمائے حکم
سانوں رب باری دا

بخش گناہ میں بھلا ہویا نیکی دا اک جج نہ بویا بدیاں دی چڑھ سچے سویا پھڑیا راہ بدکاری
دا

جتوں جاواں ملے نہ ڈھوئی واہر و تیرے ہاتھ نہ کوئی زندگی مینوں بھارو ہوئی وانگ
سگاں درکاری دا

جے میں لکھ گناہی بھریا بھی سرور تیرے تے دھریا فضل کریں توں تاں میں تریا توں
ہیں پتھر بھاری دا

چنگا عمل نہ کوئی کیتا جاں میں پیالہ غفلت پیتا قد اپنے تے آپے سیتا جامہ بد کرداری
دا

جے میں مندا تبھنی چھیں! تو ہیں میرے پردے کھیں کریں شفاعت مول نہ بھجیں
دافع توں غم خواری دا

میں ہاں بہت بیمار گناہاں دارو رحم تیرے دا چاہاں تو ہیں صحت بخش اساہاں! من
سوال ازاری دا

مینوں باجھ شفاعت تیری ہو نہ کائی ہوسی ڈھیری تو ہیں کریں خلاصی میری خطرہ قبر
اندھاری دا

میں ہاں بہت غریب و چار اڈا ہو یا گناہ وچ سارا در تیرے تے منگنہارا من سوال
ازاری دا

میں ناقص توں کامل بھاری کتھوں نعمت کھاؤں ساری میں مدھ سنگ نہ کیتی یاری کی
ماراں دم یاری دا

ذرہ سورج سنگ نہ رلے کچھ تقویٰ نت الولے بحر سمندر نال کی چلے ذرہ اک
انگیاری دا

عاجز کیڑا مفلس کیا توں اسدی آکھیں صفت ثنائوں مت کوئی خن کریں بیجا توں
وارث من داری دا

نصیحت نامہ سید وارث شاہ صاحب

اللہ باقی عالم فانی سرور علام یار حقانی! چھوڑ گئے فرقان نشانی باغ رہیا گلزاری دا
آدم خاکی سر جیا خا کوں روح پیاو چ نوروں پاکوں آدم موت قبولے آپوں کر قول
زبان اقرار دا

نادن ویلے وقت بہاراں کیتے کوچ کویلے یاراں نیم گلاں سب رہیاں کاراں رخت
رہیا بیو پاری دا
اچے محل بلند کشادے چھوڑ گئے سبھ شاہ شہزادے منزل پہتے نالا ارادے تخت رہیا
سرداری دا

رہن اتھائیں باغ نیچے سنگ نہ جاس فرش غلچے آخر فکر چلند اکیجے بد بھا بھارتیاری دا
پیر پیغمبر غوث ولی بے موت لنگھائے اک گلی بے جنوں جاواں نال کھلی بے باشر
جویں شکاری دا

گلیاں دے وچ پھریں اریلا چلن دا کر فکر سویدا! عاجز ہوئیں رہیں اکیلا غیر نہ پاس
کھلاری دا

ایہ جگ جان اچا لوڈیرا کر لے کوئی عمل چنگیر اس دنیا تے اکو پھیرا قول نہ دو جی واری
دا

موت ہمیشہ نت پکارے بندے خاکی سنن پچارے بھی نت تینوں قبر چترے توں
نہیں پلک و ساری دا

تلخی جان کندوی ہوسی کل قبیلہ بیٹھا روسی ناہ کوئی سرت سمہالا ہوسی حکم نہیں گفتاری دا
جیہڑے تیرے دلبر جانی بھر چلیاں منہ پاس پانی او ہوویدا وقت پچھانی دعوے بھلے
یاری دا

اوڑک ایٹھوں جاناں پیسی عزرائیل جدوں آنہسی روح مکان کیتول ویسی جسہ قبر
اتاری دا

نت دعا فض دے منگی
رحم کریں میں تاری وا

حرہ نریر احمد سپراساکن اصرا خورد ضلع گوجرانوالہ محمد یونس ساکن حضرت کیلیا نوالہ
ضلع گوجرانوالہ ڈاکخانہ خاص

چو ہڑیٹری نامہ

اللہ پاک محمدؐ ہادی بخشہا رنگناہاں ابا بکر عثمان علیؑ میں خدمتگار چواھاں وارث منے

مذہب چارے سچا صدق اساحاں صاحب دے دربار میں چو ہڑیٹریاں

کلمہ چار مقام چو ہڑیٹری پڑھیا فقر اماموں چار پیر چوداں خانوادے شرطاں مست

ایمانوں وارث جادربار کھلوتی نجرہ لیا ایمانوں وارث جادربار کھلوتی نجرہ لیا ایمانوں

دوازہ امام دی صدقے جاواں چہارہ معصوموں چوداں طبق دلیو چہ پائے رب

رسولؐ اندرونوں وارث چو ہڑیٹری ہاں میں جدے اگے ظاہر کن فیکونوں

کی چو ہڑے کی ذات چو ہڑیاندی لوک اسانوں ہسے جس پایا تس جا چھپایا بھیت

کسے نہ دسے وارث بوبل ذات آلہی دانہ نکل آئیا

سرتے بھار گناہاں چھجلی کلمہ ہتھ بہاری پھر شوق ترنگی کوری گھنڈی کرونتاری وارث

بوبل صاف کراں میں فضلو و انیاری

بوبل اتے کی لاگ چو ہڑیاندی رندی اون سرہاتاں اوڑک جو کجھ خاوند دیسی

سو یولے گھر جاناں وارث پلو چہ سپ گواناں بے سخن کراں انجھاناں

لکھ مردار نہ مڑدی کھاواں ناہیں ترک حراموں منج کٹا بھن نفس مجوبی سٹ سنگھی ذکر

دہانوں وارث اگلا خوف مجوبی منہ ساڑاں مچھ شیطان

گوہا تھچن کوڑا سٹن کارا ساڈی ایہا نواں پرانا تھکوا دیون نکڑا بجر لیہا وارث کی بنیاد

چو ہڑیاندی مان نمائی کیہا

گرم گوبہا تے نرم چو ہڑیٹری مربر ہوں چھچ چکائے سوڑیاں گلاں لگدے دھکے مال نہ

ویکھیں مائے اچیاں کڑہاں نیویں دروازے اسان پلہ پلہ حال ونجائے

کٹ ناز میں عشق و نآے ناڑے تقوے تن مزدوری صبرواں نوں سرشکروں کھاری

دہنواں صدق اروڑی صدق اروڑی وارث لاج رہے درباروں میں شکر کراں

لکھواری

روزہ حج زکوٰۃ نمازوں چھڑکاں تیلوں کانے رچھ چھیڑاں عمل کتاباں سیپ کراں
سمیانے وارث چشماں سر پر نیاں خاوند دے فرماتے

شریعۃتوں اگے لنگھ طریقت حقیقتوں معرفت جاداں چوہیں مکاں جھاڑو پھیراں تاں
چوہڑی نام سداواں وارث جاں دربار صاحب دے میں کرو گار چھڑاواں
میں میں کردی کٹھی بکری ائی کھل لہائی عز ازیل نوں خود دیوں گلوچہ لعنت طوق
پہنائی وارث میاں میں ناہ آکھے تاشاہاں دست نہجائی

خودی تکبر رب نہ بھاوے ویکھ لیو جییں بھاوے سلیمان نوں بھٹ جھوکاوے یوسف
ہٹ وکاے وارث آ رہ دھڑکریاں سرتوں پیر چہرہ دے
الفوں لے نہ آکھاں او تھے خاوند کولوں ڈردی کامیاند رپر کامیاں کولوں خوف
دے لوچہ کردی وارث جے دم ماراں او تھے کون چوڑی بی بردی

آکرتیکو رہی نہ مینوں سن گیان ربانے تیری ڈاڈی بے پرواہی کولوں
خوف چوہڑی جانے وارث تو بہ تو بپکاراں ویکھاں طرف شیطانے
پرہنا علم شیطانوں اتے نہیں محنت کے چنگیری چھ لکھ برس عبادت ضائع گئی
اکتے ویری! وارث چوہڑی کون بیچاری جو امر خاوند دا بھاری
چھری کوہاڑی چھج ٹوکری ترکوترک اساہاں کہاں گئے باشاہ زمیں دے لشکر
سنے سپاہاں وارث نکے وڈے چلے ویکھو کرونگا حال
ابنارہتا آکھن سارے اتھے کسے نہ رہنا کل شی ہا لک الا وجہ ہو یا حکم
رباناں وارث جے سوورہاں ہون اکثر خاک سماں
کہاں گیا سلطان سکندر کہاں گیا شاہ دارا کہاں گیا جمشید سلیمان لشکر بے
شمار! وارث کہیا فقیر میراں دے دنیا جھوٹھ پسارا
ظالم ظلم تہدھیاں اتے کر کر ظلم ستاون ایہ گل غافل سمجھ نہ جانن طاقت پے
ونجادن وارث آخر لیکھا دیون مردے پچھے تاوان

غافل نہ کر میری میری کیا بھروسہ دم واپکڑیں راہ شریعت سچا دہر ہے نہ غم
 وارث نارہباگن ہوئی جیہڑی منے امر خصم وا
 غافل کردے میری میری سرتے موت نہ جانن کھان خورا کاں پہن پوشا کاں سے
 سے خوشیاں مانن وارث کردے بیوفائی ایہ رب دارانہ نہ جانن
 پیر پیراں سر حضرت میراں میں چوہڑی ہاں حسدی مریدی لاتخف میں پڑہیا ہن
 خوف نہیں کچھ کردی وارثاگے میں س ڈروی ہن میتھوں خلقت ڈروی
 عبدالقادر غوث الاعظم پیر اساڈا میراں جیہڑی غرق نکالی پلوچہ معاف کرے تقصیراں
 وارث خاص مریداں کیا غم توں دیوچہ کرنظیراں
 چوہڑی ہاں جناب عالی دی چنگا عمل نہ کوئی چھوڑا ایمان گمان پالیس مڑ دل دھی ڈھوئی
 وارث لاج پئی گل مرشد کرم غلام کیتوئی

دوہڑہ جات سید وارث شاہ صاحب

اوہ نین تیرے خوزیر بنجھرتھے تیز قیامت خیز ظلم انگیز بریز بریز شمس تبریر جیسے پکار دے
 اوہ مست سدا خمار رہن بیمار ہوون دوچار موہن سنسار ویکھیں بکوار پکڑ تلوار مویاں
 نوں مار دے
 ایہ کہے تیرے دو نین مو لے ہن سدا بچیں تیر گلوں دین تے ڈالو لین چھڈ اپنا سین
 ولن وچہ بار دے
 ٹک پردہ منہ تھیں لاہ ایہ وارث شاہ درس دی چاہ کھلو تے راہ تے کرن نگاہ بھکھے
 دیدار دے

دوہڑہ

نالے ٹھل ٹھل نالے جاساں میں جھوٹی سرکاروں
 چھڈ ترکے میں جاساں ترکے ڈرساں نہ سنساروں
 جیندے پاروں پاڑا پڑلین اوہ سد نہ دیند پاروں

وارث شوق ماہی دے کٹھی میں پھڑ کے تلواروں
 انبرِ بابل مول نہ بھاواں تے جھڑکن بھینال بھائی
 تیا ہے دل تائے میرا تے تائی دیہی تائی!
 چاچا مینوں چاچا مارے تے سبھناں نندی چائی
 وارث ویراں ویرن کر کے میں چا آتش پائی
 نانا نانا کر رہیا تے نانی آکھے نانی
 رنجھا چاک نہ ساک کسے داجس تے توں قربانی
 سر تھیں لاہ پیراں تے سٹیال نہیوں چوچکائی
 وارث رانجھا چاک تسناؤں اتے سانوں یوسف ثانی
 داداء داء تک تک مارے تے دادی نی میں داء دی
 دادا سانوں کوئی نہ دیندا ہو رہی بے دادی
 رانجھا کھسن تے کھیرے وسن ہو رہی فریادی
 وارث جنت دیوچہ تھیواں بے رانجھا ملے ہادی
 ہتھیں مہندی مول نہ لانی میں جرم کرم دی تتی
 تے مولی نوں انگ لایا ناہیں جیہڑی سی سرگتی
 رتی مہندی بے ہتھ لاؤرنگ نہ چڑھسی رتی
 وارث گھت رنگیرز علی دی میں عشق رنگن گھت رتی
 میرا گھڑا گھڑولی والا حوض کوثر تھیں بھریا
 کر کے سو سیت عرشاں تے حوراں سی دھریا
 جیہڑے جوں پیغمبر کھادے اوہ دٹناں انگ چڑھیا
 وارث دیکے غسل ہیرے نوں پھیر رانجھن دل کھڑیا
 باہوں پکڑ بہالی ساں میں سرور عالم کھارے

چارے یار کھلوتے پھڑ کے سالودے لڑچارے
دہیں پھٹی سر پائی حوراں سے سے شکن وچارے
وارث شاہ وت عقد بدھونے میرا رانجن نال پیارے
روز الست دے دست اساڈے ملیا سی جاں ماہی
اوسے روز دیاہی آہی رانجن نال آہی
شرع ایجاب دتا سی ماکاں حضرت کول گواہی
وارث شاہ اوہ کون جو مینوں آکھے باجہ نکاہی
جد میں نال ماہی دے پیتی بھر کے پریم صراحی
تدا یہ کھیرا کتھے آہا دیدا جو بدراہی!
میں جیہی نال ماہی دے چائی ہتھیں تورنباہی
وارث پوے قبول جے چاہے ہن اگے بے پرواہی

ابیات طبع تاریخ وڈی ہیر سید وارث شاہ صاحب

از میاں نبی بخش ٹھیکیدار قوم باغبان خلف میاں نظام الدین صاحب مرحوم

مالک موضع نبی گنج نو آباد متصل شہر لاہور
چھپی ہیر ہن تیرھویں وار وڈی جلی قلم دی لکھی صفامیاں
ایہو ہیر اصلی جنہوں آکھدے جنہوں آکھدے نے ایس وچہ نہ فرق ہے کامیاں
نقلی ہو رہی بہتیاں وکدیاں نے ویکھیں آپ پالیں وکھامیاں
متے کریں افسوس خرید کے تے ایویں مل نہ دئیں گوامیاں
محمدؐ ین دہڑیالوی مولوی دا سروق تے نام پڑھامیاں
نالے نام پیرندا لکھیا ای پتہ ویکھ بے شک لے آمیاں
وارث شاہ دی ہیر دے شوق والے سبھے اہل طریق بھرا میاں
شاید کسیدا نہ نقصان ہووے قیمت ٹوچ نہ کرے بیجا میاں
جیکر تاہنگ ہووے میرے ملن سندی بڑی خوشیدینال توں آمیاں
اتھے قوم تے ذات دا فرق ناہیں خانے نقر دے دوج نہ کامیاں
خدمت نال شیراز موجود ہوسی دیندا رب برات پہنچا میاں
پیراندہ بھی نال نصیب دے جی اجکل اتھے گیا آمیاں
سپ شینھ فقیر دا دیس کیہا وارث پیر جو گئے فرامیاں
وڈی قید ہی داناں پانیاں دی قسمت لئی چھردی پچھلاں مایں
محمد دین نوں حق ہے چھاپنے دا سارا ملک جواوسدا حامیاں
کرے قصد نہ ہو رہی چھپوان سندا ابد لے لین دے دین نہ آمیاں
چھیڑے مول نہ کوئی غریب تائیں مندا کسے دا کرن سنا میاں
متے حرص کر کے مارے ہتھ کوئی دولت مفت نہ دے لٹا میاں
فرہنگ دیباچہ چوہڑی بھی زینت گئی کتاب ودھامیاں

طالب علم زبان پنجاب دے نوں دتا فائدہ ڈھیر پہنچا میاں
اوکھے لفظ آہے جیہڑے متن اندر دتا ترجمہ نال کرامیاں
عقدے حل ہو جان گے شائقانہ کیتی شرح آیات بھی چامیاں
سال طبع دے لکھن دا فکر کیتا یاراں دوستاں دیاں سنا میاں
ایہ باغ عرفان ہے نبی بخشا وارث ہیر گیا بوٹا لامیاں

ابیات تاریخ طبع کتاب موسومہ ہیر سید و ارشادہ صاحب ملک الشعرا

از خاکسار معتقد سید صاحب موصوف سگ دربار غوث اعظم بندہ

پیر اندتہ تر گڑ تخلص خادم پیر

ترمیم کنندہ ہیر درزی درویش موجد فرہگ المعروف ہیر والا خلف میاں محمد
آسمیل وزیر آبادی سکنہ موضع جورہ میاں ضلع گوجرانوالہ
جمع کردیاں ہیر نوں ڈھیر مدت حصہ عمر دا بہت لنگھیا میں
ایسے شوق تھیں دیس پنجاب اندر ہیر والڑا نام سدا یا میں
کوئی طمع نہ نفس دا مول کیتا نام رب دے شوق کمایا میں
جاتا شاعراں کھٹیا بہت ہوسی سگوں اپنا آپ گویا میں
ایس گل پچھے شاعر اٹھ پئے لکھیا ویکھیا اتے ویکھیا میں
رسیورس ترمیم کتاب کیتی شہاب آفریں آکھ سنایا میں
دنیا دشمن دین ایماندی اے سچ آکھنوں باز نہ آیا میں
اوہنا خوف خدا نہ مول کیتا جدوں ویکھیا آپ شرمایا میں
گواں شکر خداوا ایس گمیں ہر صدے جال پھسایا میں
پھر دا رہیاں ہان باروچہ عمر ساری ہر سال طریق ٹھہرایا میں
پیر وارشادہ دی قبر اتے جدوں چلہ سی بیٹھ کمایا میں
تدوں آپ غریب نواز ہویا عاجز چا فقیر وڈیا سیایا میں
نہیں تے خوف نہ پان دا دل مینوں وارث پیر نے آپ پڑھایا میں
دنیا کوڑ دیاں کچھاں ماردی اے اچھا ویکھیا اتے ازمانیا میں
قدردان کلام دے جان دے نے شوق والڑا لوک پرتا سیایا میں
کھوٹا کھرا صراف تیار دے نی سونا سدھ بازار تلایا میں

محمد دین دھڑیا لوی مولوی نوں حق چھاپنا ملک کرایا میں
ہور آہرنہ کرے کوئی چھاپنے دا اچی کوک کے آکھ سنایا میں
اج گل ڈریا گنج وچہ میرا بخش نے کول بہایا میں
نواں اک مکان دوکان دیکے حیلے کسب روزگار دے لایا میں
غوث اعظم پیر دا حال جیہڑا کر کے نویں تصنیف بنایا میں
نالے ترجمہ بھی ستاں سورتاں دا بولی ٹھیٹھ پنجاب الٹا یا میں
لکھے اپنے ہتھ دے کول میرے چھاپے وچہ نہ کوئی چھپوایا میں
کوئی خواہش جے کرے چھپوان سندی اوہنوں خوشیدینال بلایا میں
سال طبع تاریخ دے لکھ اندر بہتا دور نہ فکر دوڑایا میں
تیراں سواٹھتری پیر اندتاہجری سن سی آکھ سنایا میں

کتاب پڑھنے کے بعد یہ بھی پڑھ لیجئے

بسم اللہ الرحمن الرحیم

پہلے دو اسلام قبول ہووے تساں دوستاں رب سواریاں نوں
الحمد للہ رب العلمین والعاقبتہ للمتقین والصلاۃ والسلام علی رسول خیر خلقہ محمد والہ
واصحابہ اجمعین اباعد احقر العباد بندہ خدا دانا چیز پیراندہ تر گڑ درزی درویش ترمیم و
شرح کنندہ وڈی ہیر بہ تخلص خادم پیر ساکن وزیر آباد موضع جوڑا سیاں ضلع گوجرانوالہ
شائقین باحمکین محب الفقراء و دوستان باصفا کی خدمت میں عرض کرتا ہے مکہ اگرچہ
فی زمانہ وڈی ہیر سید وارث شاہ صاحب کا اکثر چرچا ہے۔ اور حاکمان ذیشان
عند الوقت بھی بسبب زبان وانی پنجاب اس کتاب کی مشتاق ہیں۔ اسی واسطے
ہمارے دیسی صاحبان کا خیال بھی دیکھا دیکھی اس طرف راغب ہوا اور اس کتاب
کو بڑی عزت کی نگاہ سے دیکھنے لگے سچ ہے بقول شاہ صاحب ع

بادشاہ جہنول مہربان ہووے دتھے خلق نے آن مقام کیتا
اب ہر ایک صاحب اعلیٰ و ادنیٰ اس کے مطالعہ کا مشتاق ہوا اسی واسطے اس کتاب کو
پنجاب میں خصوصاً اور غیر ملکوں میں عموماً ترقی کی عزت حاصل ہوئی اور ایک فرہنگ
جو کہ شامل کتاب ہذا ہے سب سے اول پنجام زبان میں اس مسکین کا مجوزہ ہے۔
جو کہ مشکل الفاظ کے حل ہونے کا باعث ہے اکثر ہر ملک اور طرف سے صبح شام
مانگ ہو رہی ہے۔ اور ہاتھوں ہاتھ فروخت ہوتی ہے۔ اور اب بعض اصحاب شرح
کے بھی طلبگار ہیں۔ سو ان صاحبان کی خدمت میں گزارش ہے۔ کہ یہ کتاب اپنی
شرح آپ ہی ہے کسی شارح کی حاجت نہیں ع

حاجت مشاطہ نیست روئے دلا رام را
خود مصنف صاحب نے جو شرح بیان فرمائی ہے۔ فی الحقیقت وہی شرح کافی ہے۔ جو کہ
احباب کیلئے اخیر کتاب کے مضمون میں خلاصہ کر کے اپنے اصول بیان فرمادیئے ہیں

ہیر روح تے چاک قلوبت جانوں بالنا تھ ایہ پیر بنایا ای
اب روح قلوبت کا دیکھنا اور ایک بالشت بھر زمین جو کہ قلب سے لے کر ناف تک
ہے۔ اس کا سیر کرنا اسکی شرح ہے۔ یہ امر محال ہے۔ ہر ایک فرد کو حاصل نہیں ہوا۔
سوائے اسکے ع

بناں مرشد راہ نہ تھ آون دوحاں باہجہ نہ رجھدی کھیر سائیں
اگر کسی صاحب اہل طریق کو یہ سیاحت حاصل ہے۔ تو بغیر عشق مجاز کے نہیں اور اب
اکثر لوگ عشق مجاز پر طعن کرتے ہیں اور حقیقی کا دعوے۔ افسوس کہ جب مجاز نہیں تو
حقیقی کیسے ہوگا۔ اہی حضرت کسی چیز کا بیچ نہیں تو پو دا کہاں سے ہوگا۔ بیشک مجاز حقیقی
کی سیڑھی ہے۔ یہ ہو نہیں سکتا۔ کہ مجازی ہے نفرت اور حقیقی کے خلیفہ ع
نالے ذات صفات دا انگ رکھس نالے نین نیناں نال جوڑنی اس
دوسری جگہ شاہ صاحب فرماتے ہیں ع

جنہوں عشق دی رمز دی خبر ناہیں بھار بیٹھ جیوں لدڑا کھوڑا ای
ہاں اب اگر ضرورت ہے تو اس بات کی ہے۔ جو کہ آپ فرماتے ہیں ع
ایہ قرآن مجید دے معنے نی جیہڑے قول میں وارشاہ دے نی
غور سے دیکھا تو یہ معلوم ہو۔ کہ مصنف صاحب نے مضامین کلام اللہ سے لے کر
اس میں پنجابی زبان کی روح پھونک کر قصہ بطور ہیر و راہی بطور تمثیل مرتب کر کے
اہل پنجاب کو سنا کر اہوشیار کر دیا ع

وارشاہ میں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑ ہشیار سنایا ای
اب یہ خیال ضرور ہو کہ جس جگہ اور جس آیت قرآن مجید کا بیان فرماتا ہے اس پر
نشان سپارہ رکوع اور اس آیت کا ترجمہ ہر ایک مصرعہ یا بیت پر لکھ دیا گیا ہے تاکہ
قرآن کریم بھی لوگوں کو معلوم ہوا اور شاہ صاحب کا فرمودہ بھی پورے طور پر ثابت

ہو کہ عوام الناس کو اطمینان ہو۔ لہذا چند آیات حسب موقعہ لکھی گئی ہیں تاکہ پڑھنے والے شائقین کو حقیقی فائدہ حاصل ہو۔

گر قبول افتدز ہے عزو شرف

الانسان مرکب من الخلاء اولسیان ع

چا شیرپتا بندہ سدا بھلا دھروں آدموں بھلنا راہ ہو یا

اگر کچھ خطا واقع ہو تو پردہ پوشی فرمادیں ورنہ براہ مہربانی صحت سے مزین فرمادیں۔

اور ابھی مجھ کو کچھ مضامین کی تلاش ہے جن کی جستجو میں سرگردان ہوں۔ اگر مل گئے تو

آئندہ ایڈیشن میں شامل کئے جائیں گے۔ انشاء اللہ

بہر کارے کہ ہمت بستہ گردد اگر خارے بود گلہ ستہ گردد

ہمت مرداں مدد خدا آپ صاحبان میرے حق میں دعا فرمادیں۔ کہ اللہ تعالیٰ

امیدیر لاوے۔ آمین۔ تم آمین

بقلم خود پیر اندتہ ۲۹ مارچ ۱۹۱۷ء بروز جمعرات بمقام نبی گنج میاں نبی بخش ٹھیکدار

بوقت ۹ بجے شب تمام ہوا

کچھ استاد پیراں دتہ صاحب مولف ہیر کی بابت

استاد صاحب موصوف سے مجھے اکثر ملنے کا موقع ہوا۔ آپ کی ذات میں ایک خوبی یہ بھی تھی کہ آپ ہر ایک پنجابی لفظ کو اسکے خاص پنجابی بچے میں ادا کیا کرتے تھے۔ اللہ آپ کو غریقِ رحمت کرے۔ آپ کی تلاش قابلِ داد تھی۔ ہیر میں کوئی لفظ ایسا نہیں جسے آپ نے اپنی نظر سے گزرا نہ ہو اور آپ اسے پوری طرح سمجھ نہ سکے ہوں۔ انکے بعد کئی ایک احباب نے ہیر کے الفاظ کو درست کرنے کی کوشش فرمائی لیکن بیود۔ چونکہ یہ ہیر اصلی قلمی مسودہ سے نقل کی ہے اور مسودہ بھی میرے خیال میں وہ مسودہ تھا۔ جو کہ جناب سید وارث شاہ صاحب کی دکتی تحریر ثابت ہوا ہے لہذا جو شخص اس مسودہ کو صحیح کرنے کوشش کرتا ہے وہ شاہ صاحب کو اصلاح دینے کی جرات کرتا ہے۔ یہ گستاخی میں شامل ہے ہمیں اس پیر مرد کے کلام کی ضرورت ہے نہ کہ ایک نو تصنیفِ نظم کی ع

وارث شاہ والبولنا بھیت اندر دانشمندوں غور ضرور ہے جی (استاد ہدم لاہور)
نوٹس۔ نمبر شدہ مصرعے حسب ضابطہ رجسٹری شدہ ہیں کوئی صاحب قصد طبع نہ فرماویں ورنہ مواخذہ قانونی ہوگا۔

مختصر حالات سید وارث شاہ صاحب

مصنف کتاب هذا

حضرت سید وارث شاہ صاحب کا صلی وطن جنڈیالہ شیر خان غازی ضلع گوجرانوالہ ہے۔ چھوٹی عمر میں حضرت بلعے شاہ صاحب قادری کے ہمراہ حضرت مولانا مولوی حافظ غلام مرتضیٰ صاحب حضوری قصوری کی خدمت پڑھتے رہے جب علم حاصل کر چکے تو حضرت مولانا صاحب نے فرمایا کہ اب باطنی علم حاصل کرنے میں بھی کوشش کرو اور جہاں چاہو جا کر بیعت کرو۔ چنانچہ حضرت بلعے شاہ صاحب نے حضرت مولانا عنایت اللہ صاحب قادری لاہوری کی خدمت میں حاضر ہو کر بیعت کی اور اور وارث شاہ صاحب نے حضرت خواجہ فرید الدین شکر گنج کے خاندان میں بیعت کی اور کچھ مدت پاکپٹن شریف میں رہ کر مراتب فقر طے کئے اور واپس وطن کو جاتے ہوئے جاہد کے ٹھٹھے میں جو پاکپٹن شریف کے رستہ میں چند میل کے فاصلہ پر ایک چوٹا سا گاؤں ہے آئے اور ات بسر کی صبح کو چلتے ہوئے ایک عورت بھاگ بھری نام کو جوڑ ڈھکوقوم سے تھے جاتے دیکھا اور اس پر بتلا، ہو گئے اور واپس وطن کو نہ آئے۔ بلکہ اسی گاؤں کی ایک چھوٹی سی مسجد میں جو گاؤں کے قریب ایک ٹیلے پر واقع تھی اور اس کے گرد دیری کے کانٹوں کی باڑھی۔ رہنا اختیار کیا اور لوگوں سے واقفیت اور محبت پیدا کر لی۔ لوگ بسبب عالم و سید اور فقیر ہونے کے ان کی خدمت اور تعظیم کیا کرتے تھے اور وہاں کے ایک جولاہے کے گھر سے ہر روز کھانے کو کچھ آتا اور اسی پر گزارہ کرتے۔ کچھ دنوں میں دوسری طرف بھاگ بھری کو بھی ان سے محبت ہو گئی اسے آپ کا لمبا پیر ہن۔ سوسک سادار اور پانچ چھ گھ کا سر پر ٹپکا اور کان پر چھوٹا سا شملہ آگے کو بکلا ہوا۔ کندھوں لمبے لمبے بال اور ڈاڑھی گنجان۔ چہرہ خوبصورت اور باوقار بہت بھاتا تھا۔ چنانچہ یہ بات مشہور ہو گئی اور محبت کا شعلہ بھڑک اٹھا۔ بھاگ بھری کے تشتہ داروں نے ان کو زرد کوب بھی کیا مگر وہ باز نہ

آئے اور نہ وہاں سے کہیں گئے۔ اور انہی دنوں میں یہ قصہ ہیر و رانجھا جوش الفت میں آ کر شروع کیا اور وہیں تمام کیا جس کو مختلف کاغذوں پر سیدھی ٹیڑھی سطروں میں معمولی رسم الخط سے لکھا جس کا نمونہ اب بھی موجود ہے۔ جس کو پیراں دتہ صاحب نے خود اپنی آنکھوں سے دیکھا ہے۔

غرضیکہ شاہ صاحب قصہ کو مختلف پرچوں سے نقل کرا کے ایک کتاب بنا کر اپنے وطن کولائے اور آلہی بخش درزی کو جو آپ کا شاگرد تھا اور چند سالہ کا ہی رہنے والا تھا۔ نقل کرنے کی اجازت فرمائی۔ رفتہ رفتہ اس واقعہ کی خبر حضرت مولانا مولوی غلام مرتضیٰ صاحب قصوری علیہ الرحمۃ (جو آپ کے استاد تھے) کی خدمت میں پہنچی۔ چنانچہ آپ ناراض ہو گئے آپ کی ناراضگی سن کر شاہ صاحب کتاب مذکور کو نے کی آپ کی خدمت میں حاضر ہوئے۔ انہوں نے فرمایا کہ تمہیں کیا ہو گیا۔ بلے شاہ نے علم پڑھ کر سارنگی بجائی اور تم نے پرہاتو ہیر بنا ڈالی۔ آپ نے کوئی جواب نہ دیا تو درویشوں سے کہا کہ اسے حجرے میں بند کر دو۔ دوسرے روز باہر نکال کر بطور مذاق فرمایا۔ ذرا سنا تو سہی کی لکھا ہے۔ جب شاہ صاحب نے اس کتاب کو پڑھنا شروع کیا تو حضرت مولانا کی حالت دگرگوں ہو گئی اور محبت الہی کا شعلہ بھڑک اٹھا۔ چنانچہ ایک درویش کو فرمایا کہ میرے سر پر آفتابہ سے پانی ڈال تا کہ ذرا آرام ہو۔ جب اس نے پانی ڈالا اور آرام آیا تو فرمایا۔ کہ اچھا وارث شاہ پھر پڑھ۔ اسی طرح بار بار پانی ڈلو اگر تمام کتاب کو سنا۔ جب سن چکے فرمایا۔ کہ وارثا! تم نے تمام جواہرات موجن کی رسی میں پردے ہیں۔ یہ پہلا فقرہ ہے جو آپ کے استاد صاحب کی زبان مبارک سے نکلا۔ جس کی تاثیر اب تک موجود ہے یہ کتاب اس قدر مرغوب القلوب ہے۔

آپ کی ایک لڑکی کے سوا کوئی اولاد نہیں ہوئی۔ آپ کا انتقال پر ملال عرفہ یعنی حج کے روز ہوا۔ جو کہ بڑا مبارک روز گنا جاتا ہے۔ اگرچہ آپ کی ولادت و وفات کا

